

APOSTOLSKI
DUŠNI PASTIR

SVOJI DUHOVŠČINI
POKLONIL

ANTON BONAVENTURA

KNEZ IN ŠKOF

Dr. W. Cramer,
stolni dekan in pomožni škof:

Apostolski dušni pastir

ali

Dušni pastir,
kakšen naj bo in kako naj deluje.

Po naročilu in na stroške

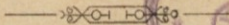
premil. in presvetl. gospoda

Antona Bonaventure,

kneza in škofa Ljubljanskega

izdal s pomočjo duh. bratov

dr. Frančišek Lampe.

V Ljubljani.

‘Fiskala „Katoliška Fiskarna“

1899.

D 7228/1950

(7)

Bratom duhovnikom.

V evangeliju tihe nedelje beremo, kako slepo so Judje Jezusa sovražili: ker je trdil, da je Bog, da je od vekomaj, pobrali so kamene in hoteli so ga kamenjati. On pa se jim je skril. Kolika nesreča za ves judovski rod, kateremu se je Izveličar skril! Kraljestvo njihovo je uničeno, mesto s templom razdejano, narod pobit ali povsod po svetu pregnan.

Grešniki sedaj ravno tako Jezusa do smrti preganjajo: „Rursum crucifigentes eum.“ (Hebr. VI, 6.) Nečejo poslušati besede Božje, zaničujejo jo, trdovratni ostajajo in pokazujejo, da niso iz Boga: „Si veritatem dico, quare non creditis? Qui ex Deo est, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.“ (Joan. VIII, 47.) Gospodu očitajo tudi oni, da je v modernem svetu tujec, da je neprijatelj šoli in omiki: „Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es?“ (ib. VIII. 48.) Ker jim je nadležen, prizadevajo si tudi oni, da ga odstranijo in odpravijo iz vsega narodnega in družabnega življenja: „Tulerunt ergo la-

pides, ut iacerent in eum; Jesus autem abscondit se et exivit de templo.“ (Ib. 59.) Gorjé nam, če se Jezus od nas izgubi! Njegova kri bo vpila po maščevanju in Bog bi mogel narod zatreti: „Prolongaverunt iniquitates suas; Dominus iustus concidit cervices peccatorum.“ (Ps. 128.)

Kolika nevarnost in nesreča za naš slovenski narod, ko bi se neprijatelji Jezusovi množili, ko bi jih bila večina! In koliko se greši v naših domačih političnih in družabnih borbah! Koliko je sovraštva, koliko opravljanja in obrekovanja, koliko laži in krivice, oh, kako se Bog žali, kako se Jezus iz nova muči! „Conculcavit me homo; tota die impugnans tribulavit me. (Ps. 55.) Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.“ (Ps. 128.)

Naš duhovski poklic pa je: braniti pravice Božje, braniti pravice Jezusove, ravno s tem pa tudi mili naš narod obraniti, da ne propade. Da nam bo pa to mogoče, moramo biti na višini svojega poklica; biti moramo bogoslovno in ascetično naobraženi; življenje nam mora biti čisto, strasti ukročene, srce plamteče od navdušene gorečnosti za Boga in za bližnjega. V duhovnem pastirstvu si moramo prizadevati, da dobro seme, vsajeno v srca

naša v semenišču, vzklije, se razvija in z blagim vonjem svojim bližnjega privabljuje in oblažuje. Biti moramo pastirji po Srcu Jezusovem. Potem nas bo Bog blagoslovil, uspešno bo naše delovanje, narod bo v ogromni večini veren ostal Bogu in Jezusu, borbe stanú proti stanu se bodo manjšale, da, prenehale, in narod naš bo mirno napredoval na vseh straneh svojega življenja.

Rad bi pomagal, da Vas, duhovni bratje, v tem duhu podpiram, da bodete res „sal terrae, lux mundi“, da bodete res znali trpeti in v molitvi se tolažiti, kadar Vas bodo sovražniki Božji in Vaši grdili in preganjali: „Adversum me exercebantur qui sedebant in porta et in me psallebant, qui bibebant vinum: ego vero orationem meam ad te, Domine; tempus beneplaciti tui, Deus.“ (Ps. 68).

S tega namena sem poskrbel ¹⁾, da se je v naš jezik prevêdla lepa Cramerjeva knjiga „Apostolski dušni pastir“.

¹⁾ Poleg izdajatelja so se s tem delom trudili ti-le duhovni gospodje: Bernik Valentin, župnik; Bleiweis Fr., katehet; Gnidovec Ivan, kapelan; Jemec Anton, župnik; Miklavčič Karol, župnik; Mikš Ivan, župnik; Mrak Matija, župnik; Müller Ivan, župnik; Prpar Franč., župnik; kufca Ljudevit, župnik; Žgur Anton, župnik. Bodi vsem prav srčna zahvala!

Obljubil sem jo duhovnikom, s katerimi sem prvič kot škof prelepe ljubljanske škofije opravil duhovne vaje; ponujam jo pa tudi vsem ostalim želeč, da bi se v pretežkih sedanjih okolnostih ravnali po načelih te knjige in prav v duhu Božjega Srca Jezusovega. O Jesu, mitis et humilis Corde, fac cor nostrum secundum Cor Tuum! Daj nam pa Bog, da za mili naš narod dosežemo, česar v molitvah pogosto prosimo: „ut destructis adversitatibus et erroribus universis, secura tibi serviat libertate.“ (Orat. contra persecutores.)

Mementote ad aram

† **Antonii Bonaventurae,**
episcopi.

V Ljubljani, tihi teden 1899.

KAZALO.

	Stran
Bratom duhovnikom	III
Apostolski dušni pastir	1
Mišljenje presv. Srca Jezusovega	3
O težnjah presv. Srca Jezusovega	6
Življenje Jezusovo — vzor duhovnim pastirjem	8
Apostoli so bili zvesti nasledniki Jezusovi	13
O apostolskem dušnem pastirju	15
Kako sodi cerkev o svojih duhovnikih in pastirjih	25
Poklic dušnega pastirja	32
a) Naloga in namen dušnopastirskega poklica	32
b) Predmet njegove naloge	33
c) Dušni pastir je sodelavec božji	33
d) Sredstva, katera mu je Bog izročil	34
e) Velik blagoslov, ki izhaja od njega	35
f) Veliko plačilo	37
Poklic v duhovski stan	38
Vажnost apostolskega duha	39
Življenje in delovanje apostolskega dušnega pastirja	42
Temelj	42
Red za življenje	43
a) Dnevni red	44
b) Tedenski, mesečni in letni red	51
c) Sredstva, da se zvesto izpolnjuje dnevni red	52
Pobožne vaje apostolskega dušnega pastirja	54
Molitev	55
Molitev brevirja	61
Pobožnost do najsvetejše skrivnosti mesa in krvi Jezusa Kristusa	67
a) Najsvetejša daritev sv. maše	69
b) Sv. obhajilo	81
c) Pričujočnost Gospodova v najsvetejšem zakramentu	84
Pobožnost v čast Kristusovemu trpljenju	91
Sv. križev pot	93
Premišljevanje	96

Duhovne vaje	103
Pobožno berilo	107
Hodi pogosto k sv. izpovedi	111
Examen particulare	115
Ljubi Mater Božjo	117
Kako porabljalj apostolski dušni pastir čas, premo- ženje ter kako se vadi zmernosti	122
Nevarnost lenobe	123
Odgovornost	124
Pogubnost lenobe	125
Kako se ravná apostolski dušni pastir gledé na porabo časa	126
Apostolski dušni pastir z ozirom na zmernost	130
Pravila, da si duhovnik ohrani zmernost	131
Ravnanje apostolskega dušnega pastirja gledé na denar in premoženje	133
Nastavljenje v službo	138
Kot kapelan ali duhovni pomočnik	138
Nastop nove službe	142
Prva doba po nastavljenju v službo	145
Duhovnik želi druge ali boljše službe	156
Duhovnik prosi za župnijo	159
Župnijska služba	162
Priprava	162
Župnik v svoji službi	164
Pridigovanje	173
Čislanje pridigarke službe	179
Apostolski dušni pastir moli pred svojimi pridigami	182
Molitev apostolskega dušnega pastirja za pridigo	183
Priprava k pridigi	186
1. Daljna priprava	186
2. Kako treba izbrati si predmet	190
3. Izdelovanje pridige	191
4. Čisti namen	195
Pridiganje samo	199
Bližnja priprava	199
Pridiga	203
a) Govorjenje pridige same	203
b) O pomoči pri pridigi	204
c) Kako naj misli govornik med pridigo	205
d) Mišljenje apostolskega pridigarja gledé števila in vrste poslušalcev	208
Apostolski dušni pastir kot izpovednik	215

Prisrčna pobožnost je velikega pomena za izpovednika	217
Dušni pastir si mora pridobiti potrebne vednosti	219
Dušni pastir mora pridno moliti	220
1. Zase	220
2. Za izpovedance	221
Neposredna priprava	222
Čas izpovedovanja	223
Kako se véde apostolski izpovednik v izpovednici	226
O dolžnosti izpraševanja	227
O dolgi izpovedi	229
O poučevanju	232
Opombe zastran pogostnega sv. obhajila	235
Splošni opomini	236
Svarilni opomini	238
Odveza	240
Zadoščenje	240
O izpovedi moških oseb	241
O izpovedi ženskih oseb	244
Kako ravnati z različnimi ženskimi izpovedanci	246
a) Zakonske žene	246
b) Matere	246
c) Učiteljice	247
č) Hišne gospodinje	247
d) Device	248
e) Večkratni obhajanci	248
Navod, kako hrepeneti po popolnosti	249
O onih, ki so prebojazljivi	254
Težave v izpovednici	256
Tolažba izpovedniku, da se pomiri	257
Nevarnosti za izpovednika	258
Apostolski dušni pastir pospešuje pogosto preje- manje sv. zakramentov	261
Apostolski dušni pastir pri bolnikih	263
Kako pričinja obiskovati	264
a) Duhovnika kličejo	264
b) Duhovnika ne kličejo	266
Kaj storiti med obiskom	267
Kako ravnati z bolniki v dolgotrajnih boleznih	271
Kako se je vésti pri teh obiskih	271
Apostolski dušni pastir prijatelj mladine	275
Kaj je Izveličarja tolikanj v nemalo ravno za otroke	277
Kako dušni pastir blagodejno skrbi za mladino	280

Apostolski dušni pastir uvaja mladino v krščansko življenje	285
a) Verski pouk sploh	285
b) Nauk za sv. izpoved in sv. obhajilo	289
c) Kako naj vodi otroke k pravi pobožnosti	291
Kako skrbi za otroke, iz šole odpuščene	293
Apostolski dušni pastir moli za mladino	294
O službi božji	295
Cerkev sama	295
O potrebščinah za službo božjo	301
O službi božji sami	302
O izrednih bogoslužnih opravilih	303
Štirideseturna molitev	304
O misijonu	305
O bratovščinah in družbah	308
Kako deluje apostolski dušni pastir z vzgledom	310
O vzgledu	310
O posebnih ozirih	311
Priprošnje apostolskega dušnega pastirja	313
Skupina vseh lastnostij apostolskega dušnega pastirja	321
Nočna molitev	335
Molitvena družba	342
Dve molitvi apostolskega dušnega pastirja	347
Zahvala za poklic v duhovski stan	347
Prošnja za apostolskega duha	348

Apostolski dušni pastir.

Pred vsem treba, da se sporazumemo, kaj da je „apostolski dušni pastir“.

Kratko lahko rečemo, da je tak dušni pastir, katerega vodi duh apostolski, t. j. duh, kateri je navduševal in vodil apostole po binkoštnih praznikih.

Kaj pa je apostolski duh?

Odgovor: Duh Jezusa Kristusa. Tega so si pridobili apostoli v triletnem občevanju z nebeškim učiteljem, po njegovem učenju in navodilu in po njegovem vzvišenem vzgledu. Po binkoštih pa je sv. Duh tega duha v njih popolnil; bil jim je učitelj in vzgojitelj, vzgojil jih je po vzgledu Jezusa Kristusa. Duh Jezusa Kristusa je navduševal učence, vodil jih je v njihovem dejanju in delovanju; bili so najvernejši posnemovalci njegovi. Vsak izmed njih je mogel reči s sv. Pavlom: *Bodite posnemovalci moji, kakor sem jas posnemovalec Kristusov.*

Zato pa vprašajmo: kaj je „duh Kristusov“ ?
Ako hočemo odgovoriti na to vprašanje, moramo se nekoliko pomuditi.

Izveličarja našega Jezusa častimo kot učlovečenega Sina Božjega, kot Sina Božjega, kateri je bil od vekomaj rojen od Očeta in ki je Bog kakor Oče, in ki je v času sprejel človeško naravo, bil spočet od sv. Duha in rojen od Marije Device. V njem je združena narava človeška z božjo v jedno osebo. Dasi je to združenje človeško naravo Jezusovo neskončno oplemenilo in povišalo, in je vse delovanje, ker je bilo božje in človeško, postalo neskončno, vendar se njegova človeška narava sama na sebi ni izpremenila. Kakor je bil Jezus Bog, tako je bil tudi človek kakor mi (le greha ni imel). Lastnosti telesa našega je imel tudi on: rastle je, jedel, pil, hodil, počival, spal itd. Lastnosti našega duha so bile lastne tudi njemu: čutil je trpljenje in veselje, govoril je, deloval krepostno, svojo voljo je podvrgel volji Očetu. *Vzel je, kakor pravi apostol (Filip. 2. 7.) podobo hlapca nase, postal je podoben človeku in je bil po vnanje kakor človek.* Bil je človek kakor mi; zato se je vèdel proti Očetu kakor mi. Častil je Očeta kot svojega stvarnika in očeta, v svojem srcu je gojil največjo hvaležnost in ljubezen do njega, po volji njegovi je uravnaval življenje svoje, prosil ga je za to, kar je želel, in se je s tem pokoril naredbam milosti božje. Tako

je vstopil Jezus kot Bog in človek v človeštvo z namenom, da je reši iz pogubljenja, v katero je je spravil naš skupni oče Adam, in da mu pomore do izveličanja, odločenega mu od Boga; dobro se je zavedel te od Očeta mu izročene dedščine in naloge svojega življenja. *Glej*, pridem, *da izpolnim voljo tvojo* — s temi besedami ga je uvêdel psalmist v življenje.

Táko je tudi

mišljenje presvetega Srca Jezusovega.

Poglavitno mišljenje srca Jezusovega je bila neskončna ljubezen do Očeta. Vse se je združilo, da vzbudi to ljubezen — in sicer v največji meri. Ker je Jezus gledal Boga, poznal je na najbolj popolni način popolnost in ljubeznivost Očetovo, in kakor je bilo poznanje ljubeznivosti božje popolno, prav tako popolna je bila tudi ljubezen v njegovem Srcu; bila je neskončna.

Posebno je spoznal Jezus vso velikost ljubezni Očetove, katero je izkazal v tem, da je dal svojega sina za odrešenje človeštva. In če je ta ljubezen na sveti večer v srcu angelov provzročila tako glasno občudovanje in hvalospevanje, koliko bolj se je to zgodilo v Srcu Jezusovem, ker je bilo mnogo bolj razsvetljeno, samo na sebi mnogo popolnejše in radi tega veliko večje ljubezni zmožno. In to občudovanja vredno češčenje

ljubezni božje je nosilo najsvetejše Srce Jezusovo neprestano — skozi celo življenje.

Ta ljubezen je vzbudila v njegovem Srcu ob jednom največjo hvaležnost. Oče ni le njegove človeške narave neizmerno odlikoval z vsemi prednostmi, ampak jo je združil tudi na najtesnejši način z naravo božjo, da, sprejel jo je v božjo osebo. Zaradi tega je vladalo v presvetem Srcu Jezusovem čustvo najglobočjega ponižanja (dasi je bila njegova človeška narava krasno in bogato obdarovana, vendar se je spoznaval nezatnega v primeri z veličastvom Očetovim) — ob jednom pa najglobočja, nad vse iskrena zahvalnost in prehvaležna ljubezen. Tako ni ljubilo nikdar srce človeško.

A ne samo to. Po svojem človeškem rojstvu je postal Jezus po volji Očetovi ud človeškega rodú, naš brat. Čisto je spoznal skrivnosti polno vez, katera ga je vezala kot uda človeštva z vsem človeštvom in z vsakim udom posebej. Vse je ljubil kot brate in sestre z največjo ljubeznijo; nikoli še ni tako ljubil brat brata in sestre, mati svojega otroka, kakor ljubi Jezus vsakega človeka.

Neskončna ljubezen Očetova do ljudij in vsa milost in dobrota, katero je Oče ljudem, posebno po njem, svojem Sinu izkazal, vzbudila je v Srcu Jezusovem zahvalo in zahvalno ljubezen, katera je bila tem večja, čim bolj se je izkazovala.

Taka je bila ljubezen presvetega Srca Jezusovega do Očeta; ž njo sta se vjemala globoko češčenje in pa molitev, katera je kot sveti ogenj neprestano tlela na oltarju presvetega Jezusovega Srca do ljudij.

Jezus je stopil na svet v zavesti, da mu je Oče daroval življenje človeško z vso prečudno, milosti polno dedščino, in da ga je poslal na svet zato, da bi ljudi spravil na pot od Boga odločeno, a po grehu zapuščeno, na pot namreč službe božje in izveličanja. Prišel je na svet vedoč, da mu je Oče po grehu tako nesrečno človeštvo izročil v last, da je zopet pridobi in njemu izroči.

Ta razmera, v katero je prišel po svojem učlovečenju in v katero ga je postavil Oče, vzbudila je v Srcu Jezusovem ono mišljenje, ki ga je poleg ljubezni do Očeta vodilo ves čas njegovega življenja.

Pred vsem je vladala v njegovem Srcu najiskrenejša ljubezen do ljudij. Že zavest, da ima Oče neskončno ljubezen do ljudij — in ta se je posebno izkazala v njem samem, — je vzbudila v Srcu njegovem podobno ljubezen; bila je pa še večja zato, ker je v ljudeh spoznal svoje brate in sestre in tesno zvezo, v kateri je bil ž njimi. In ker so bili njemu izročeni v last, bili so mu bližji, nego li je otrok svoji materi.

Vrh tega premislimo še žalostni položaj, da so bili vsled greha oropani nadnaravnega življenja in vseh dobrot in upanja, da si je pridobé; izro-

čeni so bili slabemu svojemu nagnjenju in zapeljevanju pekla, že na svetu nesrečni, tudi v največji nevarnosti, da se vekomaj pogubé. To je bila ona usmiljena ljubezen, vsled katere je vskliknil: *Ljudstvo se mi smili*, in katera mu je izvabila solze iz očíj.

Glej presveto Srce Jezusovo in njega mišljenje: najpopolnejšo ljubezen do Boga in do ljudij, ljubezen, katera daleč presega vse naše pojme, ljubezen, katera ga je pripravila, da je storil vse za Očeta in za ljudi.

O težnjah presvetega Srca Jezusovega.

Čim bolj hvaležno in udano je Jezus Očeta ljubil radi ljubeznivosti, katero je popolnoma spoznal, in zaradi neskončne ljubezni, katero je do njega kazal in gojil, in čim bolj je ljudi ljubil kot svoje brate in sestre, tem bolj iskrena in goreča je bila njegova želja, da bi Njega povsod in vsi spoznali, častili in ljubili, z jedno besedo: tem večja je bila njegova gorečnost za čast božjo. Čast in slavljenje Očeta — prva in največja težnja presvetega Srca Jezusovega.

V ljubezni njegovi do ljudij pa je bila utrjena prav tako vroča želja, da bi rešil ljudi iz pogubljenja, da bi jih rešil greha, da bi jih pripeljal k namenu od Boga odločenemu, in da bi jim

kolikor mogoče pomagal pridobiti si od Očeta pripravljeno izveličanje.

Glej, to je druga težnja presvetega Srca Jezusovega.

Ti dve težnji, kateri sta tesno združeni, gospodovali sta v Srcu Jezusovem popolnoma, ker je vedel, da ga je Oče samo zato poklical in mu dal tako čudovite zmožnosti, da naj deluje zanj.

In kolikor bolj je greh ti dve težnji Srca Jezusovega oskrunjeval in zadrževal, toliko večja je bila njegova gorečnost, da to popravi.

Dvojno žalost je vzbujal greh ljudij v Srcu Jezusovem. Prva žalost je bila ta, da se po grehu Očetu dolžna slava odteguje in da se naravnost onečaščuje. Druga žalost pa je bila ta, da so se ljudje z grehom pokazali malovredne, da so ravnali grdo in s tem toliko pogube si nakopali za čas in večnost. Ta dvojna žalost je rodila dvojno željo: da bi se Očetu za razžaljenje zadostilo, in da bi se krivda človekova izbrisala in kazen za greh odvrnila.

Dodajmo še to: v njegovi ljubezni do Očeta in do ljudij je tudi utrjena želja, da bi ljudem prišla na pomoč milost božja v toliki množini, da bi mogli sami doseči največjo stopinjo izveličanja, katero jim je Bog pripravil. In na ta način smo dokazali prečudno bogato globočino Srca Jezusovega, iz katere se je razvilo vse njegovo življenje, dejanje in nehanje, trpljenje in

smrt, z jedno besedo: pokazali smo duha Kristusovega.

Treba nam je samo še natanjčneje pokazati, kako se je iz tega duha razvilo njegovo življenje in delovanje, in kako je postal vzgled in vzor vsem onim, ki so poklicani zastopati težnje presvetega Srca Jezusovega.

Življenje Jezusovo — vzor duhovnim pastirjem.

Kakor smo že rekli, zavzemale so imenovane težnje celo Srce Jezusovo in so vodile vse njegovo življenje. Najpopolnejša ljubezen do Očeta in do ljudij, neskončna želja, da bi se ime Očetovo proslavljalo in da bi se pospeševalo izveličanje duš, je bila ogenj, ki je neprestano gorel na oltarju presvetega Srca. Zaradi tega ognja je žrtvoval ves čas in vsako minuto svojega življenja, moči telesne in dušne, ugodnost in prijetnost življenja, čast pred ljudmi, vsako pozemsko dobroto, da, sebe vsega. Nič ni pridržal za-se, vse je dal za Očeta in za ljudi.

Karkoli je služilo v čast Očeta in k izveličanju ljudij, storil je rad, čeprav je bilo spojeno z največjimi težavami in bolečinami, čeprav mu je doneslo sramoto pred svetom. Rodil se je kot siromašen otrok v hlevu, v jaslih; živel je trideset let nepoznan v ponižnosti in v pomanjkanju;

ubežal je v Egipt, delal v delavnici svojega rednika, v siromašni hišici, slabo oblečen pri skromni hrani — kot sin tesarjev.

Oče sam je sklenil, kako naj se dovrši delo, naročeno božjemu Izveličarju; vsaka stvar, tudi najneznatnejša, je bila z neizmerno modrostjo tako urejena, kakor je najbolj služila v slavo božjo in v izveličanje duš. Zato se je Jezus v vse to udal z največjo zadovoljnostjo.

Kdo bi mogel dvomiti, da marsikaj ni prišlo človeški njegovi naravi, ampak da je bilo neprijetno, zoprno in težko, in da je kakor v vrtu Getzemani njegova narava želela, da bi se mu to ne zgodilo? Toda kakor v Getzemani, tako so vselej zmagale besede: *Ne moja, ampak tvoja volja, o Oče, naj se zgodi.*

Ta volja Očetova jedina je odločevala v njegovem življenju; njej se je moral umikati vsak ozir na samega sebe; povsod se je popraševal — ne, kaj bi njemu utegnilo biti prijetno ali neprijetno, ampak kako in kaj hoče Oče, sploh, kako se v obče strinja s slavo Očetovo in z izveličanjem duš.

To vidimo posebno v treh letih njegovega javnega učiteljstva. Tu se je Gospod Jezus čisto udal pospeševanju velikih teženj svojega presvetega Srca. Dan na dan ga vidimo, kako od jutra do večera oznanjuje svoje svete nauke, obdan od velike, neštevilne množice ljudij. Vse dele dežele

prepotuje in ne straši se najbolj dolzih in najbolj težavnih potov. Kjerkoli ga potrebujejo, kjerkoli more pomagati, kjerkoli se ponuja prilika storiti dobro, tje hiti, ne meneč se niti za največji napor in trud. Kako težavno je bilo, ker so pomoči potrebni od vseh strani silili k njemu! Nobenega ni odslovil, vse je milostno sprejel.

Kadar je pa sam bil s svojimi učenci, razgovarjal se je ž njimi in jih poučeval o skrivnostih svojega novega kraljestva. Kako utrudljivo je bilo tudi to, ker so bili učenci tako malo dovezetni za resnice, v katerih jih je imel poučiti! Že neprestano občevanje samo s temi sicer dobro mislečimi, a neolikanimi in za višje resnice nesprejemljivimi možmi je zahtevalo mnogo potrpežljivosti in zatajevanja. Le ker je želel pospeševati kraljestvo svoje Bogu na čast in dušam v izveličanje, je drage volje vse prevzel in prenesel. In dasi je dni svoje preživel v neprestanem delu in naporu, vendar si tudi za ponočne ure ni privoščil pokoja. Velikokrat beremo v evangeliju, da se je zvečer ali pa zjutraj rano odtegnil na samotne gore in tam po več ur neprenehoma molil.

Tedaj je podal Očetu za svojo osebo dolžno molitev in zahvalo, prosil je Očeta milostne pomoči za svoje delovanje, nauke, čudeže in naprave. Ljubezen njegovega Srca se je razlila v najgo-rečnejše prošnje molitve: priporočal je Očetu delo,

katero mu je bilo naloženo; molil je za svoje učence in za vse, kateri bodo po njih vanj verovali; v duhu si je predočil vse čase svete cerkve, vse dežele, v katerih se bode širila, vse zadeve posameznikov in občin, proseč za-nje milosti. „Nobene milosti“, pravi neki duhovni učitelj, „ne dobi duša, katere ne bi bil Jezus že prej za njo izprosil v dnevih svojega življenja.“

Gospod je torej ves čas svojega življenja z delom in z molitvijo pospeševal težnje presvetega svojega Srca; blagoslov tega dvojnega delovanja pa so spremljale žrtve. Bile so: pomanjkanje, trud in težave življenja, revščina, poniževanje pred svetom, celo njegovo težav in trpljenja polno življenje. Niti svojega doma ni imel. *Tice*, rekel je, *imajo svoja gnezda, lisice svoje berloge; Sin človekov pa nima, kamor bi položil svojo glavo*. Ni imel ne rednega obeda, ne redne večerje; pod milim nebom je obedoval, živel je od miloščine. Potem pa še naporu njegovega vsakdanjega delovanja!

Vse to je drage volje sprejel; da, še vesel je bil, saj je imel priliko pripraviti žrtve, katere je daroval Očetu v pospeševanje svetih teženj presvetega svojega Srca.

In tako ga dobimo slednjič pri veliki daritvi, v njegovem trpljenju in v smrti. Ko je bilo pred njim veliko delo trpljenja, katero je imel sprejeti, tedaj se je ves zgrozil in sicer tako zelo, da je

krvav pot silil iz njegovih udov. Vročje je prosil Očeta: *Naj gre ta kelih mimo mene!*

Toda veliko, težko delo trpljenja ima Očetu zadostiti za razžaljenje in nečast, katero so mu napravili naši grehi; ima spravo narediti za dolg, ki tlači njegove ljubljenice, izbrisati ga in pridobiti odpuščanje grehov. Trpljenje njegovo ima pridobiti bogato milost, v kateri moremo doseči izveličanje, da, največjo stopinjo izveličanja. To je bilo zadosti za ljubeče njegovo Srce; drage volje in poln poguma je nastopil pot trpljenja, da opravi veliko daritev: *Ako kelih ne more mimo, ne da bi ga pil, zgôdi se volja tvoja!* Sedaj trpi neizmerno; trpljenje mu prisili izdihljaj: *Moj Bog, sakaj si me zapustil?* toda vzdržal je do trenutka, ko je lahko rekel: *Dopolnjeno je.* Tedaj je bil kelih, katerega mu je podal Oče, izpraznjen do dna, vse — do zadnje pičice — se je zgodilo, opravilo in pretrpelo, kar mu je Oče naročil, da je dovršil veliko delo našega odrešenja in izveličanja. Mogel je reči: *Dokončal sem delo, katero si mi zapovedal dovršiti.*

Vse je Izveličar žrtvoval, kakor je hotel Oče, še nekaj mu je ostalo — življenje; tudi to je daroval. *Nihče, rekel je, mi ne vzame življenja, ampak jaz je dam sam od sebe; to je zapoved, katero mi je dal Oče.*

Glej življenje Jezusovo — velik, mogočen dar — žrtvovano za čast Boga in za izveličanje

duš! Vse do smrti je za to daroval! Kako veliko, čudovito delo! Zato je postalo rodovitna zemlja, iz katere je klilo, klije in bo klilo izveličanje in blagoslov na vse večne čase — Očetu čast, ljudem odpuščanje grehov in izveličanje za čas in za večnost.

In v tem je postal Gospod Jezus vzgled in vzor vsem, kateri so kakor on poklicani od Boga, delovati za čast njegovo in izveličanje duš. Vtopé naj se v tega duha Kristusovega, da bodo v njem in po njem delovali, in njihovo delovanje bo imelo uspeh. To zahteva že stvar sama na sebi. Življenju Jezusovemu na svetu je odločil Oče za cilj: čast božjo in izveličanje ljudij; Oče je bil tudi, kateri je življenje Jezusovo tako uredil, da se je ta namen kolikor mogoče popolnoma dosegel; se je-li mogel Bog v tem motiti? Način, katerega se je držal Jezus, je tak, da se namen t. j. proslava božja in izveličanje ljudij kar najpopolneje doseže. Čim bolj si pastir prisvoji ta način, čim bolj ga posnema, tem več stori; apostoli so tako delali.

Apostoli so bili zvesti nasledniki Jezusovi.

Že Jezus sam je apostolom tedaj, ko je ž njimi občeval, vdahnil svojega duha, po milosti sv. Duha pa je bilo to delo dovršeno. Po binkoštih so postali apostoli, kakor je on želel, najzvestejši

posnemovalci Jezusa Kristusa. Polni goreče ljubezni do Očeta in do ljudij, kakor on, so imeli vročo željo, da bi Boga vsi bolj in bolj spoznali, častili in ljubili, in da bi ljudje prišli do izveličanja, katero jim je bilo pripravljeno v Kristusu. Zato so tudi apostoli, kakor učitelj nebeški, v ta namen obrnili vse svoje moči; tudi so se odrekli vsemu, kar jim je ponujal svet, vse so žrtvovali, prevzeli vsak trud in napor in vzpodvrgli so se vsem mukam, da so le stvar Kristusovo pospeševali; celó življenje svoje so darovali.

Zato pa tudi imenujemo duha Kristusovega, katerega so se čisto navzeli in kateri je povsem vodil v njihovem življenju njihovo dejanje in nehanje, duha apostolskega, in one, kateri so v tem sledili njihovemu vzgledu, može apostolske. In tako naj bi bilo pri vseh — to je bila sveta volja nebeškega Izveličarja —, kateri so poklicani delovati za čast božjo in izveličanje duš. Duh Jezusa Kristusa, duh svetih njegovih apostolov naj bi jih navduševal, naj bi določeval in urejeval njih delovanje in poslovanje, naj bi bili apostolski možje, apostolski dušni pastirji.

O apostolskem dušnem pastirju.

Časten naslov: apostolski dušni pastir!

Apostolski dušni pastir je oni, kateri ima v svojem pastirskem poklicu za vzgled Jezusa in svete apostole, katere izkuša posnemati, in kateri nosi v srcu polno ljubezni do Boga in do duš, kakor njegov Gospod in učitelj. On, ki je ves vnet, da se sveto ime božje bolj in bolj časti in da se krščansko izveličanje vsem podeljuje; on, ki ves živi za to veliko nalogo, ji posveti svoj čas in svoje moči, a se ne straši ne truda ne žrtve, kateri vse drugo stavi pod to visoko nalogo: oni je apostolski dušni pastir, kateri je, kakor njegov Gospod in učitelj in njegovi sveti apostoli, pripravljen vse, kar more in kar ima, delo, trpljenje, molitev in dari, posvetiti stvari božji. Blagor mu! Njegovo življenje in delovanje bo imelo v toliko uspeh, kolikor je on zvest naslednik Jezusa in svetih njegovih apostolov. Od nekdaj so bili apostolski možje oni, po katerih je Gospod deloval izveličalno v svoji sv. cerkvi. Taki, katerim je manjkal duh Jezusa Kristusa, duh apostolski, čeprav so imeli veliko naravnih moči in čeprav so jih tudi uporabili, vendar niso nič storili, življenje pa in delovanje apostolskih

pastirjev je imelo mnogo uspehov, dasi so rabili manj naravnih močij in zmožnostij.

Kdo naj dá našemu času, naši sveti cerkvi apostolskih pastirjev?

Tožijo — žal, po pravici — o izprijenosti našega časa; vera se ohlaja in umira v vedno širših krogih, nenravnost se širi, lahkomišljenost in greh se prikazujeta v vedno strašnejši podobi. Težko dobiš občino, v katero bi še ne bila prišla izprijenost časa, a v mnogih občinah že do cela gospodari.

Kako naj si pomoremo v takem zlu? Tako žalostno vprašuje vsak, komur je na srcu blagor človeštva. Marsikdo obupava, in mnogokateri duhovnik bi najrajši vrgel orožje iz rok, ker se mu pomoč dozdeva nemogoča.

Toda ne! Pomoč ni nemogoča. Ali je dandanes na svetu slabejše, nego-li je bilo ob času apostolov v poganskem svetu, v Rimu in po drugih mestih? In vendar je stvar Kristusova premagala. Seveda je apostolom pomagal tudi dar čudežev; toda bolj nego čudeži jim je pomagal duh, ki jih je oživiljal in s katerim so nastopali in kateri jim je pridobil zmago nad svetom.

Moremo-li dvomiti, da bi apostolski možje, apostolski dušni pastirji, apostolski župniki, apostolski kapelani, ko bi nam jih Bog milostno vzbudil in podaril, in ko bi z apostolskim duhom nastopili in delovali, moremo-li dvomiti, da ne

bi i oni zmagali v vojski, zmagali vse zadržke in pregrehe našega časa?

Poznali smo večjo občino. Ker niso imeli njeni dušni pastirji apostolskega duha, bi tudi zastonj iskal pastirske gorečnosti. Storili so, kar so morali: opravljali sv. mašo, hodili v izpovednico, pridigovali so, nosili so bolnim svete zakramente itd. Toda vse to je bilo površno, brez srca: maševali so hitro brez pobožnosti; pridige — malo so se pripravljali — bile so mrzle, brez srca in zato brez sadú; izpovedovali so površno, hitro in brez vneme. Živeli so posvetno: imeli so lepo in bogato pohištvo, dobro so jedli in pili, radi so hodili po zabavah, mnogo časa rabili so za postranska, malovredna opravila.

Po občini je bilo vse narobe, vladala sta svet in pekel: versko življenje je pešalo, vera je postajala mrzla, a pri mnogih je ugasnila do cela. Greh in vsakovrstne napake so bile na dnevnem redu; cerkev je bila vedno bolj prazna, posebno v delavnikih; mnogi še celó ob nedeljah niso več hodili k sv. maši; tudi pri izpovednici in božji mizi ni bilo ljudi.

Nato je umrl župnik; drug je prišel mesto njega in sicer pravi apostolski mož. Srce mu je krvavelo, ko je opazil žalostni položaj občine; skoraj si ni znal pomagati. A vendar ni obupal.

Dan na dan je izpolnjeval prav zvesto svoje dolžnosti, pobožno je opravljal sveto mašo, v

izpovednici je sprejemal spokornike z ljubeznijo, z občutkom v srcu je oznanjeval besedo božjo, obiskoval je bolnike in prigovarjal jim na srce.

Vse se je temu čudilo, ker je bilo drugače, nego je bilo doslej; občudovali so ga in četudi niso cenili takoj njegove gorečnosti, vendar mu niso odrekali spoštovanja.

On je pa molil in prosil Gospoda, da naj bi z milostjo svojo ganil srca in jih zopet spravil na pot vere in krščanske nravnosti.

Marsikaj je postalo boljše. Počasi je šlo, le malo na malo. Dolgo je trpelo zlo, tako da se je ukoreninilo in utrdilo. Toda apostolski naš pastir ni odnehal. Cerkev se je zmerom bolj polnila, mnogo jih je prihajalo tudi med tednom k sveti maši, in pri pridigi jih je bilo vedno več; tudi število njih, ki so hodili k izpovedi in svetemu obhajilu, se je množilo.

S časom so odšli tudi ostali trije duhovniki, katerih življenje in delovanje je bilo ostalo staro in katerih vzgled ni bil le malo vspodbudljiv, ampak pohujšljiv. Župnik se je potrudil, da je dobil dobre, goreče mlade duhovnike, može apostolske. Posrečilo se mu je, mnogo je zato molil, in molili so tudi drugi.

In tako so bili vsi štirje, župnik in oba kapelana in vikarij jednega mišljenja, vsi štirje v resnici apostolski možje; združeni so bili v sveti zavezi: o vsem so se skupno posvetovali, vse v

združeni molitvi Bogu priporočali; predmete govorov so določali in snovali po jednotnem načrtu; ista katoliška načela so imeli tudi v izpo-vednici.

Pet let so bili ti gospodje skupaj in skupno delovali, ko sem zopet prišel v tiste kraje k so-rodniku. Kako sem se čudil na tem, kar se mi je pripovedovalo! Kako se je bilo vse izpremenilo! Obiskovanje cerkve, udeležba pri sv. maši in pridigi, prejemanje sv. zakramentov — vse je bilo v redu. Tudi gledé na nravnost je bilo drugače: plesnih veselíc skoraj več ni bilo, v gostilne so ljudje hodili po potrebi, a pijančevanje je ponehalo.

Prav čuditi se je bilo. Le malo do cela pokvarjenih ljudij je ostalo, katerih se ni prijel apo-stolski duh, ki je v tej občini vladal; toda tudi te so izkušali pridobiti, in že so se v novejšem času nekateri izmed njih izpreobrnili.

Tako je bilo v župniji I. Ni dvoma, da bi se kaj takega zgodilo v vsaki drugi župniji, ako bi imela srečo, da dobi apostolske pastirje. V resnici podoba sveta bi se obnovila, ko bi vsi pastirji imeli apostolskega duha, in ko bi jih ta vodil v njihovem življenju in delovanju.

Res je sicer, da so razmere naših časov — posebno po velikih mestih — take, da se pri ljudeh z navadnim, v naši cerkvi običajnim načinom pastirovanja (služba božja, pridiga, izpo-vednica itd.) nič ne opravi; treba je rabiti nena-

vadne izredne pripomočke in pota. Tudi takih ne primanjkuje apostolskemu pastirju. Srce njegovo je polno ljubezni in želje, da bi vsem poskrbel izveličanje; ljubezen pa je iznajdljiva. Misli o pripomočkih, da izpolni svojo željo, in čim resneje in vstrajneje dela, tem več pomočkov in potov si najde.

Izkušnja potrjuje vse to. Neki nam znan duhovnik je prišel za župnika v večjo občino, v kateri se je bilo v nekaj desetletjih vse izpremenilo. Ustanovila se je bila tovarna, napravila železnica in druge naprave; ž njimi vred so se bile razširile, kakor je običajno, hude razvade. Prejšnji župnik, pod katerim so se bile te izpremembe razvile, obdržal je stari način pastirovanja, kakoršen je veljal pri prejšnjih, mnogo preprostejših razmerah, ne da bi se oziral na nove razmere.

Novi župnik, mož apostolski, se je takoj prepričal, da tako ne smé in ne more dalje iti. Skupno z drugimi jednako dobro mislečimi duhovniki se je posvetoval, in polagoma si mogel od vseh boljih ljudij v občini slišati, kako je župnik s svojimi pomočniki to in ono tako in tako uravnal in ukrenil. S temi naredbami je dosegel, da so tudi tovarniški in železniški služabniki mogli v cerkev, udeleževati se onih svetih opravil, s katerimi si verniki pridobivajo in utrjujejo izveličanje.

Tako se godi na več krajih: kako lahko bi se marsikaj zgodilo, uravnalo in ukrenilo, kar bi

odpravilo ali zabranilo mnogo slabih razmer, krepost in nравnost pospeševalo, z jedno besedo pospeševalo čast božjo in izveličanje duš, ako bi se le našel mož, kateremu bi bilo to na srcu, kateri bi se tega lotil — ko bi bil tu apostolski župnik, kapelan ali vikarij!

Oh, kako je to, da je pri mnogo duhovnikih tako malo apostolskega duha! Mnogim nimamo nič kaj posebnega očitati; skoraj bi jim rekli, da so dobri svečeniki: sveto mašo opravljajo dosti pobožno, molijo svoj brevir, pridigajo, izpovedujejo, hodijo k bolnikom itd. Sicer pa živé več ali manj kot navadni ljudje, prave gorečnosti bi pri njih zastoj iskal; izvzemši sveto mašo in brevir molijo le malo, premišljevanje zanemarjajo, nimajo posebne pobožnosti do Gospoda v zakramentu, ne marajo vstrajnega in resnega učenja svete vede, za govore se pripravljajo le površno, v obče živé zložno in prijetno, morebiti gubé celó svoj čas v praznih, za duhovno življenje brezkoristnih postranskih opravilih.

Mnogo, mnogo nerednostij bi se lahko odpravilo v vsaki župniji, veliko bi se lahko zgodilo za pospeševanje vernosti in nравnosti, v povzdigo službe božje, za bolj marljivo poslušanje pridige in krščanskega nauka, za pogostno prejemanje sv. zakramentov, za blagor mladine, za šole, za bratovščine, za osnovanje in vzdrževanje koristnih društev itd., da bi le bili možje, ki bi za to skrbeli.

Ni jih. Zato raste bujno plevel, versko življenje umira; zastonj se oziraš po blagodejnih sadovih žive vere, zastonj po krščanski popolnosti.

Oglejmo si le jedno samo dejstvo! So občine, v katerih nahajamo gotovo, morebiti izdatno število duš, katere živé v resnici pobožno, katere se v resnici prizadevajo priti do popolnosti. Ti so ali pridni sinovi in hčere v hiši domači, ali so vzgledni posli, hlapci in dekle, ali pa vrli rokodelci, vestni stariši. Izpolnjujejo vestno in goreče dolžnosti svojega stanu, živé v miru in ljubezni z drugimi, opravljajo — mnogokrat celó na ganljiv način — dela usmiljenja, ljubijo molitev, radi hodijo k sv. maši, večkrat hodijo k sv. izpovedi in sv. obhajilu; z jedno besedo: prav lahko jih pohvalimo, da si odkritosrčno prizadevajo priti do popolnosti.

Kako je torej, da v mnogih občinah pogrešamo tako teženje po popolnosti, da v njih jedva najdemo take vrste ljudi? Ali naj morda mislimo, da v teh župnijah do cela ni duš, katere so poklicane k popolnosti? Ne! Zlato popolnosti se najde brez dvoma v vsaki občini; toda priti mora roka, katera je dvigne iz jame, morajo biti svečniki, kateri razumejo speče kali popolnosti vzbuditi v življenje in delovanje. Takih ni v mnogo občinah. Njihovi duhovniki že sami ne živé v popolnosti, tudi ne pastirujejo v duhu popolnosti,

zató tudi njim izročnim dušam manjka vzpodbude in vodila k popolnosti.

V oni srečni župniji pa, katero smo prej omenili, živel je duhovnik ali več duhovnikov, kateri so bili polni apostolskega duha, kateri so razumeli in se potrudili z besedo in vzgledom v vernikih vzbuditi, vzdržati in voditi željo po popolnosti.

Oh, kako težko bo marsikateri pastir odgovarjal ob uri sodbe, ko mu bo sodnik pokazal, kaj bi bil mogel in moral storiti, a ni storil!

To je pa žalostneje, če pomislimo, kako srečno je življenje duhovnikovo, v katerem biva, živi in deluje duh Kristusov, duh apostolski! Tak duhovnik okuša mir Kristusov, zakaj tudi njemu veljajo besede: *Svoj mir vam dam*. On uživa — včasih v obilni meri — vsakovrstno veselje, blaženost prave in pobožne molitve, premišljevanja in svetih opravil. Delovanje takega duhovnika, dasi ni brez truda in žrtve, je polno radosti zlasti tedaj, kadar opazuje, da sad zori, da ga vsi dobri v občini časté in ljubijo; živi v srečni zavesti, da je Bogu všeč in da je pri njem v milosti.

O da, življenje apostolskega pastirja je srečno, naj je po zunanje še tako neznatno in revno, še tako utrudljivo in požrtvovalno.

Kako ubožno in obžalovanja vredno pa je življenje svečenikovo, kateremu nedostaje apostol-

skega duha, kateri sicer za silo izpolnjuje dolžnosti svojega poklica, sicer pa vse pusti in živi kakor drugi ljudje. Kako neznatno je to, kar ima od svojega življenja v primeri s tem, kar bi našel v duhu apostolskem, posebno, ako mu služba njegova, posebno na deželi, podaje tako malo takega, kar ugaja človeški naravi.

Vse meri na to, da duhovniku kolikor mogoče prigovarjam k srcu, da naj poskuša vedno bolj navdušiti se v apostolskem duhu, v njem živeti in delovati, potruditi se, da postane bolj in bolj pravi apostolski pastir.

Te besede se kažejo močno tudi v sledečem razmišljevanju, katero nima drugega namena, kakor da bi vzbudilo v vseh duhovnikih duha apostolskega, kjer pa se že nahaja, želi ga gojiti in izpopolniti.

Kako sodi cerkev o svojih duhovnikih in pastirjih.

Od nekdanj je gojila sveta cerkev, katera uči v vseh razmerah resnico, visoko mnenje o vzvišeni službi svojih duhovnikov in o veliki važnosti njihove naloge. Kakor že apostol opominja, da je treba previdnosti pri izbiranju cerkvenih služabnikov, tako je tudi sveta cerkev od pamtveka vse storila, da je le take sprejemala v vrsto svojih služabnikov, pri katerih je bila prepričana, da so vredni in zmožni. Da, skrbela je tudi za to, da je izvolila take mladeniče, kateri so se ji zdeli pripravni, in je zanje ustanovila zavode, v katerih se je poklic k svečeniškemu stanu varoval nevarnostij sveta, a ob enem se je tudi vzgajal na najlepši način.

Seveda je hudobni svet delal cerkvi pri teh blagodejnih naporih in napravah vsakovrstne ovire, sicer bi bila cerkev povsodi pokazala tako skrb in delovanje za vredne duhovnike in dušne pastirje. Saj je do cela prepričana, kako odvisen je blagor sveta od dobrih duhovnikov.

In ko pride čas, ko se ima mladenič v resnici sprejeti v duhovski stan, tedaj sv. cerkev ne opravi sprejema z enim samim pravilom. Najprej je cela vrsta pripravljivih svetih obredov, štirje nižji in trije višji redovi. Vsakateri teh redov

daje na jedni strani z blagoslovom in s posvečevanjem oblast in milost za neko posebno nalogo duhovskega stanú, na drugi strani pripravlja za naslednji red in njega oblast, kakor govori pri posvečevanju dijakonov: „Podeli njim, ki se imajo posvetiti, svojo milost, da zaslužijo v vrednem napredovanju od nižje stopinje po tvoji milosti doseči višjo“ t. j. čast duhovsko.

In s kakim poudarkom opominja sv. cerkev pri podeljevanju svetih redov svoje kandidate, da naj se izkažejo vredne visoke časti in moči! One, ki imajo prejeti *subdijakonat*, nagovori škof takó le: „Bodite taki, da bodete sveti cerkvi vredno služili; ako ste bili doslej z ozirom na cerkev leni, morate biti odslej najprej goreči; ako doslej zaspani, odslej čuječi; če doslej nagnjeni na pijačo, sedaj zmerni; če doslej nečastni, sedaj čisti.“

Pri posvečevanju *dijakonov*: „Bodite torej, preljubi sinovi, brez mesenega poželenja in posvetnih naslad; razprostirajte svetlost kreposti, bodite čisti, deviški, kakor se spodobi služabnikom Kristusovim in delivcem njegovih skrivnostij... In ker ste služabniki in pomočniki telesa in krvi Gospodove, zató se ne udajte vabljenju mesa, kakor pravi sv. pismo: *Očistite se vi, ki nosite posode Gospodove!* Spominjajte se sv. Štefana, katerega so izvolili apostoli v dijakona zaradi deviške čistosti; skrbite za to, da bodete živ vzgled njim,

katerim oznanjujete z jezikom svojim sveti evangelij!“

In pri mašniškem posvečevanju: „Zato, preljubi sinovi (ker ste na tem, da vas povzdignemo do tako visoke časti), ohranite v svojem delovanju popolnost svetega življenja. Cenite to, kar delate (pri daritvi sv. maše), posnemajte, kar vršite; skrbite namreč, da v vaših udih greh in vsako grešno poželenje umrje, ker obhajate na slovesen način skrivnost smrti Gospoda našega. Nauk vaš naj bo duhovni lek božjemu ljudstvu; ugoden duh vašega življenja bodi veselje Kristusove cerkve, da z govorom in vzgledom sezidate hišo t.j. družino božjo.“

In kar sveta cerkev opominjeva je služabnikom, katere ima na novo posvetiti, polaga na srcé, to prosi zanje Gospoda v molitvah, katere opravlja pri posvečevanju.

Kako pretresljive so molitve, katere sveta cerkev veleva opravljati pred tremi višjimi redovi! Popolnoma prepričana o svetosti in važnosti tega, kar hoče izročiti mladim služabnikom, in v zavesti si, kako obilno potrebujejo za to najboga-tejše milosti božje, kliče v litanijah vseh svetnikov celo nebo, da ji pomore izprositi jih od Gospoda. Pred oltarjem leži cela vrsta kandidatov na tleh in kliče s škofom, v sredi klečočim, vse svetnike v pomoč. Potem vstane škof, izgovori s škofovsko palico v levici in z mitro na glavi

trikrat nad posvečenci sledeče besede: „Da te izvoljene blagosloviti izvoliš“; potem: „Da te izvoljene blagosloviti in svete storiti izvoliš“; in tretjič: „Da te izvoljene blagosloviti, svete storiti in posvetiti (consecrare) izvoliš“. To govoreč dá novoposvečencem prvič jedenkrat, drugič dvakrat in slednjič trikrat škofovski blagoslov.

Potem opravi sveta cerkev nad novoposvečenci celo vrsto molitev. Ko deli subdijakonat, moli škof: „Molimo Boga, našega Gospoda, predragi, da izlije nad te svoje služabnike svoje blagoslovljenje in milost, da vredno živé v njegovih očeh in da dosežejo svetnikom odločeno plačilo.“ Potem: „Najsvetejši Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog, blagoslovi te svoje služabnike, stori jih v svetišču tvojem goreče in skrbne tovariše nebeške vojske, naj bodo zvesti služabniki tvojih oltarjev; počiva naj nad njimi duh modrosti in umnosti, duh sveta in moči, duh znanja in pobožnosti, in napolni jih z duhom strahú; utrdi jih v službi božji, da prejmo pokorni v resnici in v besedi milost tvojo.“ Pri *dijakonatu*: „Pošlji nanje, prosimo, o Gospod, svetega Duha, da se po njem okrepčajo k točnemu opravljanju tvoje službe z darom sedmere njegove milosti. V obilni meri pokaži se v njih podoba vseh krepostij, preprosta dostojnost, vedno sveta sramežljivost, čistost nedolžnosti, in varujejo naj zvesto dušno spodobnost. V njihovem vedenju naj odsevajo tvoje

zapovedi in vzgled deviške čistosti vzbujaj sveto posnemanje v ljudstvu; dobro spričevalo imajoči naj ostanejo trdni in stanovitni v Kristusu, in stopajoči z nizke stopinje po milosti tvoji naj bodo vredni doseči visoko (svečeniško dostojanstvo).

„Usliši, o Gospod molitve naše in razširi nad te služabnike svoje duha svojega blagoslova, da morejo z božjim darom obdarjeni naklonjenost tvojega veličanstva doseči in drugim pripraviti vzgled dobrega življenja.“

„Najsvetejši Gospod, Oče vere, upanja in milosti, ki plačuješ napredek v dobrem, napolni milostno tudi te svoje služabnike z vnemo duhovsko, da bodo zrastle krepki v tvoji službi, čisti služabniki tvojih altarjev in ti bodo prijetni — okrašeni z vsemi krepostmi, s katerimi ti moramo služiti.“

In pri mašnikovem posvečevanju: „Prosimo, bratje, Boga vsegamogočnega Očeta, da obilno razlije nebeške darove nad svoje služabnike, katera je izvolil za mašniško službo.“

„Usliši nas, prosimo te, Gospod, naš Bog, in dodeli tem svojim služabnikom blagoslov svetega Duha in oblast milosti mašniške.“

„Prosimo te, vsegamogočni Oče, dodeli tem svojim služabnikom čast mašništva, obnovi v njih srcu duha svetosti, da ohranijo od tebe prejeti milostni dar in z vzgledom svojega življenja razširjajo vzgledno življenje. Naj bodo skrbni sode-

lavci naše službe, naj se odsvita na njih podoba splošne pravičnosti, da bodo jedenkrat lahko dali račun o izročnem hiševanju in da bodo prejeli plačilo večne blaženosti.“

„O Bog, ti delivec vse svetosti, od katerega izhaja pravo posvečenje in polnost blagoslova, ti, o Gospod, razlij milostni dar svojega blagoslova čez te svoje služabnike, katere posvetimo v čast mašništva, da bodo delovali v sveti resnobi in živeli vzgledno življenje, da postanejo tako častivredni kot stari, ravnaje se po nauku, katerega poklada na srce sv. Pavel Titu in Timoteju, da naj se darujejo po dnevu in po noči premišljevanju tvoje postave, da verujejo, kar so brali, da učijo, kar verujejo, da sami izpolnjujejo, kar učijo, da kažejo povsod pravičnost, trdnost, stanovitnost, usmiljenje, moč in druge čednosti. Da v službo tvojemu ljudstvu izpreminjajo kruh in vino v telo in kri tvojega Sina s svečanim blagoslovljenjem. Da v neomadeževani ljubezni zrastejo do polnega moštva, do stopinje polnoletnosti Kristusove na dan pravične in večne sodbe božje s čistjo vestjo v pravi veri, polni sv. Duha, po Jezusu Kristusu. Amen.“

In takoj potem, ko vsi klečijo, moli se „Veni Creator“ in se tako slovesno prosi nad nje obilnost milosti sv. Duha.

Še jedenkrat govori škof, ko je posvečevanje že končano, presunljive besede novoposvečencem:

„Preljubi sinovi; pridno premišlujte prejeto sveto posvečenje in breme, katero se je položilo na vaše rame! Potrudite se, da bodete živeli sveto in po naukih sv. vere, da bodete vseč vsegamogočnemu Bogu, da dosežete njegovo milost, katero vam hoče podeliti po svojem usmiljenju.“

Mi smo nalašč tako natanko navêdli nagovore in molitve sv. cerkve pri sv. posvečevanju, da vsakdo razvidi, kako visoko ceni sv. cerkev oblast in čast, katero podeljuje po sv. posvečevanju, in kako je prešinjena prepričanja, da je vsakdo, komur je podelila to čast in oblast, sveto dolžan tudi po tem živeti.

Jedna reč se v celem posvečevalnem obredu vedno iznova poudarja, kako je namreč sv. cerkev prepričana, da sv. posvečenje ne meri samo na posvečevanje in izveličanje posvečenca, temuč tudi in še posebno na posvečevanje ljudstva. Ne sam za-se, hoče reči sv. cerkev, je mašnik postal mašnik, temveč da potem, ko je po sv. posvečevanju prejel učeniško, mašniško in pastirsko službo v sveti cerkvi, tudi to trajno službo izpolnjuje v čast božjo in v izveličanje duš, da je torej mašnik in dušni pastir.

In ravno po tem, da novoposvečenec izkuša, da na sebi uresniči vsa navodila, katera izraža sv. cerkev v opominih in v molitvah pri sv. posvečevanju, postane in je apostolski dušni pastir. V resnici bi se iz besedila sv. posvečevalnega

obreda lahko podala najlepša podoba apostolskega dušnega pastirja.

Poklic dušnega pastirja.

Ako more beseda cerkve dušnemu pastirju pokazati njegov poklic svet in vzvišen, in ga vspodbosti, da se stori njega vrednega, storil bo to še gotoveje, ako si svoj poklic natančneje pogleda z očmi sv. vere. Premišljujmo torej to-le:

a) Naloga in namen dušno-pastirskega poklica.

Dušni pastir mora delovati na to, da udje sv. cerkve, zlasti — njemu posebno izročeni, dosežejo njim od Boga določeni namen: namreč da natanko izpolnjujejo božjo voljo, se resno varujejo greha, zvesto izpolnjujejo svoje dolžnosti, da z Bogu prijetnim življenjem povečujejo Boga, sami sebe pa posvečujejo in se vredne storé večne blaženosti. Ali si more kdo misliti bolj vzvišeno nalogo? Saj se gre samo za to, da Bogu, našemu Gospodu, tudi človek daruje njemu v tako polni meri pristojno spoznanje, ljubezen, češčenje in zahvalo, z jedno besedo: njemu pristojno poveličanje, katero mu izkazuje vsa narava. Gre se za čast človeškega rodú, da se z bogoljubnim življenjem izkaže vrednega svojega visokega namena in svojega velikega očeta. Gre se za izveličanje, in sicer za večno izveličanje ljudstva, namreč, da se reši večnega pogubljenja, in postane deležno

večnega izveličanja. Človek bi moral spoznati celo strašno velikost večnega pogubljenja, velikost sreče večne blaženosti, da bi razumel, kolikega neizmernega pomena je v resnici naloga, rešiti človeka pogube in nakloniti mu izveličanje. Se-li nam ne zdé dušni pastirji največji dobrotniki človeštva, ako zvesto opravljajo svojo službo in potem brez dvoma pri marsikaterem dosežejo označeni namen?

b) Predmet njegove naloge.

Neumrjoče duše so, ki so izročene skrbi dušnega pastirja, katere je Bog ustvaril po svoji podobi, odkupil s krvjo Boga-človeka, jih odlikoval s tem, da so deležne božje narave in torej otroci božji, bratje in sestre Jezusa Kristusa, bivališča sv. Duha; Marija je njih mati, sveti angeli so njih varuhi, vsi izvoljenci njih bratje in sestre. Ali ni to vse tako uravnano, da mora vzbuditi za nje največje zanimanje in nas popolno prepričati, da treba vse storiti za duše, za katere se zanima nebo, katere ljubijo nebesa? Zato se v vsakem oziru žrtvujmo za nje in skrbimo za nje, da dosežejo njim od Boga določeni namen! Poklic dušnega pastirja je vzvišen, ker je sodelavec božji.

c) Dušni pastir je sodelavec božji.

Ljudi do tega pripraviti, da po svojem namenu služijo Bogu in tako Boga poveličujejo in

se izveličajo, to ravno je, na kar se je delavnost trojedinega Boga na zunaj vedno ozirala in se še vedno ozira. Dušne pastirje pa je Gospod izvolil, da ž njim delajo pri tem delu in se trudijo; oni so sodelavci božji. Kako častitljiva je torej služba dušnega pastirja, kako važna mu mora biti naloga njegovega poklica, pri kateri sodeluje sam Bog in mu pomaga! Kako ga mora to priganjati, da naj popolno v zmyslu Gospodovem deluje!

d) Sredstva, katera mu je Bog
izročil.

Najbolj čudovite oblasti je Gospod izročil svojim služabnikom v izveličanje duš. Po njih besedi ustvarja čudežno skrivnost telesa in krvi Jezusove, da tako vsem priredi ono veliko, milostipolno daritev na križu ž njenim blagoslovom, in jim pripravi sveto jed večnega življenja. Z močjo druge oblasti odveže vernike od teže in prekletstva greha. V svojem svetem nauku je Gospod dal svojim dušnim pastirjem duševno hrano za vernike, pooblastil jih je, da jo oznanjujejo, in je obljubil tudi svoj blagoslov. In ako je Gospod zapovedal svoji cerkvi in ji dal oblast, da pase svoje vernike, jih vodi po potu izveličanja, torej je dušni pastir srednik te pastirske službe.

Za vse slučaje življenja je Gospod odredil svete skrivnosti, katere njegove izvoljence posve-

čujejo in jim delijo milosti, katere so potrebne ali koristne, da ne zgrešijo krščanskega poklica. Dušni pastir deli te svete skrivnosti.

Tedaj po vsej pravici lahko obrne na-se besede apostolove: *Tako naj nas vsak ima za služabnike Kristusove in delivce skrivnostij božjih.*

Kako mogočen je apostolski dušni pastir v ti svoji oblasti, katero mu je podelil Gospod in njegova sveta cerkev! Tako bogatih sredstev v blagor ljudstva nima nobeden služabnik kake države, in če je tudi najmogočnejši. Odtod izhaja tudi bogati uspeh v blagor duš — povsod ondi, kjer se ta sredstva in oblast uporabljajo na pravi način.

e) Velik blagoslov, ki izhaja od njega.

Ako dušni pastir zvesto opravlja svojo službo, koliko blagoslova je to za njega samega, koliko za druge!

Za njega samega. Bog plačuje navadno izredno darežljivo vso ljubezen in usmiljenje, ki se komu izkaže. Ali pa so lepša dela ljubezni usmiljenja kakor ona, ki jih opravlja zvesti dušni pastir: ako uči, ako duše rešuje večnega pogubljenja, ako vodi nazaj izgubljene, ako svetuje takim, ki si ne vedó pomagati, ako prihiti na pomoč stiskanim, ako vodi duše po potu izve-

ličanja, ako varuje mladost, jo vodi, ji je prijatelj in jo pelje k Bogu? Zato mu podari Bog najobilnejše in najdragocenejše milosti za njegovo lastno posvečevanje in največje zasluženje za večnost.

Služba zvestega dušnega pastirja je polna blagoslova mnogim drugim. Kdo popiše blagoslov, ki izhaja od dobrih krščanskih starišev? Ta blagoslov se širi od otrok na otrok otroke daleč tje od roda do roda, in od vsakega teh potomcev prehaja potem blagoslov blagega vpliva in dobrega vzgleda na mnogo drugih. In tako se razprostirajo blage posledice prvotne dobre izreje od roda do roda vedno dalje in dalje, in ž njimi raste zasluženje dobrih starišev v vedno obilnejši meri.

V koliko večji meri se to godi pri resnično dobrem dušnem pastirju! Na koliko ljudi vpliva izveličavno in mnogovrstno — s pridigami in krščanskimi nauki, z delovanjem v izpovednici, pri bolniški postelji, v šolah, s pobožnostjo, s katero opravlja daritev sv. maše, s svetom in z delom, z marsikatero dušno in telesno pomočjo, s priprošnjo!

In njegovo Bogu posvečeno in od Boga blagoslovljeno delovanje v župniji, ali bolje ono, kar je s tem dobrega storil v srcih, v družinah, v celem okrožju župnije, je potem obdelano rodovitno polje, na katerem v vedno obilnejši meri in v širšem krogu zori najdragocenejši sad v

vedno večjo slavo božjo in v vedno večji blagor duš. *Memoria ejus in benedictione. Venientes venient cum exsultatione portantes manipulos suos.*

f) Veliko plačilo.

Apostolski dušni pastir prejme za trud in težave že tu na zemlji najobilnejše plačilo. Osrečevavna zavest njegovega blagega delovanja, — ko opazuje marsikateri izveličavni sad svojega dela, — ljubezen in zaupanje vseh dobrih v župniji, — upanje božje naklonjenosti in prijateljstva z Jezusom Kristusom: *Źam non dicam vos seruos, dico vos amicos,* — vedno obilnejše milosti za lastno posvečevanje: — to vse osrečuje v pravem pomenu besede njegovo srce, in ga kljubu marsikaterim neprijetnostim življenja dela najsrečnejšega človeka na zemlji. In kako veliko bo njegovo plačilo v nebesih! Ako Gospod tudi jednega kozarca vode, ako ga podamo komu v ljubezni, ne pusti nepoplačanega, kako obilno in mnogovrstno se bo potem nabralo plačilo dobrega dušnega pastirja, kateri je celo življenje opravljal dela ljubezni! *Fulgebunt sicut stellae coeli, in saecula.*

Poklic v duhovski stan.

Kako to, kar smo doslej povedali, človeka vspodbuja, da tvega vse, da je in postaja vedno bolj v resnici apostolski dušni pastir!

Ali pa to ne presega navadnih človeških močij? Ali more vstrajati v apostolskem duhu in dokončati tako apostolsko delovanje? Temu vprašanju moramo pritrditi; reči moramo, kakor je rekel nekdanj Gospod učencem, ko se jim je zdelo težko, pretežko živeti samsko: *Pri ljudeh*, je odgovoril Gospod, *je nemogoče*, to se pravi, ljudje sami iz sebe ne morejo kaj tacega storiti; *pri Bogu je vse mogoče*. Bog lahko v to pomaga človeku z milostjo. Se pa li more duhovnik zanašati na to pomoč milosti božje? Trdno se le ta lahko zanaša na to pomoč, katerega je Bog poklical v duhovski stan.

Zato pravi apostol (Hebr. 5. 4.): *Nikdo si sam ne vzame časti* (mašništva), *temveč, le kdor je poklican od Boga, kakor Aron*. Ako Bog koga odloči za duhovski stan, odloči zanj tudi milosti, katerih potrebuje, da v tem stanu tako živi in deluje, kakor Bog hoče, to se pravi, da je sposoben za apostolsko življenje in delovanje.

Poklic božji so potemtakem rodovitna tla, iz katerih zraste apostolski duh in apostolsko delovanje. Pri duhovniku, katerega je Bog poklical,

se navadno vse združuje, da mu pomaga k apostolskemu življenju in delovanju: od Boga darovane naravne zmožnosti, vsi dobri vplivi, katere je Bog rabil ali jih hoče še rabiti (izreja), zunanje okoliščine, način, kako mu naklanja razne službe, da pride v dotiko z dotičnimi osebami, da mu naklanja prilike za delovanje itd. in poleg vsega tega še milost poklica, katera je na ponudbo poklicanemu, — katero mu Bog daruje, ako ga na pravi način za njo prosi.

Kdor pa vstopi brez poklica v duhovski stan, temu lahko nedostaje vsega, kar pomaga apostolsko živeti in delovati: veselja in ljubezni do stanú, sposobnosti in milosti. Zato se pogreša pri takem apostolski duh in apostolsko delovanje, in njegov stan je brez blagoslova, ako z resničnim kesanjem in izpreobrnjenjem in z gorečo vstrajno molitvijo ne izkuša priboriti si milosti poklica, kakor pravi sv. Avguštin, „ako misliš, da nisi poklican, tedaj stori, da boš poklican“. Ali kolikokrat se to pričakuje zastoj! Kako važno je, da le taki vstopijo v duhovski stan, ki so vanj res poklicani!

Važnost apostolskega duha.

Treba je le premisliti pomen apostolskega duha, in spozna se, kako važen je za duhovno pastirsko delovanje. Da, pogoj je za uspešno

blagoslovljeno apostolsko delovanje. Čim bolj je duhovnik prevzet apostolskega duha in ž njim deluje, tem uspešnejše in blagodarnejše je njegovo delovanje; kjer pa nedostaje tega duha, tam tudi ni blagoslovljenega delovanja. Zakaj:

1. Le samo apostolski dušni pastir izpolnjuje s pravo požrtovalnostjo in navdušenjem dolžnosti duhovno-pastirskega poklica in se ne straši ž njim združenih težav, truda in žrtev; da, on poišče prilike, da dela dobro, on porabi vse in tvega vse, da pospešuje stvar Gospodovo. In kar dela v poklicu, izkuša storiti tako, da služi temu namenu. Kaj čuda, da deluje dobro! — Kako vse drugače pa je pri dušnem pastirju, ki nima apostolskega duha! Tak ne išče prilike za duhovno-pastirsko delovanje, temveč se je še ogiblje, in kar še dela, stori lahko, brez navdušenja, leno in površno in brez blagoslova.

2. Samo apostolskemu dušnemu pastirju je na tem, samo on se prav potruzi, da dobi pomoč milosti Gospodove, brez katere je vse delovanje prazno; in zato je njegovo delovanje polno uspeha. Duhovniki, ki nimajo apostolskega duha, tudi ne molijo (ali vsaj ne prav) za pomoč božjo v svojem delovanju; zato tudi nimajo nič sadú.

3. Le apostolski dušni pastir druží svoje delovanje z dobrim vzgledom, in ravno to ima največ moči. Kako šepavo in brez uspeha je duhovno-

pastirsko delovanje brez dobrega vzgleda, ali še celó s slabim vzgledom!

In 4. kar je posebno imenitno: Gospod spozna le apostolske dušne pastirje vredne, katere rabi za orodje svojega milostnega delovanja v dušah; oni so *de semine virorum, per quos salus fit in Israel*.

Mislimo si pa duhovnika, ki nima apostolskega duha: on nima zmisla in ljubezni za naloge dušno-pastirske službe, zato jih opravlja le prelahko, posebno še kjer so združene s trdom in težavami in zahtevajo žrtev, tedaj jih od sebe odvali, ali zanemari, ali jih opravi tje v en dan, površno, hitro in brez blagoslova. In ker se ne zanima za stvar božjo, tedaj mu tudi ni mar v srcu, da bi za svoje delovanje prosil na pravi način pomoči milosti božje. Kar dela, je prazno človeško delo in zato brez blagoslova in nerodovitno. — Slednjič nedostaje njegovemu delovanju pomoči dobrega vzgleda, da, prerado se pri njem marsikaj pokaže, kar vernike naravnost pohujšuje.

Uboge župnije, ki imajo take dušne pastirje! In kako lahko se zgodi, da taki duhovniki, ki v marsikaterih nevarnostih, katere ima ravno duhovski stan za nje, končajo tako nesrečno!

Življenje in delovanje apostolskega dušnega pastirja.

Razgrnimo sedaj bolj natanko podobo apostolskega dušnega pastirja.

Temelj.

Ako vprašamo po najglobočjem temelju apostolskega duha, kateri stori duhovnika apostolskega dušnega pastirja, najdemo ga v krščanski, oziroma duhovski *pobožnosti* sploh. Vsaka prava, razsvetljena, dobro urejena pobožnost duhovnikova je tako rekoč — z milostjo — korenina apostolskemu duhu, ali ga ima že v sebi.

Saj je bistvo prave pobožnosti ravno ljubezen do Boga in do ljudi; prava ljubezen do Boga in do ljudi pa rodi gorečnost za čast božjo in za izveličanje ljudi; v tem ravno je bistvo apostolskega duha. Čim bolj je v duhovniku utemeljena prava pobožnost in je napredovala, tem večja je njegova gorečnost za čast božjo in za izveličanje duš, tem bolj apostolski je dušni pastir.

To vé apostolski dušni pastir, in zato pred vsem hrepeni in deluje, da se vedno bolj utrdi v duhu prave pobožnosti, v njem vedno bolj napreduje po pravilu: „Omnis amor bene ordinatus a seipso incipit.“ (Sv. Tomaž Akv.)

Tedaj hoče najprej jasnosti v tem, katera sredstva so mu na ponudbo, da doseže pravo

duhovsko popolnost, da se utrdi v tem sklepu in teženju, da ta sredstva tudi uporabi na pravi način.

Načrta si red za življenje in si prizadeva izpolnjevati ga, kolikor le more. Duhovnik, ki se ne prizadeva živeti po redu, ni in tudi ne bo postal nikdar apostolski dušni pastir.

Red za življenje.

Med vsemi človeškimi sredstvi za resnično pobožno, popolno življenje je brezdvomno na prvem mestu natančno ravnanje po redu za življenje. „Ordo“, pravi sv. Avguštin, „dux est ad Deum et, quae a Deo sunt, ordinata sunt.“ „Qui regulae vivit, Deo vivit.“ (Sv. Gregorij). — Ako hoče stavbenik zidati poslopje, tedaj napravi zanj dobro premišljen načrt, da se pri izdelovanju popolno ravna po njem, in tako, in le tako se dovrši stavba na zaželeni način.

Duhovska pobožnost je tudi stavba, velika, veličastna stavba — za večnost. Da jo postavi, se apostolski dušni pastir poprej pred Bogom, sam s seboj in z razsvetljenimi možmi (osebno, ali po njih spisih) posvetuje, kako naj začne, kaj naj stori, kaj naj opusti, v kakem času, v kakem redu naj deluje. V to svrho si napravi načrt, po katerem hoče urediti svoje življenje, in se ga zvesto držati potem, ko se je pred Bogom trdno zanj odločil.

Ako duhovnik nima takega reda za življenje in mora v teku časa vedno premišljati, kaj naj stori, tedaj bode njegovo življenje v veliko škodo popolnosti sploh nepravilno in neredno in v posameznih slučajih (ker vselej je treba premišljati, kaj naj stori) bo le prelahko premagala narava, n. pr. čutnost, zložnost, oziranje na ljudi itd. In tako ne stori, kar bi moral storiti, kar je po volji božji, temveč, kar bolj ugaja naravi, celó če je pregrešno.

Pri duhovniku, katerega mnogokrat nikdo ne sili, kateri si prosto voli, je ta nevarnost še tem večja.

Zato govori sveti Bernard svojim redovnim sobratom: „Rogo vos fratres in Domino, state solliciti semper circa custodiam ordinis, ut ordo custodiat vos“ — da vas red obvaruje tega, česar ne smete storiti, namreč greha.

O tem prepričan, ima apostolski dušni pastir

a) svoj dnevni red.

Da telesno sploh živimo, da rastemo in moči ohranimo, potrebujemo vsak dan po razmerju okoliščin in po telesni kakovosti jedi in pijače. In človek se najboljše počuti, ako si za uživanje primernih jedij in za razvedrilo in za počitek (spanje) po treznem premisleku in po izkušnji napravi določen red in se ga zvesto drži. — In v resnici se je v tem več ali manj povsod v življenju

naredil nekak red: jemo opoldne in zvečer o določenem času, spimo tako in tako dolgo, itd.

Jednakega pomena, kakor je za telesno življenje jed in pijača, počitek, razvedrilo, spanje, je za višje dušno življenje milost, učenje, vspodbujanje k dobremu, kar doseže človek s primernimi sredstvi molitve, koristnega berila in pobožnih vaj.

Tudi ta sredstva se morajo vedno na novo uporabljati, da se človek povzdigne do višjega življenja, da obstoji, da napreduje v pravi pobožnosti in krščanski popolnosti. In pri tem si mora sestaviti načrt in se po njem trdno ravnati, da se godi vse v pravem redu. Brez takega dnevnega reda se le prelahko opusti, kar se vendar ne sme opustiti, kar se tudi ne opusti brez škode na duši. Da človek vsak dan užije telesno hrano, kakor je potreba, do tega ga vodi že čutna potreba: ravno tako velika, da, še večja je potreba, da duša vsak dan — v novič — prejme milost, da se na novo vzbudi in oživi, ako hoče živeti sploh dalje časa in sicer v pravi krepkosti in moči. Toda dušna potreba se ne čuti tako kakor telesna; mora jo voditi pametno navodilo po dnevnem redu.

Tako torej preudarja katoliški dušni pastir pred Bogom, sam s seboj in morda tudi z izkušnimi možmi, kaj naj stori vsak dan v namerjanih pobožnih vajah, kdaj in v kakem redu naj

opravi vsako vajo: to je potem njegov dnevni red. Trdno mora določiti, kaj naj v teku dneva stori, da se ohrani in napreduje v duhovski popolnosti in da ima čas za delo dušnopastirskega poklica; posebno mora določiti tako imenovane pobožne vaje.

To se razume samo ob sebi, da dušni pastir ne more imeti in tudi ne izpolnjevati prav natančnega dnevnega reda, ki določuje posameznosti, kakor kak redovnik v samostanu, kateremu redovno pravilo odkazuje vsak korak, ki ga stori. Vendar so nekatere točke, po katerih se lahko vsak dan ravna, in te naj uredi v dnevni red. Tedaj apostolski dušni pastir pazi na to, da vsak dan vstane ob določeni uri in zopet gre k počitku; vsak dan — kolikor je mogoče ob določenem času pred sv. mašo — vsaj jedno četrto ure premišljuje, potem, če je le mogoče, po sv. maši najmanj jedno četrto ure porabi za zahvalo.

Prizadeva si za to, da opravi brevir v gotovem redu: da morda zvečer moli jutranjice za prihodnji dan, primo, tercijo, seksto in nono opravi pred poldnem, kmalu popoldne pa večernice in sklepne molitve. Skrbi posebno, da vsak dan počasti Gospoda v najsvetejšem zakramentu, da za krajši ali daljši čas obišče cerkev, ali da moli doma obrnjen proti sv. zakramentu. Ako je le mogoče, bere vsak dan, če tudi le kako minuto, kaj pobožnega. Zvečer pa porabi zopet določeni

čas za večerno molitev in, ko se je pripravil za premišljevanje za prihodnje jutro, gre ob določenem času k počitku.

Glej tu v bistvu okvir dnevnega reda, kakoršnega si pri apostolskem dušnem pastirju tako ali tako misliti moramo! In zvesto izpolnjevanje tega reda je že samo na sebi popolno delo, ako se zgodi zaradi Boga, ker je neprestano zatajevanje in mrtvenje samega sebe. In pričakovati smemo za gotovo, da se iz tega izpolnjevanja razliva blagoslov na ves čas vmes in na vsa opravila, da tudi tu tem lože stori pravo, in da stori bolje, bogoljubneje in zaslužneje.

In ako se tudi pri takem dnevnem redu marsikatero opravilo ne more natanko določiti, tedaj si apostolski dušni pastir prizadeva tudi v tem, da se ravna po nekem gotovem redu, n. pr. ako ga ne zadržujejo opravila njegovega poklica, porabi jutranje ure, ki so že tako same na sebi dragocenejše, za izdelovanje pridig, za učenje dogmatike in morale; časopise in ložje spise pa bere po kosilu ali po večerji, določi pa tudi čas za izprehode in obiske, za razvedrilo.

Saj se vé, da tudi apostolskemu dušnemu pastirju ni vedno tako lahko vsak čas zvesto in natančno ravnati se po takem dnevnem redu. Zjutraj kliče ura, da naj vstane: ali tako rad bi še nekoliko poležal; strah pred resnim premišljevanjem mu morda prigovarja, da nima časa za to;

po sveti maši ga morda napade izkušnja, da bi okrajšal četrto ure za zahvalo; različne stvari ga hočejo odvrniti od obiskovanja Gospoda v presv. zakramentu ali tudi od pobožnega berila. Zvečer bije ura za večerno molitev in za počitek, a ravno takrat se počuti tako dobro pri kakem prijetnem berilu ali kakem drugem opravilu. Zjutraj po sv. maši ga pa hočejo zopet izvabiti došli časopisi ali kako prijetno berilo ali prijeten izprehod, da ne izdeluje pridige, da zapusti učilno mizo.

Močne volje je treba, in pristavimo takoj, posebne milosti tudi, da dan za dnevom zvesto in stanovitno vstraja pri dnevnem redu. Zato je tudi — že po naravi in po milosti božji — blagoslov zvestega izpolnjevanja tako velik. Da, čisto nič se ne smemo pomišljati, marveč imenovati moramo tako zvesto izpolnjevanje kar naravnost pot popolnosti za duhovnika, pot, po kateri mašnik v resnici postane apostolski dušni pastir.

Kakšna pa je posledica, ako duhovnik nima dnevnega reda in ga ne drži? Včasih le prelahko opusti bistvene vaje duhovskega življenja. Zjutraj hiti iz postelje k oltarju brez premišljevanja, brez resne priprave; po sv. maši zapusti kolikor mogoče hitro zopet cerkev, ko je Gospod zakramentalno še pričujoč v njem.

Brevir odlaša vedno in lahko pusti vsega za zvečer, da ga potem opravi hitro in brez pobož-

nosti. Včasih gre kmalu k počitku, včasih pozno. In potem opusti le prerad resno delo, kakoršno se spodobi njegovemu poklicu; in ako odštejemo — na zadnje ga je prav malo — tisti čas, ki ga rabi za dušnopastirska opravila, živi sploh življenje brez kake koristi, ne dela nič, ali pa se ukvarja s stvarmi brez vrednosti. Čim dalje bolj je prazen, čim dalje slabše njegovo delovanje, ker mu nedostaje gorečnosti za dobro stvar; nikjer ni sadú, nikjer koristi. In ako nazadnje vrhu tega začne gospodariti še napačno naravno nagnjenje, (in to je pri takih premisah gotova posledica), potem gorje!

Nevarnost, da zaidejo v ta žalostni tir, je posebno za neko ne maloštevilno vrsto duhovnikov zelo velika. Ker imajo namreč malo takih opravil, ki človeka silijo, zato večinoma za delovanje odločuje prosta volja: kako lahko se tu zgodi, ako ni določeni dnevni red uredil opravil na bogoljubni način, da se čas potрати brez dela ali z nedostojnim opravilom! Tako neredno življenje pa ni le samo na sebi narobe svet, temveč pripravlja človeka tudi za marsikatero nerednost, da je gladka pot v pogubljenje.

Trdno smo prepričani v srcu vsled mnogovrstnih izkušenj, da brez dnevnega reda in ravnanja po njem ni mogoče za dalje časa v resnici duhovsko življenje, prava duhovska pobožnost, blagoslova polno dušnopastirsko delovanje, kratko

rečeno: apostolsko življenje in delovanje. — Zato pravi sv. Bernard: „Rogo vos fratres in Domino, solliciti state circa custodiam ordinis.“

Lahko in prerado se zgodi tudi pri resnično apostolskem dušnem pastirju, da včasih za več ali manj časa odstopi od dnevnega reda; vrsta njegovega dela, daljša odsotnost ali obisk prijateljev in sorodnikov ga ovira pri tem, ali se ga pa loti tudi lenoba. To je pa treba po okoliščinah jako pomilovati. A pri njem se lahko pričakuje, da se o pravem času zopet povrne k dnevnemu redu, tudi že radi tega, ker mu za dolgo ne ugaja, da je odstopil in je vse v neredu.

Slednjič lahko opomnimo v priporočilo dnevnega reda, da vestno izpolnjevanje dnevnega reda tudi posebno razvedruje življenje apostolskega dušnega pastirja. Zakaj različne vaje vsakdanjega življenja postanejo vsled vsakdanjega ponavljanja bolj in bolj njegova druga narava in tako lahke,¹⁾ slednjič pa tudi to močno razvedruje človeka, da ima odločeno in določeno, kaj naj stori vsak dan, da to ga dela srečnega in vedno bolj veselega. Torej: „Solliciti state circa custodiam ordinis, ut ordo custodiat vos. Qui secundum ordinem vivit, secundum Deum vivit.“

¹⁾ Poznali smo nekega duhovnika, ki je imel jako natančen dnevni red in ga je zvesto izpolnjeval. Od začetka, je rekel, se mu je zdel težek, sedaj pa ne najde več nikakih težav, pač pa obilno veselja, da bi ga za nobeno ceno ne maral opustiti.

b) Tedenski, mesečni in letni red.

V katekizmu beremo, da morajo biti sklepi določni, ako hočemo, da se gotovo izpolnijo. Čim bolj določno si za to, kar človek hoče storiti, določi način, čas in kraj, tem gotoveje tisto tudi izpolni. Apost. dušni pastir izprevidi, da mu je marsikaj potrebno med tednom, ob koncu meseca, ob koncu leta, da se mu ohrani in napreduje notranje življenje. Zato radovoljno sprejme tudi tisto v svoj red in tako ima svoj tedenski, mesečni in letni red. V njegovem tedenskem redu najdemo tedensko sveto izpoved, morda določi tudi kako — če še tako kratko — pobožnost k najsv. zakramentu, k trpljenju Jezusovemu, k sveti Materi Božji za četrtek, petek in soboto, kako zatajevanje za sredo, petek in soboto. Lahko si potem odloči tudi po vzgledu redovnikov za mesečno duševno prenovljenje, četudi na prav preprost način, n. pr., da kak dan konec meseca malo dalje časa preiščuje (iz preiščevanja za duhovne vaje), med dnevom prebere svoj red za življenje, in se nanj oziraje izpraša za celi mesec in opravi mesečno izpoved. Tudi skrbi za to, da opravi vsako leto ali vsaj vsako drugo ali tretje leto duhovne vaje. Tako ima potem zraven tedenskega in mesečnega reda tudi letni red, in celo življenje je uklenjeno v ta srečni kolobar redov, in v tem dobiva mnogo sadú in milosti.

c) Sredstva, da se zvesto izpolnjuje dnevni red.

Opomnili smo že, da je naravnemu človeku v marsičem težko izpolnjevati red za življenje, ker zahteva zatajevanje samega sebe in trdno voljo; tako se lahko zgodi, da vse opusti. Naravni človek ima rad, da dela vse z nekako prostostjo, da ga nič ne veže, da sledi svojemu veselju in željam; naravni človek ljubi ugodnost, ki je v tem, da se za nobeno stvar mnogo ne trudi, in se boji navezavati se na pravilo in red. Torej tako lahko in tolikokrat odstopi od določenega reda. Sile je treba, da se okrepča slaba volja in utrdi, da se prepreči nje nestalnost.

Zato se apostolski dušni pastir ravna po teh-le pravilih:

1. Večkrat se spominja tega, da prav za prav ne smemo zastran reda ravnati tako, kakor bi se nam ljubilo, ali kakor bi si izbrali po svoji želji, marveč reda se držati — to je v obče in posebno še za duhovnika nujna stvar, da, potrebno sredstvo za izveličanje, kakor smo v prejšnjem odstavku natančneje povedali. „Qui secundum Deum vult vivere, eum secundum ordinem vivere oportet.“

2. Vedno se prepriča iznova, da je, ako jedenkrat odstopi od njega, težavneje izpolnjevati red. Kdor večkrat odstopi od reda in tedaj vedno

iznova začenja, nazadnje nič več ne začne, ker je začetek pri vseh rečeh težek, in opusti ves red v svojo lastno škodo, da, v svoje lastno pogubljenje; nasprotno pa zvestoba in vstrajnost stvar vedno zljajšujeta, da, celó razveseljujeta in osrečujeta in utrdita na najboljši način pravo duhovsko življenje in goreče dušno-pastirsko delovanje — in s tem večno izveličanje.

3. Glavne točke dnevnega reda si zapiše in jih prebere, četudi ne pred ali po vsaki izpovedi, vsaj pri mesečni izpovedi; tu ponovi potem pred Bogom zopet sklep, da jih hoče zvesto izpolnjevati, in ga prosi blagoslova.

4. Ker pa je najboljše sredstvo za zvesto izpolnjevanje dnevnega reda, ako si ga damo potrditi od svojega izpovednika ali dušnega voditelja in se morda pod pokorščino zavežemo, da ga hočemo izpolnjevati, tedaj se apost. dušni pastir tudi morda za to odloči. Ne sicer tako, da bi se zavezal pod grehom, toda tako, da nikdar in v nobenem slučaju iz lenobe ali nemarnosti in sploh nikdar neče odstopiti od njega, ako ni prepričan, da je v dotičnem slučaju opravičeno, ali potrebno, da odstopi. In ko tako trdno določi in sklene, da bo zvesto izpolnjeval red za življenje, tedaj se razprostre čez vse delo blagoslov pokorščine, kar dela v pokorščini, zatorej tudi čez vse njegovo življenje in delovanje.

5. Velike praznike cerkvenega leta in posebno še tedne svetega adventnega in postnega časa porabi v to, da se prenovi v zvestem izpolnjevanju reda za življenje, da si še posebno prizadeva v teh svetih tednih posebno točno in zvesto ga izpolnjevati.

Rad si zapomni — morda pri vsaki izpovedi — jedno točko iz dnevnega reda in trdno sklene, da hoče ravno to posebno zvesto in trdno držati.

6. Ker je pa dobro prepričan, da vsi dobri sklepi in vsa sredstva za izpolnjevanje nič ne pomagajo brez milosti, ki deluje, da *hočemo in dopolnimo*, zato prosi vedno iznova za njo. *Hotenje* je storil Bog, ker je vspodbudil in dal pogum podvreči se dnevnemu redu; tudi *dopolnjevanje*, da izpolnjuje ta red, mora storiti Bog. Apostolski dušni pastir prosi Boga za to, prosi ga za to potrebno milost vestnosti, npravne resnobe, moči, poguma in zatajevanja samega sebe, — vstrajnosti. Potem pa bo pomagal Bog; in ako on pomaga, potem bode zvest in se izveličal.

Pobožne vaje apostolskega dušnega pastirja.

Ko smo v prejšnjem oddelku opisali apostolskega dušnega pastirja splošno, kako naj goji duhovsko popolnost in katera sredstva naj za

to rabi, hočemo sedaj posamezno premišljevati njegove pobožne vaje.

Najprej:

Molitev.

Apostolski dušni pastir ljubi molitev; saj to je že v naravi apostolskega duha, katerega je prešinjen. Njegovo češčenje Boga, hvaležnost in ljubezen, žalost nad grehom, potreba milosti — vse to se druži in ga vspodbuja, da, kar je v srcu, vedno iznova pové Bogu in torej moli. Vedno iznova moli Boga, ga zahvaljuje, ga prosi odpuščenja grehov, ga prosi za njegove dari in milosti. On je prijatelj molitve. Ako je duhovnik len v molitvi, le malo, le redkokdaj moli, in še površno in brez pobožnosti, tedaj moramo reči o njem, da nima duha svojega stanú, da mu nedostaje prave duhovske pobožnosti. Iz lenobe v molitvi pa izvira to, da se vedno bolj odtuji od Boga in vedno bolj pogreza v npravne zmote. Apostolski dušni pastir ljubi molitev, kakor jo je ljubil njegov Gospod in učenik Jezus Kristus.

Kako je ljubil molitev božji Izveličar! Vedno iznova beremo to v evangeliju. (Kar se tiče molitve, je ravnal popolno po svoji človeški naravi. Kakor je človek po sklepu božjem dolžan Boga moliti, ga zahvaljevati, mu zadoščevati za grehe in ga prositi, kolikor potrebuje darov in milostij, tako je tudi človeška narava Jezusova vedno iznova

molila Očeta in ga zahvaljevala, za grehe človeštva darovala mu je delo in težave svojega življenja, in si je izprosila blagoslova od Očeta za svoja dela in za vso uravnavo sv. cerkve, je molila za svoje učence in za vse, ki bodo v teku stoletij vanj verovali.

Tako je molil Gospod pri jedi, tako je molil pred svojimi čudeži, tako je molil v vrtu Getzemaniju pred trpljenjem. Pogostokrat beremo v sv. evangeliju, da je zjutraj zgodaj vstajal, da je šel k molitvi; po dnevu se je večkrat odtegnil in molil, zvečer pa se je kmalu odtegnil na samotne gore ali v vrt Getzemani, da je z molitvijo posvetil ponočne ure. — Ako je namerjal kaj važnega, kakor n. pr. volitev in razposlanje 72 učencev, ko je postavil Petra za vrhovnega poglavarja sv. cerkve, ko je opravil veliko zadostilno delo na Golgati, tedaj je več ur molil in prosil Očeta, da naj blagoslovi namerjano opravilo, da naj dá njegovi človeški naravi moči za trpljenje.)

In kako je bil vtopljen v pobožnost, ko je molil! Jedenkrat so ga opazovali njegovi učenci v pobožnosti pri molitvi in bili so vsi prevzeti od tega in so srčno želeli, da bi tudi sami mogli tako moliti. Zato so stopili k njemu in ga prosili: *Gospod, uči nas moliti!* Moliti so sploh že znali, in večkrat so tudi že molili, a radi bi bili tako molili, kakor on. *Gospod, uči nas moliti!*

Tako je molitev velik del v življenju Jezusovem, in njegova priprošna molitev — je odprla studenec milosti za njegovo sv. cerkev, ki je tekel od istega časa in še teče, — razprostirajoč milost in blagoslov čez vse, ki so za to sprejemljivi.

Tako je molil Jezus. Apostolski dušni pastir, ki je prešinjen njegovega duha, ljubi molitev, kakor on; njegovo življenje je posvečeno z molitvijo in zopet in zopet se vrne k molitvi. Duhovnik, kateremu nedostaje gorečnosti do molitve, ni pravi učenec Jezusov in nima duha Jezusovega. Kamorkoli pogledamo v teku cerkvene zgodovine, povsod nahajamo pri vseh učencih in učenkah Jezusovih, pri vseh popolnih možeh in ženah ljubezen in gorečnost do molitve; nadedli so jim častno ime *možje* (žene) *molitve*. Cele ure so prebili v molitvi; marsikatero ponočno uro, večkrat cele noči, so darovali molitvi. O svetem Antoniju se pripoveduje, da se je pritoževal nad vshajajočim solncem, ker ga je primoralo, da je končal ponočno molitev. Z molitvijo so ti možje začenjali dan, z molitvijo so ga končali; svoja dela so začenjali z molitvijo, z molitvijo so jih končali. In ko so molili, razlilo se je njih bogoljubno srce v moljenje božjega veličastva, z gorečim srcem so zahvaljevali Boga za vse. Kako goreče so prosili za odpuščanje svojih grehov, in nikdar niso jenjali prositi za pomoč milosti božje! Kako prisrčno so klicali h Gospodu za

moč v izkušnjavah, za milost krščanskih čednostij, za pomoč pri svojih delih in opraviilih! Posebno pa je bila neutrudljiva njih gorečnost v priprošni molitvi: da bi se ime Gospodovo vedno bolj posvečevalo, da bi ljudje Boga vedno bolj spoznavali in ljubili, njemu služili in se tako izveličali; da bi se grešniki, krivoverci in neverniki izpreobrnili, da bi dobri vstrajali v dobrem. To so bili predmeti za njih molitev. Molili so za sveto cerkev, za duhovnike in dušne pastirje, za mladino in za vse, ki posebno vplivajo na njo, za svetno gosposko. In koliko blagoslova je izviralo iz pobožne molitve teh zvestih služabnikov Gospodovih vedno in vedno! Skoraj zmerom so ti zvesti molivci in molivke tudi s svojim delovanjem, s svojim vzgledom in z osebnim vplivom izkušali z največjo gorečnostjo posebno pospeševati stvar božjo — čast božjo in izveličanje duš. Kar pravi sveti Bernard o božjem Izveličarju, da, ko je deloval s svojim delom, z molitvijo in vzgledom za stvar božjo, je še največ storil z molitvijo: to radi priznavamo tudi o onih zvestih molivcih. Z molitvijo so storili več nego z delom in vzgledom. Saj ravno molitev je bila, ki je njihovemu delovanju dajala milost in pravi uspeh.

Tako je tudi pravi apostolski dušni pastir prijatelj, je ‚mož‘ molitve. Češčenje do Boga ga vedno iznova vspodbada, da njegovo neizmerno veličastvo hvali in slavi v molitvi. Neizmerna lju-

bezen do Boga in obilica milostij in darov, ki mu tekó iz tega neusahljivega studenca božje ljubezni, vodi ga vedno iznova k prestolu Gospodovemu, da ga zahvaljuje.

Zastran svojih napak ni brez skrbi. Globoka žalost se loti njegove duše, ako je grešil, in pri srčno prosi za milost in usmiljenje. Ker je prepričan, da dobi le po milosti to, kar je resnično dobro, in da ima to, kar dela, le po nji moč za izveličanje, hiti vedno iznova k prestolu božjemu, da ga prosi pomoči in milosti. Pred vsakim delom, pred vsakim opraviлом, pred vsakim početjem, pred vsem, kar stori in začne, prosi Gospoda milosti in pomoči; brez molitve si ne upa ničesar.

In potem mu daje njegova dušna pastirska naloga vedno nov vzrok za molitev. Vse duše, ki so mu izročene, priporoča Gospodu v molitvi; za vse vrste in stanove župljanov moli; svoje pridige, svoje izpovedovanje, svoje obiske bolnikov, svoj trud za mladino in sploh vse, kar stori za vernike, vse priporoči poprej Gospodu v molitvi. On je prijatelj molitve.

Morda ima mnogo opravila v dušnem pastirstvu in drugodi, da mu ostane malo prostega časa za molitev, a ker zgodaj vstaja in ima red v opravilih, ostaja mu dovolj časa, da opravi poleg brevirja še marsikatero drugo molitev.

Kako žalostno pa je, če duhovnik nima molitvenega duha! Kako malo molijo nekateri du-

hovniki! Izvzemimo sv. mašo (oh, kako malo pobožno jo opravljajo!) in brevir (taki ga molijo le z ustnicami) — celi božji dan ni sledú kake molitve!

Koliko povoda za molitev ponujajo vedno različne razmere v srenji! Koliko dobrega bi lahko storil duhovnik, ako bi prilično molil za svoje ovčice ter prosil božjega blagoslova za svoja dela! — Toda ne! Cele ure, cele poldneve prebije v praznih pogovorih in nepotrebno poseda. Na molitev — pa ne misli.

Če živi tako raztreseno in le na vnanje stvari misli . . . , izgine duh pobožnosti. In še tam, kjer je kaj molitve, manjka pobožnosti in gorečnosti. Kako raztreseno, malomarno, mrzlo, — da celo predrzno stoji včasih duhovnik pri oltarju! In ko konča sv. mašo, gre hitro iz cerkve. Da bi se spominjal čez dan-zjutraj pri sv. maši prejetih milostij in bil za to Bogu hvaležen, na to še misliti ni.

Kako nespoštljivo, kako naglo in brez vsake pobožnosti pa tudi moli svoj brevir!

Ali bi se čudili, ako ostanejo dela in opravila njegovega dušnega pastirstva brez vsega blagoslova in uspeha? (Že samo po sebi je vse tako, da ne more delovati blagodejno. Še bolj pa ostane vse brez sadú, ker tak duhovnik nikoli ne prosi blagoslova božje milosti.)

Oj, kako važno je to, da *duhovnik ljubi molitev!*

Molitev brevirja.

Duhovnik mora pridno moliti. Vsak dan mora darovati zase in v imenu cerkve za vse krščansko ljudstvo dar molitve, zahvale, sprave in priprošnje. In prav zato, da bi se to godilo na primeren in vreden način, je zapovedal sv. Duh po sv. katoliški cerkvi opravljati duhovnikom brevir, in *ostra* dolžnost jih veže, da molijo vsak dan dotični del iz njega.

Apostolskemu duhovniku je ta molitev sveta, ker je od sv. Duha samega, ki vlada v katoliški cerkvi. Tudi je vsebina te molitve sveta in častiljiva. Deli te prelepe molitve so: Očenaš, češčena Marija, vera in odlomki sv. pisma, ki je v bistvu delo sv. Duha, spisi sv. cerkvenih očetov in spevi za Boga navdušenih pevcev.

V brevirju torej Boga molimo, častimo, zahvaljujemo, prosimo odpuščanja in pomoči v vseh potrebah. Kdor je odmolil na pravi način dotični del brevirja, ta ima srečno zavest, da je izpolnil svojo dolžnost.

In koliko bogate hrane za pobožno srce je v tem, da beremo iz knjig sv. pisma, iz spisov sv. očetov, ali iz jedrnatih pa vspondbudnih popisov, kako so živeli svetniki, katerih praznik se ravno obhaja!

Slednjič se prav z brevirjem celi dan blagoslovi in posveti. Ker je vsak dan razdeljen v sedem oddelkov, posega ta molitev v različne dobe dneva in nas sedaj vspodbuja, sedaj očiščuje.

In ker duhovnik moli brevir v imenu in namestu cerkve in tudi zanjo moli, se razširja njegov blagoslov čez celo cerkev. Kakor se vzdigujejo iz morja oblaki, katere vetrovi razpodé čez celo deželo, da se razliva povsod blagodejni in rodovitni dež: tako pošiljajo nebesa na molitev mnogotisočerih duhovnikov krepilni dež svojih blažil in milostij čez vesoljni svet. Kako bi svet pogrešal milost brez molitve duhovnikov, ki objemlje vesoljni svet! — Kako pust in zapuščen — kako brez vse tolažbe!

Da, apostolski dušni pastir, ki zna ceniti vsebino brevirja, ki ima pred očmi njega vzvišeni namen ter pozna vrednost bogatega blagoslova, ki ga brevir donaša: on mora to molitev visoko ceniti ter jo ljubiti. On jo ljubi. Ne samo da opravlja prav vestno vsak dan to molitev, on si tudi prizadeva jo opravljati popolno po zapovedih sv. cerkve: „Digne, attente, devote, et in unione illius divinae intentionis, qua Dominus Jesus ipse in terris laudes Deo persolvit.“

Morda bi bilo marsikateremu duhovniku tesno pri srcu, ko bi se vprašal: kako bo odgovarjal pred sodbo božjo o tem, kako je opravljal svoj brevir.

Vsakemu duhovniku je velika čast in tolažba, ako si je svest, da je natančno opravljal svoj brevir in da si je resno prizadeval moliti ga pobožno.

Če tako opravlja brevir dan na dan, duhovnik sebe posvečuje . . . in si za nebesa nabira od dne do dne zakladov.

Prav pri apost. duhovniku se dogaja to. Apostolski duhovnik si vestno prizadeva, da bi natančno izpolnjeval to svojo dolžnost. Ravna se tako-le:

1. Pravilo mu je, da si razdeli molitev (*officium*) na dan. „Divide et impera!“ velja tudi tu. Že naprej dobro vé, da bo molil lahko bolj pobožno, če bo odmolil kak mali oddelek, kakor če začne vso dolžno molitev ali vsaj nje velik del opravljati ves truden in zaspan — šele zvečer. Zatorej začne zgodaj. Ako moli pozno, je molitev slaba.

Odmolijo se poprejšnji večer *jutranjice* in *hvalnice*, zjutraj zgodaj pa *prima*, ki je v resnici lepa jutranja molitev (pa duhovnik se ne sme zadovoljiti samo s to jutranjo molitvijo). Pred poldnem naj opravi: druge tri *hore*, popoldne *večernice* in *sklepne molitve*. Tako je stvar lahka, ugodna, pospešuje zbranost in pobožnost. Vse se stori bolje.

2. Varuje se, da se pri molitvi ne prenagli. Vsako besedo izgovori po določilu. Marsikateri bi potreboval le kakih deset minut dalj časa, ako bi hotel

napraviti vse tako, kakor mora biti. Zakaj bi človek ne bil pripravljen žrtvovati to malo časa, saj mu gre za to, da si ne obteži vest, na drugi strani pa, da pridobi več blagoslova sebi in cerkvi.

On gleda na to, da se vede spoštljivo. Zavest, da smo pri molitvi vpričo najvišjega Gospoda, navdaja nas z največjem spoštovanjem. Nasproti pa nam pospešuje pobožnost ravno to, da se vedemo po vnanje spoštljivo. Kakšna je pobožnost pri molitvi brevirja tam, kjer se duhovnik vede nespoštljivo? Nikakor ne zahtevamo, da bi morali brevir moliti vedno klečé, dasi je to najpripravnejše. Zahtevamo le: da se ogiblješ vsake nepristojnosti, da se ne oziraš okoli sebe, da ne moliš na kraju, kjer te vse raztresa, ne tam, kjer se drugi kratkočasijo in bi se utegnil tudi ti pogovarjati. To se *mora zahtevati od vsakoga*.

4. Da boš molil brevir tem pobožneje, spominjaj se prav pogostokrat, da je to molitev, ki jo moraš opravljati po ukazu in v imenu svete cerkve — za celo sv. cerkev, ki te je izvolila, da v njenem imenu stopiš pred Boga samega, da bi na mestu njenih otrok molil, se mu zahvaljeval, ga prosil odpuščanja grehov ter raznih darov in milostij. Pomisli dobro: ko moliš, je toliko tisoč ljudi, ki jih zastopaš pred Bogom, v velikih izkušnjavah, križih in težavah. In da bi jih dobro prestali in se ne uklonili in pogubili in da bi ostali stanoviti, mora se jih Gospod usmiliti, mora dati milost

in pomoč. Obdan si od toliko tisočev, ki so potrebni milosti in pomoči. Za vse stopiš pred Boga. Kako iskrena bo tvoja molitev! Posebno če se domišliš, kako je molil naš ljubi Odrešenik na zemlji za vse ude svojega kraljestva, — s koliko iskrenostjo, s koliko pobožnostjo! Saj pravimo v začetku „oficija“: „Domine in unione illius divinae intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persolvisti, has tibi horas persolvo.“

5. Ker je treba za vsako stvar milosti, velja to tudi, če hočemo pobožno opraviti sveti „oficij“. Dobri duhovnik moli in prosi večkrat za to milost, da bi opravljal s pravo pobožnostjo svoj brevir. Sv. cerkev mu gre na roke; ona vелеva moliti že v začetku: „Aperi Domine“, pred vsakim posamnim oddelkom pa Oče naš s Češčeno Marijo, zraven pa še: „Deus in adiutorium meum intende“, da bi njen služabnik dobil k molitvi potrebne milosti in pomoči. — Apostolski dušni pastir se trudi te molitve vedno prav pobožno opravljati. Pa tudi razven tega se obrača on še večkrat do Boga za pravo pobožnost pri brevirju. „Munda (dum oro) cor meum ab omnibus *vanis, perversis et alienis cogitationibus; intellectum illumina, affectum inflamma*, ut digne, attente ac devote hoc officium recitare valeam.“

Velika milost je, če brevir prav moli. Ta molitev sama na sebi — še bolj pa to, ker se po-

navlja dan za dnem — je imeniten pomoček, da posvetiš svojo dušo, bogatiš na zaslugah ter razširjaš blagoslov nad vso sv. cerkev. Resnično, za to milost naj bi prosil „ex totis praecordiis suis“ vsak duhovnik ljubega Boga in sicer vedno iz nova.

6. Pa pri vsem tem se polagoma vendar le rada prikrade površnost, naglost in raztresenost. Duhovniku torej bodi pravilo, da si včasih, — zlasti, kadar se posebno zaveda, da stvar več prav ne gre, — še posebej, ravno v tej stvari izpraša vest. Trdno naj sklene jeden ali dva tedna misliti posebno na to, da bo opravljal svoj „oficij“ prav *distincte, digne, attente et devote, et in unione intentionis Jesu Christi*. Vsako jutro ponôvi ta sklep ter prosi Boga izrečno za potrebno milost. Za vsak prestopok si nalôži kaj pokore; zvečer pa izprašaj še posebej pri tej točki svojo vest, in kjer si storil kaj napačnega, opravi kaj pokore. Morda je prav, ako opravlja svoj „oficij“ v tem času klečé, kadar si pa sam, glasno. Uspeh je potem še popolnejši.

Po takih vajah prideš gotovo zopet kmalu na pravi tir.

Vsakemu zavednemu duhovniku se mora zdeti prav, da smo govorili tako podrobno, kako naj se dobro opravlja „oficij“. Pomisli, da se ta molitev povrača vsak dan; da traja vsak dan toliko časa; da donaša toliko blagoslova za molivca sa-

mega in za celo sveto katoliško cerkev, če se opravlja dobro. Pomisli, koliko dobička ti uide in koliko izgubiš, če slabo opravljaš to molitev! O, koliko butaro dolgov si nalagajo duhovniki, ki so v tej stvari krivi morda celo dolgo življenje grešne malomarnosti in zanikarnosti! Ali ne velja tudi zanje beseda apostola: „Thesaurizas tibi iram in diem irae et revelationis justi iudicii Dei?“

Pobožnost do najsvetejše skrivnosti mesa in krvi Jezusa Kristusa.

Med vsemi pobožnimi vajami je pri apostolskem duhovniku na prvem mestu pobožnost do najsvetejše skrivnosti mesa in krvi Jezusa Kristusa. Od nekdanj je bila ta pobožnost znamenje prave bogoljubnosti. Vsi svetniki so bili od nje prešinjani ter so se vadili v njej in sicer toliko popolneje, kolikor bolj so napredovali v svetosti. — Ali bi moglo biti pri katoliškem duhovniku drugače? Kaj je apostolski duh, ki ga prešinja, drugega, kakor prava duhovska pobožnost? In ta vodi sama ob sebi k imenovani pobožni vaji, da, obsega jo že v sebi.

In kdo je bliže najsvetejši skrivnosti oltarja kakor duhovnik? Koliko nasprotje, če mu manjka pobožnosti do te skrivnosti! Ne, ta pobožnost mora biti središče njegovega verskega življenja.

Na trojni način razliva naš Gospod v ljubezni do nas in do našega izveličanja blagoslove in milosti najsvetejše skrivnosti:

- a) pri sv. maši,
- b) pri sv. obhajilu,
- c) po svoji vedni pričujočnosti.

a) Najsvetejša daritev sv. maše.

Opravljanje daritev svete maše — je apostolskemu duhovniku najsvetejša stvar. Pri srcu mu toraj mora biti, da jo opravlja z največjo pobožnostjo. Ljudstvo imenuje pobožnega tistega duhovnika, katerega vidi pri oltarju, da vspodbudno opravlja sv. mašo. In prav misli. Tudi tukaj velja: vox populi, vox Dei. Po pobožnosti, s katero opravlja sv. mašo, se ceni navadno tudi sploh pobožnost njegova.

Če stoji duhovnik pri oltarju brez pobožnosti, če opravlja vse tako naglo in morda celo nespodbudno, če se priklanja, kakor bi migal; če izgovarja trikrat: „Domine, non sum dignus“ tako hitro, da ni mogoče razumeti niti besedi; če izgovarja hladno in hlastno vse molitve; če kaže v vsem vedenju, obnaši, da nima prave notranje pobožnosti: potem ne sme tirjati, da bi ga kdo imel za dobrega duhovnika. Tak nima duha Kristusovega, nima duha apostolskega!')

1) Neki plemenitaš je želel svojemu sinu dobiti vzgojitelja-duhovnika. K njemu pride mlad gospod, ki je bil

Nikjer se ne zahteva, da bi bil duhovnik bolj navdan od duha svojega Gospoda in mojstra, kakor ravno takrat, ko opravlja daritev svete maše. Saj ravno tukaj zastopa duhovnik Božjega Odrešenika. Da, v najsvetejših trenutkih sv. daritve je ravno tako, kakor bi Kristus gospodoval v njem in govoril iz njega.

Kako mogočen nagib za duhovnika, da bi si prizadeval bolj in bolj vtopiti se v duha najsvetejšega Srca Jezusovega, da bi posnemal njegove čednosti in s tem postajal njemu čimdalje podobnejši, da bi prav in s pridom zastopal svoje in sv. cerkve koristi! Zato tudi očitno opominja sv. cerkev, kadar posvečuje mašnike: „*Servate in moribus vestris castae et sanctae vitae integritatem; agnoscite, quod agitis, imitamini, quod tractatis, quatenus mortis Dominicae mysterium celebrantes, mortificare membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus procuretis.*“ — In molitev njena: „Da, quaesumus, omnipotens Deus Pater, in

pripravljen službo prevzeti. Prenočil je v gradu, drugi dan pa je opravil v grajski kapeli daritev sv. maše, — pri kateri je bil navzoč tudi baron z družino —, pa prav naglo in nespodbudno. Po sv. maši in po zajutruku poprosi baron duhovnika, da naj stopi v njegovo sobo. „To sprejmite za potne stroške“ — in baron mu stisne denar v roko — „obžalujem pa, da vam ne morem izročiti svojega sina za odgojo. Videl sem ravnokar, kako ste delali pri sv. maši s Sinom Božjim. Ne morem pričakovati, da bi bolje ravnali s sinom človeškim!“

hos famulos Tuos presbyterii *dignitatem*, innova in visceribus eorum Spiritum Sanctitatis, ut acceptum a Te, Deus, secundi meriti munus obtineant censuramque morum exemplo suae conversationis insinuent; eluceat in eis totius forma justitiae...“

In: „Deus sanctificationum omnium auctor, cujus vera consecratio plenaque benedictio est, Tu super hos famulos Tuos munus Tuae benedictionis infunde, ut gravitate actuum et censura vivendi probent se seniores; ... ut, quod docuerint, imitentur, justitiam, constantiam, misericordiam, fortitudinem ceterasque virtutes in se ostendant et purum et immaculatum ministerii tui donum custodiant et in obsequium plebis Tuae panem et vinum in Corpus et Sanguinem Filii Tui immaculata benedictione transforment et inviolabili charitate *in virum perfectum, in mensuram* aetatis plenitudinis Christi in die justi et aeterni judicii Dei conscientia pura, fide vera, Spiritu sancto pleni resurgant.“

Ni tukaj umestno, razlagati obširneje pomen, svetost in milosti daritve sv. maše. Toda vse, kar vidimo v tej sveti daritvi: to, da je Jezus sam pričujoč, ko skrivnostno ponavlja sv. daritev na križu, to, da odpira v tej daritvi vse bogastvo svoje daritve na sv. križu, in da je daje na razpolago, samega sebe pa v jed, — to vse navdaje človeka s strahom in častjo do prevzvišene

skrivnosti, pa tudi s pravo pobožnostjo do nje, kadar se obhaja.

Razložimo nekoliko nadrobneje, kako se vêde pravi duhovnik do najsvetejše daritve.

Da mora duhovnik stopiti k oltarju v stanu milosti, to je jasno. Kako strašno: opravljati pri oltarji sveto mašo, pa imeti na vesti — smrtni greh! Kaj pravi tukaj sv. cerkev? „Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, satis etiam apparet, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest, *interiori cordis munditia* et puritate, atque exteriori devotionis et pietatis specie peragatur.“

„Nullus“, sledi dalje, „sibi conscius mortalis peccati, *quantumvis sibi contritus videatur*, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedat.“ — „Si autem sacerdos necessitate urgente et copia Sacerdotis non exstante post commissum lethale peccatum absque praevia confessione celebraverit, postea quam primum confiteri debet“, kakor ostro zapoveduje zbor Tridenški.

Ako si storil smrtni greh, pa moraš brez izpovedi, — če tudi si obudil popolni kes, — stopiti k oltarju, — je vedno žalostna sila. Kdor se tega greha ne izpove, kakor hitro je mogoče, če tudi z velikimi težavami, dodá lahko k temu

smrtnemu grehu še novega. Potem otrpne vest, in spačena narava izkuša z raznimi dozdevnimi razlogi potolažiti vest, in duhovnik se privaja bolj in bolj stopiti z največjimi grehi k oltarju. Saj vemo, da ga v to zapeljuje hudobni duh. Ravno v tem je poglavitni vzrok, da popuščajo duhovniki čimdalje bolj duha svojega stanú in pridejo celó do najhujših grehov.

Priprava.

Čim svetejše je opravilo duhovnikovo, tem večja je dolžnost, da se zanje pripravlja na dostojen način. Sv. cerkev nam podaje za pripravo lepe molitve. In če tudi ne naklada ostre dolžnosti, da naj rabimo ravno te molitve, vendar je s tem zadostno naznanila svojo voljo, da se moramo sploh pripravljati za daritev sv. maše.

Če imamo navado pred sv. mašo premišljevati, je to že nekaka priprava za sv. mašo; popolna priprava pa je, če je tvarina premišljevanja v zvezi s sveto mašo. Po dovršenem premišljevanju je treba le še kratko duha zbrati in priprava je dobra.

Rubrike.

Tridenški zbor pravi, duhovnik naj opravlja sv. mašo: „*Exteriori devotionis et pietatis specie.*“ „*Exteriorem devotionis et pietatis speciem*“ po-

daje duhovniku sveta cerkev, (ali recimo takoj, sv. Duh sam,) s tem da mu zapoveduje pri sveti maši *rubrike*.

Kdor zna ceniti duha in pomen rubrik, spozna, da so sestavljene v zares čudno in lepo celoto. Pa tudi ne more tajiti, da to ni človeško delo, ampak da je vpeljal ta mašni red sv. Duh sam po svoji sv. cerkvi in njenih svetih udih.

Pobožnost sv. maše se kaže na vnanje najprimerneje, ako izpolnjujemo njene rubrike in se držimo navodil; na drugi strani pa rubrike in navodila najbolj podpirajo in pospešujejo pravo pobožnost. In če hočemo buditi in gojiti to pobožnost tudi pri vernikih, dosežemo svoj namen tem bolje, čim zvesteje se ravnamo po rubrikah sv. maše.

V tem je tudi vzrok, zakaj nam postanejo rubrike, v katerih se je bilo treba izprva dobro vaditi, pozneje bolj in bolj druga narava. Rubrike so obhajanju sv. maše čisto primerne; sv. maša se giblje v njih čisto neprisiljeno; pobožnemu duhovniku so prijetna podpora tako, da mu je nekako nemogoče od njih odstopiti ali jih zanemarjati. Zanj celo ni potreba ostrih postav svete cerkve. „Mandamus“, beremo v buli papeža Pija V., „*et districte praecipimus in virtute sanctae obedientiae, ut missam juxta ritum, modum et normam a nobis traditam legant.*“ In papež Benedikt XIV.: „Unde communis omnium sententia docet, rubricas missae esse leges praeceptivas, quae obligant *sub*

mortali, nisi excuset invincibilis imprudentia et parvitas materiae.“¹⁾

Pregreški zoper rubrike in površno njih izvajanje se nahajajo največ pri takih mašnikih, ki so lahkomišljeni in prenagli. Kako slabo znamenje je za duhovnika, ako za tako sveto opravilo neče imeti potrebnega časa, ki neče dodati le nekaj minut, da bi prav maševal! Pol ure zadostuje, da se sv. maša opravi z vso dostojno pobožnostjo. Naj pa tudi pazi vsak duhovnik, da ne bo raztegnil sv. maše čez pol ure, ker to bi bilo nadležno za tiste, ki so pri sveti maši; pa tudi naj gleda, da ne konča sv. maše veliko pred pol ure.²⁾

Zahvala.

Ako je mašnik dobro opravil sv. mašo, nikakor ne more takoj iti iz cerkve, ko se je razpravil. Milost, da se je smel vdeležiti tako svetega opravila, in sveto obhajilo, katero je ravno zaužil —, to oboje zahteva iskreno zahvalo. Naj se spominja, da je bil pri oltarju posvečen: naj se spominja, kaj je opravil; naj dobro porabi tre-

¹⁾ Ker je stvar tako važna, naj bi mašniki ob določenih časih prebrali rubrike, zlasti pri duhovnih vajah.

²⁾ Pol ure zadostuje za dostojno sv. mašo. Kar je več, je vernim nadležno in moti pobožnost. Posebno pa moti, če se duhovnik dolgo mudi pri konsekraciji. Nam se zmerom zdi, kakor da bi hotel tak duhovnik izpremeniti kruh in vino z lastnimi močmi.

nutke po sv. obhajilu, ko je Gospod pričujoč v njegovi duši, da mu priporoči želje in prošnje svoje in cele srenje.

Verniki čutijo to, ker se pohujšujejo nad duhovnikom, ki gre takoj ali pa vsaj hitro po sveti maši iz cerkve —, kakor se pohujšujejo tudi nad človekom, ki hitro po svetem obhajilu zapusti cerkev.

Sveta cerkev je tudi sestavila molitve, ki naj jih duhovnik odmoli po sv. maši. Vprašaj, koliko časa naj se porabi v zahvalo. Najmanj četrtno ure. To četrtno postavi v svoj dnevni red, katerega se drži tudi do minute. Tako si pridobiš navado, in zahvala gre potem bolje od rok. Drži se tega zvesto, če tudi ne čutiš nobene pobožnosti; Bog bo trdno voljo, s katero se tako natančno držiš tiste četrtinke, sprejel za dejanje ter te poplačal in blagoslovil.

Koliko pripomore ta četrtna ure k svetosti in za zaslužnje in za milosti za lastno osebo in za druge, ako se ponavlja dan za dnevom skozi celo življenje!

Toda samo ta zahvala po sv. maši ne sme biti dovolj apostolskemu duhovniku. Nemogoče je, da bi se ne spominjal večkrat čez dan tega, kar se je godilo zjutraj. Pri sv. obhajilu se je mašnik zvesto oklenil svojega Odrešenika. Tudi čez dan se ga bo hvaležno spominjal, se bo ogibal vsega, s čimer bi se zameril Bogu; zvesto bo izpolnjeval

svoje dolžnosti ter se zvesto potezal za Božjo stvar, kjerkoli bo prilično.

Kako mu je tudi pri srcu, da sklene svoj brevir s sv. mašo ter posebno „Magnificat“ v večernicah in „Nunc dimittis“ v kompletoriju obrača na sv. obhajilo prihodnjega dne!

Sploh posvečuje sveta maša, katero obhaja mašnik vsako jutro, ves njegov dan; in tako mu je bolj in bolj ravno sv. maša središče vsega življenja. Misel, „danes sem opravil sv. mašo, jutri jo bom zopet“, ta misel ga zadržuje vedno iznova od greha ter ga spodbuja k dobremu. Od oltarja pa tudi dobiva milosti, da more kot duhovnik živeti pobožno sam, in kot dušni pastir tudi goreče in blagodejno delovati za druge.

In čim bolj uporablja duhovnik blažilno in krepilno moč te sv. daritve, tem vredneje opravlja od dne do dne daritev svete maše, tem bogatejša in blažilnejša je ona moč. Sveta maša posvečuje vse naše duhovsko življenje; sv. maša nam podeljuje duha Jezusa Kristusa; sveta maša utrjuje naše apostolsko mišljenje; sv. maša vzgaja prave apostolske može, apostolske dušne pastirje.

Moč sv. maše na življenje in na delovanje duhovnikovo.

Apostolskemu duhovniku je sveta skrivnost oltarja najdražji zaklad Božje radodarnosti. Sveta maša ima v sebi nagib in milost k vsemu do-

bremu, k resničnemu duhovskemu življenju in h gorečemu delovanju v dušnem pastirstvu. Stori ga sposobnega, da prav živi za-se, koristno skrbi za svoje ovčice in tako enkrat stopi kot vreden služabnik pred Boga.

Darovanje sv. maše je polno nagibov in milostij za vse dobro.

Pri duhovniku dobrega srca je tako: Čim bolj misli na sv. mašo, ki jo je daroval zjutraj, ali jo bo daroval drugi dan, tem previdneje in vestneje se varuje vsakega greha. — In ko bi bil tako slab in nesrečen, da bi celó grešil, priganjala ga bo ta misel hitro obuditi čeznaravni popolni kes in, čim najhitreje more, opraviti sv. izpoved. — In zavest, da vsak dan pri oltarju zastopa Božjega Odrešenika, da ga vsak dan sprejema v svoje srce pri sv. obhajilu: kako nagiblje duhovnika, da naj hrepeni po popolnosti! Tako bo vsak dan vrednejši stal pri oltarju.

Pa tudi za gorečnost do duš nam podaje sv. maša najtečnejše hrane. Kadar se skrivnostno ponavlja pred njegovimi očmi tista sv. daritev, pri kateri se je Gospod v ljubezni do Boga in do ljudij dal v trpljenje in smrt: ali ne spozna v tem visokega pomena dela za Boga in velike vrednosti človeških duš? Ali ga ne žene, to delo zastopati z vso svojo dušo, napeti vse moči, da povečuje ime Gospodovo in rešenje duše človeške?

Sv. maša mu je dalje najbolj zaželeni dragi pripomoček, s katerim more bodisi za-se, bodisi za svojo čedo Bogu uspešno se priporočiti in biti vreden služabnik božji.

Za svojo osebo: Globoko češčenje prevzvišenega veličastva božjega, iskrena zahvala za vso prejeto ljubezen, darove in milosti, srčna žalost zavoljo storjenih grehov, iskreno hrepenenje po potrebnih darovih in milostih Gospodovih — vse to preveva apostolsko duhovno srce. Pa kako ga tudi prešinja zavest, da v vseh teh stvareh ne more izpolnjevati dolžnostij do svojega Boga! Neizrekljivo ljuba mu je torej daritev sv. maše. Ta mu pomaga zjedinjati svoj mali dar z darom molitve, zahvale, sprave in prošnje Gospodove; da, mašnik sam daruje to nebeško daritev, katero mu je izročil Odrešenik, in s to veliko daritvijo združi svoj mali dar in ga daruje nebeškemu Očetu.

Vsako jutro hiti k oltarju, da plačuje velikemu nebeškemu Očetu dolg molitve, zahvale, zadostovanja za grehe svoje in da mu razodeva vse potrebe in prošnje. Ko v izpreminjanju (konsekraciji) nebeški Izveličar daruje svojemu Očetu na nekrvavi način — kakor se je na križu na krvavi način — najvišjo molitev, zahvalo in spravo za grehe naše, tedaj strinja mašnik svojo molitev, zahvalo, zadostovanje in svoje prošnje z daritvijo Gospodovo. In njegova daritev in Jezusova daritev se strneta najtesneje. Njegovo srce se raduje v

takem bogastvu. Tukaj je posebno resnično, kar pravi apostol: „In Christo in omnibus divites facti sumus.“

In kak blagoslov, kakšna moč se razgrinja nad njegovo dušo, nad celim njegovim življenjem! Kako lep in svet je začetek dneva in kako obilen je blagoslov milosti, ki se razliva čez celi dan in vse dnevno delo!

O dragocena ura, v kateri je dano duhovniku biti pri oltarju namestnik Kristusov, da pomaga zvrševati sv. daritev!

Tudi za njegovo srenjo, za njegove ovčice izhaja blagoslov iz daritve sv. maše apostolskega mašnika.

On živi za svojo nalogo, da bi bilo božje ime v srenji češčeno po njem, da bi se on, pa tudi vsi občani njegovi posvečevali vedno bolj in bolj, dokler se za večno ne izveličajo: to so skrbi in želje njegovega srca. Kako bi pač stopil k oltarju, stal pri oltarju, kako opravljal najsvetejše in najblagovitejše opravilo, da bi se ne spominjal teh koristij, in da ne bi prosil zanje Gospoda ravno pri tej in po tej daritvi!

Tako torej stopa apostolski dušni pastir k oltarju, obdan od cele svoje srenje. Z vsemi je združen v duhu; živo hrepeni v njih imenu in tudi mesto njih velikega Očeta v nebesih moliti, ga zahvaljevati, zadostovati za grehe ter prositi ga milostij.

On mesto njih moli — po tej najsvetejši daritvi — najvišjega Gospoda. Zahvaljuje se mu v imenu ovčic za vse dobro, kar jim je dal. Tudi za pokoro vseh njihovih storjenih grehov daruje to najsvetejšo daritev kakor zato, da bi jim Bog podaril darov in milostij, ki so jim potrebne in koristne.

Vseh se spominja pri oltarju, da bi jim izprosil svetega blagoslova: svojim duhovskim tovarišem, učiteljem, starišem, otrokom, predstojnikom, gospodarjem, poslom, bogatim, revnim in grešnikom, trpinom in stiskanim, bolnikom, umirajočim in mrtvim.

Vse donaša k oltarju, da bi si izprosil božjega blagoslova; svoje pridige, ki jih je že govoril in ki jih bo še govoril, svoje delo v izpovednici, svoje izpovedance, svoje delo v šoli, bolnike na smrtni postelji — vse, kar je v njegovi občini. Brez tega si ne upa pričeti nobenega imenitnejšega opravila.

Da, zadovoljen ni samo s svojo srenjo, ampak njegove oči ga nesó še dalje. Ozira se na svojo škofijo, na vse druge škofije, na dežele, na ves svet. Povsod pospešuje božje delo; povsod želi razširiti blagoslov najsvetejše daritve, zakaj dobro vé, da je močna dovolj, da pridobi milost vesoljnemu svetu. Vé, da njegova molitev, če tudi je slaba sama na sebi, je vendar, združena z daritvijo sv. maše, močna, da koristi vesoljnemu svetu.

O, kako bogat, kako mogočen, kako poln blagoslova je pri oltarju apostolski dušni pastir! Čim bolje je v njem ukoreninjen apostolski duh, čim bolj ta gospoduje v srcu in v življenju, čim bolj je napredoval v tem duhu, tem mogočnejši je pri oltarju, tem bolj pripravlja pot neizmernim milostim te najsvetejše daritve.

Ali bi se čudili, da se apostolsko mišljenje in apostolska gorečnost za božje delo, ki se vzbudi v jutranji pobožnosti pri oltarju, razširi tudi na celi dan in posveti vse dnevno delo?¹)

b) S v. o b h a j i l o.

Ker je mašnik prejel vzvišeno oblast, posvečevati kruh in vino, opravlja najsvetejšo skrivnost. Dana mu je pa tudi pravica. Kolikorkrat opravlja daritev sv. maše, prejme sv. jed, Kristusovo meso in kri. Kolika pravica! Kako marsikatera duša, ki zna ceniti milost sv. obhajila, gleda z nekako zavistjo na duhovnika, kateremu je sv. obhajilo dovoljeno tolikokrat!

Pa kako sveta in ostra je tudi dolžnost — kar pripoznava vsak apostolski dušni pastir —, da po-

¹) Gorečemu duhovniku je nekdo rekel, da se jako čudi, ker se toliko ukvarja z neko revno osebo, ki je bila bolna, — obiskaval jo je vsak dan. — „Kaj, ali naj bi meni, ki sem zjutraj nosil v rokah sveto kri, katero je pretil Gospod za duše, bilo kaj pretežko za to drago dušo?“ odgovoril je duhovnik.

stane s primerno popolnostjo in svetostjo čimdalje bolj vreden te milosti! Kako ostro zahtevamo od svetnih ljudij — in po pravici, — da naj se dobro pripravljajo in lepo živé, ako hočejo pristopati vsakih osem dni ali še celo večkrat v tednu k mizi Gospodovi! Tirjamo, da naj se vestno ogibljejo tudi prostovoljnih malih grehov, da naj zvesto izpolnjujejo vse stanovske dolžnosti, — da naj opravljajo goreče dobra dela.

Prav tako je apostolski dušni pastir oster do samega sebe, da, celo še bolj, ker ga že stan sam kliče k svetosti.

Dobro vé, da nima manjše, temveč ima še večjo dolžnost sveto živeti, ker prejmlje sv. obhajilo vsak dan, kakor govori Gospod: „Cui multum datum, multum quaeretur ab illo.“ — Koliko in kako velike milosti prejmlje duhovnik v sv. obhajilu!

Gotovo pa je to-le: Ko bi sveten človek imel take napake, kakor marsikak duhovnik, ko bi bil tako malo pobožen pri molitvi, tako malo skrben za zbranost pri molitvi, tako nepotrpežljiv v nadlogah, tako zamerljiv in čemereren, kadar občuje z ljudmi, tako trdovraten v svojih napakah, tako malo pripravljen pomagati, tako skop, tako udan veselju, tako zapravljev pri času in denarju, zlasti gledé veselic, tako malo zmeren ali celo nezmeren pri pijači, tako v sebe zamišljen, tako ničemern, častihlepen, prevzeten, tako malo natančen v sv. čistosti, in morda neskrben celó v

večjih pregreških, kakor je kak duhovnik: noben le nekoliko previden in vesten duhovnik bi takemu ne privolil še osemdnevnega sv. obhajila ne, tem manj pa vsakdanje.

Ali sme duhovnik pričakovati, da bo Bog ž njim ravnal milostneje? Ali niso vse te napake prav pri njem toliko bolj vredne kazni, kolikor svetejši je njegov poklic?

Kdor ima priliko opazovati marsikaterega duhovnika vsakdanje življenje in mišljenje, njegove besede, dela in opravila, in pomisli, da je zjutraj stal pri oltarju in bo drugi dan zopet stal, da bo opravljal najsvetejše opravilo ter prejel najsvetejšo jed oltarja: takega srce mora postati otožno in bridko žalostno. „Sedes prima, vita ima“, pravi neki svetnik. Kdor prav ceni bogate milosti sv. obhajila in vendar pogreša potrebne popolnosti pri duhovniku, tak se ne more iznebiti bridke misli, ni li mnogo duhovnikov pogubljenih zaradi načina, kako opravljajo sv. mašo in kako prejemljejo vsak dan sv. obhajilo, in zaradi življenja, ki sveti stvari ni kar nič primerno.

Zatorej je apostolskemu dušnemu pastirju prva naloga, imeti pri sv. maši in pri sv. obhajilu živo vero in sveti strah. Tudi naj koristno obrača milosti sv. skrivnosti v to, da sveto živi in milosti božje ohrani. Vsako jutro naj stopi k oltarju z novo gorečnostjo, z živo vero, globokim spoštovanjem, ter vredno prejme sv. obhajilo.

Gorje duhovniku, ki postane mlačen in malo-maren do sv. skrivnosti: gre k oltarju brez priprave; mašuje naglo, brez pobožnosti; prejme sv. obhajilo nepobožno; s kratka: gorje mu, ako je izgubil pravo pobožnost do sv. zakramenta! Njemu so odprta vrata na stežaj za vsako zmoto in hudobijo. Duhovsko življenje ugasne. Duh njegov postane za dušno pastirstvo mlačen in ne rodi nobenega sadú.

c) Pričujočnost Gospodova v naj-svetejšem zakramentu.

Apostolski dušni pastir se združi vsako jutro pri sv. maši in vsled sv. obhajila z Gospodom Bogom po njegovem sv. mesu in krvi tako tesno, in pride v svetišče božje tako blizu, da ni mogoče čez dan tega pozabiti.

Vse ga vleče zopet tje, vse ga vabi zopet iz nova — bodisi v duhu ali dejanju, da naj k njemu hiti in pri njem prebiva: *ljubezen* do Gospoda Boga, *dolžnost* se zahvaliti za zjutraj prejete milosti, — *potreba sama*.

Ljubezen do Gospoda.

Srce apostolskega dušnega pastirja je prešinjeno od duha in iskrene ljubezni do Gospoda. Ta pa se vnema zmerom iz nova in čimdalje bolj ravno po službi pri oltarju in po sv. obhajilu.

Gospod Bog biva tako blizu pri njem — stanuje noč in dan v tabernaklu —: kako bi ne hitel k njemu zopet in zopet? Saj je tisti, ki ljubi, rad pri onem, kogar ljubi. Potem pa tudi najsvetejše srce Jezusovo v najsvetejšem zakramentu želi imeti svoje ljubljence okoli sebe in pri sebi.

Saj je bil ta jeden izmed tistih vzrokov, zakaj je postavil sv. zakrament, da je v njem vedno pričujoč, da je svojim tako blizu, da ga tam vedno najdejo, da lahko k njemu pohité, kadar hočejo.

Zatorej ga apostolski dušni pastir obišče, kadar more. Tukaj se zaveda pričujočnosti svojega Gospoda; tukaj mu stopa vse bolj živo pred oči, kaj je v življenju že delal in učil. Tukaj se raduje ž njim, razliva svoje srce do njega in občuje v duhu ž njim. Kako blažilno deluje to dušno občevanje z Jezusom na njegovo srce in življenje! Bolj in bolj mu navdihuje Gospod svojega duha — in mu daje svojega srca. Ljubezen raste, raste vnema za njegovo sveto delo.

Dolžnost zahvale.

Koliko milost mu je dal Gospod, ker ga je povišal v mašniško čast, podelil mu ono prečudno mašniško oblast! Vsako jutro sme obhajati prevzvišeno skrivnost, vsako jutro sme biti sodelavec Kristusov pri najbolj vzvišenem opraviilu — pri oltarju. Ali se mu ne bo vzbudila vsakikrat iz nova zahvala za milostipolni poklic?

In potem sv. obhajilo! Kako iskrena je zahvala v Bogu posvečenem srcu na dan sv. obhajila za neskončno ljubezen in milost Gospodovo! Zopet in zopet vleče takega človeka v cerkev, — da to zahvalo tudi izreče. Ali naj bo pri mašniku drugače?

Pa k sv. zakramentu nas kliče tudi potreba, da Gospoda obiščemo, ter se mu na dostojni način zahvalimo.

Potreba.

Apostolski dušni pastir je globoko prešinjen od zavesti, da je milosti zelo potreben. Potrebuje milosti, da posvečuje samega sebe, da premaguje svoje napake, da raste v čednostih. Pride pa še v okoliščine, v katerih potrebuje posebne milosti in to vselej, kadar mora izpolnjevati svoje dolžnosti kot duhovnik in dušni pastir. Saj so njegova duhovska in dušnopastirska opravila tako vzvišena in sveta, da jih more izpolnjevati le s posebno milostjo. Njegova dušnopastirska opravila zahtevajo pa še posebno milost, če hoče, da obrodé kaj sadu. Čim bolj hrepeni apostolski dušni pastir posvetiti sebe in izveličati svojega bližnjega, tem bolj spoznava, kako potreben je milosti, tem bolj hrepeni po njej. Zateka se v potrebi k Onemu, za čegar čast in slavo deluje. Zopet in zopet gre v duhu ali v resnici pred Gospoda v najsvetejšem zakramentu. Njemu predlaga svoje prošnje, njega prosi pomoči in pod-

pore. Pred vsemi svojimi dušnopastirskimi opravili hiti v resnici ali v duhu — pred Gospoda Boga, ter ga prosi blagoslova za to, kar namerja storiti. Kako vse drugače je njegovo delo in opravilo, ako je tako udan Gospodu!

Posebno v važnih opravkih pribeži k svojemu Gospodu v najsvetejšem zakramentu. Pri njem se posvetuje, njemu potoži svoje stiske in težave, pri njem išče tolažila v trpljenju, saj vabi on k sebi vse potrte in betežne, da jih okrepča.

Tako kliče in vodi apostolski dušni pastir vse k najsvetejšemu zakramentu. Rad biva on blizu njega; če ima čas in priliko, ostaja tukaj uro za uro.¹⁾

Večkrat se čuje tožba, da je Gospod tako zapuščen v naših cerkvah, v najsvetejšem zakramentu. Kadar mine sv. maša zjutraj, hité župljani po svojem delu, in cerkev ostane ves dan prazna ali celó zaprta. Ni podoba, da bi bile take cerkve

¹⁾ Poznali smo župnika, ki je vsak večer po večerji in dokončanem delu šel v cerkev in je celo uro notri prebil. To so bili njegovi obiski, to njegovo razvedrilo. Tu na tihem, pred malo brlečo večno lučico, se je najživeje spominjal pričujočnosti svojega Gospoda. Tu je izlival svoje srce v hvalo in slavo. Tu je govoril h Gospodu kot prijatelj prijatelju, se je z njim posvetoval, mu pravil svoje zadeve, priporočal svoje ovčice, posamne pa tudi cele stanove, daroval je Gospodu priprošnje za vse ljudi. Pač lep konec dneva. — Delovanje tega župnika je bilo polno blagoslova.

res molitvenice, šotorišča božja, kjer hoče kralj nebes in zemlje deliti svoje darove. Kako bodo verniki prišli k Jezusu, če se njim vrata cerkvena zapirajo! Ali ni to žalosten dokaz, da jih mnogo ne čuti, kako ljubezniv in milosten je Gospod v presv. zakramentu? O, gotovo veliko premalo ljubimo, spoštujemo in slavimo Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu!

To očitanje ne zadeva samo vernikov, ampak žal z verniki vred tudi nas duhovnike. Kako se nekateremu mudi po sv. maši domov, in čez dan ga ni več v hram božji, razven če ga dovêde tjakaj službeno opravilo. Ali klečiš, mašnik, velikokrat pred tabernaklom? Čas mora biti za vse drugo: čas za prijatelje, za časopise, celó za igro; koliko zlatega časa se potrafi s takimi malenkostmi! Za Gospoda v tabernaklu, za našega iskrenega prijatelja, ne najdemo ure, da bi se pomudili pri njem.

Ali ni skrajnje nevarno, da postanemo tudi v svojem srcu ravno tako mrzli proti Gospodu, kakor smo mrzli proti njemu v najsvetejšem zakramentu?

Seveda, čisto umevno je, da ne bodo nikdar apostolski dušni pastirji tisti duhovniki, kateri niso vneti častivci presv. Rešnjega Telesa.

Kako se moreš varovati, da ne postaneš mlačen
do presv. zakramenta.

Premišljevaje pogostokrat visoki pomen presvetega Rešnjega Telesa in premišljevaje razmerje,

v katerem živi duhovnik do Jezusa v presvetem zakramentu, se utegneš obvarovati, da ne začneš malomarno, vsakdanje in preveč po domače ravnati s svetimi skrivnostmi. Vendar vedno je nevarno, da se uresniči pregovor: „Quotidiana vilescunt.“ To velja prav posebno o sv. maši in o sv. obhajilu. Če ne paziš nase, kaj hitro izgineta tisti sveti strah in tista živa pobožnost pri najsvetejši daritvi. Ne pripravljamo se za sv. mašo nič več goreče, nič več ne prosimo za pomoč od zgoraj, skoro pozabimo, da prejmemo Jezusa pri sv. obhajilu, in tudi zahvala po sv. maši je površna in raztresena; čez dan se ne spomnimo, kje smo zjutraj bili, in ne trudimo se, da bi le nekoliko poživili ljubezen do presvetega zakramenta. Vse to pride tako hitro, da se niti ne zavemo, kdaj pride. Da bi vsaj urno spoznali, da se tudi nad nami uresničuje pregovor: „Quod quotidie locum habet, vilescit.“¹⁾

¹⁾ Zakaj se verniki včasih vedejo tako nedostojno v cerkvi, brez vse pobožnosti, in celo tedaj, kadar je Presveto izpostavljeno? Ali niso med drugim tega krivi tudi duhovniki, ki tako nespoštljivo vihrajo med sv. mašo, ali pa brez potrebe tako hitijo, kadar obhajajo pri angelski mizi, ali pa tako brez spoštovanja nesejo sv. popotnico k bolnikom, kakor bi kako igračo nosili, in ne Jezusa samega? Tako vedenje je gotovo pohujšljivo, ker ovira vernike, da ne spoštujejo Gospoda v zakramentu ljubezni tako, kakor zasluži. Taki duhovniki v kali zadušé vsako iskreno čiščenje presvetega Rešnjega Telesa. Kak bo odgovor pred Bogom!

Ali pa mora do tega priti? Je mar to neizogibno? O ne! — Da se je taki duševni zaspanosti mogoče izogniti, za to so nam porok dobri, apostolski duhovniki, ki v gorečnosti ne nazadujejo, marveč napredujejo. Njihova pobožnost narašča. Četudi se ne razodeva tolikanj v sladkih občutkih, vendar v resnici postaja pristrčnejša, krepkejša, vsak dan bolj in bolj vseč Bogu in bolj in bolj plodovita za mašnika in za sv. cerkev. Kakor povsod, potrjuje se i tukaj, da je treba neprestane vaje tudi zastran sv. maše in sv. obhajila, če se hoče duhovnik povspeti do prave pobožnosti.

Kako pa dela apostolski mašnik, da se varuje proti nevarnosti: „*Quotidiana vilescunt.*“

1. Prizadeva si s premišljevanjem o zakramentu presvetega Rešnjega Telesa na novo in novo poživiti v sebi ljubezen, spoštovanje in pobožnost do Boga v evharistiji. — Nekateri duhovniki imajo navado v to posvetiti posebno četrtek, ki je zlasti dan presvete evharistije.

2. Rad prebira knjige in spise o presvetem zakramentu. Kar je bral, izkuša presaditi v srcé.

3. Prisvoji si lepo navado, da vsak dan vsaj za četrto ure obišče Jezusa v župnijski cerkvi, in če bi mu to ne bilo mogoče, počasti presveti zakrament domá v duhu. Izvrstno sredstvo, da se navzameš žive ljubezni do Gospoda! Kam hočeš drugam iti, če si žejen, kakor k studentu? In studentec ljubezni božje je — tabernakel.

4. Po vzgledu sv. Alojzija se spominja čestokrat čez dan: danes zjutraj sem bil pri svetem obhajilu, jutri bom maševal zopet. Ta misel mu je vedno pred očmi. Kdo bi dvomil, da ga bo ta misel podpirala v zatajevanju, odvrčala od hudega in navajala h krepkemu delu v izveličanje svoje in k izveličanju vernikov. In kadarkoli je spomin na presveti zakrament donesel njegovi duši poseben sad, vselej je to znamenje, da njegova pobožnost do presvetega Rešnjega Telesa v resnici ni prazna.

5. Poleg tega pridno moli¹⁾, da bi mu Bog podelil srčno pobožnost pri sv. maši in svetem obhajilu. To je milost, katero je Gospod vselej naklanjal možem, ki so živeli po volji božji, in to tem rajši, čim boljši in popolnejši so bili. Ali nas to ne vspodbuja, da hrepenimo po svetosti, da si v obilnejši meri naklonimo ono sladko, rajsko veselje, katero so vselej uživale pobožne, svete duše pri sv. obhajilu in pri sv. maši?

Pobožnost v čast Kristusovemu trpljenju.

Pri mašniškem posvečevanju opominja cerkev novomašnike, naj se vsekdar zavedajo, da ponav-

¹⁾ Da se vzdržava ogenj, je treba drv. Prav poseben pripomoček, da bo duhovnik vedno podžigal ogenj evharistiške ljubezni, je društvo patrum adoratorum, k šteje po vsem svetu nad 50.000 udov. Krasna družba to! Več ni treba omenjati. (Opomb. prestavlj.)

Ijajo pri sv. maši spomin trpljenja Gospodovega, „quod tractant memoriam passionis Domini“. In kolikorkrat duhovnik mašuje, vselej nosi v roki Telo, ki je za nas viselo na križu, in Kri, ki je bila prelita na križu, kakor poje cerkev: „Ave verum corpus Jesu . . . vere passum, immolatum in cruce pro homine.“ Kdo bi bil torej bolj dolžan častiti trpljenje Kristusovo, kakor ravno duhovnik, ker pred njegovimi očmi se ponavlja vsak dan vsa bridkost in smrt Gospodova!

To je celó tesno združeno z bistvom prave pobožnosti. Če bereš življenje svetnikov, ali ne opaziš, da so razven presvetega zakramenta častili prav zeló trpljenje Jezusovo, in sicer navadno tem bolj, kolikor popolnejši so bili svetniki?

Zato apostolski duhovnik rad premišljuje trpljenje Gospodovo. Pogostokrat se spominja posameznih dogodkov iz življenja Jezusovega in se mudi pri njih. Petek mu je svet dan. Na petek mu pri sv. maši bolj živo stopi pred oči zavest, da Gospod še zmerom umira in trpi pri najsve-tejši daritvi. Iz ljubezni do bridkosti Kristusovih si na petek naloži kako zatajevanje in mrtvenje, če ne drugega, vsaj to, da misleč na Kristusovo trpljenje spolni za v petek zaukazano postno zapoved.

Pred vsem ga vspodbuja tista neskončna lju-bezen, katero je Odrešenik razodel posebno s svojim trpljenjem na križu, da tudi on ljubi Je-zusa. Smrt Jezusova ga spominja, da naj ne opeša

v gorečnosti za čast božjo. Zakaj je Kristus trpel? Zato, da je proslavil nebeškega Očeta, in zato, da bi pomagal neumrjočim dušam v nebesa. Da bi to dvoje dosegel, je hotel celó umreti, umreti v groznem trpljenju na križu. In ti duhovnik si služabnik božji, poklican in postavljen, da skrbiš za čast božjo in izveličanje duš. Ali moreš mrzel gledati, kako svojo nalogo izpolnjuje duhovnik vseh duhovnikov — Sin Božji? O ne! Srce Odrešenikovo se je uničilo za blagor ljudstva, in ta vzgled drami in budi apostolskega mašnika, da deluje s podvojeno gorečnostjo v vinogradu Gospodovem.

Tu — na križu — izvirajo tudi vse milosti, katere nam je Kristus pridobil s svojo smrtjo, in katerih milostij je dušni pastir tolikanj potreben. Od trpečega Izveličarja se duhovnik lahko uči čednostij, katere so tako važne za mašnika v pastirstvu, po besedah sv. Pavla: *Kristus je za nas trpel in vam zapustil vs gled, da vstopite v njegove stopinje.*

Tako je pobožnost v čast trpljenju Kristusovemu neprestana pridiga za apostolskega svečenika, ki ga krepi in vspodbuja k dobremu. Ravno zato, ker to pobožnost ljubi, moli tudi rad

s v. k r i ž e v p o t.

V novejšem času se je pobožnost sv. križeva pota močno razširila. Pregovor pravi: vox

populi, vox Dei. Če je to res, potem mora ta pobožnost biti Bogu zeló ljuba, vsaj ljudstvu se je sv. križevi pot zeló priljubil.

Tudi izkušnja potrjuje, da donáša češčenje sv. križevega pota obilo sadú. Povsod, kjer ga molijo, so župljani vernejši in pobožnejši; cerkveni duh se poživlja med njimi.¹⁾

Znano je tudi, da je sv. cerkev to pobožnost priporočila že s tem, da ji je podelila mnoge odpustke.

Apostolski duhovnik ne priporoča samo svojim ovčicam koristne molitve sv. križevega pota, marveč moli ga tudi sam.²⁾ Premišljevanje ni lahka stvar. Med sv. križevim potom pa je mašnik nekako primoran — slediti posameznim dogodkom v Kristusovem trpljenju. Ti žalostni spomini mu segajo v srce, da bolj spoznava grdobo greha, si lože predočuje neizmerno ljubezen Odrešenikovo. Le poskusi, in videl boš, da te bo sv. križev pot

¹⁾ Zato ne moremo boljšega svetovati, kakor da vsak župnik priskrbi svoji župni cerkvi sv. križev pot. — Opomba prestavlj.: Na Slovenskem pač ni župne cerkve brez križevega pota.

²⁾ V neki župniji so župljani radi molili sv. križev pot. Nekoč hudomušno poprašá nekdo: „Kako neki to, da nikdar noben duhovnik ne moli sv. križevega pota?“ — Ko smo to slišali, mislili smo si svoje. Ali mar menijo gospodje, da je njim pod čast, če bi se pridružili vernikom? To bi bilo pač žalostno! Ali pa mar mislijo, da jim razven brevirja in sv. maše ni treba nič družega moliti?

pokrepčal, kakor pokrepča blagodejen dež vele rastline! In ti si župnik: koliko grenkosti in žalosti doživiš v svojih župniških opravilih! Kdo naj te tolaži? Kdo naj te brani, da te ne zapelje meso v tisto razdraženost, ki je mati mnogim neprevidnim dejanjem, ki izpodkopavajo tvojo veljavo in tvoje dušnopastirsko delovanje! Blagor ti, če imaš gospoda soseda, ki se ti ne boji povedati resnice; a največkrat najdeš najzanesljivejšega prijatelja v cerkvi — trpečega Jezusa, nesočega križ na Kalvarijo. O, pridi k njemu! Ves poživljen prideš iz cerkve, kadar boš odmolil sv. križev pot. Pokrepčan boš v duhovski zavesti, pokrepčan za šolo, prižnico, najbolj pa za izpovednico. Pri posameznih postajah imaš lepo priliko, da priporočiš Bogu po zasluženju Jezusovem zadeve svoje župnije in vesoljne svete cerkve.¹⁾

¹⁾ Poznali smo župnika, ki je visoko čislal sveti križev pot. Molil ga je ne samo v svojih lastnih potrebah (n. pr. če je šel k izpovedi itd.), marveč tudi, kadar mu je šlo za važna dušnopastirska opravila. Kadar je zvečer nehal izpovedovati, in če je tudi pozno bilo, je še zmeraj odmolil sv. križev pot, da je priporočil Jezusu po njegovem zasluženju vse svoje izpovedance. Vsak dan — zlasti proti večeru — si ga lahko našel pred postajami v cerkvi, ali pred onimi, ki so bile zunaj cerkve. Tukaj je klečal po cele ure, premišljujoč posamezne skrivnosti. Molil je zase, da bi mu Bog blagoslovil njegove pridige, njegovo izpovedovanje, pouk v šoli itd., pa molil je tudi za vso župnijo, za posamezne stanove in osebe, za mladino, za grešnike

Premišljevanje.

Med pripomočki, s katerimi budi dušni pastir svojo apostolsko gorečnost, je prav posebno tudi premišljevanje. *Pravični živi iz vere*, — govori apostol, to se pravi: resnice sv. vere, vsajene v srcé in meso, urejujejo naše misli, besede, želje in dejanja. On ne more skoro ravnati drugače, kakor ga uči sv. vera. Življenje pravičnega je sad božjih nauk.

Da pa imajo resnice sv. vere toliko moč na naše mišljenje in življenje, ni zadosti, da jih gledamo samo od daleč in spoznamo samo po vrhu; prav prešinjati nas morajo, ogrevati morajo srce, voditi in nagibati voljo. Čim bolj se kristijan vtopi

in za one, ki so živeli v nevarnih grešnih prilikah. Tudi vesoljne sv. cerkve ni pozabil.

Ko je minulo deset let, je hotel imeti ponovljenje sv. misijona. Mnogi so se temu upirali, češ da je nepotrebno. Zatekel se je zopet k svetemu križevemu potu. Med misijonom, četudi je bil celi dan hudo v naporu, je hodil ta župnik vsako jutro zgodaj obiskavat kapelice sv. križevega pota. Tam je prosil iz dna svoje duše za blagoslov božji, da bi misijonske pridige in misijonske izpovedi ne bile zastonj.

In glej, sv. misijon je obrodil tolik sad, da so bili ob sklepu v župniji v si navdušeni, celo tisti, ki so prej nasprotovali.

Delovanje tega župnika je bilo bogato blagoslovljeno. Pripisoval je mož vse uspehe svetemu križevemu potu. Brez dvoma se ni motil.

v verske skrivnosti, čim živeje se jih oklene, tem lože živi po veri. Jasen vzgled so nam mučenci. Ali si moremo razlagati njihovo junaško voljo, njihova čudovita dejanja, njihove želje po kroni mučeniški in slavi nebeški brez trdne, žive vere, ki je bila pri njih prav poseben dar sv. Duha?

Odkod to, da nekateri — tudi duhovniki — drugače živé in ravnaajo, kakor verujejo? Da so njim verski nauki mrtvo seme, ki ne donaša sadú? To je od tod, ker o resnicah svete vere nikdar temeljito ne razmišljajo, jih nikdar ne pogledajo iz bližine in si jih nikdar ne položijo na srce: pre-mišljevanja jim manjka. *Omnis terra* — govori prerok — *desolata est, quia nullus est, qui recogitet corde.*

Sele po meditaciji se kristijan vživi v res-nico. Za kmetovavca še ni dovolj, da ima seme v shrambi; če hoče kaj pridelati, mora je vsejati v zemljo in zemljo pleti in obdelavati, da more rastlina uspevati. Kmetovavcem, ki polje zane-marjajo, podobni so kristijani, ki seme besede božje molčé prezirajo: zato ni čuda, če beseda božja ne pokaže svoje moči. Radi tega so sveti možje od nekđaj premišljevanje zeló, zeló pripo-ročali, da, kar naravnost trdili, da je vsem, ki so bolj izobraženi, premišljevanje za izveličanje duše neizogibno potrebno. „Absque meditationis exer-citio“, govori duhoviti Gerson, „nullus, *secluso miraculo Dei speciali*, ad rectissimam religi-

onis christianae normam pertingit.“ Meditacija je najboljši pripomoček, da se povspnemo do višje popolnosti. „Haec est“, so besede sv. Bernarda, „quae mentem purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, mores componit, vitam honestat et ordinat.“ Ali sme torej duhovnik, čegar stanovski poklic je, hrepeneti po popolnosti, opuščati premišljevanje? Se-li mar smemo nadejati, da bo duhovnik sveta in vzvišena svoja stanovska opravila trajno opravljal z dostojno spoštljivostjo, pobožno in stanovitno, če se mu ravno z meditacijami pogostoma ne poživlja zavest o visokosti in svetosti duhovskega stanú? Ravno površnost, vsled katere mnogi duhovniki nikdar prav ne preudarijo, kako sveto in odgovorno je mašniško in duhovnopastirsko delovanje, je največ kriva, da so tako mrzli, malomarni, mehanični v svojih svetih opravilih. „Scisne“, pisal je sveti Bernard svojemu prejšnjemu gojencu papežu Evgeniju, „quo paullatim venturus es, si meditandi studium remittas? Eo, quo tu non vis. — Quaeris, quo? — Ad *cor durum*, quod semetipsum non abhorret, quia non sentit; quod non compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. En quo te trahent hae occupationes maledictae, si tamen pergis, ut coepisti, ita dare te totum illis, nil tui tibi relinquens.“

Pomenljivo je, da sveti Bernard papežu nasproti govori o „occupationes *maledictae*“, dočim

je vendar znano, da papež gotovo ni imel praznih skrbij, če je skrbel za blagor svete cerkve, kakor pristoji vrhovnemu cerkvenemu poglavarju. A svetnik vkljub temu imenuje papeževe opravke „proklete“, ako bi se Evgenij še v prihodnje toliko pečal z njimi, kakor se je do tedaj, da bi si ne dal časa in mirú, v katerem bi s premišljevanjem poskrbel tudi zase in svojo dušo.

Ali ne zadeva to ob enem veliko naših duhovnikov? Do cela se vržejo v vrtinec posvetnih opravkov. Od ranega jutra do poznega večera imajo skrbij čez glavo, potrebnih in nepotrebnih, tako, da jim ne preostaje časa, da bi v premišljevanju in berilu iskali hrane tudi za duševno življenje. Tako morajo usahniti. Sv. maša je brez temeljite priprave in brez prave zahvale, pri brevirju se jim mudi, kakor bi bil ‚oficij‘ le postranski, siten nameček duhovniku; ascetično berilo ni na dnevnem redu, visitatio Sanctissimi tudi ne, izpoved malokdaj, in še tedaj površna, brez kesanja in brez trdnega sklepa itd. Kdo bi se potem čudil, da se življenje takega duhovnika izgubi v sami zunanosti in formalnosti! Do zmage pride „*cor durum, quod se ipsum non exhorret, quia non sentit*“, ker se ne zavé, da bi bilo na njem kaj izkaženega. O slaba je z marsikaterim duhovnikom! A miren je, čisto miren: toliko je raztresen, da ne more nikdar resno pogledati v globino svoje duše.

Apostolski dušni pastir ne prezira vseh teh nevarnostij. Zato mu je skrb, da mu pride pre-mišljevanje v navado, in to tem bolj, ker čuti, da postane brez premišljevanja njegovo stanovsko delo piškavo.

Pobožne meditacije prekvasijo dušo duhovnikovo v duhu Kristusovem. Sam je gorak, sam prešinjen od verskih resnic, sam utrjen v ljubezni božji: in česar je polno srcé, to rado iz ust gré. Njegovo življenje je *duhovno* življenje, kakor je njegovo mišljenje vredno duhovnika, služabnika Kristusovega. Zato pa tudi govori na prižnici, v izpovednici, v šoli, ob bolniški postelji — v moči Kristusovi, v milobi in prisrčnosti Srca Jezusovega, z vso skrbnostjo, izvirajočo iz trdnega prepričanja, da sta mnogokrat pekel in nebesa v njegovih rokah, pa tudi z vso ponižnostjo, ker vé, da je duhovnik v pastirstvu le slabo orodje neskončne milosti božje. In ljudstvo ga rado posluša, pa tudi rado uboga, vedé, da njegovemu pastirju ni za nič drugega mar, kakor za čast božjo in izveličanje neumrjočih duš izročениh mu župljanov.

V resnici, kolik razloček med pridigami duhovnika, ki premišljuje, in pridigami onega, kateremu meditacija ni v navadi! Prvi govori od srca, „profert“, kakor se izraža Gospod, „de thesauro suo“, jemlje od tega, kar si je z razmišljevanjem nabral. Govori „ex corde“, govori „tam-

quam potestatem habens“, beseda mu je sveta zares, in čuti se, da razlaga v resnici besedo božjo, kateri se morajo poslušavci ukloniti nehoté s ponižnim spoštovanjem. (Primerjaj pridige Slomšekove.)

To se razodeva tudi v izpovednici, pri pouku v šoli, v zasebnem občevanju.

Duhovniku, ki ne premišljuje, se hitro pozna, kakor da si je pridigo izposodil, nekaj tujega vzel in se na pamet naučil. V govoru manjka jedrnatosti in tiste krepkosti, ki se pokaže tedaj, kadar je propovednik vnet in navdušen za svojo resnico. Manjka ji pristrčnosti, milobe; mrzla sama, tudi nikogar ne more ogreti. Morda je res zanimiva, lepa, lepo razdeljena, morda je tudi pridigar mojster v svetnem govorništvu, da ga mnogi občudujejo in hvalijo: vendar nazadnje se bo reklo — cvetja dosti, a malo sadú.¹⁾

¹⁾ Ko sem bil kapelan, mi je rekel veljaven mož v velikem mestu: „Jaz grem vsako nedeljo k dvema pridigama.“ Ko omenim, da je to pač veliko, je nadaljeval: „Zjutraj grem k pridigi g. L. (gospod je bil na glas, da pridiga lepo). Ta je bolj za kratek čas. Popoldne grem k drugi, da koristim duši.“ Mož je bil skrben, in zato je menil, da mu jutranja običajno lepa pridiga ne zadošča za dušno izveličanje. — Ob neki slavnosti je pridigal mlad duhovnik, ki je bil na glas, da je pobožen mašnik in vnet dušni pastir. Prižnica je stala na prostem, in poslušavcev je bilo več tisoč. Pozneje mi je rekla neka omikana, pobožna oseba, da še ni nobena pridiga toliko vplivala nanjo, kakor ob tisti svečanosti. Odgovoril sem ji:

Z ozirom na navedene posledice si šteje apostolski duhovnik v sveto dolžnost, da ne opušča premišljevanja.

V dnevnem redu njegovem najde primerno mesto tudi meditacija. Izgovarjati se, da nima časa, mu ne pride na um, ker je prepričan, da čas za premišljevanje lahko dobi vsak duhovnik, če le resno hoče. Saj dobi čas tudi za kosilo in večerjo! Meditacija pa za življenje dušno ni nič manj potrebna, kakor je jed in pijača za telo naše. Kdor zjutraj zgodaj vstane ima časa dovolj.¹⁾

Izgovor, da ne more premišljevati, ker ne zna, je še bolj neverjeten; apostolskega duhovnika bi bilo sram kaj takega trditi. Kdo bi se ne mogel

„Morda še niste nikoli poslušali tako pobožnega duhovnika.“ Pridigo sem poslušal tudi jaz, reči moram: pridiga sama na sebi ni bila prav nič posebna. — Opomba prestavlja: Premisleka vredne so besede sv. Ludovika Blozija: „Če bi imel dar govorništva v toliki meri, kakor ga nimam, priznam, da bi se ne trudil mnogo, da ga uporabim. — Čezmerna ljubezen do govorništva kmalu odtuji Bogu one, ki se ji udajo, da postanejo nazadnje tako domišljavi, ošabni in ničemerni, da celó postanejo pravi krivo-veci. (Nestorij.) Govorniški dar sam na sebi ni nič slabega; a graje vredno je, če ga kdo zlorabi.“

¹⁾ Neki duhovnik, ki je imel prav težavno službo, je čez mnogo let rekel, da za meditacijo je dobil zmeraj časa. Če ni tega storil pred sv. mašo, kakor je imel navado, je za to porabil četrť ure po sv. maši. In tega svojega reda ni popustil nikdar. Zato mu je Bog njegovo zvestobo poplašal z mnogimi milostmi.

četrť ali pol ure v mislih pečati z določenim predmetom, posebno še duhovnik, ki je primoran mnogokrat več misliti, kakor drugi stanovi! Mogoče, da ostane včasih med premišljevanjem suhoparen, vendar je trdna in dobra njegova volja tudi nekaj vredna, kateri ne odide plačilo. Da pa včasih ne pridemo nikamor, vzrok smo sami, ker se ne pripravimo, kakor uči in vелеva sv. Ignacij v svojih „Exercitia spiritualia“.

Rabimo iz prva kako knjigo! Berimo počasi, s premislekom, začnimo z molitvijo in končajmo z molitvijo, da Bog blagoslovi naše početje!')

Duhovne vaje.

Apostolski duhovni pastir tudi ne prezre ob gotovih rokih duhovnih vaj. Da so mu koristne, o tem je prepričan. Ne bi imel mirne vesti, če bi se jih v neki dobi lahko udeležil, pa bi tega ne storil.

1) Nekoč je prišel k meni bogat gospod, da mu posodim kako knjigo za premišljevanje. Bil je posestnik velike tovarne, v kateri je delalo več sto delavcev.

Ko sem mu imenoval neko knjigo, zvem v nadaljnjem pogovoru, da vsak dan premišljuje. O pol sedmih gre v cerkev, kjer do sedme ure opravi meditacijo, in potem je pri sv. maši „Včasih res le prazno slamo mlatim“ — je pristavil — „čez dan mi pa šinejo dostikrat v glavo lepe misli, kí so, menim, nasledek zjutranjega premišljevanja.“ — Kaj naj porečejo na to duhovniki, katerim je meditacija res incognita!

Dasi je morda duhovnik poln dobrega duha in najboljše volje, se vendar kaj lahko pripeti, da poželjivost in razne druge grešne priložnosti in mnogovrstne okoliščine, v katerih so primorani mašniki živeti, s časom omajajo njegovo gorečnost. Dušni pastir postane mrzel. Površen je začel biti pri brevirju, pri sv. maši, opuščati in malomarno opravljati druge molitve; iskrene pobožnosti ni več; dnevni red se brez veljavnih vzrokov prezira; v stanovskih opravilih ni več prejšnjega veselja in natančnosti in neutrudljivosti: vsak večji napor mu je že neljub. Sam morda čuti, da si kake popolnosti ne sme prisvajati; tudi večkrat poskusi, da bi se povzdignil nad to mlačnost, ki je njegovi duši in njegovemu delovanju zelo nevarna —, pa vsekdar omahne zopet nazaj. Tu je treba zdravljenje pričeti pri korenini. Uspešno in trajno morejo pomagati jedino le duhovne vaje.

Med duhovnimi vajami popusti za nekaj časa vse delo, vse skrbi, v katerih se človeški duh tolikanj raztrese, da ne more misliti nase; duša gre v samoto, da preudarja temeljne, najbolj resne nauke naše sv. vere, da izvaja iz njih posledice, zlasti kako imeniten je duhovski stan, ker mu je Bog naročil, da oskrbuje in vodi neumrjoče duše v nebesa. Živeje nam stopijo pred oči naši prestopki, žal nam je; kakor prenovljeni in pomlajeni z milostjo božjo se vračamo domov s trdnim

sklepom, da bomo odslej s svetim pogumom delovali v svojem poklicu.

O, marsikateri duhovnik, ki je prej živel v nevarni zaspanosti, se je ravno pri duhovnih vajah zavedel, da je bil blizu večne pogube, ako bi se ne bil poboljšal. Pa ne gledé na to uči izkušnja, da živi duhovnik po duhovnih vajah navadno mnogo bolje: mašnik se poprime vnovič dnevnega reda, pri brevirju je natančnejši, molitev je bolj zbrana, zopet se loti premišljevanja, vspešno je njega vedenje pri sv. maši; za pridige, pri katerih se je prej zelo zanemaril, pripravlja se skrbno, ravno tako za šolo, za izpovednico; zaveda se zopet, da bode odgovarjal, kako je rabil čas, zato ga ne trati s praznim govoričenjem; „studium“ mu je postala resna beseda; zmernejši je v pijači, poskuša se tudi v zatajevanju; povsod kaže več prisrčnosti, svetosti in gorečnosti, na prižnici in v izpovednici, tako da opažajo to celó preprosti ljudje.¹⁾ Njegovo delovanje je plodovitejše nego prej. Ni čuda! Duhovniška luč na svetilniku je močnejše zažarela, zato daje več svetlobe in gorkote od sebe. — Vse to izkušnja tisočero potrjuje.

¹⁾ Ko so bile leta 1848. v naši škofiji vnovič duhovne vaje, vdeležil sem se jih bil tudi jaz; bil sem tedaj kapelan. Več tednov pozneje mi reče neka oseba: „Kako je to, gospod kapelan: sedaj pridigujete vse drugače kakor prej?“ Jaz sam tega nisem opazil, drugi so opazili. Pripisoval sem izpremembo v govorih jedino le duhovnim vajam.

In ker so te stvari dobremu duhovniku znane, zato izkuša *vsako leto*, gotovo pa vsaj na dve ali tri leta priti k duhovnim vajam. Ne straši ga trud, in ne strašijo ga stroški, ker dobro vé, da donese denar stotere obresti.

In kako vesel pride duhovnik domov! Nov apostolski duh živi v njem. S čilo močjo, kakor nekdam apostoli, gre zopet na delo, v blagor župljanom, sebi v izveličanje.

Da, žalostno je, če duhovnik sploh v nemar pušča duhovne vaje ali pa se jih le malokdaj vdeleži. Škoda je velika zanj in za župnijo njegovo. Ali ne bo morda ta počasnost zakrivila njegovega pogubljenja? Ali ne bo postajal tak duhovnik bolj in bolj *neduhovniški*? Ali se ne postavlja v nevarnost, da svoja mašniška opravila opravlja kaj površno, ali pa jih celo opušča? Ali se ni bati, da zapade strastem in mrežam hudičevim, in hlineč sam sebi brezmadežnost hodi dalje z zavezanimi očmi, ne videč pred seboj gotovega propada?

O, ne more se dovolj resno opominjati duhovnik: Glej, da včasih in sicer v ne predolгих obrokih greš k duhovnim vajam! Komur duhovnih vaj ni mar, pač težko kdaj zasluži pridevek apostolskega dušnega pastirja.

In če bi bile okoliščine duhovnika v pastirstvu take — kar se utegne pač redko primeriti — da bi se vkljub resni volji resnično ne mogel

vdeleževati škofijskih eksercicij, naj dela duhovne vaje doma sam za se. Odtegni se za nekaj dni domačemu šumu, po kaki pomožni knjigi opravi vsak dan tri premišljevanja, beri kaj vspodbudnega, moli sv. križev pot ali sv. rožni venec, ob sklepu se izpovej za dobo od zadnjih duhovnih vaj! Če se stvari pošteno lotiš in prosiš za blagoslov od zgoraj, le verjemi, da bo Bog tvoje domače vaje blagoslovil, tem bolj, če se skupnih res nisi mogel vdeležiti.

Pobožno berilo.

Iz dnevnega reda apostolskega dušnega pastirja tudi ni izpuščeno branje vspodbudnih knjig, ker dober duhovnik je prepričan o tem, da mu je ascetično berilo ravno tako potrebno, kakor premišljevanje. Nabožno branje poživlja verskega duha, navdušuje in osrčuje za čednost, uči, kako priti do krščanske popolnosti, in katere pripomočke rabimo v ta namen, in dobra sveta knjiga je mnogokrat duhovniku najboljši prijatelj, ki ga tolaži in krepi v obilnih stanovskih težavah. Beróči spise pobožnih, razsvetljenih mož in žená tiho nabiramo sadeže, katere so nam ti zvesti služabniki božji priskrbeli. Hvaležni moramo biti, da so nam popisali svoje boje, svoje misli, po premišljevanjih in bogoljubnem življenju pridobljene izkušnje. Kako škoda, da bi se bilo to poizgubilo! Če pa njihove zlate nauke poslušamo, du-

hovno občujemo ž njimi, kar nam je gotovo v korist, saj vemo, koliko moč imajo vzgledi na našo dušo. Znan je pregovor: „Povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kdo si.“

Posebno je dober dušni pastir prijatelj o bširnim in temeljitim življenjepisom svetnikov. Najbrže si že sam poskusil, kako močno in hitro si se ogrel za pobožnost, kadar si prebiral kako večjo bijografijo tega ali onega svetnika. To so pridige za duhovnika. Zato je tudi Bog nekatere kristijane obdaril s tolikimi milostmi, da so se povzpeli v popolnosti do nenavadne višine, od koder nam svetijo njihovi vzgledi, kakor svetijo zvezde na nočnem obnebju. Bog hoče, da mi proučavamo življenje svetnikov in jih posnemamo.¹⁾

Ne manjka nam tudi svetniških legend s kratkimi načrti, katere lahko prebiramo vsak dan sproti. Noben slovenski duhovnik ne bo brez knjige „Življenje svetnikov“, katero je izdala družba sv. Mohorja. Nепrecenljiv bo tvoj dušni dobiček, ako se navadiš prebrati sleherni dan življenje onega svetnika, katerega se sv. cerkev ravno spominja. Veliko bolj zbrano po tem opraviš brevir, pred seboj imaš vedno nekaj, kar te varuje, da ne

¹⁾ Alban Stolz se pritožuje, da mladina dandanes bere vse navskriž, veliko tacega, kar je za krščansko vzgojo brez pomena; knjiga „Življenje svetnikov“, ki bi tako veliko koristila, se pa prezira. (Opom. prestavl.)

zaideš v dušno lenobo čuteč, da si res dolžan služiti Bogu, kakor so služili svetniki; v izkušnjavah dobivaš dan za dnevom novo moč, ker vidiš, koliko so se svetniki trudili, koliko so svetniki trpeli; poleg tega si nabereš sčasoma v svojem spominu bogato zalogo vzgledov, katere moreš vsak hip porabiti na prižnici, v šoli in v izpovednici. Za pridige v nedeljo ne prideš v zadrego, če imaš pred očmi življenje svetnikov, katerih god smo v tednu obhajali; in tvoje pridige bodo imele kri in meso, in ne samo suhih kostij, dihale bodo življenje. Le poskusi! Ali ne vidiš, koliko rajši te ljudje poslušajo, kadar jim kaj poveš o življenju svetnikov, kakor pa takrat, kadar s svojim suhoparnim modrovanjem dolgočasiš poslušavce in — sebe. Zato zlasti gospodom novomašnikom toplo priporočamo, naj se takoj v začetku pridno naslanjajo na življenje svetnikov.

Še važnejši pa so obširni in daljši življenjepisi. Zakaj? Zato, ker se tamkaj ne naštevajo samo posamezni dogodki in ne kaže samo, koliko popolnost so dosegli svetniki, marveč je načrtana tudi pot, po kateri so hodili do cilja. Da so bili svetniki tudi ljudje kakor mi, s svojimi izkušnjavami in boji, s svojimi križi in težavami, da, celó s svojimi nepopolnostmi: vse to nas vabi, da ne rečemo: svetniki so pač mogli tako živeti, mi pa ne moremo. Le v obširnem življenjepisu more spreten pisatelj pokazati vso

dušno velikost svetnikovo, katero moramo nehoté občudovati in ljubiti. Sploh pa: tolle, lege!¹⁾

Duhovnik ima med svojimi knjigami tudi sv. pismo. Imenuje se sveto — dobro vemo zakaj —, zato naj je v resnici tudi radi prebiramo. Kako bi oznanjevavec besede božje ne hodil večkrat v ono zakladnico, kjer so nagromadene vse dragotine besede božje? Ako hočemo biti apostolski duhovniki, moramo sv. pismo brati, posebno sv. evangelije. Zakaj manjka duha Kristusovega v našem življenju in v naših govorih? Zato, ker ne beremo sv. pisma. Nekateri svetniki so klečé brali sv. pismo. Berimo je tudi mi radi, z vsem spoštovanjem; premišljevaje začnimo z molitvijo, končajmo z molitvijo: kakor olje se bo razlivala v naše srce moč besede božje in ž njo živa vera, trdno upanje in ljubezen do Boga. Ne bomo se samo poučili, marveč bogateli bomo na duši, odpirali okna milosti božji in pridobili dar in zmožnost, da se bomo zlasti v pridigah izkazali apostole Kristusove.

Ne beri preveč na jedenkrat! Beri malo, pa tisto preudari in vtisni v srcé. Ne bereš sv. pisma za kratek čas, marveč v pouk in vspodbudo.²⁾

¹⁾ Priporočamo zlasti: Življenje sv. Vincencija Pavljanskega, življenje sv. Ksaverja, sp. o. Bonhours, Krasen životopis sv. Alojzija po jezuitu Meschlerju, življenje Don-Boska, župnika Janeza Vianney itd.

²⁾ Neki duhovnik se je navadil, da je vsak dan prebral pri zajutrkju jedno poglavje iz sv. pisma nove zaveze

Hodi pogosto k sv. izpovedi!

Sv. izpoved smo omenjali že prej, ko smo govorili o sv. maši. Gotovo je apostolski duhovnik vesten v tem, da je v svetih trenutkih, ko namerja opravljati najsvetejšo daritev in prejeti sv. obhajilo, brez dvoma v milosti božji. Zgraža se nad mislijo, da bi stopil v smrtnem grehu in brez kesanja pred oltar Gospodov.

In če bi bil v resnici tako nesrečen, da bi se bil smrtno pregrešil, in mu nikakor ni mogoče pred sv. mašo priti k izpovedi, tedaj bode pred najsvetejšo daritvijo zdihoval in prisrčno molil, da obudi popolno kesanje. Potem pa ne odlašaj in ne čaka čisto nič, da takoj očisti svojo vest.

Pa četudi se ne zavé smrtnih grehov, vendar skrbi, da pogostem hodi k izpovedi, v zavesti, da zavoljo malih grehov res sv. obhajilo še ni nevredno, da pa taki madeži zmanjšujejo milost vrednega sv. obhajila in zadržujejo blagoslov sv. maše. Čim čistejše je mašnikovo srce, kadar gre k oltarju, tem lože je pobožen, prisrčno pobožen med sv. opravilom, ker ga milost božja v obilnejši meri podpira. Ravno pogostna sv. izpoved

Vselej je k poglavju začrtal s svinčnikom datum, kdaj je bral; nazadnje je bilo zaznamkov lepo število. — Rajnki župnik Dolžan, ki je umrl leta 1898. v Trsteniku na Gorenjskem, je prebral celo sv. pismo, kakor je poročal „Slovenec“, sedemkrat! Bral je sv. pismo večkrat v cerkvi. Kaj porečemo k temu?

in krščansko življenje največ pripomoreta, da nekateri duhovniki tako zbrano in vspodbudno mašujejo, da imajo tudi verniki nad tem veselje.

In težko bi se motili, če trdimo, da je jeden glavnih vzrokov, da se včasih mašniki pri oltarju vêdejo tako malo pobožno in dostojno, ravno ta, ker na redko prejemajo zakrament sv. pokore. Med sv. mašo manjka žive vere in manjka spokornega duha, ker morda pred sv. mašo niti ne obudijo kesanja.

Tako se od dne do dne množijo grehi duhovnikovi in se vjedajo v njegovo dušo, ker jih nikdar ne obžaluje. Morda niso smrtni grehi (dasi se je bati tudi tega), vendar grehi so, katere Bog sovraži, in to tembolj, čim bolj se kopičijo ravno zato, ker se mašnik nikdar ne potru-di, da bi jih s kesanjem sproti izbrisoval. Umevno je, da milost božja ne more tako lahko sijati v tako dušo. Mašnik postaja mrzel, površen, in pri oltarju je brez pobožnosti, tako da se dobri župljani čudijo, kako more tolikanj igračast biti pri tako svetem opravilu.¹⁾

Pa, nujno potrebno je, da duhovnik pogosto hodi k izpovedi, zato, ker vsak dan mašuje.

¹⁾ Neki župnik pride gledat novo faro in je tam maševal. Umevno je, da je ljudstvo še bolj gledalo nanj. Gospod je bil jako vetrnjaški med sv. mašo. Ko gredó verniki domu, pravi — neka oseba: „O, da bi le ta gospod ne prišli k nam, ker tako hitro mašujejo!“ (Op. prelag.)

Vprašajmo se: Kaj tirjamo od izpovedancev, če želijo večkrat k sv. obhajilu? Mnogi cerkveni zbori in škofijska določila tirjajo, da se izpovedujejo mašniki vsak teden ali vsaj vsacih 14 dni. Če bi niti to ne šlo, se pa apostolski duhovnik gotovo zelo potruди, da po štirinajstih dnevih prej ko mogoče pride k izpovedi.

Tudi brez ozira na sv. mašo je nam duhovnikom večkratna sv. izpoved zelo potrebna, saj zakrament sv. pokore je jeden prvih pripomočkov, da se vzdržimo v milosti božji in napredujemo v popolnosti.

Po izpovednikovi odvezi se skesana grešnikova duša vnovič očisti, krivda se izbriše, Bog nas ima zopet rad, posvečujoča milost gospoduje obilneje v našem srcu; vse to (pa tudi izpraševanje vesti in kesanje in trdni sklep) nas ojačuje za krščansko življenje. Izpovedanec se po izpovedi nekam izpremeni, prešinjajo ga svete misli, dobi nove moči in novega veselja za pobožnost. Zakramentalna milost ga takorekoč oboroži zoper pretečene, sedaj izpovedane in obžalovane grehe, da se jih v prihodnje lože varuje.

Po tem takem je gotovo izpoved izvrstno sredstvo, da damo slovo grehu in se pogumno oklenemo krščanske čednosti. Pač mora biti malo mar duhovniku, ali izveliča svojo dušo, ali ne, če po cele mesece, morda celo veliko mesecev opušča izpoved, dasi bi lahko dobil izpovednika.

Kakšna bo duša vsled tolike zanikarnosti? Ravno taka bo kakor soba, ki se več tednov ne pomete; pa še slabša. Bog je v neskončni svoji ljubezni in v nezmerni skrbnosti za izveličanje naše postavil ta zakrament, v katerem nam hoče izkazovati posebno usmiljenje, mi ga pa nečemo rabiti, mi *duhovniki* ne bi marali zanj — — ali ne bi bila to grozna nehvaležnost? Najbrže ne delamo nikomur krivice, če trdimo, da duhovnik, ki brez vzroka odlaša in opušča večkratno sveto izpoved, nikdar ne more biti dober in vnet dušni pastir. Zato se ne čudimo, da se tak duhovnik pogrezuje z višine mašniškega življenja čimdalje globlje, tako da nazadnje zaide tako daleč, da za uspešno pastirovanje ni več sposoben.

Prav nič se ne bojimo reči: zanemarjanje sv. izpovedi je največ krivo, da nekateri duhovniki tako žalostno zabredejo in se do cela izpridijo.¹⁾

Seveda, da nam sv. pokora res koristi, moramo se na ta zakrament tudi dostojno, spoštljivo in goreče pripraviti. Ali v tem oziru ne grešijo posamezni duhovniki, bodisi gledé na čas, na kraj in na druge okolnosti? Omenimo le nekaj. V navadi je, da duhovniki opravijo izpoved, kadar

¹⁾ Jeden ljubljanskih vrlo spoštovanih duhovnikov je novomašnikom ob odhodu iz semenišča tako goreče priporočal: „O, gospodje moji, pridno hodite k izpovedi; potem se nič ne bojim za Vas.“ (Prelag.)

gredó obiskat svoje sosede, da se tudi ob jednom kaj razvedrijo in pomenijo s svojimi prijatelji. Veliko boljše pa je, da za izpoved odločimo poseben dan, da se tedaj ne pečamo s postranskimi mislimi. Če pridemo pripravljene k izpovedi, se tudi vrnemo bolj resni, kar je važno za nas, če se hočemo odločno zatajevati po izpovedi. Na vsak način naj ti ne bo dan izpovedi ob enem dan zabave. Sveto opravilo opravi za-se! Gredé k izpovedniku moli po potu, če ti je mogoče, sv. rožni venec, in ravno tako nazaj gredé. Tudi je dobro, da obiščeš v tuji župniji najsvetejši zakrament in si tamkaj izprosiš potrebnega kesanja pred tabernaklom. Ne pogovarjaj se nič vsakdanjega, dokler ne opraviš, radi česar si prišel. Ne pozabi zahvale po izpovedi! Sploh je treba vedeti, da izpoved brez molitve nikdar nič prida ni.

Z veseljem sprejmi duhovnega sobrata, ki želi pri tebi opraviti svojo dolžnost! Če je sploh izpovedovanje jako odgovorno, treba je še večje paznosti, kadar izpoveduješ duhovnika. Bodi mu res duhovni oče in skrben vodnik, misleč vedno na to, da je on pastir v svoji čedi. Ž njim vred izveličaš lahko tudi mnogo družih.

Examen particulare.

Vsi dušni vodniki se strinjajo v tem, da je za napredovanje v popolnosti prav imenitno in potrebno nadrobno izpraševanje vesti (examen

particulare). Izberemo si jeden greh ali jedno čednost, in teden dnij ali v potrebi tudi štirinajst dnij pazimo pridno nase, da tega greha ne storimo ali da se v izvoljeni čednosti vadimo. Vsako jutro pomislimo, kako smo ravnali včeraj, ponovimo zopet sklep za dan, ki smo ga začeli, proseči pomoči božje, da bi vstrajali pri svojem sklepu. Opoldne in ob 4. uri popoldne — ali vsaj zvečer — pa preudarimo, kako smo svoj sklep dopolnili. Stvar je seveda treba opravljati resno, zato moraš obuditi zvečer kes in si tudi naložiti nekaj pokore, drugače manjka jedra pri tvojem izpraševanju vesti. (Beri o tem pri Lavr. Scupoli: „Duhovna vojska.“)

Taka vaja je kaj koristna. Če pazljivo preganjamo le jeden greh, lože ga zateremo, kakor če se hočemo vojskovati z vsemi naenkrat. Znane so besede Tomaža Kempčana: „Si omni anno unum vitium exstirparemus, cito viri perfecti efficeremur.“ Če se trdno lotimo zatirati vsaj jedno razvado, se bomo tudi drugim hitreje postavili v bran, kadar pride izkušnja.

Apostolski duhovnik ne prezrè te vaje pri svojih izpovedih. „Examen particulare“ je znamenje, da nam je resno mar, da se poboljšamo. S tem odidemo ne majhni nevarnosti, da se malih grehov sicer izpovedujemo, pa jih nikdar ne obžalujemo.

Ljubi Mater Božjo!

Če pregledujemo mišljenje apostolskega duhovnika, mora gotovo priti na vrsto tudi beseda o češčenju Matere Božje.

Že od nekdanj so bili možje, katerim so dali ime „apostolski“, častilci Marijini, in navadno tem večji, čimbolj jih je prešinjal apostolski duh. Tako češčenje je deloma posledica in sad apostolskega mišljenja, deloma sredstvo, ki močno goji apostolsko gorečnost in v obilni meri podpira duhovnika, da uspešno deluje v pastirstvu.

Če že noben pravi kristijan ne more drugače, kakor da nebeško Devico in našo Mater prisrčno ljubi, ker je češčenje Marijino tesno sklenjeno s pravo pobožnostjo: moramo tembolj to tirjati od duhovnika. Kaj nas sili Marijo častiti? Častiti jo nehoté moramo, ker jo je tudi častil sam nebeški Oče, ker je ona najsvetejša, najmilejša — najlepši vzgled za vse njene otroke, ker je ona mati Jezusa Kristusa, ker je ob enem naša ljubezniva mati, polna dobrohotnosti za nas, ker je ona naša mogočna priprošnjica pri Bogu itd.: to splošno nagiba tudi preprostega, neomikanega kristijana, da se z veliko udanostjo in ljubeznijo oklene Marije. Duhovnik pa, ki je v obče in še posebno v verskih rečeh mnogo bolj izobražen, more naštetje razloge, zakaj Marijo častimo, še bolj preudariti in globlje uvaževati. Vrhu tega so še druge

okoliščine, ki nagibajo zlasti mašnika, da časti Marijo.

1. Duhovnik je prav posebno sin sv. cerkve. Vemo pa, kako je sv. cerkev vsekdar ljubila in častila Marijo. Duhovnik, ki v tem ne posnema svoje matere sv. cerkve, je slab sin.

2. Duhovnik bodi vodnik ljudstvu v krščanski pobožnosti, torej tudi v češčenju Matere Božje. Kako bo učil podložnike svoje ljubiti Marijo, če je sam ne ljubi?

3. Duhovnik je, bodisi kot mašnik, bodisi kot dušni pastir, v tesni dotiki s Kristusom; če je iz srca udan, kar pričakujemo, božjemu Odrešeniku, kako ne bo jednako udan nebeški kraljici?

4. Marija je tudi z duhovnikom kot mašnikom in kot dušnim pastirjem v tesni zvezi, ravno zato, ker so duhovni služabniki njenega božjega Sina, se za njegovo sveto delo, ki mu je tolikanj pri srcu, trudijo in zanj svoje moči in svoje življenje žrtvujejo. Ali moremo misliti, da bi Marija ne ljubila onih, ki so skoro tovariši njenega tako ljubljenega Sina, posebno onih, ki se z vso vnemo posvetijo delu Kristusovemu, skrbeč izključno za čast božjo in izveličanje vernikov? O, Marija vredne in goreče duhovnike gotovo po sinovsko ljubi kot svoje drage otroke, katerim povsod naklanja vso skrb in materinsko ljubezen. Dragi sobrat, ali te ne vabi ta prisrčna Marijina ljubezen, da tudi ti kot hvaležen sin prineseš v dar ne-

beški Materi srce svoje, polno otroške udanosti in polno spoštovanja?

5. Marija je najkrasnejši vzgled za mašnika in za dušnega pastirja.

Za mašnika: Kako bogato je Bog obdaril Marijo, in s koliko pridnostjo je ona rabila milosti božje, da je mogla pripraviti učlovečenemu Sinu božjemu dostojno bivališče; ali ne opominja to mašnika, da se tudi on bolj in bolj posvečuje, da bo mogel Gospoda, ki ga hoče tolikokrat obiskati, vselej vredno sprejeti pod svojo streho?

Za dušne pastirje: Če je Marija že zavaljo svoje popolnosti in zavaljo svoje velike ljubezni do Boga in do ljudij imela le jedno željo: da bi se častil vsemogočni Bog in da bi se izveličale naše duše, je ta njena gorečnost gotovo še narastla, odkar je videla, kako je njen božji Sin ves gorel za čast božjo. Ko je stala pod križem, nema zroča, kako Jezus Kristus iz ljubezni do Boga in iz ljubezni do ljudij prostovoljno trpi grozno trpljenje in celó preлива svojo kri, tedaj je vzvišeni vzgled njenega božjega Sina njeno za vse dobro tolikanj dovzetno srce presunil tako močno, da je tudi ona, dasi se ji je zasajal oster meč v njeno dušo, prostovoljno in velikodušno privolila v dar Gospodov in takorekoč svojega Sina darovala nebeškemu Očetu. In božji Sin, sprejemši to težko daritev, dal nam je vračilo ter izročil človeškemu rodu v svetem tem trenutku

Marijo za mater njegovo, rekoč: *Glej tvoj sin! Glej, tvoja mati!* Marija je dala Sina, da smo od Sina dobili mater.

Zato sv. cerkev časti Marijo kot varihinjo vseh, ki so se posvetili delu božjemu, da skrbé za čast božjo in izveličanje naše. Marija je patrona dušnih pastirjev. Kako bi je apostolski dušni pastir ne častil in ne ljubil in se nad njenim ognjem ne ogreval, da ne omrzne v svojem poklicu?

6. Nadalje . . . Duhovnik potrebuje milosti božje zase, da se posvečuje in stanoviten ostane, in potrebuje pomoči božje tudi v pastirstvu vsak trenutek in velikokrat v posebni meri. Zato se apostolski duhovnik v svojih opravkih rad pogosto zateka k oni, katere priprošnja toliko premore, in ki molitve naše, zlasti še pobožnih mašnikov in gorečih dušnih pastirjev, tako rada posluša in tako milostno uslišuje.

Tako ima apostolski duhovnik v resnici veliko povoda, da ljubi in časti Marijo. Brez dvoma je slabo znamenje, če je mašnik mrzel proti Mariji. Dober duhovnik je tak redko kdaj.

In kako plodovito, kako blagoslovljeno je življenje in delovanje pobožnih duhovnikov-častilcev Marijinih! Nebeška Kraljica ima vsekdar pripravljenih bogatih darov, katere hoče njena materina roka deliti med svoje sinove, da se razliva blagoslov božji nad njih dela. In če se jim katerikrat zdi

kaka stvar pretežka, da se je ne upajo lotiti — če so se priporočili Mariji, njo na pomoč klicali, z Marijinim materinim blagoslovom pokrepčani in z milostjo božjo oboroženi bodo premagali največje težave. Uspeh gotovo ne izostane. Česa niso dosegli sveti, pobožni možje! Učitelji duhovnega življenja pripisujejo vse to njihovi pobožnosti do Marije, ki je s svojo priprošnjo pomagala svojim ljubiteljem.

In — ali se more pravi sin Marijin pogubiti? O ne! Kdor iskreno in dejansko časti Marijo, je nedvomno izvoljen za nebesa.¹⁾

¹⁾ Prav poraben pripomoček, da se povzdigne pravo češčenje Marijino, so „Marijine družbe“. Dušni pastir naj se seznani z bistvom Marijinih družb. V ta namen mu more služiti razven slovenskih molitvenikov „Pravi Marijni služabnik“ (Kerčon) in „Po Mariji k Jezusu“ (Bleiweis) — vrlo dobro urejevani časopis „Sodalen-Correspondenz“ (Dunaj). Sodelujejo večinoma oo. jezuiti. Če razmere pri-pustijo, da ustanoviš „Marijino družbo“, vнемaj za Ma-rijino češčenje druge, pa še bolj sebe. (Prelag.)

Kako porabljay apostolski dušni pastir čas, premoženje ter kako se vadi zmernosti.

(Doslej smo premišljevali, kako naj apostolski dušni pastir posvečuje samega sebe. Predno pridemo k različnim okoliščinam njegovega praktičnega delovanja, zdi se nam potrebno še nekoliko izpregovoriti o zgoraj napisanih točkah, ki so brez dvoma največjega pomena, da se ohrani in da napreduje apostolski duh, in je zato važno za apostolskega dušnega pastirja.)

Čas našega življenja, vsak dan, vsaka ura — vse je dar božji, ki nam ga je Bog podaril, da bi ga rabili v čast božjo in posvečevanje svoje duše za večnost. Če človek to izpolni, mu prinaša vsak dan, vsaka ura dobiček za večnost ter ima torej neskončno vrednost. — Čim krajši je čas (življenja), tem dražji je, ker večnost zavisi od njega. — Človek ne ve, kako kmalu bo morebiti že odpoklican iz časa; morebiti mu je odločen le še kratek čas; tem dražji je čas. — Duhovnik nima skrbeti le za svojo večnost, ampak za večnost mnogih. Tem dražji je čas. (Če ga tudi v dušnem pastirstvu prav obrača, pridobiva, kolikor je v njegovih močeh, svojim bližnjim večne dobrote, nekaterim same na sebi, drugim jih pomnožuje. Kako drag je torej čas ravno zanj!)

Iz navedenih ozirov porablaj apostolski dušni pastir svoj čas kar le mogoče najvestneje.

Nevarnost lenobe.

In vendar so neredkokrat zlasti duhovniki v veliki nevarnosti, da vestno ne rabijo časa po sveti volji božji. Marsikaka služba duhovniku sploh bodisi ne daje dovolj opravila, ali pa opravila sama na sebi niso nujna, ter gledé na način prepuščena njegovi svobodni volji. Ker je tedaj za vsako resnejše delo treba na jedni strani nekakega večjega ali manjšega navora, neke žrtve, ter se delo lahko zdi naravi neprijetno, zoprno, in ker brezdelnost ali pečanje z lahkimi, prijetnimi stvarmi počutnemu (mesenemu) človeku ugaja, kako lahko se zgodi (in se dogaja, da se duhovnik ne more odločiti za resno delo in pravo porabo časa, da se zanemari, tembolj, če nima posebnega zunanjega nagiba lotiti se kaj koristnega! Slab vzgled posvetnjakov, ki večinoma delajo le to, kar morajo, sicer pa se udajajo lenobi, vpliva tudi nanj.

Seveda ni misliti, da bi se duhovnik udal popolni lenobi v pravem pomenu, da bi namreč prav nič ne delal; pa tudi na ta način je kriv lenobe, da porabi preveč časa za razveseljevanje ali nedelavnost, ali pa če se morebiti peča tudi z mnogoterimi drugimi stvarmi, to pa, kar bi bil dolžan storiti vsled svojega poklica, zanemarja ali dela le površno.

Odgovornost.

Omenili smo, kako dragocen je čas. Zato nas opominja apostol (Efež. 5, 16.) *ut sapientes redimite tempus — odkupljajte čas*, imejte ga za drago, dragoceno stvar, da ga bodete prav rabili za večnost. Za duhovnika je tem ostrejša dolžnost, da vestno obrača čas (kakor smo že deloma pojasnili), čim obilnejših milostij prejema v svojem življenju — nekaj vsled mašniškega posvečenja, nekaj vsled vsakdanjega obhajanja svete maše in vsakdanjega sv. obhajila, — in čim sposobnejši je vsled čudovitih oblastij, ki jih je prejel, da ljudi vodi po poti izveličanja, k čemur ima izvečine tako obilo prilik.

Kaj bi neki rekli o družinskem očetu, ki bi lahko s svojo kupčijo pridobil veliko dobička sebi, svoji družini in svojim bližnjim, pa bi komaj jedno uro zjutraj odmenil kupčiji, ves dragi čas celega dne bi pa postopal? Ljudje bi rekli: to je „greh in sramota“. Toda kaj bi bilo to, če se primerja z duhovnikovo lenobo? Koliko dobrega lahko duhovnik stori, če zvesto in stanovitno izpolnjuje svoje vsakdanje pobožne vaje, goreče opravlja dušno-pastirske dolžnosti, se vestno pripravlja na pridige, če je goreč izpovednik, če so mu pri srcu bolniki, če skrbi za mladino, za dostojno opravo cerkve, za lepoto božjo, če ustanavlja in ohranja ali razširja koristne družbe; če zaželeni čas porablja za molitev kakor tudi za

resno proučevanje svetih véd! Če duhovnik vse to zanemarja ali opravlja z nezadostno vnemo, je udan lenobi. Kolika odgovornost! Ali se ni bati, da bo marsikateri duhovnik ob uri sodbe omagal pod to odgovornostjo — v svojo večno pogubo?

Pogubnost lenobe.

„Lenoba“, pravi pregovor, „je vseh grdob grdoba.“ To je gola resnica. Če se duhovnik v vsakdanjem življenju izogiblje resnemu delu ter se udaja zložnosti in lagodnosti, bo čutna narava s takim živežem okrepčana, vedno močnejša in dosledno se bode tudi čimdalje bolj bal resnega dela, prepotrebne izdelovanja pridig, bal se bode izpovedovanja, bal se bode obiskovati bolnike, obiskovati šole, bal se bode resnega učenja. Vsled tega bo začel opuščati, ali zanikarno in površno opravljati svoje dušno-pastirske dolžnosti.

Koliko bi se v marsikaterih občinah lahko zgodilo v čast božjo in izveličanje duš, koliko bi se moralo zgoditi! Pa človek se boji truda. Kako koristno bi bilo — za duhovnika in za vernike — če bi se čas porabil za napredek v sveti učenosti; pa človek se boji truda, ne mara pustiti lahkega in prijetnega, pa brezkoristnega beriva; koliko blagoslova bi prejel duhovnik, občina in vsa cerkev, če bi kako prosto uro porabil za pobožno vajo ali za molitev! Pa človek se boji truda, in ljubša sta mu počitek in zložnost.

Kako žalostno je, če duhovnik, ki bi vsled obilnih oblastij in milostij, vsled mnogoterih prilik, ki se mu ponujajo, lahko tako zelo obogatel in druge bogato oblagodaril za večnost, tako reven ostane sam in tudi drugim ne deli blagrov zaradi svojega lenega življenja! Ali mu ne bo vse to nakopalo sodbe kakor onemu evangeljskemu možu, ki je bil talent zakopal?

In to tembolj, ker iz lenobe izvira razven tega tudi še marsikaka druga pregreha in napaka. Kdor se udá lenobi, je čimdalje prizanesljivejši proti mesu, vedno mu streže ter ga redi. Jeli čudo, če torej raste in se krepča? Jeli čudo, če se kmalu pojavijo tudi njegovi izrodki: nezmernost v pijači, napake proti sveti čistosti? Tudi drugih nerodnostij ne bo manjkalo: nezadovoljnost s službo, jezljivo, čemerno obnašanje, vjedanje s sobrati itd. Ne dá se tajiti, da mnogo nerednostij, ki jih moramo včasih obžalovati v duhovskem življenju, izhaja iz lenobe tistih duhovnikov.¹⁾

Kako se ravna apostolski dušni pastir gledé na porabo časa.

Apostolski dušni pastir se varuje vsake, tudi najmanjše lenobe. Kakor sploh, tako mu je tudi gledé na porabo časa volja božja vodilo njegovega življenja. Zato si naredi:

¹⁾ Da, lenoba je duhovskemu poklicu naravnost nasprotna, kakor tudi mesenost. Zato se ti dvc tako radi

1. kólikor je v njegovih okoliščinah mogoče, načrt za celi dan, dnevni red, kjer so določena različna vsakdanja opravila, da se pri izbiranju dela ne ravna po lastni volji ali nagnjenju, kakor bi mu v glavo padlo, iz česar bi le prerada izvirala lenoba ali potrata časa.

2. Pri tem ne določi preveč časa za odpočitek in za razveseljevanje, ker se mu vse to zdi izgubljen čas, zlasti če njegova dušno-pastirska opravila, ki so večkrat že sama na sebi nekak oddihljaj, ne povzročajo take potrebe.¹⁾

3. Ne mara se vdeleževati opravil, ki so morebiti sama zase dobra in koristna, pa zaradi onih vsaj malo trpi njegova služba; zato se jih ogiblje. Gotovo je, da se v tem oziru tudi večkrat greši. Mnogo duhovnikov se uda — bodisi iz zamrze do navadnih stanovskih opravil, bodisi vsled nekega (morebiti nekoliko strastnega) nagnjenja, ali tudi iz častilakomnosti, dobičkarije — o nepravem času takim postranskim stvarim,

družita. O, koliko jih je, ki niti ne vedó, niti ne mislijo, koliko more storiti človek, storiti duhovnik, ki zvesto porablja čas in milost božjo! Op. prelag.

¹⁾ Strahovito je, koliko časa duhovniki včasih zapravijo brez koristi: brezkoristno pohajajo sem in tje, cele ure posedajo z drugimi med praznimi pogovori, dan za dnevom žrtvujejo cele ure kratkočasnemu berivu ali branju časnikov — tudi do zadnje stranice! O nekaterih pravijo, da jih je vedno videti na cesti ali na železnici, ali na kolodvorih.

kakor so n. pr. uravnava hišne oprave, urejanje vrta, poljedelstvo, čebeloreja, nagnjenje do tičev, glasbe, slikarstva, rezbarstva itd. Taka postranska opravila so morebiti duhovniku, zlasti na deželi, naravnost priporočila vredna, ker mu skrbé za oddihljaj in izpremembo vsakdanjega življenja. Graje vredna pa so, če se jim duhovnik udá nekako strastno, če porabi za vse to preveč časa ter pozablja in zanemarja svoj poklic.

Tudi se je treba varovati, da se kdo nad tem ne izpodtika.

4. Pred vsem drugim in na prvem mestu mora v dnevnem redu apostolskega dušnega pastirja biti označeno vse, kar se vjema s splošno krščanskim in posebej duhovniškim in dušno-pastirskim poklicem. Torej:

a) Zvestoba in točnost pri vsakdanjih pobožnih verskih vajah (jutranja in večerna molitev, premišljevanje, sv. maša s primerno pripravo in zahvalo, pravilno razdeljeno, vredno opravljanje ‚oficija‘, duhovno branje, obiskanje Najsvetejšega, praxes devotae.)

b) Dušno-pastirska opravila, najpreje bistvena, potem tudi manj važna kolikor dopuščata čas in prilika.

c) Nepretrgano učenje (studium) za dušno-pastirske namene (pridiga, kateheza, izpovednica), kakor tudi sploh za znanstveni napredek. Kako važno je za dušnega pastirja, za njegovo lastno

posvečevanje, in za uspešno pastirstvo, da si prilaсти temeljitega in vsestranskega znanja v svetih vednostih! Apostolski dušni pastir smatra za svojo sveto dolžnost, nikdar ne opustiti učenja. — Koliko bi bilo v tem oziru želeti pri marsikaterem duhovniku, tembolj, ker se čas, ki bi se lahko v ta namen obrnil, navadno porablja prav slabo.

d) Za še preostali čas opravilo z društvu, s petjem, pouk dečkov, ki bi radi postali duhovniki.

e) Oddihljaj. Brez tega tudi duhovnik ne more biti; apostolski dušni pastir pa skrbi za to, da je odpočitek duhovskemu stanu primeren in da ne zahteva preveč časa. Saj vé, da ga je treba le za to, da se oddahne od poprejšnjega napornega dela, da se poživi in okrepča za prihodnja opravila, in da je dolžan z ozirom na vse to določiti, kdaj in na kak način naj si ga privošči; saj vé, da človek živi najprej za to, da se trudi in dela za večnost; počitek sme priti na vrsto le po delu. V svesti si je, da si naklada težko odgovornost, kdor se udeležuje vsakega razveseljevanja, kadarkoli in kjerkoli se mu ponuja, ter ne vpraša, ali se vjema z božjo voljo, ali se ne vjema.

Tako apostolski dušni pastir: „ut sapiens redimit tempus.“

Apostolski dušni pastir z ozirom na zmernost.

Nezmernosti v pijači apostolski dušni pastir ne pozna; saj je povsem nasprotna bistvu krščanskega duha. Ogiblje se ne samo vsega nezmernega, ampak tudi obilnega, posebno še rednega preobilnega uživanja vpijanljivih pijač; saj vé, kako lahko vskali, kakor uči žalostna izkušnja, polagoma strastno nagnjenje k pijači in slednjič pijančevanje.

Kako strašno je, če se duhovnik udá pijači! Saj to že samo na sebi povsem nasprotuje njegovemu duhu. Vsled tega nesrečnega nagnjenja mora pa tudi neizogibno izgubiti najprej pomoč božje milosti, potem vsakoršno ljubezen do duhovskega poklica in ves božji blagoslov v dušnopastirskem delovanju. Kako se je zlasti bati, da se ne bi tudi nad njim izpolnil izrek sv. Avguština: „Nullus ebriosus castus.“

Poleg tega je veliko tudi pohujšanje, ki ga daje tak duhovnik že s tem, ker obilno pije, pa še bolj z nepremišljenim in slabim govorjenjem, v večji ali manjši pijanosti.

Tudi izdatki, ki jih ima marsikateri duhovnik z vpijanljivimi pijačami, lahko zelo obtežé njegovo vest.

In vendar se ne dá tajiti, da je v mnogem obziru duhovnik v nevarnosti čez mero piti, bodi-

si, da se mora udeležiti kake slovesnosti, bodisi, da se mu ponudi prilika piti, če kdo obišče njega ali on prijatelje ali sosede, kjer lahko prestopijo mero, ali pa če misli, da si sme sam za oddihljaj in veselje privoščiti vpijanljivih pijač; povsod se lahko izpozabi, zlasti če je človek že po naravi nagnjen k pijači.

Vse to apostolski dušni pastir dobro premisli in, navdan s svetim strahom pred tako veliko nesrečo, se trdno drži teh-le vodil:

Pravila, da si duhovnik ohrani zmernost.

1. Varuje se, zlasti v mladih letih, da ne uživa redno vsak dan vpijanljive pijače. Navada utrjuje nagnjenje in rodi polagoma potrebo; in kako lahko se iz nje počasi izcimi strast! Tu je zlasti treba zatajevanja; čim večkrat si duhovnik odreče vpijanljive pijače, tudi takrat, ko si je želi, tem prostejši ostane, tem manjša je nevarnost, da pride v sužnost te strasti.

2. Neovrgljivo je, da zlasti uživanje žganja prav posebno pospešuje nevarnost nezmernosti, bodisi začasno ali za zmerom, nekaj, ker hitreje deluje, nekaj, ker se lože in primeroma ceneje kupi in se lahko uživa o vsaki dnevni dobi. Tudi krščanski čut sodi po pravici, da se ta pijača, toliko priljubljena malovrednejšem, iz katere izvira toliko velikih nadlog, najmanj spodobi duhovnikom.

Apostolski dušni pastir se torej rad oprime tega pravila, popolnoma zdržati se žganja, tembolj, ker hoče dati s tem svoji občini dober vzgled ter pripomoči k zatiranju žganjepitja. Jeden izmed prejšnjih Münster-skih škofov (Ivan Georg) je rekel, da je njegova najprisrčnejša želja, naj bi noben duhovnik njegove škofije ne pokusil žganja.

3. Ker ve, da se pri uživanju vpijanljivih pijač, zlasti ob zapeljivih prilikah, le prelahko prekorači prava mera, če človek nima v tem obziru popolnoma določenih sklepov, določi si natančno mero, kakor tirja krščanska zmernost, njegova osebnost in duhovska popolnost. Zaveže se pred Bogom, da te mere nikdar ne prestopi.¹⁾

4. Ker apostolskega dušnega pastirja vsega prešinja zavest, kako važna je duhovniku zmer-

¹⁾ Poznal sem župnika v mestu, kjer je bil večkrat povabljen k prav imenitnim rodbinam, ki je svoj trdni sklep, nikdar ne izpiti več kakor en kozarec vina, stanovitno in zvesto izpolnjeval leta in leta. Znal je vedno tako ukreniti, da mu ni nihče zameril. — Še drugega vrlega župnika sem poznal; obhajal se je ravno misijon v njegovi župniji in ob tej priliki se je delalo proti žganjepitju. Ko so potem ljudje začeli ugovarjati, „duhovniki lahko govoré, saj pijejo vino“, kar stopi župnik v cerkvi pred ljudstvo ter izjavi v svojem imenu in v imenu svojih soduhovnikov, da se od sedaj nadalje za vselej odpovedó vinu. In bili so mož-beseda. — To je bilo apostolsko. Življenje apostolskega duhovnika je darovanje.

nost, moli pogostokrat in vselej vnovič za dar zmernosti.¹⁾

*Ravnanje apostolskega dušnega pastirja
gledé na denar in premoženje.*

Nič tako ne nasprotuje apostolskemu dušnemu pastirju kakor neredno nagnjenje k denarju in premoženju; saj ima in pozna višje dobrote, nego jih ima svet; on lahko reče z apostolom (Filip 3. 8): *omnia arbitror ut stercora propter eminentem scientiam Christi*. Zanj ima časnost le toliko vrednosti, kolikor mu je potrebna in koristna, da se preživi po svojem stanu in pospešuje dobre namene, po Tim. 6, 8: *Habentes autem alimenta et quibus tegamur, contenti simus*.

Kako nevredno je duhovnika, če je preveč navezan na denar in premoženje! Le prelahko ta nerednost zadržuje in uničuje njegovo notranje življenje in njegovo delovanje.

¹⁾ Quum tot tantaque mala e vini potu immineant in frigidioribus regionibus, ubi vinum rarius est, quid pertimescendum est apud nos, ubi occasiones frequentiores, usus communior! Et profecto verissime dicimus: Quot apud nos scandala sacerdotum publica, quot casus, quot fere peccata, tot ex ebrietate genita sunt. Ideo summa vigilantia opus est, ne intremus in tentationem. Quam maxime ob hoc caveant prudentes sacerdotes, ne quem ad vini potum sub hospitalitatis specie adigant. Melius est parcum videri, quam peccati causam esse. Nota edit.

Ali more uspevati pravi apostolski duh in apostolsko delovanje pri duhovniku, čegar srce je udano takim ničevim pozemeljskim stvarjem?

Nedostaje mu zato sprejemljive zemlje in milosti. *Si ergo in iniquo mammona* (prej ga je Gospod *minimum* imenoval) *fideles non fuistis, quod verum est, quis credet vobis* (Luk. 16. 11), potem, hoče reči Izveličar, vam bo Bog odtegnil višje dobrote milosti božje, potrebne za lastno posvečevanje in za blagonosno delovanje.

Neredno precenjevanje časnosti in preveliko nagnjenje k njej je krivo, da duhovniki tako zelo cenijo dobre službe, imajo vedno o tem polna usta na jako spotikljiv način, tako hlastno hrepené in težé po dobrih službah ter ne vprašajo, ali so tudi zanje sposobni in zmožni. Odtod izvira tudi nezadovoljnost s sedanjo službo, ali pa se službe z dobrimi dohodki trdno držé ne gledé na to, da bi z darovi, prejetimi od Boga, storili lahko veliko več dobrega kod drugod, kamor jih pa ne vleče radi slabejših dohodkov. Kako grdo je, če se opazi, da so duhovniki tako zelo lačni za služka. Razven tega izhajajo včasih tudi vjedanja in razpori med duhovniki iz takega nerednega nagnjenja k časnemu dobičku. — Slednjič pri takih lakomnih duhovnikih siromaki in reveži prav slabo naleté; in nasledek? Ti jim zapró svoja srca v njihovem delovanju, cela župnija jim postane nasprotna. Ničesar ljudje duhovniku tako

neradi ne odpusté, kakor lakomnost, dobičkaželjnost in pohlepnost po denarju.

Prav govori sv. apostol: *Radix omnium malorum est cupiditas.* (I. Tim. 6. 10.)

Vseh teh nerednostij in pogostokrat zelo obžalovanja vrednih prigodkov ni prav nič pri apostolskem dušnem pastirju.

Denar in blago ima zanj le tak pomen, kot sredstvo k namenu; njegovo srce ni nanj navezano, rabi ga po sveti božji volji in ima vedno pred očmi, da bo moral tudi o tem nekdam odgovarjati.

Ne boji se sicer potrebnih izdatkov za stanovanje, obleko, domače gospodarstvo, kolikor je njegovemu stanu primerno, vendar se pri vseh teh rečeh varuje prevelike zapravljivosti; saj ve, da je pametna varčnost dolžnost. Gledé na dohodke svoje službe se zvesto drži cerkvenih naredeb. Revežem je oče; vedno ima do njih odprto srce in odprte roke. Kadar je treba kaj dati in pomagati, ni pri njem sledú tesnosrčnosti ali stiskanja, akoravno se ozira tudi na krščansko modrost in previdnost; po okoliščinah dá tudi več, kadar vidi večjo potrebo. Tudi za dobre namene (razširjanje sv. vere, za katoliški tisek, za cerkve, za ustanavljanje katoliških šol, za sirotišnice, za podpiranje nadarjenih in poštenih mladencev, ki želé postati duhovniki,¹⁾ za razna ka-

¹⁾ V neki župniji zlagajo duhovniki leto za letom potrebno vsoto, da se več (5—6) nadobudnih, pa siromašnih

toliška društva in podporna društva za onemogle duhovnike itd. vedno rad kaj daruje po svojih močeh.

Apostolski dušni pastir si sme po okoliščinah kaj prihraniti za razne potrebe, če mu še kaj preostaje potem, ko je poplačal potrebne izdatke za stanovske potrebe ter izpolnil dolžnost do revežev in dobrih namenov. Vendar je želeli in se brez dvoma pričakuje od apostolskega dušnega pastirja, da se ne odloči rad za to, ker bi se na ta način razvilo v njem neredno nagnjenje do denarja, nekakšna lakomnost. Splošno se sme trditi, da bolje ravna, kdor porablja leto za letom svoje prihodke na Bogu prijeten način in svojo prihodnjost izroča v Božje roke, ter hodi po varnejšem potu, ako stavi vse svoje zaupanje v Boga.

Apostolski dušni pastir podeljuje gotovo tudi rad od svojih službenih dohodkov svojim bližnjim sorodnikom, če so potrebni. Ako bi pa duhovnik kdaj svojim sorodnikom brez prave potrebe naklanjal večje podpore, da bi si na ta način sezidali nova bivališča ali jih bistveno olepšali in uredili, ali za novo obleko itd., s čimer bi se povzdigovali čez svoj stan, tedaj bi bila to velika nerednost, ki izvira iz neredne naklonjenosti proti sorodnikom, ali prav za prav iz nemladeničev šola za duhovski stan. Kako lepo delo zlasti v sedanjih dnéh, ko še manjka duhovnikov!

spametne preširnosti. Tako ravnanje je zelo nasprotno cerkvenim zapovedim gledé na porabo duhovnih prihodkov, ter zato prinaša sorodnikom večinoma le nesrečo, kakor tudi izkušnja uči, da nepremišljena volila duhovnikov ne donašajo nikakega blagoslova. Zastran poslednjega sporočila ali oporoke se pač pri apostolskem dušnem pastirju navadno izpolnjuje, kar se bere v brevirju o sv. Avguštinu: „Testamentum nullum fecit, quia unde faceret, non habebat.“ Če bi pa vendar-le imel v rokah kako večje ali manjše premoženje, bodisi po stariših, dedščini, ali kakor si že bodi, oskrbi naj pred svojo smrtjo za časa, da bo prav obrnjeno, primerno božji volji, in naj napravi torej oporoko. Kako napačno je, če duhovnik vsled nekega nemoškega in praznega strahú vedno odlaša in je slednjič kriv, da precejšne vsote ne pridejo v dobre namene, ampak v take roke, ki jih prav nič ne potrebujejo in čisto narobe porabijo. Ali ne bodo taki duhovniki težko odgovarjali pred sodnim stolom božjim, kakor tudi tisti, ki se v svoji oporoki preveč spominjajo svojih sorodnikov, ki morebiti niso prav nič potrebni, in dobre namene tako z malim odpravijo? ¹⁾

¹⁾ Več kot enkrat nam je prišlo na misel, ko smo slišali, kakšno oporoko je naredil ta in oni duhovnik: „S tako oporoko bi ne stopil rad pred sodbo v večnosti.“

Nastavljenje v službo.

Kot kapelan ali duhovni pomočnik.

Mladi mož je dovršil svoje pripravlanje k duhovskemu stanu, in bliža se čas, da zapusti semenišče in gre na službo.

Kakšno službo bo dobil? — To vprašanje ga vedno bolj in bolj zanima. Če se je v dobi svojega pripravljanja navzel apostolskega duha, ga vprašanje, kam mu bo prisojeno, prav nič — vsaj trajno ne — ne vznemirja. Kaj ga je nagnilo, da je postal duhovnik? Jedino le hrepenenje, v duhovskem stanu varnejše in popolnejše skrbeti za lastno izveličanje in pospeševati čast božjo in izveličanje duš. Po tem se ravnajo tudi njegove želje zastran prve službe.

Seveda se vzbudi v srcu mladega duhovnika, ki čaka službe, tudi želja, tako službo dobiti, ki bi mu ugajala, prijala gledé na opravila, gledé na soduhovnike, gledé na kakovost občine ali župnije, gledé na stanovanje itd.; pa vendar je njegova najprisrčnejša želja, dobiti tako službo, kjer bi lahko najuspešneje skrbel za lastno izveličanje, in bi bilo njegovo delovanje najkoristnejše božjim namenom.

To se pa ne vjema vselej s človeškimi mislimi. Kakor v drugih ozirih, tako tudi v tem, najprijetnejše ni vselej največ vredno. Kolikokrat

se je že pripetilo, da se je kaka služba zdela komu tako vabljava in zaželena, pozneje pa — zlasti če je kdo na nedopuščen način po njej hrepenel ter jo dosegel — je bilo vse drugače, kakor si je preje želel in pričakoval; še slabše je, če se pokaže, da so najprijetnejše službe tudi najnevarnejše za dušno izveličanje ter postanejo pot v pogubo.

Sam Bog vé, katera služba je za kakega duhovnika najboljša; zato se k Bogu zateče mladi duhovnik, ki je poln apostolskega duha, in ga prosi s ponižnim srcem in z otroškim zaupanjem, da mu vse tako vodi in vlada v prid, da dobi tako službo.

Bog gotovo vé za tako službo, ki je v vsakem obziru za duhovnika najboljša, kjer bo najbolj napredovalo njegovo lastno posvečevanje in delovanje za izveličanje duš, za službo, ki bi bila zanj velika milost; pa apostolski dušni pastir pripoznava, da tolike milosti ni vreden. Zato se ponižuje pred Gospodom in prosi, naj ravna ž njim rajši po njegovi nevrednosti.

Blagor mu, če mu potem Bog nakloni to službo! Gospod bo ž njim in ga bo podpiral z milostjo za lastno posvečevanje in za izveličanje duš. „Komur B o g službe izbira, ga tudi s svojo milostjo podpira“, ta stavek se uresničuje nad njim. Gospod bo vse v najboljše obračal; tu mu bo torej tudi najbolj zagotovljena prava zadovoljnost.

Gorjé pa duhovniku, ki se gledé na prihodnjo službo dá voditi in nagibati povsem le naravnim željam in si potem napačno prizadeva dobiti zaželeno službo; morebiti jo tudi res dobi, ali pa se mu dogodi ravno nasprotno, kakor je upal. Zadenejo ga razne težave in zoprnosti, ki mu kalé zadovoljnost in ga delajo nesrečnega.

Morebiti mu bodo uprav razmere in dogodki v tej tako srčno zaželeni službi povod k razuzdanosti in k večnemu pogubljenju.

Z jedno besedo: apostolski dušni pastir ničesar ne želi, razven da bi prišel tje, kamor ga Bog kliče, in torej prisrčno in stanovitno moli iz dna svoje duše, po vzgledu svetega Ignacija: „*Quoquo vis, eo me voca et in eo statu loca, in quo Tibi placeam*“ in lahko še dodamo: „*in quo ad gloriam Tuam et ad animarum salutem magis conferre possim.*“

Bog naznanja svojo sveto voljo po predstojnikih; zato apostolski dušni pastir najpreje moli, kakor rečeno, sicer se pa prepusti popolnoma ukrepom svojih predstojnikov. K večjemu naznani svojim predstojnikom pomisleke proti ponujeni službi, vse drugo pa izroči njihovi razsodbi.

Kako tolažljiva in vesela je za duhovnika zavest, da je po volji svojih predstojnikov in torej po volji božji prišel ravno v ta kraj, v to službo, ne pa po volji in želji svoji! Če stori, kar je v njegovih močeh, ni za nič drugega

odgovoren, ni se mu treba vznemirjati z mislijo, da morda ni sposoben za to službo. temveč sme se zanesti, da mu bo Gospod vse dal in mu pomagal v vseh opravilih.

Na službi, ki mu je na tak način odločena, ostane potem apostolski dušni pastir mirno, dokler ga Gospod drugam ne pokliče, bodisi, da predstojniki drugače ukrenejo, bodisi, da se okoliščine drugače zasučejo. Samo po sebi je umevno, da voljno sluša glas svojih predstojnikov, še celó takrat, če bi le nerad zapustil sedanjo službo in bi mu nova služba manj ugajala. Dosti je, da ga Gospod kliče; s Samuelom odgovarja: „Ecce adsum, vocasti enim me.“¹⁾

Kdo se bo čudil, če duhovnik le nerad zapusti župnijo, v kateri je na pravi način deloval, v kateri si je pridobil in naklonil srca občanov in v kateri se mu je priljubilo? Vendar mu še na misel ne pride, da bi navajal to kot vzrok proti morebitni odredbi svojih predstojnikov, saj stvarnega pomena ta okoliščina res nima. Sicer pa sme pričakovati, da se bo kmalu tudi v novi službi ravno tako udomačil.

Torej škof ga kliče, on pa je pripravljen: s tem je vse obravnano.²⁾

¹⁾ Ako bi imel važne vzroke proti prestavi, razodeni jih svojim prednikom, potem se pa izroči njihovi odločbi.

²⁾ Čujmo, kaj je neki duhovnik, ki so ga prištevali med boljše duhovnike v škofiji, in ki je povsod, kjer je

Nastop nove službe.

Mladi duhovnik je dobil službo. Gospod mu je posredno po škofovi volji odkazal del svojega velikega vinograda, kjer je nastavljen v službo. Tu mora rabiti za delo božje vse svoje naravne darove in zmožnosti, vse znanje in vse spretnosti, katere si je pridobil v dobi pripravljanja na svoj poklic, in zlasti vse prežete oblasti. *Pojdi v moj vinograd*, v ta del mojega vinograda, in delaj! tako se glasi naročilo Gospodovo.

Njegovo srce, polno apostolskega duha, navdaja zavest, da ga Gospod kliče. Ko zve o škofovem odloku, pade pred Gospodom — najrajši v cerkvi — na kolena, da Boga zahvali za ta poklic, da se mu do cela podari gledé na novo službo in mu obljubi, posvetiti se ondi popolnoma odkazani nalogi. Samega sebe izroči njegovi sveti službi in sklene, da bo ondi ves svoj čas in vse svoje moči, sebe popolnoma vsega žrtvoval in zastavljal za čast božjo in izveličanje izročениh

služboval, prav blagonosno deloval, povedal v tem oziru ob neki priliki: „Že v semenišču sem bil sklenil ravnati se po načelu: prepuščati se gledé službe popolnoma volji in naredbam svojih predstojnikov; zato nisem nikdar ne besedice izgovoril zastran službe, tudi nisem storil v ta namen nobenega koraka, ampak vedno sem molil: Quo-quo vis, eo me voca et in eo stata loca, in quo Tibi placeam; in vendar — morebiti prav zato — sem imel vedno take službe, da bi si jih sam ne bil mogel boljših izbrati.

mu duš. Pristrčno in goreče prosi Boga tudi za vse to potrebnih milostij.

Izprosivši si še blagoslova svojega prečastitega škofa in poslovivši se od dosedanjih predstojnikov¹⁾ z iskreno, pristrčno zahvalo, gre na kraj, ki mu je odločen.

Kako močno je ganjeno njegovo srce, ko vstopi v odkazano mu novo župnijo! „To je toraj delokrog, ki ga mi je Gospod odkazal, kjer bom zvrševal od njega prejeti poklic, kjer bom sodeloval pri njegovem velikem delu, kjer naj delam za izveličanje duš!“ Tako mu govori srce. Najrajši bi šel kar v cerkev, če bi preveč pozornosti ne vzbujal, da bi najpreje pozdravil Gospoda v najsvetejšem Zakramentu in se mu priporočil. To stori vsaj v duhu.

Kmalu se seznanj z razmerami in okoliščinami svoje nove službe; spozna župnika in duhovnike; ogleda si cerkev; vidi svoje stanovanje. Vse to naredi nanj nekak vtisek krajevne in župnijske zunanosti. Morebiti opazi marsikaj, kar mu ne ugaja, česar ni pričakoval. Pa vse to ga

¹⁾ Nekateri duhovni pomočniki se poslavljajo od stare svoje službe na raznotere slovesne načine. Za slovó priredé posebno pridigo, pri kateri mora mehko občinstvo jokati, obiskujejo brez števila znancev, priredé tudi kak „banket“ ali „valete“, naposled se dadó spremljevati na novo mesto še s celo trumo zvestih prijateljev. Tu je pač mnogo preveč samoljubja. — Opom. prelag.

ne oplašči in ne vznemiri. Saj so to le postranske stvari, četudi ne brez važnosti, vendar-le postranske stvari. Saj vé, da ni zato poklican od Gospoda in sprejet v duhovski stan, da bi imel prijetno službo in zložno živeti, ampak da bi delal za božjo čast. Kaj so neki našli in imeli apostoli po krajih, kamor so jih pripeljale apostolske poti? *V mnogih nadlogah*, piše sveti Pavel sam o sebi (2. Kor. 11, 23 sl.), *večkrat v ječah, velikokrat v smrtnih nevarnostih, velikokrat na potih, v nevarnostih na vodah, v nevarnostih med rasbojniki, v nevarnostih v mestu, v nevarnostih na morju, v trudu in revji, v mnogem čuvanju, v lakoti in žeji, v pogostnih postih, v mrazu in nagoti* itd.

Kako bi se smel mladi duhovnik prištevati med naslednike apostolov, ali med apostolske dušne pastirje (in vendar se mora vsak duhovnik prizadevati, da to postane), če bi ga obšla neka nevolja, ker v mnogem obziru ni vse po njegovi želji!

Marsikaj, kar se človeku zdi od začetka zoprno in ga bôde v oči, se sčasoma tudi vse drugače pokaže: polagoma izprevidi, da se dá z duhovnikom, ki mu je od začetka malo ugajal ali se mu je zdel celó oduren, prav dobro živeti, da mu more biti celó prijatelj. In če komu cerkev in stanovanje nista povšeči, postane mu lahko s

sčasoma, ko se privadi, oboje prav prijeten kraj ¹⁾); kar pa je pomanjkljivega, se dá polagoma tudi izboljšati.

Novi kapelan ali duhovni pomočnik je od začetka — zlasti v prvi dobi svoje nove službe — bolj previden in počasen, ne da bi vzbujal količkaj pozornost, pa vendar popolnoma premišljeno. Veliko je na tem, da je dober prvi vtisek, ki ga naredi na duhovnike in na duhovnijane. Večinoma velja za dolgo časa in vpliva na to, kako ljudje o njem sodijo.

Mladi duhovnik si prizadevaj pridobiti si neko priznanje. To pa ne velja v tem smislu, kakor da bi moral skrbeti za osebno čast, ampak za potrebno veljavo pri svojem delovanju. Kdo ne ve, da je to delovanje tem večje in blagovitejše, čim bolj sodijo ljudje o duhovniku po pravici, da je pobožen, goreč dušni pastir in moder mož, čim ljubeznivejši se jim zdi?

Prva doba po nastavljenju v službo.

1. Mladi apostolski dušni pastir si prizadeva imeti odkritosrčno ljubezen do župnije in do župljanov. Četudi se taka ljubezen, ki je po besedah

¹⁾ Mlad duhovnik mi je tožil, da mu cerkev in stanovanje nista po godu. Povedal sem mu, kakor tukaj. Kmalu potem mi pové, kako prav sem govoril: da se mu je služba priljubila, in da v cerkvi ničesar ne pogreša, odkar se je navadil zaupno občevati z Gospodom.

Gospodovih znamenje pravega krščanstva, umeva pri njem zaradi njegovega duhovskega mišljenja že sama ob sebi, silijo duhovnika k tej ljubezni še drugačni nagibi. Župljani so duše sedaj tudi njemu od Gospoda izročene, da zanje skrbi, da jim pomaga k izveličanju, so njegovi duhovni otroci: ali se ne spodobi, da jih ljubi kot otroke, da ima zanje očetovsko srce?

Iz te ljubezni izhaja odkritosrčna prijaznost in naklonjenost, ki jo razodeva proti njim, kadar ž njimi občuje. Tako se vêde, če jih sreča, tako se ž njimi pomenkuje, tako jih sprejemlje, če ga obiščejo. Gosposko, preširno in prisiljeno, prezirljivo, zaničljivo vedenje, ki se pogosto nahaja pri olikanejših in imenitnejših v občevanju z nižjimi, mu je neznano in v dno srca zoprno. Jednako ljubeznivo in prijazno se vêde tudi proti najrevnejšim. Njegova prijaznost nima nič ponarejenega, prisiljenega, hinavskega, izhaja nehoté iz srca. Tudi ni le nasledek nekega hrepenenja, pridobiti župljane za svojo osebo, neke častilakomnosti, ampak je prostodušno razodevanje njegove notranjosti; saj nima mladi mož nič drugega pred očmi, kakor da bi pospeševal namene svojega poklica. Zato tudi ni nadležna, ni pretirana, kar bi bilo podobno priliznjenosti.

Proti vsem je ljubezniv, postrežljiv, prijazen, tudi proti najnižjim in najrevnejšim župljanom. Na vso moč mu je zoprno, da bi premožnejše in

imenitne radi teh prednostij više cenil kakor druge. Tudi proti njim se vêde sicer povsem spodobno in vljudno, pa v srcu mu niso reveži in siromaki nič manj ljubi in dragi, torej se nič manj ljubeznivo ne vêde proti njim.¹⁾

2. Prav posebno je mlademu duhovniku pri srcu, da je v lepi jedinosti z župnikom in z drugimi duhovniki v tistem kraju. Zato se drži teh-le vodil:

a) Da župniku izkazuje spodobno spoštovanje in dolžno pokorščino in podložnost, tega še praviti ni treba. Pa tudi sicer je skromen v občevanju in v vedenju ter bolj molčeč, zlasti proti starejšim duhovnikom. Malokatera stvar se mlademu duhovniku spodobi tako slabo, kakor neka pretiranost in domišljavost, neko preglasno in drzno vedenje, ki vse presoja in ocenjuje ter ima prvo besedo tudi o duhovskih razmerah, kakor bi bil najmanj kak pismouk.

Pravi duhovnik spoštuje starost in ceni izkušnje starejših duhovnikov, daje jim prednost v dušnopastirskem obziru, v srcu in v vedenju, celo

¹⁾ V župniji I. so bili dobili novega kapelana, o katerem je veljalo, kar je bilo prej povedano. V kratkem ga je vsa župnija nosila takorekoč na rokah, tembolj, ker je njegov prednik imel bolezen „razločevanja duhov“ in držal z gospodo. „Hvala Bogu“, rekel je neki kočar, „sedaj imamo tudi kočarji svojega kapelana; prejšnji gospod je bil le kapelan gosposkih sukenj (škrijcev) in velikih kmetov.“

takrat, če bi jih morda daleč presegal v nadarjenosti in učenosti.

Zato tudi rad vpraša župnika in starejše duhovnike za svet in navodilo, in se po možnosti tudi ravna po njihovih svetih.

b) Nikdar ne pozabi, da je župnik njegov prednik. Zato v vseh obzirih, kadar je treba njegovega pritrdila, ničesar ne pričinja in ne stori, dokler župnik ne pritrди. Kjer ima župnik pravico ukazovati, izkazuje njegovim poveljem in naredbam vselej v vseh rečeh najtočnejšo pokorščino. To je božja volja. Kdor se je ne drži, zapravlja si le božji blagoslov, celo takrat, če méni, da bi bilo boljše po njegovem.

Spodobi se tudi, da kapelan, ako ga vodi pravi duh, poroča svojemu župniku kolikor mogoče o svojih dušnopastirskih opravilih v župniji, kakor tudi, če bi rad za daljši ali krajši čas šel iz doma. Dasi ga ne veže stroga dolžnost vse to storiti po besedah njegovega službenega dekreta, je vendar vse to primerno pravemu razmerju do župnika in je pospešuje. In koliko je na tem, da je med duhovščino, če ne prijateljstvo, vsaj jedinstvo, mir in zaupnost!

c) Apostolski dušni pastir se varuje kakor si že bodi segati v pravice drugih duhovnikov. Z druge strani pa je tudi vselej rad pripravljen druge nadomeščati in prevzeti njihovo službo, vselej kadar to velewa krščanska ljubezen in pameten

vzrok, tudi če bi ne bilo nikake službene dolžnosti. Mnogokrat je za duhovnika popolnoma nedostojno sklicevati se in trkati na besedilo in črke službenega dekreta ter se braniti, kaj več storiti, kakor je v njem, naj bi bilo še tako v čast božjo in dušam v izveličanje in v duhu krščanske ljubezni.

d) Apostolski dušni pastir se ne dá voditi neprijetnemu ali celo zoprnemu vtisku, ki ga nanj morda naredé drugi duhovniki, in se ne ravna po njem. Morda bo polagoma po bližnjem občevanju spoznal, da je duhovnik, ki je iz začetka naredil nanj slab vtisek, prav spoštljiv in ljubezniv mož. — Če vidi pri drugih duhovnikih kaj takega, kar mu ne ugaja, tudi ni slep za dobre in spoštovanja vredne lastnosti, ki jih imajo poleg slabih. Kako lahko dobro, blago srce svojemu bližnjemu marsikaj izpregleda, če ima ta v resnici dobro voljo, in njegove napake izvirajo le iz pomanjkanja previdnosti ali iz človeške slabosti!

Ne smemo pozabiti, da morajo tudi drugi marsikdaj prenašati našo nadležnost. Tem voljnejši torej bomo tudi sami in druge radi prenašali.

Drug drugega bremena nosite!

Če morebiti med duhovniki jednega kraja ni jedinosti, varuj se mladi duhovnik vstopiti se na stran tega ali onega. Bodi previden v svojih izjavah in ostani nepristranski; morebiti se mu sčasoma ponudi prilika poskusiti spravo.

O drugih duhovnikih govori sploh, zlasti še pred lajiki, zelo premišljeno in previdno. Kako lahko pride dotičnikom govorjenje na ušesa, in prijateljstvo je bistveno omajano! Zaničljivo govorjenje o soduhovnikih v pričo lajikov škoduje ne samo spoštovanju dotičnih duhovnikov, ampak duhovskemu stanu sploh in jim izpodkopava delovanje.

e) Apostolski dušni pastir se ozira tudi gledé na duhovsko pobožnost in dušnopastirsko gorečnost do neke meje na soduhovnike. Ne sicer tako, da bi zaradi drugih, ki jim morebiti nedostaje potrebne pobožnosti in vestnosti ali spodobne gorečnosti, opuščal svoje prizadevanje za vse dobro, pač pa tako da svoje pobožnosti in svoje gorečnosti ne razodeva p r e v e č o č i t n o in brez potrebe.

Rekli smo „ne preveč očitno“; reči hočemo, ne tako, da bi se zdelo, kakor da bi se hotel izkazovati, kakor da bi hotel druge grajati. Zato se ogiblje vsega nenavadnega, kar bôde v oči, in se trdno drži bistvene duhovske pobožnosti in gorečnosti. S tem daje tudi drugim dober vzgled in jih polagoma vspodbuja, naj ga posnemajo.

Silno veliko je na tem, da duhovniki živé med seboj v miru, četudi ne naravnost v prijateljstvu, ter da ljudje to vedó.¹⁾ Potem bodo jedini tudi

¹⁾ „Kako lepo je“, rekel mi je neki mož, ko sva se — kmalu potem, ko sem bil kot kapelan nastavljen — neko nedeljo popoldne šla izprehajati s prvim kapelanom,

v svojem delovanju, in njih delovanje bo zato imelo veliko več sadú. Pa tudi kak lep vzgled je taka jedinstvo za srenjo!

Apostolski dušni pastir to dobro vé, zato rad vse stori in kar more potrpi, da ne kalí lepega sporazumljenja s svojimi duhovskimi sobrati, da se to prijateljstvo ohrani in krepi, ker je tako važno, da ni kmalu kaka žrtev za to prevelika.

Zaradi tega se rad ravna po svojih sobratih v nebistvenih stvareh. V nebistvenih, pravim, ker v drugih se ne more in ne sme po njih ravnati; n. pr. da bi zaradi njih prav naglo maševal, cerkvena pravila zanemarjal, da bi po sv. maši opuščal zahvalo ali pa prav kratko opravil, da bi se preveč lahkomišelnó vêdel v cerkvi, kadar obhaja, kadar gre previdit bolnika, kadar krščuje, da bi se branil izpovedovati ali pa prav površno ravnal z izpovedanci, da bi se jezil zavoljo pogostnega prejetja zakramentov, da bi se za pridige zanikarno pripravljaj, da bi bolnikov ne obiskoval, ali šolske kateheze zanemarjal, da bi opuščal nadaljno bogoslovsko izobraževanje, da bi predolgo posedal v družčinah in neljubeznivo govoril o drugih, zlasti o duhovnikih, da bi vsako stvar in naredbo grajal, da bi prepogosto hodil od doma ali na popotovanje, da bi preveč pil i. dr.

„kako lepo je, da vsi trije (župnik in oba kapelana) skupaj držite“ (složno delujete).

V takih stvareh seveda mlajši duhovnik ne sme posnemati starejših. V tem se ravna po svoji vesti, vendar se zato ne povišuje čez druge, jih ne prezira, ampak prijazno in ponižno občuje z dotičnimi. Stori, kar more, pa si zato ne domišljuje in se ne hvali. Ako more upati, da bo kakoga sobrata k dobremu nagnil, rad pove o ugodni priliki svoje mnenje previdno in prijazno.¹⁾

Ker je medsebojno sporazumljenje tako važno in potrebno, naj duhovnik še posebno prosi Gospoda, da mu pomaga z milostjo in ga razsvetljuje, da pravo spozna, da mu podeli srčnost, samozatajevanje in prijenljivost, in prosi Boga, da ohranjuje mir. Saj mu cerkev vsak dan vелеva moliti: „Exstingue flammas litium, aufer calorem noxium, confer . . . veram pacem cordium.“

3. Mladi duhovni pomočnik ima morda v prvem času, posebno na manjših župnijah, manj opraviti v dušnem pastirstvu, kakor si sam želi. Če je pravega duha, zaradi tega ni nemiren, zakaj tem več ima prilike, da natančno opravlja pobožne

¹⁾ Neprijetno in zelo težavno je, če se v kateri zadevi prelamljajo važne in bistvene rubrike, in župnik zahteva, da mora tako ostati. V tem slučaju mladi duhovnik ponižno in vljudno opomni, kaj cerkev določuje, in da pač ne sme prezirati cerkvenih določb. Ako župnik neče odjenjati, je najbolje, da zaupno vpraša za svet zvedenega duhovnika, n. pr. predstojnika ali spirituala semeniškega, in se med tem ravna po župnikovi volji, ako rubrike strogo ne obvezujejo.

vaje in tako v sebi goji duha pobožnosti, da se skrbneje pripravlja za svoja opravila (pridige, krščanski nauk, kateheze, izpovedovanje).¹⁾

Če se dušni pastir tako véde in vse opravlja, kakor je njegova dolžnost, potem ima dovolj dela in opravila, dasi ne tako hitro, kakor sam želi, vendar gotovo. Pomniti pa je, da se duhovnikovo delovanje ne ceni po zunanjem obsegu, po tem, koliko dela, ampak po notranji vrednosti storjenega dela, katero si pridobi z resno pripravo, z molitvijo in s svetim življenjem. Samo zunanja gorečnost, ako duhovnik pri tem pozabi samega sebe in kar je potrebno za njegovo izveličanje, ne pride od Boga, ampak iz narave; on ne dela za čast božjo, ampak da ugotovi svojemu naravnemu nagnjenju.

Pravi apostolski dušni pastir ima na vsakem kraju dovolj opravila. Če ima v dušnem pastirstvu manj dela, ima tem več časa, da se pripravlja za duhovska opravila, za molitev in pobožne vaje, ali pa da se izobrazuje. Tako je vedno bolj sposoben in zveden, da dela temeljito in zaslužno za čast božjo, in Bog po njem vedno več stori za

¹⁾ Za prvo opravilo, ko nastopi javno pred župnijo, se prav skrbno pripravi in pozveduje, kar je potrebno, da nastopi pogumno. Zelo važno je, da se mu dobro posreči, za njega samega, da tudi v prihodnje gotoveje nastopa, pa tudi za župljane, da takoj v začetku dobijo o njem ugodno mnenje.

izveličanje duš; on mu bo pot pripravljaj in ga privedel v take službe in v take razmere, da bo mnogo dobrega delal. Pri tem mu je pa še za pomoč molitev. Čim več ima prostega časa, tem več lahko moli in prosi blagoslova božjega za daleč na okrog, za celi svet.

Ako ima apostolski dušni pastir v začetku manj dela, se rad ozira na božjega Izveličarja v njegovem skritem življenju. Trideset let je Gospod tiho in skrito živel, in kdo bi si upal trditi, da je v tem času manj delal za čast božjo ko v treh letih javnega učenja? V Nazaretu je deloval s svojim delom, katero je Bogu posvečeval, z uboštvom, katero je Bogu daroval, s ponižnostjo in zatajevanjem: tukaj pa z nauki in čudeži. „Oratio, operatio, passio, tria haec“ (se kažejo v življenju Jezusovem), pravi sv. Bernard, „major autem oratio.“

4. Morda se zgodi ravno nasprotno: novi duhovni pomočnik ima v dušnem pastirstvu dela čez glavo; morda starejši duhovniki najtežje delo nanj zvalé. Apostolski dušni pastir sploh radovoljno prevzame naloženo delo, tako velewa apostolski duh, kar mu pomaga, da je vedno bolj zveden in neutrudljiv v dušnem pastirstvu.

Seveda se ozira tudi na samega sebe in skrbi, da mu zunanje delo ne vzame toliko časa, da bi se ne mogel dovoljno pripravljati za pridige in krščanske nauke, ali opravljati potrebnih duhovnih

vaj. Čeprav rad prevzame kako delo namestu svojih duhovnih sobratov, vendar je tudi previden, in se varuje, da ne zlorabijo njegove postrežnosti.

5. Če mladi duhovnik v župniji čvrsto deluje in kaže pravo duhovsko pobožnost in gorečnost v dušnem pastirstvu, pridobi si kmalu vsa srca. Vsi ga ljubijo in mu to tudi javno kažejo, ga hvalijo, zlasti če je dober govornik ali pevec. To je pa zopet nevarno, ker rada se ugnezdi v srcu domišljavost, častilakomnost in ničemernost, ki pokvari vse njegovo delovanje. Apostolski dušni pastir ne sme pozabiti, da to priznanje ne velja toliko njegovi osebnosti, ampak da so okoliščine zanj ugodne, da vsak duhovnik začetnik ravno to izkuša, ako svojo dolžnost izpolnjuje, da prav za prav le svojo dolžnost izpolnjuje, pa še prav nepopolno; naj se spominja besed Gospodovih (Luk. 17. 10.): *Si feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.* Pri vsem, kar dela, je skromen in ponižen, skrbi, da ima vselej dober namen, moli goreče in stanovitno za milost prave ponižnosti.

6. Zgodi se lahko ravno nasprotno: duhovnik ima malo ali nič priznanja za svoje delovanje, zdi se mu, da je njegov trud zastonj, malosrčnost, otožnost in boječnost ga zalezujejo. Če se dá premagati takim mislim, izgubi veselje, gorečnost ugasne, upanje izgine. V tem slučaju naj sam resno

premišljuje in previdno pozveduje, kje je vzrok; potem si mora seveda vstrajno prizadevati, da ga odpravi. Skrbi naj, da dobro opravlja duhovska opravila, da stori vse, kar morejo župljani po pameti od njega pričakovati, naj ne opušča pobožnih vaj duhovskega življenja, ampak jih še gorečneje izpolnjuje; zlasti naj presrčno prosi Gospoda, da mu podeli milost in moč in s svojo milostjo popravi, česar sam ne zmore.

Tako bo čimdalje bolj napredoval in slednjič prav uspešno deloval v dušnem pastirstvu. Poznali smo nekatere duhovnike, ki so imeli prav malo zmožnosti, da se je bilo v začetku kaj malo od njih nadejati: pa z neutrudljivostjo in vstrajnim duhovskim življenjem so si pridobili vedno večje spoštovanje in ljubezen župljanov, in so slednjič prav blagodejno delovali.

Takim prav posebno velja „ora et labora“; delaj, da boš vedno bolj zmožen, moli, da ti bo tudi Bog pomagal.¹⁾

Duhovnik želi druge ali boljše službe.

Prav težavno je, če ni duhovnik zadovoljen s svojo službo in nadležno prosi drugega, tega

¹⁾ Morda je umestno in spodobno, da novi dušni pastir obišče nekatere odlične osebe v župniji in se jim predstavi. Razume se, da mora najprvo svoje duhovne sobrate obiskati; kaj naj še sicer stori, bo najlože zvedel pri župniku ali drugih duhovnikih.

in tega mesta. Ako ima na svojem mestu samo take neprilichnosti in okoliščine, ki niso nevarne njegovemu izveličanju in tudi ne ovirajo njegovega pastirskega delovanja, sprejme jih apostolski dušni pastir kot križ, ki mu ga je Bog naložil, ki ga mora nositi, in potrudi se, da ga nosi potrpežljivo. Ta vzrok ne zadostuje, da bi prosil za drugo mesto.

Ako je pa na njegovem mestu res nevarnost za izveličanje njegove duše, ali mu ni več mogoče uspešno delovati v dušnem pastirstvu, naj vso stvar Bogu priporoči v goreči molitvi, potem svojim predstojnikom mirno razloži in jim zaupljivo prepusti, kakor bodo odločili.

Prav zelo nasprotuje duhovskemu značaju in pravemu apostolskemu duhu, če je duhovnik ves nezadovoljen na svojem mestu zaradi kakih neprilik, ki so morda prav malenkostne, in zato povsod razodeva nevoljo. Potem nima več veselja do poklica in opravi, jih zanemarja ali opravlja površno, mrzlo, brez blagoslova; v občevanju je čemer, siten, sebi in drugim v nadlogo. To je prav žalostno, neduhovsko in nasprotno apostolskemu duhu. Duhovnik se s tem tudi lahko jako pregreši in si nakoplje težek odgovor na svojo vest; pa še verniki se pohujšujejo.

Morda je duhovnik nezadovoljen in se pritožuje, ker ima v svoji službi preslabe prihodke. Ako so prihodki z ozirom na njegove potrebe res

prepičli, se pač sme priznati, da je opravičen, če skrbi za izboljšanje in za to prosi. V takem slučaju bodo predstojniki, ako jim svoje razmere dostojno razloži, storili, kar je mogoče, da ustrezajo opravičenim zahtevam.

Večinoma vendar povsod prihodki duhovskih služb zadostujejo, če si duhovnik zna le količkaj urediti. Duhovnikom se mnogokrat očita, morda ne po krivici, da imajo dokaj nepotrebni stroškov, da so tolikokrat na železnici, da neprimerno veliko izdajejo za pijačo (pivo, vino i. d.), za smotke in druge nepotrebne stvari, da preveč potrošijo za obleko, hišno opravo. Potem seveda tudi dobri¹⁾ prihodki ne zadostujejo; toda kriv je duhovnik sam, kar je tem bolj obžalovati, ker tako zapravljanje duhovskih prihodkov nasprotuje apostolskemu duhu, duhovnika zmerom bolj razvaja, da moralno propada. Apostolski duh, duh Kristusov, ki je v vsem življenju ljubil uboštvo, zahteva, da se duhovnik varuje nepotrebni troškov, da živi skromno, preprosto, se zatajuje, in, če so njegovi prihodki res pičli in si ne more pomagati, naj spozna, da je to volja božja, da se vadi nekoliko v uboštvu.²⁾

¹⁾ Da so taki „dobri“ prihodki, o katerih govori pisatelj, dandanes pri nas jako redki, vé dobro vsak bravec. A nismo hoteli prenarajati spisa. *Op. izdaj.*

²⁾ Radi se spominjamo besed izvrstnega škofa Henrika v Osnabrücku, ki nam je dejal ob času kulturnega boja, ko je vlada mnogim ustavila plačo: „Menim“, je dejal,

Neprijetno je slehernemu, ki prav spozna duhovski stan in poklic, če duhovnik rad in veliko govori o svojih ali o prihodkih drugih služb, ker s tem kaže, kako mu je to pri srcu in da ima malo duhovskega duha. Še slabše je, če tako ravna iz lakomnosti, ker preveč denar ljubi Ljudstvo najbolj zameri duhovniku, če je skop in lakomen: „vox populi vox Dei.“

Prava sreča je za marsikaterega duhovnika, da ima pičle dohodke. Kolikrat so bogati prihodki marsikateremu duhovniku povod, da se izneveri svojemu poklicu, se navzame posvetnega duha in žalostno zaide! Slehernemu duhovniku naj bodo vodilo besede apostolove: *Habentes autem alimmenta et quibus tegamur, his contenti simus.* — *Magnus quaestus pietas cum sufficientia.*

Duhovnik prosi za župnijo.

Ako je duhovnik že več let služil kot pomočnik ali imel drugo podrejeno službo, potem si pač želi samostojne službe, župnije. Ta želja sama na sebi ni napačna. Včasih bi še celo prav ne bilo, ko bi duhovnik na to ne mislil.

Poglavitno ob tem je, kaj priganja duhovnika, da želi dobiti župnijo. Nedostojno je zanj, ako ga

„da naj prizadeti duhovniki nikar brez najhujše sile ne sprejmó priboljška od občin, ampak naj imajo to za božji poklic, da v teh razmerah nekaj časa po vzgledu našega Gospoda resnično živé v uboštvu.“ Res krasne besede!

mika le zunanja ugodnost župnije, dobri prihodki, lepo župnišče, upanje, da bo zložno in prijetno živel, in pa večji ugled i. d.; čeprav se sme nekoliko ozirati tudi na take in jednake okoliščine, vendar ima pravi apostolski dušni pastir vse druge vzroke, da prosi za župnijo. Kakor v vsem njegovem življenju, tako ga tudi pri tem vodi in priganja v prvi vrsti goreča želja in upanje, da bo na dotičnem mestu prav veliko delal za čast božjo, za izveličanje svoje in svojih župljanov.

Ako že ima tako službo, dasi je bolj skromna, kjer je mnogo prilike v tem oziru dobro delovati, prav nič ne misli, da bi prosil za drugo župnijo; svoje sedanje službe bi še ne zamenjal za drugo župnijo, ki ima več zunanjih ugodnostij, ko bi pa imel tam manj prilike uspešno delovati. V mnogem oziru ima župnik res več prilike, da lahko izvede, kar méni, da je dobro in izveličalno za župnijo. Poleg tega je služba župnikova, ako jo premislimo v duhu vere, res lepa in vzvišena.

Kadar namreč škof imenuje župnika in mu izroči župnijo, takrat prav za prav Gospod sam po škofu izroči duhovniku ravno ta okraj svojega kraljestva na zemlji (župnijo), ravno ta posebni del svoje čede, ravno te stotine ali tisoče svojih otrok, ter mu naroči, da naj tukaj vernikom podaje sadove odrešenja, katero je on, Bog-človek, zaslužil in cerkvi zapustil, da naj jim lomi kruha njegovega nauka in deli milosti z oblastjo, ki mu

je dana, da naj, kar je v njegovi moči, deluje, da bodo božje sveto ime poveličevali in se tako izveličali. Res imenitna in vzvišena služba!

Župniku so izročene neumrjoče duše, sto in tisoč duš, otrok božjih. Bog si v vsaki župniji ustvari otrók v zakramentu sv. krsta, v kopeli prerojenja; on je njih oče, ljubi jih kot svoje otroke. Tem svojim otrokom sedaj Bog postavi župnika za očeta, vidnega namestnika nebeškega Očeta. Župnik je duhovni oče svoje župnije, Bog sam ga je postavil; vsi župljani so njegovi duhovni otroci. Kolika čast je, da je oče toliko otrók, oče takih otrók!

Župnik mora kot oče delovati med svojimi otroki, učiti jih, kar jim je v blagor in izveličanje, svetovati jim v dvomih in negotovosti, v žalosti ali stiski jih tolažiti, pomagati jim v sili, mora jim biti sočuten prijatelj, dober pastir, ki išče izgubljenih ovac, mora biti mladini očetovski prijatelj, poln ljubezni in skrbi za vse, mora vsem biti vse.

Če je župnik res tak, kakoršen mora biti, kako lepa je zveza med njim in župljani! Vedno bolj ga ljubijo in poslušajo, čeprav ne vsi, vendar vsaj boljši v občini; otroško mu zaupajo in ga spoštujejo, pridobi si vsa srca. Imenujejo ga duhovnega očeta, in on je tudi v resnici, oni pa njegovi duhovni otroci. Kje je na zemlji družinska zveza tako lepa in srečna, kakor zveza med dobrim župnikom in njegovo župnijo?

Ako župljani tako srčno ljubijo svojega župnika, kako lahko uspešno med njimi deluje, koliko dobrega med njimi stori! *Jam non dicam vos servos*, pravi Gospod svojim učencem, *dixi vos amicos meos*. Tudi je pravi župnik prijatelj božji, Gospod ga vedno bolj bogatí s svojimi najdražjimi milostmi. Kako srečno prijateljstvo, polno milosti!

Ero merces tua magna nimis, je rekel nekdam Gospod Abrahamu; dobremu župniku to še bolj govori. V resnici, če dobri, goreči župnik dobi že na zemlji svoje plačilo, koliko bo še le njegovo plačilo v večnosti! Duše, katere je vodil v nebesa, mu bodo na veke hvaležne in ga ljubile. Še bolj ga bo poplačal Bog, kateremu je služil, njegovo ime poveličeval in mu toliko dragih duš rešil. Bog ne pusti brez plačila požirka mrzle vode, kako bo še le poplačal svojega zvestega služabnika, prijatelja in sodelavca. *Ero merces tua magnanimis*.

Tako si misli apostolski dušni pastir župnikovo službo, zaradi tega tudi za njo prosi. Na časne ugodnosti župnijske službe najmanj misli. Če jih vendar dobi, je za nje Bogu hvaležen; če jih pa nima, se zaradi tega ne vznemirja.

Župnijska služba.

Priprava.

Duhovni pomočnik napravi konkurzni izpit, potem pa prav v apostolskem duhu pogosto moli:

„Fac mecum, sicut scis et vis“, vse drugo prepusti Gospodu.

Škof ga imenuje župnika v I.. Imenovanje sprejme, kakor bi ga Gospod klical, in govori: „Ecce ego, Domine, vocasti enim me.“ Navdušuje ga zavest, da mu je Gospod sam zaupal ta del svoje čede, da naj bo njen pastir namestu njega in v njegovem imenu. Ozira se tudi nekoliko na zunanje okoliščine župnije, če bolj ali manj ugajajo njegovim željam, toda to mu ni prva skrb; njegovo dušo napolnjuje le jedna misel, vzvišena naloga, katero sprejme ob nastopu župnije. Kar je sveti Janez dejal škofu, ko mu je izročil dragega mladeniča, méni, da Gospod njemu govori: „Izročam ti (to čedo), skrbi za njo; jaz jo bom tirjal iz tvoje roke, kadar zopet pridem.“

Pripravlja se sicer tudi previdno, kar se tiče časnih okoliščin, za novo službo, toda še bolj skrbi za to, kar mu je še potrebno in koristno, da bo novo službo blagovito opravljal.¹⁾

Sedaj še bolj goreče moli, da si izprosi milost božjo zase, za svojo službo in verno občino, katero

¹⁾ Neki kapelan, ki je bil imenovan za župnika, je porabil čas do nastopa župnije (več mesecev) za to, da si je zapisal, kako si je do sedaj mislil župnijsko službo, in kako se morajo njene naloge izpolnjevati, da bi mu bil ta zapisnik pozneje v svarilo in vodilo. Res, tako je pozneje povedal, mu je bil mnogokrat zelo koristen. Njegovo službovanje je bilo blagoslovljeno, ker je bilo apostolsko.

prevzame; rad tudi priporoči to važno zadevo po-božnim osebam v župniji, kjer je bil do sedaj.¹⁾

Župnik v svoji službi.

Kadar je novi župnik cerkveno umeščen na župnijo, misli, da je z njo zaročen in ji daruje celo svoje srce, ljubi župljane kot svoje otroke, saj je njih duhovni oče. Skrbi za njih blagor, za njih blagor žrtvuje svoje moči, svoj čas, vse, kar je in kar ima.

Zvesto in goreče izpolnjuje ne samo duhovska in pastirska opravila, ampak skrbno porabi vsako priliko, da pospešuje čast božjo v svoji občini; ljubezen in gorečnost mu dá najti zmerom nova pota. Pozneje bomo v tej knjigi razlagali posamezne naloge dušnega pastirstva. Sedaj omenimo le nekatere točke, kjer se pokaže apostolski duh župnikov.

1. Novemu župniku morda na novem mestu ni všeč to in ono v službi božji ali v drugih cerkvenih stvareh. Toda varuje se, da takoj v začetku ne izpreminja, ako ni nujno potrebno. Župljani se trdo držijo starih navad in jim ni všeč, če se odpravijo ali prenaredijo, ako mora tudi vsakdo,

¹⁾ Poznali smo več duhovnikov, ki so se zadnji čas, predno so nastopili župnijo, pripravljali z duhovnimi vajami. Prav primerno je to, saj je tudi Jezus, dobri pastir, najlepši vzgled župnikom, štirideset dnij se odločil od sveta in se je v puščavi s postom in molitvijo pripravljajal za svoje pastirsko delovanje.

ki trezno sodi, priznati, da je to bolje. Malo jih je med ljudstvom, ki mirno preudarjajo in stvar pametno razsodijo. Marsikak duhovnik se je takoj v početku zelo zameril župljanom, ker je brž začel vse prenarejati.

Sicer je pa morda ravno to, kar župniku ni všeč na novem mestu, za to župnijo vendar-le dobro in popolnoma primerno. Njemu so se priljubile navade v dosedanem kraju, in so bile morda res prav primerne za njegovo prejšnjo župnijo. Toda v tej občini so navade, ki mu ne ugajajo, ker jih ni vajen, morda ravno za to občino prav primerne, in dobri stvari bi le škodoval, ko bi jih takoj odpravil ali pre naredil.¹⁾

Če je pa res želeti, da kaj izpremeni, pač ni sile, da bi moral izpremembe takoj izvesti. Ako nekoliko počaka, bolje spoznava razmere v občini in gotoveje stori, kar je treba.

2. Župnik skrbi, da se seznanj z ljudmi in z razmerami v župniji, zato rabi primerna sredstva, pozveduje zlasti pri duhovnikih, ki so pred njim služili, pri drugih zanesljivih osebah.²⁾

¹⁾ Moder župnik nam je povedal: Ko je prišel v župnijo I., mu v začetku marsikaj ni bilo všeč, toda ob nastopu službe je sklenil, da prvo leto ne bo prav nič izpremenil. Ob sklepu leta pa je bil prav vesel, da je tako pustil, ker se je prepričal, da je bilo tam popolnoma primerno.

²⁾ Župnik si zelo pridobi župljane, ako v prvih tednih ali mesecih po nastopu obišče posamezne hiše.

3. Kar smo prej omenili o mlajših duhovnikih, velja župniku še bolj, da namreč očetovsko-prijazno občuje z župljani, kadar pridejo k njemu, ali če ima sicer z njimi opraviti, saj so njegovi duhovni otroci. Silno važno je, da župljani dobijo ugodno mnenje o župniku, kadar občujejo z njim. Morda imajo le redkokdaj pri njem kaj opraviti, nekateri komaj jedenkrat v življenju. Mnenje pa, ki ga takrat o njem dobijo, ostane zmerom in vse njegovo delovanje pospešuje ali pa ovira.

4. Apostolski dušni pastir se varuje, da se proti svojim duhovskim tovarišem preveč mogočno ali oblastno ne vêde in povsod ne kaže, da je župnik, ampak na vso moč skrbi, da živi z njimi v prijateljskih razmerah. Le tako je mogoče duhovnikom v župniji izveličalno delovati. Kjer so razmere med njimi tako napete, da hodi vsak svojo pot, da drug drugega ovira, kjer vlada sumničenje, zavist, sovražnost, ni mogoče govoriti o uspešnem dušnem pastirstvu, ugasne veselje in gorečnost za delovanje, in verniki se pohujšujejo.

Apostolski župnik torej skrbi, da zabrani vsako nesporazumljenje, in če se kaj takega primeri, skrbi, da se kmalu odpravi in poravna, ko bi moral tudi zaradi tega trpeti časno škodo.

Župnik občuje s svojimi tovariši vedno z dostojno prijaznostjo, povsod se na nje ozira, z njimi se posvetuje in razgovarja o važnejših stvareh župnije; če namerja kaj posebnega ukreniti, po-

sluša njih mnenje in svet. Tudi takrat, ko mora nastopiti kot župnik in varovati svojo veljavo, je prizanesljiv in ljubezniv. Rad jim kaj postreže ali kaj primernega daruje. Včasih jih povabi, kadar ga tuji duhovniki obiščejo; sam jih obiskuje in kaže, kako da ga veseli, če ga tudi oni obiskujejo.

Ako imajo na sebi kako slabost ali nerodnost, jo izpregleda, kolikor more, in ne pozabi dobrih lastnostij, ki jih morda imajo. Zlasti ne govori o njihovih napakah in slabostih pred drugimi, najmanj pa pred svetnimi osebami.

Ako župnik tako previdno ravna, potem vlada med duhovniki v župniji lepo prijateljsko razmerje in se vedno bolj utrjuje. Velika sreča je to, ker duhovnika razvedruje, osrčuje in okrepčuje pri delovanju in lep vzgled daje vsi župniji: *Ecce, quam bonum et quam jucundum, fratres habitare in unum!*

5. Apostolski župnik čuje in pazi v svoji župniji na vse strani, previdno pozveduje in kmalu zve, kadar se vrine kaka razvada, ali pride pohujšanje. Kadar kaj zve, kar škoduje veri in nramnosti, ne pusti v nemar, ampak sveta žalost in skrb mu teži srce, misli in preudarja, kako bi se pomagalo, ne ustraši se truda in žrtve, sam stori, kar more, in prosi tudi Gospoda zaupno, prisrčno; tako zna pomagati in vse poravnati. Ako pride prepir med zakonskimi, med starimi in mladimi, med sosedi in družinami, išče prilike, da jih pomiri.

Kadar kako družino obišče velika nesreča in žalost (smrt, velika izguba i. d.), kmalu najde priliko, da jo obišče, ji pokaže svoje sočutje, jo potolaži ali ji tudi pomaga. Sploh ima do vseh župljanov očetovsko, sočutno srce; kadar pridejo k njemu v svojih opravkih, v zadregi in stiski, sprejme jih ljubeznivo, sočutno, pomaga jim z besedo in dejanjem. Med njim in župljani je zmerom tesnejša, zaupljivejša zveza, ki mu zelo pomaga v vsem njegovem pastirskem delovanju.

Morebiti so v župniji razvade: nedelje in prazniki se ne posvečujejo, o teh dneh so nevarni shodi, zvečer pohujšljive veselice, razširjajo se slabe knjige, časniki, nekatere osebe govorijo zoper vero i. t. d.

Apostolski dušni pastir resno premišljuje, kako bi hudo odvrnil in nevarnost odpravil. Ako je umestno, se na prižnici odločno ustavi ali pa rabi druge pomočke. Ne ustraši se nobenega truda, ne boji se zamere, če mora odločno nastopati proti nekaterim osebam. Varuje se tega, kar more; če pa zahteva pravična stvar, se ne sme bati takih nasprotnikov.

Skrbi na vso moč, da odpravi razvade v župniji, vendar pri tem mirno in previdno ravna. Zakaj njega ne vodi in priganja osebna mržnja, ampak gorečnost za čast božjo, in ker v tem slučaju posebno prosi Boga milosti in razsvetljenja, zato ravna mirno in premišljeno.

Naravna svojeglavnost človeka priganja, da brez premisleka hiti in hoče kar naglo vse zopet urediti. Apostolski dušni pastir se sicer zlu ustavlja, toda zna tudi potrpeti, ako se ne more takoj odpraviti; počaka, ker se marsikaj doseže jutri ali pojutrnjim, kar se ni moglo doseči včeraj in danes, ali pa le z največjo težavo.

Morda to ali ono napako pusti v miru, če je ne more odpraviti brez hujših nasledkov. Marsikateri dušni pastir je izgubil vso veljavo v župniji, ker je z nepremišljeno gorečnostjo nastopil zoper kako slabo navado v občini.

Apostolski dušni pastir se preveč ne huduje, ako nikakor ne more razvade odpraviti. Srce mu gorí za čast božjo in izveličanje vernikov, zato ga zelo boli, vendar pa se varuje tiste jeze in nezadovoljnosti, ki izvira le iz naravne občutljivosti. Saj vé, da ga Bog ni postavil v župnijo, da bi vse lepo uravnal, ampak da se trudi, kolikor more, da bi vse uredil. „Curam exigit Deus“, pravi sv. Bernard, „non curationem.“ Svest si je, da je izpolnil svojo dolžnost in da jo hoče vselej izpolnjevati, da je res „zdravil“, zato ga tolaži sveti dušni mir. Slednjič naj vso skrb zaupno in pri srčno izroči Gospodu.

6. Župnik tudi resno premišljuje, kaj je treba še uvesti v župniji, da bi se utrjeval duh pobožnosti in strahú božjega, pa se tudi z drugimi posvetuje. Kadar spozna, kaj je koristno, potem

previdno pa tudi odločno začne, ne boji se truda in žrtev in prosi blagoslova božjega tembolj goreče, čim važnejša je namera.

Tako pravi apostolski župnik sčasoma vse po svoji želji uravna in izboljša, kar se tiče cerkve, službe božje, cerkvenega petja, obleke in orodja. Tedaj ljudje pridige in krščanski nauk marljivo obiskujejo, sv. zakramenti se pogosto prejemajo, mladina se krščansko vzgaja, bolniki in ubožci se oskrbujejo, vsa župnija se pomladi in prenovi, da pravi vsakdo, ki zna to ceniti: Srečna župnija, ki ima takega župnika!

Koliko bi se dalo izboljšati v marsikateri župniji v čast božjo in izveličanje duš, ko bi imela apostolskega župnika! Mnogi pa se bojé dela, ker radi zložno živé, ukvarjajo se z drugimi opravki, in v župniji je vse pri starem, — ne, ampak se še poslabša, Boga ne časté po dolžnosti, duše se pogublajo.

7. Apostolski župnik se ozira v vsem svojem vedenju in delovanju na svoje župljane, da si pridobi in ohrani njih spoštovanje in ljubezen, varuje se vsega, kar bi mu jo vzelo ali zmanjšalo. Toda ne išče spoštovanja in ljubezni zavoljo samega sebe, ampak da doseže višji namen svoje službe; ne išče je nezumno, da bi kaj važnejšega zane-marjal. Zlasti ne gleda na to, da bi bil dober z vsakomer, ker je prepričan, da ni mogoče, ako deluje v duhu Kristusovem. *Si me persecuti sunt, et vos persequentur.*

S krščansko modrostjo se varuje vsega, kar bi mu po pravici vzelo spoštovanje in ljubezen. Vselej tako ravna, da se nihče po pravici nad njim ne huduje, tako dela z avoljo Boga. *Estote prudentes sicut serpentes!*

Kadar pa zahteva dolžnost, vevavajo višji oziri, čast božja in izveličanje duš, kadar pred Bogom spozna, da mora tako ravnati, — takrat se ne boji zameriti nikomur, dasiravno tudi sedaj tako ravna, da mu po pravici ne more nihče odreči spoštovanja. Takrat mu velja: „Delaj dobro, ne boj se nikogar!“ Dobro vé, da ni potrebno, da bi vsem ustregel, toda potrebno je, da vsekdar svojo dolžnost stori. Ako je izpolnil svojo dolžnost, ni kriv, če se nekaterim osebam zameri, da ga potem več ne poslušajo; toda oster odgovor ga čaka, ako svojo dolžnost zanemarja, da bi se jim ne zameril.

V takih slučajih župnik izpolnjuje le svojo dolžnost, zato se varuje vsake svojeglavnosti, razburjenosti i. d., da sme vselej govoriti: „Po pravici mi ne more nihče zameriti!“ Postopa odločno, pa tudi mirno in zmerno. Župnik ne sme pozabiti, da pri najboljši volji ne more vsem ustreči, pa tudi ne vseh poboljšati in na pravo pot privedi. Tolaži ga misel, da, ko se strast pomiri, slednjič le vsakdo prizna njegovo mirno, brezstrastno, pre-mišljeno ravnanje v mejah dolžnosti in brez ozira na ljudi; in četudi ne, velja mu beseda Gospodova: *Beati eritis, cum oderint vos homines*

et dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me.

Apostolski dušni pastir se varuje v tem oziru na dve strani. Varuje se, da zaupanja in spoštovanja pri župljanih premalo ne čisla in brez vzroka ne izgubi, ker mu zelo pomagata, da uspešno deluje, ampak da si ju ohrani in pomnoži, kolikor dopušča dolžnost ali višji ozir. Varuje se pa tudi, da zaupanja in spoštovanja previsoko ne ceni, da se preveč ne poniža pred ljudmi; zato se ne sme preveč bati v tem oziru, ker bi bilo neznačajno. Pogosto in prisrčno naj prosi Gospoda, da mu podeli *spiritum consilii et fortitudinis*.

8. Apostolski dušni pastir kaže tudi v svoji hišni opravi apostolskega duha. Uredi sicer vse tako, kakor zahteva njegov stan in krajne razmere, vendar je pri njem vse nekako preprosto, skromno (hišna oprava, obed, večerja i. d.). Nikakor ne posnema posvetnih ljudij v razkošju, sladnosti in potrati. Ako je duhovska hiša prav po šegi sedanje gospôde neprimerno opravljena, bati se je po pravici, da izgubi duhovnik duhovskega še bolj pa apostolskega duha, ker taka mehkužna oprava gotovo ne pospešuje apostolskega duha, ampak ga zamori.

Župljani dobro čutijo, kaj se duhovniku spodobi, zato kmalu vidijo, da ni podoben pravemu duhovniku, kakoršnega si ga mislijo; nimajo več zaupanja do njega, in se ga nekako bojé; župnik

jim je previsok, njegova hiša pregosposka, da se komaj upajo vanjo stopiti. Kolika škoda za duše! Gotova resnica je, da preveč gosposko opravljena hiša ni primerna za duhovnika, in apostolski dušni pastir bi ne hotel prebivati v njej.

V njegovi hiši je vse čisto, snažno, urejeno; njegova oprava je taka, kakoršna se sme po pameti zahtevati od duhovnika. Sleherni, ki vstopi, dobi na prvi pogled neko spoštovanje do duhovnika, in preprosti ljudje se ne bojé k njemu hoditi.

Pridigovanje.

Poglejmo sedaj posamezna duhovska opravila, kako jih opravlja apostolski dušni pastir, najprvo pridigovanje.

Gotovo je pridigovanje med najvažnejšimi nalogami dušnega pastirja, zakaj pravo spoznanje krščanskih resnic je temelj in pogoj krščanskega življenja. Čem bolje kristijan spoznava in razumeva verske resnice, tem sposobnejši je, da krščansko živi; zato ni dovolj, da človek pozna resnice in nauke krščanske vere. Mnogi jih dobro poznajo, da bi se mogli izveličati, pa jih le samo vedó, na njih mišljenje in življenje nič ne vplivajo; krščanske resnice so jim morda v spominu, a le kakor zakopani talenti.

Poglavitni namen pridig je torej, da pomagajo, da krščanske resnice delujejo na srce in voljo, da zanje pridobijo srce in voljo poslušavcev. Pri-

diga mora seveda tudi pomagati, da poslušavci resnice spoznajo in temeljiteje poznajo, še bolj jim pa mora pripravljati pot v srce. Sv. Avguštin pravi: „Ut veritas pateat, ut veritas placeat, ut veritas moveat“; tako mora pridiga delovati, da duh resnico spozna in razume, da resnica srce ogreje, in voljo nagiba, da poslušavec po njej živi.

Zaradi tega je pridigovanje tako važno. Kaj pomaga človeku, če verske resnice še tako dobro pozna, ako pa nimajo nikakoršnega vpliva na njegovo življenje? Pridiga pa ravno za to pomaga.

Izkušnja uči, koliko moč ima pridiga. Kolikokrat je pridiga začetek izpreobrnjenja! Poglejte misijone, kako silno vplivajo: zastarani grešniki se izpreobrnejo, mlačni se vzdramijo, leni oživijo, vsi se prenovijo! Poleg milosti božje je to najbolj sad pridig.

Kako vse drugačna je župnija, kjer se goreče pridiguje, kakor tista, kjer se pridigovanje zane-marja! V oni župniji je živo versko in cerkveno življenje, cerkev se pridno obiskuje, sveti zakramenti se pogosto prejemajo, stanovske dolžnosti se vestno izpolnujejo, krščanska krepost se po-življa, pregreha omaguje; v tej pa vlada mlačnost in mrzlota, greh gospodari.

Vidimo že pri posameznem človeku, kam zaide, če ne posluša pridig. Čimdalje bolj je neveden v krščanskih resnicah in dolžnostih, mrzel in mlačen za Boga in božje reči, sčasoma je ves posveten,

ker vera nima več moči do njega, hudo nagnjenje ga bolj in bolj v svojo oblast dobi, da se v grehih pogubi. Vsi, ki ne poslušajo pridig, so v veliki nevarnosti, da se večno pogubijo.

Iz tega se razvidi, kako važno je pridigovanje.

Ako se v mnogem oziru zdi, da pridige malo pomagajo, naj pridigar premišljuje, če ni tega kriv on sam in način njegovega pridigovanja. Mnogokrat je tako. Ako dušni pastir živi prav navadno brez vsega hrepenenja po duhovski popolnosti, če zanemarja bogoslovsko izobraževanje, in se na pridige nič ne pripravlja z učenjem, premišljevanjem in molitvijo, ako se nič ne trudi, da bi bil dober govornik: — se je li čuditi, da njegove pridige nič sadu ne obrodijo? Kriv je pridigar sam. Kolika odgovornost zanj, ako stoji nešteta množica vernikov okoli prižnice, ako se jih na stotine ali tisoče gnete, čakaje, da „lomil bi jim kruh življenja“, pa jim podaje namestu tega ničvredne pleve ničemerne govoričenja! Ne samo da ne koristi svojim poslušavcem, temveč jim še škoduje s slabimi propovedmi. Omrzi jim božjo besedo in jih tira na pot pogube.

Kajpada, kadar govorimo o koristi pridig, ne smemo se dati preslepiti videzu. Zakaj pohvala poslušavcev ni merilo, po katerem bi cenili korist pridige. Pridige, katere vsi hvalijo, nimajo vselej zaželenega sadu, ne segajo vselej v srce. Taka pohvala je čestokrat dvomljive vrednosti. Navadno

je posledica govorniške nadarjenosti, katera napravi večinomá na poslušavce velik vtisek brez trajne koristi. Marsikateri duhovnik, kateremu Bog ni dal darú zgovornosti, koristi s svojimi preprostimi, manj slovečimi, ali, kakor navadno pravimo, manj „lepimi“ pridigami več kakor drugi, ki si pridobivajo vsestransko pohvalo. Glavna stvar je, da je pridigarsko opravilo Bogu všeč. To se godi posebno tedaj, kadar ni ponižnosti ali kadar je velika nadarjenost združena s samoljubnostjo in častilakomnostjo. Tedaj Bog zavrže tak govorniški talent in mu odvzame vso milost, brez katere razpade tudi najlepša in najbolj sloveča pridiga v prazni nič.

Paziti moramo, da uspeha pridige ne presojamo morda po kakem vidnem učinku. Marsikatera pridiga koristi neizrèčeno veliko, četudi tega takoj ne vidimo. Učinek pridige se lahko primerja z učinkom kake jedi. Jed deluje skrivaj v organih človeškega telesa, ne da bi se dalo videti, kako. Kljub temu je vsakdo prepričan, da dobra jed veliko koristi človeškemu telesu. Vsakateri pridigar vé iz svoje dolgoletne izkušnje povedati marsikateri slučaj, kako lepi sadovi dobre pridige ali nekaterih odlomkov iz nje so se pokazali na tem ali onem šele čez dalj časa, in kako je dobra pridiga skozi celo vrsto let ugodno delovala na duhovno življenje tega ali onega poslušavca.

Tako kaže z milostjo božjo vsaka pridiga v pripravnih srcih blagodejne uspehe. Toda ti učinki se večinoma v duši šele razvijejo in se polagoma prikažejo na dan.

Nespametno bi bilo zbok tega pridigo imenovati malo koristno, češ da njeni uspehi niso trajni. Človek se res vsled kake pridige srčneje zopet vojskuje zoper greh in strasti in se bolj razvname za vse dobro, toda — pravijo — kmalu otrpne dobra volja, vsled katere pade zopet v stare grehe in zanikarnosti. — To je žal sicer res: ali pa smemo iz tega sklepati, da pridiga nič ne koristi?

Ko je človek lačen, se najé in s tem odpravi lakoto. Toda čez malo časa se lakota zopet oglasi. Sledi mar iz tega, da pred kratkim použita jed ni nič hasnila? Nikakor ne! Zaradi použite hrane je zopet opravljal telesne dolžnosti. Ko mu pa zopet telesne moči opešajo, mora jih vnovič okrepiti z jedjo. Kakor je z jedjo, istotako s pridigo. S pridigo se kristijan zopet vsposbôde k dobremu in dela dobro. Toda kmalu potrebuje iznova vsposbude, katero najde v zopetni pridigi. Če vkljub temu zopet pade, je vendar dobro znamenje, da se je nekaj časa varoval greha in delal dobro. Ali se ni po vsej pravici bati, da bi bil brez pridig popolnoma zgrešil pot izveličanja in se težko kdaj vrnil na pravo pot?

V vsakdanjem življenju ljudje kaj radi ocenjujejo pridige po lepem govoru. Ako bi to merilo

veljalo, tedaj bi se lahko pripetilo, da bi duhovnik brez posebnega darú zgovornosti izgubil vso vnemo in veselje za pridiganje.

Ne dá se tajiti, da zgovornost pridigarjeva veliko upliva na moč pridige. Zato je dolžnost slehernega duhovnika, da se vedno vadi v govorništvu. Ako se vkljub vsemu prizadevanju ne more povspeti do posebne stopinje govorništva, izuri se v njem z božjo pomočjo gotovo vendar toliko, da zadostuje navadnim zahtevam poslušavcev. Naj ceni kdo zgovornost kakor hoče, vendar se ne more imenovati glavni pogoj za sadove, ki izvirajo iz pridige. Čestokrat se je že zgodilo, da „lepa“, z vsem vzosom govorjena pridiga ni rodila nobenega sadú, a preprosta, brez govorniškega nakita govorjena pridiga je imela najsijajnejši uspeh. Pri tako zvanih „lepih“ pridigah se najrajše pripeti, da že med hvalo in povzdigovanjem izgubé pravi uspeh in potrebno korist.

Dušni pastir se toraj ne sme izgovarjati, da nima za pridiganje darú, in ne sme izgubiti veselja in gorečnosti do pridiganja. Vsak naj zastavi vse svoje moči in naj jih prav rabi, potem je upati, da bo z božjo pomočjo storil veliko dobrega.

Po teh splošnih opazkah preidemo k posameznostim. Tu ne namerjamo podati obširnega navoda za pridiganje, ker je to naloga pastoralne teologije, marveč hočemo samo pokazati pot, katere naj se drži dušni pastir v oziru na pridiganje.

Čislanje pridigarske službe.

Apostolski dušni pastir je ves navdušen za pridiganje. Ko ga je škof posvetil v mašnika in ga poslal med svojo čredo, stopil je v ono častitljivo skupščino sv. cerkve, kateri je Jezus Kristus govoril: *Pojdite in učite vse narode!*

V teh besedah spoznava, da je naš Gospod tudi njemu naročil in mu dal imenitno in vzvišeno nalogo, ljudem oznanjati resnice, katere je sam učil. Ta je zanj tolikanj častitljiva in imenitna zato, ker mu jo je naložil sam Gospod. Kolikorkrat torej on oznanja božjo besedo, oznanja jo v njegovem imenu. Kako mu pač dobro dé zavest, da more govoriti s sv. apostolom: „Pred vami stojimo kot poslanci Kristusovi; Bog ~~V~~as po nas opominja; namestu Kristusa vas opominjamo, spravite se z Bogom!“

Častitljiva mu je pridigarska služba, ker trosi *saže* neprecenljivo seme božje besede. Iž njega prikljuje, če je prav sejano in če pade v pripravna srca, vse dobro, vsakovrstna čednost, vspodbuda in srčnost k dobremu, tolažba v trpljenju, povelečevanje božje in izveličanje duš. Vse to vspodbuja njegovo za božjo čast vneto srce, da naj z vsemi silami dela za svojo nalogo, da naj rahlja in pripravlja zemljo za božje seme, ker potem bo rodila veličastne sadove.

In to stori rad. Saj mu je znano in izkušnje vseh stoletij ga učé, da Bog večkrat ravno s pri-

digami dobrih duhovnikov izpreobrača grešnike in vzbuja mlačneže in zanikarneže k lepemu, krščanskemu življenju. S pridigami se dadó poslušavci vneti za koristne naprave, v soseskah se ohrani strah božji, utrdi se lepo nravno življenje in odstranjajo se grešne razvade. In kdo bi naštel še druge neprecenljive sadove besede božje! Kako bi torej ne bila dušnemu pastirju njegova služba častitljiva in draga, v kateri je on orodje in sredstvo v božjih rokah, da se dovrše tako imenitne reči!

Z enakimi čustvi kakor k oltarju stopa dušni pastir tudi na prižnico. Zanj je prižnica svet, posvečen kraj. Ravno zato mu je pridiganje

nagib, da si prizadeva za popolnost.

Kakor sveta maša vsodbuja apostolskega dušnega pastirja k čimdalje večji popolnosti, tako ga tudi oznanjanje božje besede zmerom bolj navdaja z apostolskim duhom. Prepričan je, da more dušni pastir le z apostolskim duhom prav, vredno in izveličalno opravljati svojo pridigarsko službo.

In tako je v resnici. Naj še tako visoko cenimo človeška sredstva, katera ima pridigar na izber, vendar ima največjo moč le duhovska pobožnost in popolnost. Dušni pastir, ki ni prešinjen z duhom popolnosti, ne bo koristil čisto nič s svojimi pridigami, četudi zna rabiti najboljša člo-

veška sredstva. Nasproti pa, čim popolnejši je pridigar, čim bolj je on pravi dušni pastir, tem bolj rosi božji blagoslov na njegove pridige.

To je čisto naravno. Ako namreč tak dušni pastir svoje pridige skrbno spisuje in se jih uči, ako se s premissljevanjem, molitvijo in marljivo vajo v pridiganju nanje pripravlja, tedaj šele teče božja beseda iz njegovih ust kakor med, in ker prihaja iz srca, ima pravo moč in živost. Po premissljevanju se je v njem božja beseda šele prav oživila. Kar on govori, to se ne glasi, kakor da bi se bil naučil, ampak govori iz svojega prepričanja. On govori *kakor tak, ki ima moč*, in to tem več, ker spremlja njegove besede milost božja, katero si je izprosil z molitvijo za svojo pridigo. Tako se tudi nad njim izpolnjujejo besede Gospodove, ki jih je govoril apostolom: *Jas vam bom dal dar sgovornosti in modrosti, da se vam ne bo mogel nihče ustavljati*. In če so poslušavci tudi prepričani, da pridigar sam živi tako, kakor uči, tedaj daje njegov vzgled šele pravo moč njegovim besedam.

Kako vse drugače je pri posvetnem pridigarju, kadar stopi na prižnico! Vidi se mu, da ni pridige skrbno izdelal, da se je ni naučil in da se nikakor ni s premissljevanjem vanjo vtopil. Ker posvetnjak sploh ne živi, kakor se spodobi duhovniku, zato božja beseda — prihajajoč iz mrzlega srca — ne segreje in ne vname src poslušavcev, ne naredi

nanje in na njihovo voljo nobenega vtiska, ne vzbudi nobenih trdnih sklepov. Tak zapusti prižnico s praznimi rokami, četudi je po zunanje govoril še tako lepo in krasno.

Apostolski dušni pastir moli pred svojimi pridigami.

Glavni vzrok, zakaj je duhovska popolnost tolikega pomena za pridigo, tiči v tem, ker le goreči in resnično pobožni dušni pastir spodobno in uspešno prosi Boga milosti, ki je potrebna za dobro in uspešno pridigo. Srčno želi s svojo pridigo pospeševati božjo čast in izveličanje duš; prepričan je pa tudi, da se more to zgoditi in se bo zgodilo le s pomočjo milosti božje. Zato ga žene pred pridigo k molitvi, da bi tako izprosil zase in za poslušavce blagoslova milosti božje. Čim večja je njegova popolnost, tem bolj goreče je njegovo hrepenenje po tem blagoslovu, tem prisrčnejša je njegova molitev.

In tako se prikaže na prižnici takorekoč obdan od množice zadobljenih milostij kakor kak mogočnež. Njegova beseda je zaradi zadobljene milosti podobna dvobrušenemu meču, kateri rani srca.

Posvetni duhovnik ne moli pred svojimi pridigami, deloma zato ne, ker nima dušne gorečnosti in torej nobenega hrepenenja, da bi koristil dušam in delal zanje, deloma zato ne, ker hoče sam iz

svoje moči storiti vse to. Ni čuda, da je potem človeška beseda prazna in zleti čez glave poslušavcev brez koristi. Kako prazne in nespametne so take nade, ako misli pridigar le s svojo besedo — in naj bi bila še tako zgovorna — doseči vse to, kar bi se sicer doseglo s pridigo! To zmore le molitev in pomoč milosti božje.

Milost božja je mogočna. Zato se apostolski dušni pastir nadeja, da bo s svojimi pridigami pridobil in izpreobrnil največje grešnike. Nad nikomer ne obupa. Saj dobro vé, da pri nekaterih grešnikih vse človeško prizadevanje ne izda nič, da bi jih pridobil za Boga. Pa vé tudi, da se s pomočjo milosti božje najtrša srca omehčajo in najtrdovratnejša volja človekova zlomi. Na to milostno moč se zanaša in trdno zaupa, da je bo izprosil od Boga. Tako stopi zavestno na prižnico, in glej, on *govori o smagah*.

Kjer govore o neuspehih pridigarskih (in to se čestokrat sliši), je temu glavni vzrok, ker pridigarji ne molijo dosti goreče.

Molitev apostolskega dušnega pastirja za pridigo.

Dušni pastir potrebuje pri pridiganju raznih milostij, ako hoče blagodejno delovati. Poznali smo dušnega pastirja, kateri se je resno prizadeval biti apostolski dušni pastir. Molil je sveti rožni venec tako, da je pri posameznih odstavkih prosil

za milosti, potrebne pridigarju. Kakor je sam trdil, ni si upal pripravljati se preje za pridigo, predno ni zmolil rožnega venca. Ako bi tega ne storil, — je dejal — se mu zdi, kakor da bi šel brez orodja na delo.

Petero prošnje je imel v svojih molitvah za pridigo.

1. Ker lahko tičí vzrok neuspehov pri pridigah v lastnih (pridigarjevih) in poslušavcev grehah, po besedah sv. pisma, da Izveličar zaradi nevere prebivavcev ni mogel delati čudežev v Nazaretu (Marka 6, 5.), zato je molil najpoprej k Bogu, da naj mu odpusti njegove in ljudstva grehe, da naj mesto pravice izkaže milost, da naj ne gleda na grehe, temveč kljub temu blagoslovi njegovo pridigo. Torej pri prvi skrivnosti svetega rožnega venca pridevek: *Qui dimittat peccata nostra.*

2. Pridigar in poslušavci morejo le tedaj blagodejno razumeti resnice, katere bo razkladala pridiga, ako pošlje Gospod luč svoje milosti (*in lumine tuo videbimus lumen*): zato je prosil naš pridigar zase, da bi mogel dobro sestaviti pridigo, za poslušavce pa, da bi jim dal pravi razum: *Qui illuminet sensus et corda nostra.*

3. Pravi dušni pastir se zaveda, da mora izbrati pravi predmet za pridigo, ako hoče, da bo kaj koristila, in ne bo trud zastonj. Gledati mora pri tem, da za vsako pridigo izbere tako tvarino,

katera se prilega naobraženosti in stanu poslušavcev, krajevnim in časnim razmeram. In še celo iz tega, kar se dá povedati o resnici, treba je izbrati najpripravnejše in najkoristnejše stvari ali točke. Vse to pa spozna apostolski dušni pastir v molitvi in premišljevanju. Saj že itak radi kaj prezremo ali pozabimo. Torej treba moliti za potrebno razsvetljenje: *Qui salutarem tribuat electionem.*

4. Sad pridige je mnogo odvisen od primerne in prijetne njene sestave, od prave pridigarjeve vneme in priprave, pa tudi od dobre volje poslušavcev. Zato je treba moliti, da Bog odstrani vse, kar bi utegnilo motiti pridigarja in poslušavce. Tudi za to prosi pravi dušni pastir: *Qui omnia bene disponat.*

5. Ako je pridigar te molitve dobro opravil in je upati, da bode dobro govoril in sejal dobro seme, vendar je odvisno od milosti, da seme ostane, raste in sad rodi. Tudi to, ta *incrementum*, si izprosi pravi dušni pastir že naprej kot neko predplačilo za svojo pridigo: *Qui incrementum dare dignetur.*

Kakor je naš dušni pastir navadno pred pridigo molil svoj rožni venec s peterimi pristavki, bil je navadno pred pridigo tudi pri sv. maši z namenom, da bi po milostipolni daritvi sv. maše izprosil blagoslova božjega za svojo pridigo. Tudi je imel navado pri vseh svojih sv. mašah s posebno

pobožnostjo moliti molitev pred sv. evangelijem *Munda cor meum*, in delati krepek *Memento* za pridigo, katere se je spominjal tudi med tednom v vseh svojih molitvah. Vse njegove molitve je spremljalo še primerno zatajevanje.

Sosebno je še bolj goreče molil in se ostreje postil po besedah Gospodovih: *Hoc genus* (daemoniorum) *non ejicitur, nisi per orationem et jejunium* (Mat. 17, 20.), kadar je namerjal v svoji pridigi obdelavati kaj važnega in težavnega (n. pr. odstraniti trdovratne razvade, odpraviti hude pregrehe — proti šesti zapovedi i. t. d.).

Na tak in jednak način si pridobi apostolski dušni pastir za svoje pridige milost božjo. Se-li ni nadejati tedaj, da bo Bog posebno blagoslovil njegovo pridiganje, četudi nima zanj posebnega naravnega darú? In če so morda uspehi njegovih pridig manj vidni, se pa v tihem svetišču src pred obličjem božjim tem bujneje razcvitajo, *et memoria eius erit in benedictione*.

Priprava k pridigi.

1. Daljnja priprava.

Omnis scribe doctus in regno coelorum, pravi Gospod, *similis est patri familias, qui profert de thesauro suo nova et vetera*. Apostolski dušni pastir — saj on je *scribe doctus* — ima tak *thesaurus*, nabira ga, da iz njega

zajema *nova et vetera* pri izdelovanju in rekanju svojih pridig. Kako nabira ta svoj zaklad?

a) S tem, da se neprestano in resno uči dogmatike, morale, liturgike in cerkvene zgodovine. Vse te znanstvene stroke obsegajo bogato zalogo za pridiganje. Kdor je v teh temeljito poučen, ne bo nikdar v zadregi pri izdelovanju svojih pridig. *Potens est, exhortari in doctrina sana.* (Tit. 1, 9.)

b) S p r e m i š l j e v a n j e m. S tem se dušni pastir vtopi v krščanske resnice in si jih stalno prisvoji. V premišljevanju se mu od vseh strani pokažejo v pravi luči; ako se ozira na vse strani v pridigah, imajo pravo moč, da segajo globoko v srce. Čim bolj se dušni pastir vadi v premišljevanju verskih resnic in se vanje vglobi, čim bolj ga je to premišljevanje ganilo, tem hitreje mu pri sestavi in govorjenju pridige omeči srce, da vneto in živo pridiga.

c) S pridnim b r a n j e m in premišljevanjem s v. p i s m a. Apostolski dušni pastir ima navado počasi in premišljeno brati vsak dan jeden ali drug odlomek iz stare zaveze, in zopet ta ali oni odstavek iz nove zaveze. Ker se na ta način do dobra seznanj s svetopisemskimi knjigami, si pri sestavljanju in govorjenju pridige naglo v spomin pokliče one besede, zgodbe, vzglede in prilike, da jih porabi. Koga se bolj tičejo besede apostolove: *Verbum Christi habitet in vobis*

abundanter, kakor apostolskega dušnega pastirja?

In kaka sol je to za pridigo! „Sapienter“, piše sv. Avguštín, „dicit quis tanto magis, vel minus, quanto in scripturis sacris magis minusve profecit.“ „Discurre“, piše prelepo zopet drugi, „scripturarum amoenissimos campos, lege tamquam apis et reconde in alveolo memoriae suavissimi odoris flores.“

d) S pridnim čítanjem življenja svetnikov. Svetniki so nam živi vzgledi našega življenja. Njih življenje je polno najlepših krščanskih čednostij, za katere nas v nemajo in tako vodijo na pot izveličanja. Čim bolj se dušni pastir seznani z življenjem svetnikov, tem lažje se v svojih pridigah nanje sklicuje.¹⁾

e) S pobožnim in vspodbudnim berilom. S tem se poživlja duh prave pobožnosti, in dušni pastir si lahko marsikaj vtisne v spomin, kar porabi v pridigi.

f) Navado ima, da si pri čítanju koristnih knjig kaj zapomni in zapiše, kar se dá porabiti za pridigo. Ima toraj vedno pri sebi svinčnik in papir, da si kako dobro misel ali karsibodi zani-

¹⁾ Ko bi pridigarji v svojih govorih večkrat kaj povedali iz življenja svetnikov, poznali bi poslušavci življenje božjih služabnikov čim dalje bolj; videli bi, kakšne čudeže dela milost božja, in v nemali bi se tudi za to, da bi svetnike posnemali.

mivega zabeleži; kako dobro se dadó take opazke včasih porabiti!

g) Vso svojo skrb obrača dušni pastir tudi v to, da se seznaní kar najbolj mogoče s posamnimi osebami in razmerami svoje župnije. Posvetuje se tudi rad z drugimi previdnimi in gorečimi duhovniki o marsičem, kar bi imelo koristiti njegovim župljanom.

h) Naš dušni pastir skrbno porablja pridigarске knjige. Graje vredno bi bilo, če bi se iz njih kar na pamet učil pridige. Taka na pamet priučena pridiga malokdaj koristi kaj prida. Manjka ji prave prísrčnosti in se pridigarju malokdaj dobro prilega. Kdor se šopiri le s tujim blagom, ta se težko povspne do izvirnosti, kar je v marsikaterem pogledu „conditio sine qua non“, da prav koristijo njegove pridige. Apostolski dušni pastir rabi pridigarске knjige le toliko, da se iz njih sam vadi, da v njih dobiva snovij, lepih mislij, dobrih vzgledov in pouka, kako naj vse to obrača na svoje pridige. Zakaj vsaka pridiga mora biti — kakor pravi vsakomur pamet — delo lastnega uma in truda.

i) S svojim lastnim duhovskim življenjem in z gorečnostjo za izveličanje duš. Pravi pobožni duhovnik si pridobi z vajo, z vojskovanjem, ako si dobro uredi svoje notranje duhovno življenje, in se trudi za stanovitnost, veliko izkušenj, katere mu veliko hasnejo za pridige ravno zato, ker so

njegova lastnina. Na prižnici stoji kakor kak vladar. V tem, kar govori, je popolnoma domač. Ima svoj predmet v oblasti in govori kakor *pote-statem habens*. Njegova iz srca govorjena beseda in njegov lepi vzgled segata poslušavcem v srca, mehčajo jih in njih voljo nagibajo k dobremu.

2. Kako treba izbrati si predmet.

Apostolskemu dušnemu pastirju je dobro znano, da je vse na tem, kakšen predmet si izvoli za svojo pridigo. Zatorej se ne poprime kar prvega, ki mu pride pred oči, ali o katerem misli, da mu bo pridobil največ časti in hvale. Želja, da bi kolikor mōči pospeševal božjo čast in izveličanje duš, je tudi njegova zvezda vodnica.

Predno si naš dušni pastir izvoli predmet za pridigo, prosi v goreči molitvi Boga potrebnega razsvetljenja. Vse premisli in preudari natančno, kar se mu vidi pripravnega: pred vsem potrebe svoje soseske, čas (advent, postni čas, prazniki), razne okoliščine (začetek šolskega leta, čas žetve, čas žalovanja, za celo sosesko znameniti dogodki) i. t. d. — Tako niso spokorne pridige za čas, kadar imajo župljani največ dela ali pa največ veselje, ampak za adventni in za postni čas. Tudi sam nase mora gledati. Ni vsak predmet za vsakega pridigarja. Nekateri predmeti so primerni le za priletne, izkušene duhovnike. Gleda naj pridigar tudi, za katero vrsto govorov je bolj

zmožen (n. pr. za resne ali homiletične govore). Ako si je izvolil predmet, ki je vsem okoliščinam primeren, tedaj se je nadejati, da bo njegova beseda segla v srce. To se godi ravno tako, kakor če se kaka rastlina posadi na pripravno zemljo, kakor če se za saditev pravi čas odbere, (ko je n. pr. ravno deževalo); to je ravno tako, kakor če se struna napne na gosli z dobrim doniščem, ali če se slika obesi na pravo svetlobo.

Po pravici se je bati, da ne bi bili pridigarji pri izbiranju predmetov za svoje pridige premalo izbirčni, preveč lahkomišelni. Kar je bliže pri rokah, to se navadno odbere. Zato se pa tudi poslušavci dolgočasijo pri takih pridigah. Précej spoznajo, da govor ni primeren času in okoliščinam.

3. Izdelovanje pridige.

Ko je pridigar izbral predmet, mora odločeno tvarino skrbno obdelati. Vsaki pridigi bodi namen: *Ut veritas pateat, ut veritas placeat, ut veritas moveat*: da je umevna, prijetna in ganljiva.

Pogoj in podlaga, da pridiga kaj koristi in ima moč na srce in na voljo, je ta, da poslušavci prav, temeljito in jasno umejo dotično resnico. Zaradi tega gleda apostolski dušni pastir, kateri že itak ne zanemarja učenja krščanskih resnic, na to, da mu je jasna tvarina, o kateri bode govoril. Zato vselej pogleda, kaj o njej pravi dog-

matika in morala, kaj uči o tej točki sv. cerkev in kako je mnenje izkušenih cerkvenih očetov in drugih bogoslovcev. Saj je vse na tem, da ima pridigar tvarino, o kateri bo govoril, popolnoma v svoji oblasti. Le tedaj se mu je mogoče prosto gibati pri pridiganju.

A v pridigi nam ne gre v prvi vrsti za to, da resnico razjasnimo razumu, marveč da za resnico pridobimo srce in voljo. Zato si pridigar prizadeva, najprej v svoje srce utisniti si resnico, kar se zgodi, če jo pridno premišljuje in se vanjo vglubi. „Praedicare“, pravi sv. Tomaž, „est contemplata aliis tradere.“

Šele potem, ko si je z molitvijo, učenjem in premišljevanjem tvarino dobro utisnil v spomin, začne preudarjati, kaj bode o tem predmetu govoril v pridigi, po kateri vrsti in katerem redu, da doseže svoj namen: da se namreč poslušavci poučé, poboljšajo in vspodbudijo k dobremu. In tako je pripravljen za izdelovanje pridige.

Pridigar ne odlašá pripravljanja in izdelovanja pridige na zadnje dneve pred nedeljo ali praznikom. Kako lahko se pripeti, da mu potem vsled nenadnih okoliščin zmanjka za pripravo časa in potrebnega miru!

Ako pa izdela pridigo o pravem času, takoj v pričetku tedna, jo lahko večkrat premisli, popravi, opili in se vanjo popolnoma vglubi.

Apostolski dušni pastir zatem spiše svoje pridige. Ne dá se zanikati, da spisovanje veliko pripomore, da so pridige dobre in jedrnate. Ako pridigar piše, dobi za to, za kar se je z učenjem, preudarjanjem in premišljevanjem pripravljaj, pri mirnem spisovanju dobre in tehtne izraze. Tvarina sama se mu razjasni. V zavesti, da ima pridigo spisano, stopi neustrašeno in odločno na prižnico.

In če hoče v važnih stavkih rabiti primerne in prave izraze, najde jih le pri mirnem izdelovanju. V naglosti in v nekaki razburjenosti rabi pridigar lahko kak izraz, kateri ga morda pripravi v nemalo zadrego in škodo. Ko pozneje kako neprimerno besedo premišljuje, se je sicer kesa, a pomagati ni več moči.

Ako pa ima pridigo spisano, jo lahko večkrat prebere, tu pa tam popravi ali celó v marsičem bistveno izpremeni.

Naposled še to: Kakor znano, je uspeh pridig odvisen tudi od pridigarjevega stanja. Kdor ima navado pridige spisovati, lahko čaka, da mu pride za učenje srečnejša ura in boljša volja. Pri pridigi so mu v taki srečnejši uri in pri boljši volji pridobljene misli in besede na razpolago, da se lože in bolje izrazi, kadar pride v kako zagato. In pomagano mu je.

Nasproti pa nima pridiga, le površno izdelana in pri slabi volji govorjena, čisto nobene moči in zdi se, kakor bi pridigar prazno slamo mlatil.

Iz vsega do sedaj rečenega je razvidno, da si šteje pravi dušni pastir spisovanje pridig v sveto dolžnost, dobro vedoč, da spisovanje jako povzdigne vrednost pridig in utrdi upanje, da bodo obrodile veliko sadú.

Manj nevarno in odpustljivo je, če kak izkušen duhovnik, kateri je že leta in leta obdelaval razno tvarino iz dogmatike in morale in si tako pridobil nekako izurjenost in zanesljivost v govoru, ne izdeluje več obširno svojih propovedij. Saj se je pri njem nadejati, da bo kaj stvarnega in koristnega povedal, ker je tvarino dobro in večkrat premislil. Kljub temu je želeti in je zmerom boljše in koristnejše, da tudi taki pišejo pridige. Zakaj bati se je po vsej pravici, da se jim' bo očitala mlačnost in brezbriznost gledé na izveličanje duš.

Koliko odgovornosti si naklada pridigar na svojo vest, ako nepripravljen s svojo pridigo zbrano množico poslušavcev pohujšuje, on, ki bi jih moral z dobro izdelano in z vneto pridigo vnemati za dobra dela in rosiť nanje božji blagoslov! „Qui ascendit sine labore, descendit sine honore.“ Ali ne zaničujejo mnogi božje besede zato, ker so pridige brez priprave, prazne, puste in dolgočasne? Pridiga brez priprave ne samo nič ne koristi, temveč naravnost škoduje.

Pravi dušni pastir nosi svojo skrbno spisano pridigo med tednom vedno pri sebi in vedno misli na to, kako bi jo izpopolnil.

4. Čisti namen.

„Poglavitno vodilo mora biti pridigarju“, pravi veliki pridigar sv. Leonard da Porto Maurizio, „taisto, katerega se je vedno držal sv. Bernardin Sijenski. Ko so ga vprašali, katere pomočke rabi za izpreobračanje duš (njegove pridige so delale čudeže), je odgovoril: »Poglavitna stvar je bila ta, da pri vsem svojem dejanju in nehanju nisem iskal nič drugega kakor božjo čast in izveličanje duš.«“

Popačena človeška narava se vedno nagiba k temu, da išče v vsem, tudi v svetih rečeh, sama sebe in svoje lastno zadovoljstvo. Prav lahko se toraj zgodi, da išče duhovnik v svojem pridigarskem opravilu, če ne jedino in zavedno, morda vendar preobilokrat svojo lastno čast in hvalo. Morda je pridigarju pri pridigah v prvi vrsti na tem, da ga poslušavci hvalijo in povzdigujejo. Morda se celó sam poganja za vse to. Morda ga pri izdelovanju pridige in pridigovanju samem vodi jedina želja, da bi mu poslušavci izkazovali čast, naj že njegova pridiga kaj koristi ali ne. Kako dobro je takemu pridigarju pri srcu, če sliši, da hvalijo njegovo pridigo! Večkrat sam spretno ali manj spretno pozveduje, kaj imenitnega in pohvalnega ljudje govoré o njegovih pridigah. Velikokrat se vznepuje v njegovem srcu nevoščljivost, če znajo drugi ravno tako dobro, če ne bolje pridigovati, kakor on. Čestokrat se

slavohlepni pridigarji pri izdelovanju pridig preveč trudijo in preveč časa porabljajo in zato jednako tehtne dolžnosti, kakor n. pr. šolo in obiskovanje bolnikov zanemarjajo, ali pa se jih loti nevolja in otožnost, ako jim je pridiga pridobila premalo ali celo nobene hvale.

Ako se take misli in gibljai vzbujajo v pridigarju proti njegovi volji, ako si prizadeva celó zatreti jih, tedaj se mu ne morejo šteti v greh. Toda gorjé mu, ako se udá svojim strastém in jih ne more več brzdati! Tedaj beži blagoslov božji daleč proč od njegovega truda in dela. *Ego Dominus* govori Gospod (Izajija 42, 8), *gloriam meam alteri non dabo*. Bog je podelil marsikateremu lepih ali celo izvrstnih zmožnostij, da ž njimi deluje, toda le s sodelovanjem njegove milosti. Vse te podarjene zmožnosti se morajo poprej posvetiti Bogu; ker le tedaj je od njih pričakovati srečnega delovanja, ako so naravni darovi po božji milosti samo pomočki, s katerimi deluje za Boga in za njegovo čast. Kdor se nasprotno zanaša samo na svoje zmožnosti in v svoji ošabnosti le od njih pričakuje vsega uspeha, ta nič ne opravi, čeprav se zdi, da veliko in uspešno deluje; vse tako prizadevanje je le prazno in ničevno, ker mu manjka milosti božje. Čimbolj pridigarja vodi samoljubje in ničemurnost, tembolj izgublja njegovo pridigovanje moč in uspeh. Kako žalostno je, če pridigar, ki drvi za penami prazne hvale,

sebe in svoje poslušavce oropa blagoslova božjega, katerega bi bil lahko pridobil s svojimi pridigami! Pritrditi moramo vsak čas besedam onega redovnika, imenitnega pridigarja, katere je po njegovi smrti slišal v sanjah njegov sovednik. „Theologus fui, et nihil est; concionator fui, et nihil est; religiosus fui, et aliquid est.“ „Dic mihi“, dé sv. Tomaž Kempčan, „ubi sunt modo omnes illi domini et magistri“ (kateri so si — tako hoče reči — pridobili s svojimi govori toliko časti in hvale); „iam eorum praebendas alii possident, et nescio utrum de eis recogitent; in vita sua aliquid esse videbantur, et modo de illis tacetur.“ Njih slava je bila tedaj „vapor ad modicum parens“. „Vanitas, vanitatum vanitas.“

Apostolski dušni pastir zaduši v kali z vso odločnostjo take strasti v sebi in jim ne privoščí nikakega vpliva na pridiganje. Samo na to misli, kako bi s svojo pridigo bolj povikšal božjo čast in pospeševal izveličanje duš, kako bi mogel krotiti svoje srce in biti v tem stanoviten. To hrepenenje ga vodi pri izbiranju snovi in izdelovanju pridig. Ne iztika za lepimi in bliščečimi reki, ampak išče izraza, kateri se mu zdi najbolj pripraven za resnico, katera bo segla v srce in omehčala voljo. To hrepenenje ga navdušuje tudi med pridigo. Ako ima dar zgovornosti, ga uporabljaja, pa le iz tega namena, da bi več koristil. Ako se njegova pridiga posreči in njegova beseda

hvalo najde, ga to sicer veseli zaradi stvari same. Nikoli pa ne išče prostovoljno v tem samega sebe; tudi vse to ne vznemirja njegovih mislij. O tem niti ne govori. Bogu daje čast. Njemu in njegovi pomoči pripisuje vse. Še celó med pridigo odganja vsako ničemurno misel, ako vidi, da poslušavcem ugaja. Da, tudi pred pridigo, ko prosi pomoči in dobrega uspeha, pristavlja rad besede: „Ako je pa tvoja volja, da bom ponižan, ne daj, da bi škodilo tvoji besedi! Ako bi pa moje ponižanje pomoglo k dobremu uspehu, ponižaj me kakor in kolikor hočeš!“

Blagor pridigarju, ako ga v njegovi pridigarski službi spremlja lepa ponižnost. Tedaj gospoduje milost božja v njegovem srcu in v njegovi besedi z ono močjo, da se njegov uspeh kar vidi. Ako pa stopi duhovnik na prižnico brez ponižnosti in povišuje samega sebe, tedaj se razpršé njegove tolikanj vznesene besede brez vsakega blagoslova božjega v prazni nič, in zvené *sicut aes sonans et cymbalum tinniens*.

Kolikokrat je že šel kak duhovnik z nekakim ponosom, ki ni bil brez prazne in ničemurne samozavesti, na prižnico, in ko je po pridigi trdno upal, da je njegova pridiga naredila globok utisek, takrat se je pokazalo, da se je o uspehu svoje pridige močno varal. Samoljubje je prepodilo milost božjo, in kaj je ostalo od pridige? Prazno človeško delo — brez blagoslova.

Za sleharnega dušnega pastirja dovolj vzroka in nagiba, da se vadi v ponižnosti in sosebno pred pridigo prosi Boga za dar ponižnosti.

Pridiganje samo.

Bližnja priprava.

K tej ne prišteva pravi dušni pastir učenja na pamet. Na pamet se je naučil že pred dnevi, da ga ne bi v zadnjih urah motil kak zadržek.¹⁾

Tòda v duhu si jo vendar še enkrat pokliče v spomin.

Samo ob sebi je umevno, da v jutro pred pridigo v jutranji molitvi in pri sv. maši še enkrat v molitvi priporoči Gospodu svojo pridigo. Kolikor more, gleda na to, da sta um in srce pripravljena za pridigo. Zato skrbi, da ima pred pridigo, če le mogoče, vsaj pol ure prostega časa. Nikakor pa mu ne hodi na um, da bi se pred pridigo v zakristiji spuščal v razne pogovore.

Navadno obnovi pred pridigo v zakristiji ali na prižnici dobri namen in molitev za potrebno

¹⁾ Tak zadržek je prav pogostoma izpovedovanje. Zelo napačno bi bilo, ako bi duhovni pastir nedelje jutro hotel porabiti za pripravljanje k pridigi, a zanemaril bi izpovedovanje in tako vernikom odtegnil sv. zakramente. Vnet duhovni pastir zaradi izpovedovanja skrajša celó najpotrebnejši čas in se zaradi dobrega namena zanese na pomoč božjo. Sicer pa — vse, kar je prav, zakaj vsako delo mora imeti svoj čas.

milost. Sedaj je prišel trenutek, ko mu je stopiti na prižnico. Pravi dušni pastir se vêde v tem trenutku kakor pred sv. mašo. Z nekim svetim strahom in s spoštljivostjo gré na prižnico, v službi svete resnice. Prekriža se neopažen in govori: „Adjutorium nostrum in nomine Domini.“

Pred pridigo opravi na prižnici z vso gorečnostjo svoje molitve, v katerih kliče posebno iskreno Marijo, „sedež modrosti“, „podobo pravice“, „pomoč kristijanov“ na pomoč, da bi zanj prosila. Tako stopi apostolski dušni pastir na prižnico. Takó stoji pred ljudstvom obdan s sijajem svojega duhovskega, bogoljubnega življenja in delovanja. Ko se je poprej z molitvijo, učenjem, premišljevanjem in vajo pridno pripravljajl za pridigo, nima sedaj nobene druge želje, kakor da bi mogel z bogatim zakladom milosti veliko koristiti in storiti za izveličanje svojih poslušavcev. Pred svojimi poslušavci stoji, rekel bi, kakor *acies bene ordinata*.

Ali se nam je potem čuditi, ako njegovo pridigo spremlja blagoslov božji?

Na ravno tisto nedeljo gre na prižnico drug dušni pastir. On je lahkomiseln duhovnik, nič se ne uči, nič ne premišljuje, nič ne moli. Na pridigo se ni pripravljajl niti z učenjem, niti s premišljevanjem, niti s spisovanjem. Samo površno se je pripravil na pridigo. Tako stoji sedaj tu na prižnici sam, brez božje milosti, z malovredno človeško

besedo. Vrh tega mu manjka opore dobrega vzgleda, ni si pridobil časti, ne uživa spoštovanja.

Kaj čuda, če odide s praznimi rokami?

O p o m b a.

Ako smo doslej zopet in zopet priporočali molitev kot neobhodno potrebno za pripravo k pridigi, storili smo tako, ker smo od jedne plati prepričani, da se pravi apostolski dušni pastirji zmerom po tem ravnaajo, od druge pa, da je glavni vzrok neuspehov pri pridigah v pomanjkanju molitve.

Za kaj vam gre prav za prav pri pridigi? Za to vam gre, da bi se srca in volja poslušavcev pridobila za resnico in za življenje po resnici.

Ti utiski iz propovedi trajajo večinoma malo časa, zatara jih druga več ali manj trajno delujoča sila, katera odtrga srce in voljo od resnice in poslušavce pripravi v nemarnost. To dela naša popačena narava in njene hude strasti, to delajo razne zunanje okoliščine, škodljivi uplivi sveta, družbe, okolice, knjig, podob i. t. d. — in slednjič zalezovanje hudobnega duha.

Vse te in druge jednake stvari delujejo z vsemi silami neprestano na voljo in srce, dokler je popolnoma ne podjarmijo.

Ali ni to neizrečeno nespametno upanje, ako meni kak duhovnik, da bo kratki utisek njegove skromne pridige odganjal utisek tolikih znotranjih

in zunanjih sovražnikov? Ako Bog ne pride s svojimi nadnaravnimi močmi na pomoč njegovim slabim besedam, ni misliti, da bi se oklepala srca in volja poslušavcev trajno resnice in da bi po njej živeli.

Pravijo: Ravno v tem, ker motijo poslušavce mnogi tuji škodljivi vplivi, tič pravi vzrok, zakaj pridiga malo hasni. O ne, v tem ni pravega vzroka. Zakaj so svetniki s svojimi pridigami dosegali tako velike in dolgotrajne uspehe? Zakaj se kaže še dandanes v soseskah, kjer delujejo pravi apostolski dušni pastirji, očiten blagoslov božji vsled pridig? Nikakor ne. Vzrok neuspehov propovedij tiči sosebno v tem, da v prospeh pridigam malo ali čisto nič ne molimo. V pridigovanju se postavljajo pridigarji preradi na lastne noge. Propoved se suče navadno v mejah naravnih pomočkov, na tleh človeške zgovornosti. In to ne zadostuje za nadnaravne uspehe. Srca poslušavcev so podobna vsled prevladajočega hudega nagnjenja močnim utrdbam. Te trdnjave se ne dadó vzeti z ognjem človeške besede, če je ta beseda še tolikanj ognjena in sijajna. Tu se mora rabiti ogenj božje milosti. Kdor umeva pridobiti si z molitvijo in pobožnimi vajami to mogočno strelno orožje — milost božjo, in kdor se ne straši — kljub vsem sovražnim silam spačene narave — pregrešnega, zapeljivega sveta in hudobnega duha, kdor neustrašno z zaupanjem v Boga stopi na prižnico, ta pride v imenu Gospo-

dovem, spremljan od množine milosti Boga, „ki je večji in mogočnejši memo vseh družih“. Kdo se mu more ustavljati?

Pridiga.

a) Govorjenje pridige same.

Med naravnimi pomočki za dober uspeh pridigarski je na važnem mestu dobro govorjenje ali prednašanje. Tudi na to misli apostolski dušni pastir. Četudi ni vsakemu dano doseči vrhunec v zgovornosti, dá se vendar z resno in stanovitno vajo doseči marsikaj. Glej Demostena! Pri pridigi je pred vsem treba pred očmi imeti božjo čast in izveličanje duš. Ali ni tu toraj sleharnega pridigarja sveta dolžnost si vseh potrebnih zmožnostij pridobiti, da se ž njimi doseže povoljni uspeh pridige?

Tu se razume samo po sebi, da mora pridigarju biti pred vsem na tem, da bo govorečega razumela do malega vsa cerkev, ako je le mogoče.

Kaj pomaga najlepša pridiga, ako je poslušavcem neumevna? In prepogostokrat velik del poslušavcev pridig ne ume, in presliši morda poglavitne stvari, da vsled tega ne dobé pridige sadú božjega blagoslova, v svojo veliko škodo. Temu kriv je sam pridigar, ako govori pretiho, prehitro, zadirajoče in premalo razločno. Pa če bi tudi tu pa tam kak pridigar ne mogel gladko in razločno

govoriti zaradi slabega glasú, mora se vaditi in tako premagati preneglo govorjenje in se naučiti, da govori razločno, da ne požira zadnjih slov. Ako se tako vêde, tedaj je celó slabejši glas daleč razumljiv.

Vsekako kaže malo gorečnosti oni duhovni pastir, če se nič ne trudi, da bi izboljšal svoje napake in si pridobil potrebne spretnosti in dobre lastnosti za pridiganje. Tak pridigar je podoben trgovcu, ki vedoma prodaja slabo blago.

Seveda prednašanje mora biti naravno in preprosto. Ogibati se je treba prevelike umetnosti in pretiranosti, ker to pokvari mnogo in ne rodi nîkakega sadú. Pomisliti treba, kaj se vjema z besedo božjo in kaj ne.

b) O ponaši pri pridigi.

Primerno je človeški naravi, da govornik spremlja besedo z obličjem in z rokami, ali da rečem drugače: z govorom mora biti združena ponaša. Lepa in dovršena ponaša daje besedi živost, večje zanimanje, boljši utisek. Apostolski dušni pastir pač ne pozabi ponaše pri svojem govoru: ker sploh vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, zato tudi te nikakor ne zanemarja; gotovo pa je dolžnost, vaditi se v pravi ponaši. Pripomočkov v tej stroki ne manjka po raznih pastoralnih knjigah.

Kako torej ravna apostolski dušni pastir? Najpreje si prizadeva, da se odvadi in ogiblje

vsake neprimernosti, ki moti poslušavce. Neprimerna je preobilna oponoša, ki ovira poslušavce, da ne morejo mirno sprejemati resnic, katere govornik podaje. Neprimerno je tudi vse, kar je nenaravno. Ponaši je namen: očem dovajati to, kar se z besedo dovaja učesom. Če govornik ponaša primerno ter naravno in vidno kaže to, kar govori, tedaj poslušavci res popolneje razumejo njegove misli.

Nekateri pridigarji imajo neko mero ponaše, ki se redno ponavlja; kaj lahko se torej zgodi, da ponaša nikakor ni primerna misli, katero spremlja. Bolje nič kakor neprimerno ponašati. Apostolski dušni pastir se vadi: misli med tem ko izdeluje pridigo, ali ko jo je izdelal, katera ponaša bi bila pri kaki misli najbolj umestna, — to si morebiti označi v spisani pridigi; uči se, da se gladko navadi dotične ponaše; posvetuje se tudi z drugimi; pazljivo opazuje, kako ravnajo dobri pridigarji.

Ako se tako trudi, sme upati, da bo dosegel nekako spretnost ter ž njo tudi večji uspeh s svojimi pridigami.

c) Kako naj misli govornik med pridigo.

Lahko se zgodi, da pridiga ne gre povoljno vkljub temu, da se je govornik pridno pripravljal:

morda njegovo zdravje ni prav povoljno, ali je kako vznemirjen; beseda ne gre gladko, nima one občutljive gorkote, ki jo ima beseda, prihajajoča iz srca, vnetega za kako resnico; manjka prave živahnosti; govornik pozna tudi na poslušavcih, da niso pazljivi kakor po navadi; po cerkvi ni one mirne tihote kakor sicer, kadar posebno zvesto poslušajo božjo besedo.

Tu se pač lahko poloti pridigarja neka otožnost in malosrčnost; toda, če se ji udá, je zmeda še hujša.

Kaj stori apostolski dušni pastir v takem položaju?

Ako mu vest očita, da ni brez lastne krivde v taki zadregi, obudi kesanje (kolikor je to mogoče med tem, ko nadaljuje govor), prosi odpuščanja s srčno željo, naj ljubi Bog nikar ne odtegne pridigi svojega blagoslova. Ako mu vest nič ne očita, poniža se pred Bogom, spozna, da ni vreden milosti, da bi se povspel v mislih in v besedi, daruje Bogu ponižanje, ki je združeno z neuspehom, in ga prosi, naj milostno nadomesti njegovo pomanjkljivost; tako nadaljuje z zaupanjem svoj govor in pogostokrat se njegovo dušno stanje v kratkem popolnoma obrne ter se izteče vse gladko in povoljno.

Vzemimo sedaj drug slučaj: pridiga gre lepo in gladko; govornik se posebno dobro počuti; iz plamtečega srca vró prepričevalni nauki, da so

poslušavci vidno ganjeni; pridigar vidi, da so oči vseh obrnjene proti njemu; slovesna tihota vlada po cerkvi; pazljivost in ganjenost poslušavcev se jim bere z obrazov.

To dobro dé pridigarju, to ga veseli — in to je prav naravno; saj sme trdno upati, da bo njegov govor obrodil obilo koristnega sadú.

Toda le prehitro se pridruži temu pravemu veselju, ki izvira iz svetega upanja, ničemurno veselje in hlepenje po lastni hvali in slavi. Takoj pa, ko bi se pridigar temu udal, postavi se v nevarnost, da ga zapusti blagoslov božje milosti, od katere je še vedno popolnoma odvisen uspeh pridige; izguba pa bi bila tem večja, čim bolj bi se udal takim samoljubnim mislim.

Apostolski dušni pastir se bojuje zoper vsakoršno izkušnjava ničemurnega samoljubja; pač se v srcu veseli, da mu pridiga gre po sreči, a nikakor ne izgubi zavesti, da je vso hvalo dolžan milosti, katere je preje tako prisrčno prosil, in v tej zavesti je poln hvaležnosti do ljubega Boga ter ponižuje samega sebe, vedoč, da ni vreden takega uspeha. Pa ravno ta notranja dejanja hvaležnosti do Boga in ponižnosti, katera prešinjajo vse njegovo mišljenje med pridigo, ne da bi ga motila pri govoru, izlivajo še obilnejši blagoslov nad božjo besedo, katero je oznanjeval, in venčajo dovršeno delo.

d) Mišljenje apostolskega pridigarja gledé števila in vrste poslušavcev.

Čisto naravno je, da veseli pridigarja, če vidi veliko poslušavcev zbranih. To ga še bolj vspodbuja, da navdušeno govori — in to je gotovo koristno.

Nasprotno pa nekako moti in ovira pridigarja — vsaj po prvem neprostovoljnem utisku, — če vidi le malo poslušavcev, zlasti v veliki cerkvi; hitro se ga morda poloti izkušnja, da bi pridigal manj vneto.

Apostolski dušni pastir sicer tudi ni zavarovan proti takim neprostovoljnim izkušnjavam, toda on se jim ne udaja; nikakor ga ne morejo zmotiti, da bi pridigoval manj vneto, temveč prizadeva si posnemati sv. Frančiška Asiškega, ki je pridigoval ravno tako živo in goreče malemu, kakor velikemu številu poslušavcev. Razvidno je, da je bil ta svetnik v svojem mišljenju prešinjen s spoznavanjem, da so neskončno vredne neumrjoče duše, pa tudi, da je veliko vreden vsak vpliv v korist neumrjoči duši, da je veliko vredno vse, kar pripomore, da se zviša božja čast in večna slava vernikov, tako da je mislil, da je velik dobiček in več nego zadostno plačilo vsake pridige, ako ima od nje le jedna duša dobiček za izveličanje.

Tako misli tudi apostolski dušni pastir. Ker mu plamtí srce, da bi zbranim poslušavcem toliko

bolj koristil k izveličanju, kolikor manj jih je, lomi kruh življenja malemu številu vernikov z gorkim, ljubezni polnim srcem. Neprostovoljne ovirajoče izkušnje premaga tem lože, čim bolj je prepričan, da prav lahko več koristi pridiga malemu kakor velikemu številu poslušavcev; saj pridiga obrodi sad, ne če je kdo samo zraven ali če posluša, temveč če božja beseda preide v mišljenje in v življenje. Ako je sto poslušavcev ter jih petdeset posluša in ohrani božjo besedo, tedaj pridiga obrodi obilnejši sad kakor druga, kjer je tisoč poslušavcev, izmed katerih jih pa manj nego petdeset doseže pravo dušno korist.¹⁾

Apostolski dušni pastir spoštuje svoje poslušavce, ker dobro vé, da mu jih je Bog poslal zato, da njihovim neumrjočim dušam podaje izveličalne pripomočke; zaradi tega pa tudi izpolnjuje ta ukaz vneto in udano — tudi ako bi imel le jednega poslušavca.

Kdor ravná drugače, išče samega sebe, svojo čast, ne pa časti božje. Kdor želi, da bi imel veliko poslušavcev, ta se kaj lahko spozabi, da ne dela za božjo čast in izveličanje duš, temveč si želi veliko poslušavcev le zato, ker je ničemuren;

¹⁾ Ako je v veliki cerkvi precéj nenapolnjenega prostora med pridigo, tedaj si pridigar lahko tako-le misli: Ako bi bilo toliko poslušavcev zbranih v kaki majhni cerkvi, bi ga to prav nič ne motilo: čemu bi ga neki motilo, če je ravno toliko poslušavcev v veliki cerkvi?

ker se boji, da bi bil nekako ponižan, ako bi imel le malo poslušavcev; ali ker je nevoščljiv, ker ne mara veljati manj nego drugi. — To so pač nagibi, nevredni duhovnika, namestnika Kristusovega.

Apostolski dušni pastir zna uravnati svoje mišljenje tudi gledé na vrsto, stan, posebnosti poslušavcev. Ne bi bilo prav, ko bi si pridigar posebno želel za poslušavce ljudi, kateri se od drugih odlikujejo po stanu, premoženju, omiki, učenosti, ter bi iz ozira nanje pridigoval vneto in izbrano, a preprostim ljudem bi govoril nekako nemarno in lahkomišljeno.

Pridigarja, ki želi, da bi ga poslušali bogati, premožni in imenitni ljudje iz občine, vodi morebiti hrepenenje, da bi mogel tudi takim podajati izveličalne pripomočke, katerih zlasti oni posebno potrebujejo, in pa upanje, da bo ž njihovo pomočjo zaradi njihovega imenitnega stanú lahko tudi na druge vplival blagodejno. Tako res misli in dela apostolski dušni pastir. Če pa kdo ravna drugače: če hlepi po lastni slavi, katero hoče doseči s tem, da govori odličnim poslušavcem: tedaj je to žalostno in napačno, dela nečast pridigarju in jemlje govoru božji blagoslov. Izkušnja pa tudi uči, da se pogostokrat zares pospešuje dušna korist bolj pri preprostih ljudeh kakor pri bogatih in imenitnih, zakaj v srcu teh le pre-pogosto gospodujejo vsi oni zadržki, katere je

označil Gospod Izveličar v priliki o semenu: za-
držki, ki ovirajo, da seme božje besede ne obrodi
sadú. Vedno še veljajo Gospodove besede: *Con-
fiteor tibi, Pater, quia abscondisti haec a sa-
pientibus et revelasti ea parvulis.*

Silno napačno bi torej bilo, ako bi kak du-
hovnik — morebiti na deželi — nemarno se pri-
pravljal na pridigo, češ da govori le preprostim
ljudem („neolikanim kmetom“, bi morebiti kdo
rekel).

Jasno je, da se ne zahteva v pridigi, ki je za
preproste ljudi, tako natančna oblika in izbrani
izrazi, kakor v pridigi, ki je za omikano občinstvo:
vendar pa zaradi tega pridigar ni oproščen dolž-
nosti, pridno pripravljati se za pridigo, katero bo
govoril preprostim vernikom. Zlasti za to, da po-
jasnjuje resnice, nagiblje voljo ter pridobiva srca
poslušavcev za božji nauk, mora se ravno tako
marljivo truditi pri preprostih kakor pri omikanih
poslušavcih. Recimo, da pridigar govori brez pri-
prave: preprosti ljudje sicer ne sodijo jasno o tem,
vendar pa nekako čutijo, da ni bilo marljivega
pripravljanja; pridiga ostane brez dobrega utiska;
kaj lahko se pa tudi zgodi, da začnó ljudje malo
ceniti ali celó zaničevati pridigo, ako pridigarju
lahkomišljenost pride v navado.

Tega se ni bati apostolskemu dušnemu pastirju;
po vzgledu božjega učenika daje v svojem srcu
prednost preprostim ljudem, čeravno se z vso do-

stojnostjo ozira na odlične poslušavce; preprosti verniki so mu posebno ljubi, do njih se poniža v pridigi ter občuje ž njimi s polno vnemo.

Kaj misli apostolski dušni pastir po pridigi? Apostolski dušni pastir ne misli, da je s pridigo že vse opravil. Kakor poljedelec tudi še po setvi skrbi za svoje žitno polje, tako mora skrbeti tudi dušni pastir za svojo setev — pridigo.

a) Srčno zahvali Gospoda za pomoč, s katero ga je neprestano podpiral v pridigovanju.

b) Še vedno Gospodu v molitvi priporoča sad, h kateremu je pridiga vspodbudila, ga pospešila in obrodila: naj ga on obvaruje, blagoslovi in obrne v korist za večno življenje. „Conserva, Domine, et confirma, quod operatus es in nobis“; „ut det incrementum“; „ut diabolus arceat, ne veniat et auferat verbum.“

Mogoče, da je marsikatero seme padlo na rodovitno zemljo: lepo se razvije in raste; vsevedni Bog vidi dragoceno seme, kako kalí po dobri pridigi v srcih poslušavcev. Govornik je sejal in sadil; v toliko je torej setev njegovo delo in zato skrbi zanjo in jo priporoča Bogu v vroči molitvi.

c) Mogoče je pa tudi, da predmet pridige govornika samega nekako prevzame; s tem se mu ponudijo sveti sklepi: jasno si jih stavi pred oči, zapomni si jih in se v njih potrdi.

č) Apostolski dušni pastir tudi rad premisli svoj govor, ne sicer précej po pridigi, vendar pa

kmalu potem, da si zapomni, kaj je najbolj vplivalo na poslušavce, ali da spozna pomanjkljivosti in napake, ki jih je morda storil.

d) Če so mu morebiti med govorom prišle lepe misli, ali dobri izrazi, zaznamuje si jih na robu spisane pridige, da jih o priliki lahko porabi.

e) Ne udaja se samoljubju, če se mu je pridiga posrečila, pa tudi ni nevoljen in pobit, če se mu je ponesrečila.

Če je šlo po sreči, ne misli na kako odliko, ne govori o svoji pridigi in se varuje druge pripraviti, da bi ga zaradi nje hvalili; nič ne poprašuje, kako je ugajala pridiga, k večjemu da zvé, v čem je v pridigi zagrešil (pa tudi tedaj le jako oprezno); — če pa ni šlo po sreči, tedaj se vpraša, je-li sam tega kriv? Ako mu vest to očita, obžaluje svojo malomarnost, prosi Boga, naj mu odpusti in naj s svojo milostjo popravi, kar je napačnega. Ako mu pa vest nič ne očita, voljno prenaša ponižanje, a tudi tedaj prosi Boga, naj poravná nedostatke.

Na katera pravila še pazi apostolski dušni pastir?

1. Izbere si rek, ki je kolikor mogoče kratek pa jedrnat in veliko in natančno pové.

2. Opusti vse, kar ni v zvezi z namenom pridige.

3. Vedno mu je pred očmi pravi namen pridige: pridobiti namreč srce in voljo poslušavcev,

potem ko resnico dobro razumejo: Ut veritas pateat, ut veritas placeat, ut veritas moveat.

4. Takoj v uvodu, ki pa ne sme biti predolg, izkuša prav jasno in določno označiti predmet pridige in si prizadeva, da vzbudi pri poslušavcih zanimanje.

5. O važnih točkah krščanskega življenja večkrat govori, seveda na različen način, bodisi ex professo, ali pa vpleta med govor resnice, ki jih želi poslušavcem v spominu obnoviti.

6. Ne izbere si zlepa za jedino stvarino predmetov, ki se tičejo le posameznih vernikov. Pač to lahko stori, ako jih zna obravnavati tako, da so v korist vsem poslušavcem.

7. Ogiblje se vsakoršne šale.

8. Prizadeva si, da se v mislih in besedah kolikor mogoče prilagodi poslušavcem, vendar pa tako, da ob tem ne pozabi časti svojega duhovskega stanú.

9. Nikdar ne pozabi pokazati poslušavcem, kako naj si pridigo obrnejo v prid, in naznaniti jim pripomočke, kako storiti dobre sklepe, h katerim jih je vspodbudil.

10. Varuje se tudi, da poslušavcev prepogosto in brez potrebe ne graja. Največ uspeha ima graja, ki sama od sebe sledi iz resnice in iz načina, kako se resnica pové, tako da je treba govorniku le nekoliko opozoriti.

11. Kar je v občini res vredno hvale in priznanja, to apostolski dušni pastir od časa do časa tudi pohvali.

Apostolski dušni pastir kot izpovednik.

Izpovedovanje šteje apostolski dušni pastir med najvažnejša opravila svojega pastirovanja. K temu ga nagibata ta dva razloga:

1. Dobra izpoved pomaga, da se sveto obhajilo vredno ali vredneje prejme. Mnogo izpovedencev pride k izpovedi malo — ali celó nepripravljenih; taki bi prejeli sveto obhajilo brez pravega sadú ali celó nevredno, ako bi jim izpovednik ne pomagal.

Pri izpovedi posebno izveličalno deluje na vernike, da jih vodi h krščanski popolnosti. Izpovednik občuje pri izpovedi s posameznimi verniki ter natančno spoznava njihovo dušno stanje. Zato pa lahko uredi pouk, opomine in nasvete popolnoma primerno potrebam in torej tudi v večjo korist izpovedancev; to pri pridigi ni tako lahko mogoče, ker govori vsem in torej bolj splošno.

Izpovednik torej, ki je moder, pobožen in skrben dušni pastir, stori veliko dobrega, dasi večkrat skrivaj: one, ki so zašli, vodi na pravo pot nazaj; varuje slabotne, da ne padejo; revežem

pa, ki so padli v stare grehe, pomaga iž njih in jih osrčuje; pomaga k napredku v dobrem, nagiblje in daje navodila k hrepenenju po popolnosti; on je pravi angel varih mladine, njen prijatelj, ki jo ljubi prav po očetovsko; izpovednik tolaži žalostne, daje nasvete njim, ki si ne znajo pomagati; napravi, da se spravljajo sovražniki in se povračuje krivično blago.

Kako blagodejno deluje dober izpovednik, kaže izpremema in poboljšanje, ki se polagoma prikazuje v občinah, kjer delujejo vestni izpovedniki.

A koliko hudega zakrivi lahkomisljen izpovednik, ki svoje svete službe ne opravlja po pravilih krščanskega pravoslovja in pastirstva, ampak samovoljno in brezvestno, češ da se le sitnosti iznebi! Napačno tolaži vernike, ki se mu izročé v dušno vodstvo, češ naj bodo brez skrbi; ali jih pa ne pouči, če se sami ne spoznajo; on je kriv, da se grešniki iz navade vedno globlje pogrezajo, slabotni popolnoma padejo; da se oni, ki so padli v stare grehe, nič več ne poboljšajo; da boljši verniki ne rastejo v dobrem in da ne napredujejo duše, ki bi dosegle visoko popolnost, ko bi jih vodil dober izpovednik; koliko izpovedij je pa neveljavnih vsled njegove krivde! Strašna odgovornost — strašna sodba!

Ker se pa apost. dušni pastir popolnoma zaveda velike važnosti izpovedovanja, misli na to,

kako bi mogel opravljati ta posel tako resnobno in vneto, kakor zahteva to sveta stvar. Zaradi tega si prizadeva, da je res vestna njegova

priprava za izpovedovanje.¹⁾

Pred vsem se trudi za pristrčno pobožnost in hrepeni po krščanski popolnosti; prepričan je namreč, da je ta jeden prvih pogojev uspešnega izpovedovanja.

Pristrčna pobožnost je velikega pomena za izpovednika.

Samo oni dušni pastir, ki je v resnici pobožen, more dostojno izpolnjevati svojo izpovedniško dolžnost; ker le tak more:

a) s pomočjo božje milosti pripraviti velikega grešnika h kesanju in pokori, ker le besede, ki izvirajo iz pobožnega srca, segajo zares v srce; le tak zna vsodbosti lene in malomarne, zna voditi dobre na potu popolnosti, ker to zna le tisti, ki je stvar že sam poskusil. Ako pa izpovednik nima duha prave pobožnosti, nič ne pomaga izpovedancem, ali jim celo škoduje.

¹⁾ V naslednjih vrstah podajemo nekatere migljaje izpovednikom; nikakor pa ne mislimo natančno obravnavati o izpovedovanju (to je naloga pastirstva), temveč opozoriti hočemo le na nekatere važnejše točke.

b) Samo izpovednik s pravo, prisrčno in urejeno pobožnostjo neustrašeno in neutrudljivo prenaša neprijetnosti izpovednice, resno, ljubeznivo, vestno in udano skrbi za posamezne izpovedance ter tako res uspešno deluje; tak se ne ustraši truda in trpljenja, ki mu ga prizadeva dolgotrajno in dosledno ravnanje s posameznimi izpovedanci; takega tudi neprijetnosti, ki jih prestaja v izpovednici, ne storé nepotrpežljivega in ga ne pripravijo k temu, da bi nevljudno, zadirljivo ali jezno ravnal z izpovedanci; zlasti se pa tudi ne dá zapeljati, da bi zanemarjal izpovedovanje.

c) Dalje se zanašamo le na duhovnika, ki si je pridobil že precèj bogoljubnosti in duhovske popolnosti, da vestno po predpisih in dolžnostih ravná z izpovedanci ter odstranja in premaguje vsak neumesten ozir ali strah pred ljudmi. Kdor ne dela tako, je v nevarnosti, da vodi izpovedanca na tak način, da pogubi njega in sebe.

č) Poleg tega je (in to je posebno važno) hrepenenje po popolnosti poleg božje milosti jedino sredstvo proti nevarnosti za sveto čistost in proti nerodnemu nagnjenju do kakih oseb; varuje ga tudi, da mu ne otopi nravno rahločutje, ker mora pogosto poslušati različne in tudi grozne, nesramne grehe; varuje ga torej, da ne trpi njegova vest, zakaj sicer izpovednik hitro pride v nevarnost, da greši, ali da lahkomišljeno ravná z izpovedanci. (Zdravnikom, usmiljenkam čut pola-

goma bolj in bolj otopi, tako da se jim bolezen nič več ne studí.)

d) Slednjič pa se more le od izpovednika, ki je v resnici pobožen, pričakovati, da svoje delovanje v izpovednici spremlja s potrebno molitvijo. Lahko pa si mislimo, kolikega pomena in kolike važnosti je to, da izpovednik v tako težki in imenitni reči prosi pomoči božje milosti zase in za izpovedanca pred izpovedjo in po nji.

Dušni pastir si mora pridobiti potrebne vednosti.

Slučaji, ki jih ima reševati dušni pastir v izpovednici, so mnogoteri in različni; zato je umevno samo po sebi, kako važno je, da vé kolikor mogoče vse, kar je potrebno ali koristno, da se prav ravna z izpovedanci.

Sem pa spadajo najprej pravila in predpisi krščanskega pravoslovja in pa nauk o svetem zakonu; važno je tudi, da izpovednik pozna ljudi v obče, pa tudi razmere posameznih oseb. Le tedaj, če je v teh rečeh dobro poučen, more prav soditi o nravnem stanju izpovedanca; le tedaj vé, kako ravnati zastran pokore, odveze in naročil, ki jih mora dati z ozirom na storjene grehe, da sebi ohrani mirno vest in izpovedancu pomaga k izveličanju; le tako more izpovedanca vsak čas poučiti o vsem, česar potrebuje, razvozlati mu dvome in mu dati primerna navodila k popolnosti; sploh:

le tako more vredno in dostojno zadostiti svoji izpovedniški dolžnosti.

Ker se apostolski dušni pastir te naloge popolnoma zaveda, zato se neprenehoma uči nra voslovja in drugih takih predmetov; prizadeva si pa tudi, da si razširi krajevno vednost in ose bno poznanje.

Dušni pastir mora pridno moliti.

Kako močno nagiblje izpovednica k molitvi! In če apostolski izpovednik tudi rad moli, kako lepo priliko mu ponuja izpovedovanje, da se pokaže res prijatelja molitve. Moli namreč 1. zase, 2. za izpovedance.

1. Z a s e.

Čim bolj si prizadeva za čast božjo in izve ličanje duš, čim več prilike mu podaje k temu izpovednica, tem marljiveje se trudi, da si pridobi milosti, ki so potrebne za dobro in uspešno izpovedovanje. Zato pa prosi večkrat, zlasti predno gre v izpovednico, razsvetljenja, da bi dobro spoznal izpovedance in prav ž njimi ravnal; prosi za vsakega posebej primernih besedij, da bi vsakemu povedal to, kar je najbolj primerno njegovemu značaju, njegovim razmeram in njegovemu dušnemu stanju; da bi govoril tako, da bi se sprejelo in sad obrodilo. Kdo bi premogel kaj takega brez božje pomoči, brez božjega razsvetljenja!

Čim bolj želi, da ne bi noben izpovedanec zapustil izpovednice brez izveličalne koristi, temveč da bi se vsi izveličali, tem bolj goreče moli.

V molitvi prosi, da bi krepko in stanovitno prenašal težave in neprijetnosti izpovednice, da bi bil srčen in odločen, kadar treba; prosi milosti, da bi z izpovedovanjem ne iskal nič drugega kakor božjo čast; prosi pomoči v nevarnostih izpovednice. (III. Kralj. 3, 7.; Modr. 9.)

2. Za izpovedance.

Dušni pastir moli, naj Gospod pripelje k izpovednici ljudi, katerim je izpoved posebno potrebna, jim dodeli milost, da se vredno pripravijo in jih vodi k izpovednikom, ki jim največ pomagajo k izveličanju.

Moli tudi za tiste, ki so se že izpovedali, naj Gospod ohrani in množi sadove sv. izpovedi.

Razven tega mu pa nudi veliko prilike k molitvi to, kar je zvedel v izpovedi: nevarnosti in potrebe vernikov, pohujšanje, itd.

Apostolski dušni pastir se spominja vseh takih stvari in potreb v svojih molitvah: pri sv. maši v brevirju in v zasebni molitvi; pa tudi posti in zatajuje se za izpovedance, da tako poveča moč svoje molitve. *Hoc genus non eiicitur nisi per orationem cum ieiunio*, pravi Gospod.

Posebno goreče pa moli in nekako podvoji svoje pobožne vaje, kadar se bliža čas, ko jih posebno veliko pride k sveti izpovedi, da izprosi za toliko izpovedancev tem obilnejših milostij.¹⁾

Neposredna priprava.

Kakor smo omenili, pripravlja se apostolski dušni pastir na izpovedovanje s tem, da se vadi v pobožnosti, da se uči in moli; neposredno pa, predno gre v izpovednico, opravlja še nekatere posebne vaje.

1. Da more izpovedancem res krepko, ljubeznivo in različno govoriti na srce, zato sploh prav marljivo premišljuje; neposredno pred izpovedovanjem pa rad premišljuje o pomenu pričujočega praznika ali o nedeljskem evangeliju, da more porabiti misli v izpovednici; to je še posebno koristno zato, da se ljudje bolj oklenejo cerkvenega leta.

¹⁾ V dnevniku nekega župnika so zaznamovane pobožne vaje, katere je navadno opravljal pred imenitnimi prazniki in svetimi časi (advent, velikonočni čas, prvo sv. obhajilo), ko jih je veliko prihajalo k sv. izpovedi. Med temi pobožnimi vajami je bilo: Več dnij po vrsti je opravljal določene molitve v dotični namen (za vredno izpoved, itd.), pri sv. maši se je spominjal takih potreb v „Memento“, nalagal si je pokorila in je vspodbujal tudi druge, zlasti izpovedance, naj molijo v one namene. Njegovo delovanje je blagoslovil Gospod.

2. Ker je prepričan, da bo ljubi Bog tem gotoveje podpiral njegovo delovanje v izpovednici s svojo milostjo, čim čistejši je izpovednik sam, zato ima navado, da na dan izpovedovanja ali dan preje sam opravi sv. izpoved. Že nekako spodobno je, da je izpovednik sam prost greha, kadar deli milost odpuščanja grehov drugim vernikom; razven tega pa je tudi prav gotovo, da ima njegovo delovanje več blagoslova, ker je njegov duh vsled svete izpovedi nekako bolj povzdignjen in ker ima več milostij.

3. Apostolski dušni pastir izkuša na dan izpovedovanja stvari kolikor mogoče tako urediti, da ima popolnoma prost čas tedaj, ko pridejo izpovedanci; zato pa že vse preje opravi in odmoli če mogoče tudi brevir.

4. Ko je naposled na potu v izpovednico, poklekne še jedenkrat pred Jezusa v najsvetejšem Zakramentu, obudi namen, da hoče delati le za Boga in izveličanje duš, izrazi srčno željo, pomagati izpovedancem k izveličanju, prosi Gospoda še jedenkrat milostne pomoči, potem pa stopi v izpovednico, ne da bi mislil na izgubo časa ali na trud.

Čas izpovedovanja.

Apostolski izpovednik je vsak čas pripravljen izpovedovati, kolikor je pač to od njega odvisno in dopuščajo razmere ter pravila krščanske mo-

drosti; dobro namreč vé, da se mu v izpovednici ponuja najlepša prilika, da doseže namene svojega poklica. Zato pa:

1. hodi proti večeru ob sobotah in pred prazniki in pa zjutraj ob nedeljah in praznikih v določenem času v izpovednico. Če drugi duhovniki ne hodijo dovolj zgodaj v izpovednico, ali ne ostajajo ondi dosti dolgo, prizadeva si modro in previdno, da uvede, kar želi; pogosto pa je primerno, da se v začetku kolikor mogoče ravná po drugih.

2. Veliko vernikov (poslov, ljudij na kmetih) more prejemati sv. zakramente le tedaj, če imajo priliko zgodaj zjutraj opraviti sv. izpoved. Zato pa hodi goreči izpovednik zgodaj v izpovednico. Res, sramotno bi bilo za duhovnika, ako ne bi hotel žrtvovati jedne ure spanja v tako važen in svet namen. Goreči duhovnik pa tudi skrbi za to, da zjutranjega časa, ki je priličen za izpovedovanje, ne porablja za druga opravila (n. pr. da bi se pripravljaj na pridigo).

3. Apostolski dušni pastir rad ostane v izpovednici ves čas, ki je določen za izpovedovanje, tudi ako začasno ni nobenega izpovedanca; ali pa vsaj preskrbi, da ga o pravem času pokličejo. Ljudje naj vedó, da imajo o določenem času vedno priliko opraviti sveto izpoved.

4. Z ozirom na krajevne razmere hodi v izpovednico tudi zjutraj ob sobotah in pred prazniki.

Mnogo vernikov more le na ta način večkrat prejemati svete zakramente.

5. Da se prepreči mnogovrsten nered, je sploh želeli, da se določi gotova ura za začetek in sklep izpovedovanja in se dovoli izjema le ob dnevih, ko je veliko izpovedancev. Apostolski dušni pastir zvesto vstraja pri določenem redu.

O p o m n j e. 1. Paziti je, da izpovednik ne sili s trkanjem ali klicanjem stoječih okoli izpovednice, naj brž pridejo k izpovedi; naj se jim pusti čas, da se dovolj pripravijo. Izjema bi bila znabiti pri izpovedancih, ki so znani kot preboječi (skrupolozni).

2. Ako pridejo k izpovedi ljudje, ki so šele pred kratkim prišli, tako da niso mogli nikakor pripraviti se, izpovednik pa tudi lahko misli, da se preje niso pripravili, take naj ljubeznivo opomni, da naj se pripravijo dalje in bolje: ako pa misli izpovednik, da jim bo sam bolje pomagal k dobri pripravi, naj to tudi stori.

3. Če traja izpovedovanje dolgo časa, tedaj je dobro, da izpovednik čez kaki dve uri zapusti izpovednico (morda za četrto ure) in med tem časom moli brevir ali kaj zaužije, da se pokrepča. Ta zamujeni čas se prav dobro namoesti, zakaj gotovo se delo krepkeje nadaljuje.

4. Važno je, da se na dan izpovedovanja dovolj pogostokrat in kolikor mogoče o določenih urah obhaja. Negotovost in predolgo odlašanje moti pobožnost vernikov, ki želé prejeti sv. obhajilo; mnogim pa celó onemogočuje (ker jim manjka časa), prejeti najsvetejši zakrament. Zato skrbi apostolski dušni pastir, da se obhaja po vsaki sveti maši; kadar pa ni svete maše, vsake pol ure ali najmanj vsake tri četrto ure. Seveda se mora včasih zaradi tega pretrgati izpovedovanje; toda, skoraj je važnejše, da pristopijo k svetemu obhajilu tisti, ki so že opravili sveto

izpoved, kakor pa da pridejo k izpovedi oni, ki je še niso opravili.

5. Za kraj, kje naj se izpoveduje, odločila je cerkvena naredba izpovednico v cerkvi; le gluhi in taki, s katerimi v izpovednici v cerkvi ni mogoče izpovedi prav opraviti, naj bi se izpovedovali v zakristiji; drugi pa le v nujnih slučajih, in tedaj naj bi bila vrata odprta. Ako duhovniki po sv. maši izpovedujejo nekatere ljudi iz neprimernih ozirov in vljudnosti v zakristiji, drugi verniki pa morda že dalje časa čakajo pri izpovednici, tedaj je to nevljudnost nasproti tem in v spotiko drugim.

Apostolski dušni pastir uredi svoje delovanje v vseh navedenih točkah.

Kako se vêde apostolski izpovednik v izpovednici.¹⁾

1. Apostolski dušni pastir skrbno pazi, da prav prisrčno podeli izpovedancu blagoslov pred sveto izpovedjo.

2. Nikakor se ne spozabi, da bi kar v začetku pričel grajati izpovedanca, ako n. pr. pové, da že dolgo ni opravil sv. izpovedi; tudi ne pretrga obtožbe, če ni nujnega vzroka, n. pr. ako se izpovedanec obtožuje zeló nedostojno ali ako druge toži.

3. Četudi je vznemirjen, ko čuje grde, hude grehe, vendar ne pokaže vznemirjenosti (n. pr. z vzdih).

4. Izpovedance, ki se s strahom obtožujejo, ljubeznivo vspodbuja.

¹⁾ Splošno opozarjamo na nauk pastirstva; le nekatere večinoma važne točke navajamo tu z ozirom na to, kako se vêdi apostolski dušni pastir.

O dolžnosti izpraševanja.

1. Apostolski dušni pastir vprašuje v izpovednici vedno le s pravim namenom: da se dopolni izpoved (kolikor je to potrebno k veljavnosti); da pozve, je-li izpovedanec vreden svete odveze ali ne; da spozna dolžnosti, izvirajoče iz preteklih grehov; da izpovedanca dovolj pripravi. S pravim namenom je treba vpraševati, da se vse preobilno — škodljivo — vpraševanje opusti, kar je potrebno, pa ne izpusti.¹⁾

2. Začenja navadno z ložjimi vprašanji, da nekako pridobi izpovedanca (če mu bo odgovarjati na težja vprašanja, pri katerih ga bo sram). Ako se izpovedniku kaj zanika, ne jenja précej, temveč poprašuje (kolikor dopušča modra previdnost) mnogokrat z drugimi besedami dalje o istem predmetu.

3. Prav skrbno poprašuje *a)* izpovedance, ki se zeló ob kratkem obtožijo, dasi že dolgo niso opravili svete izpovedi; *b)* pijance, ki so večinoma silno lahkomišljeni; *c)* take, o katerih vé, da so prišli k izpovedi le iz ozira na druge ljudi; *č)* grešnike iz navade; *d)* pogostokrat tudi ženine in neveste.

¹⁾ Nekatera vprašanja posebno pojasnjujejo dušno stanje izpovedančevo, n. pr. vprašanje o jutranji in večerni molitvi, o praznovanju svetih dnij, o poštenosti, o govorjenju, zadevajačem druge ljudi, o zmernosti, o nesramnem govorjenju, morebiti tudi vprašanje po opravi (stanu), starosti.

4. Posebno previdno poprašuje o grehih contra sextum. Tu mu velja kot pravilo opomin, ki ga daje „instrumentum“ Münsterske škofije: „parce, caste, caute“ (ali po besedah sv. Tomaža: „caute, modeste coram Deo, ne sibi aut poenitenti noceat“).

Torej „parce“, kakor je povedano v prvi točki. „Caste“: tako da razodeva z vprašanjem gnus^o nad grehom in ljubezen do svete čistosti. Včasih tudi naravnost pové, kako težko mu je tukaj na svetem kraju o takih rečeh govoriti; tudi lahko namesto vprašanja imenuje kakor v kratkem pouku slučaje, v katerih bi se kdo lahko pregrešil, in potem vpraša, je-li izpovedancu vest očita kaj takega? Tako ravna zlasti tedaj, ako zakonske žene razodevajo strah, da so se pregrešile v zakonskem življenju. „Caute“: z veliko previdnostjo poprašuje:

a) z ozirom na sebe samega, da si ne nakoplje izkušnjav in pa da ne vzbudi pri izpovedancu suma, kakor da bi poizpraševal iz radovednosti; seveda bi mu kaj takega silno zmanjšalo spoštovanje pri izpovedancu (in to po vsej pravici);

b) z ozirom na izpovedance; da jih ne zapelje v neodkritosrčnost ali v nevarne izkušnjave, zlasti otroke in mlade ljudi.

5. Ker se stori toliko neveljavnih izpovedij, zato ima apostolski dušni pastir še neko posebno

skrb: kadar ni dovolj prepričan, da je pač nepotrebno, tedaj vpraša izpovedanca, ali mu je vest popolnoma mirna zastran prejšnjih izpovedij (ali je vse odkritosrčno povedal, česar se je moral izpovedati, je-li imel pravo kesanje, ali se je dovolj pripravljaj na sveto izpoved, itd.) Če treba, napelje ga na to, da opravi dolgo izpoved. To nasvetuje posebno ljudem, ki so prišli že bolj v leta, pa še nikoli niso opravili dolge izpovedi; opozarja jih, da je taka izpoved po splošnem mnenju modrih mož v tem slučaju prav posebno koristna in primerna.

O dolgi izpovedi.

1. Apostolski dušni pastir ne dovoli dolge izpovedi takim, ki so jo že kdaj opravili, ako ni določnih, trdnih dvomov o njeni pravilnosti; zlasti pa je ne dovoli osebam, ki so nagnjene k skrupoloznosti in bi vedno rade ponavljale izpoved. (Splošen pregled o dosedanem življenju popolnoma zadostuje in tudi koristi novemu izpovedniku, da spozna izpovedanca.)

2. Da pa more z gotovostjo soditi o vrednosti opravljene dolge izpovedi, treba je vedeti: *a)* ali jo je izpovedanec opravil pri razumnem in vestnem izpovedniku; *b)* ali jo je opravil o posebno ugodnih prilikah, n. pr. o sv. misijonu, v svetem letu, v hudi bolezni ali v kakem drugem resnem času; *c)* ali se je resno in zadostno pri-

pravil na-njo; č) je-li obrodila stalen sad? Ako so bili taki slučaji, tedaj se lahko zanese, da je bila dolga izpoved dobro opravljena.

3. Ako apostolski izpovednik spozna med izpovedjo, da je izpovedancu potrebna dolga izpoved in da bi ne bilo prav, odložiti jo, tedaj je takoj pripravljen pomagati mu, da jo dobro opravi, — omeji jo pa, če treba z ozirom na čas, na najpotebnejše reči ter naroči izpovedancu, naj pri prihodnji izpovedi (če le mogoče zopet pri njem) pové, kar bi bil morda pozabil; tu ima potem tudi priliko vsestransko nadomestiti, kar bi bilo pomanjkljivega.

4. Če pa izpovedanec dolgo izpoved lahko pozneje opravi, nagovarja ga k temu in mu ponudi svojo pomoč; ako se pa boji, da bi se izpovedanec morda ne upal opraviti je pri navadnem izpovedniku, tedaj mu prigovarja, naj gre k drugemu izpovedniku, nasvetuje mu ga ali mu pripomore priti do njega.

Če spozna za dobro, podá izpovedancu tudi kratko navodilo, kako naj se pripravi; opomni ga posebno na to, da ni potrebno samo kolikor mogoče natančno izpraševanje vesti in natančna izpoved, ampak ravno tako ali še bolj, da prav obžaluje svoje grehe — da obudi duha prave pokore in ga ohrani. Tudi mu dá navodilo, kako naj ga hrani z molitvijo za potrebne milosti s pre-mišljevanjem, pobožnim branjem in zatajevanjem.

Potem mu določi čas, kdaj naj opravi izpoved: to pa, če le mogoče, na tak dan, ko ni nobenega drugega k izpovedi.

Med tem časom pa tudi sam priporoča to stvar Bogu z obilno molitvijo.

5. Ker je mnogo velikih nevarnostij, da bi se izpovedi opravljale nevredno, svari apostolski dušni pastir o raznih prilikah (v pridigah, krščanskem nauku) pred to nesrečo, ali vspodbuja vernike k dolgi izpovedi. Ako o tem govori v pridigi, izbere si za to čas, ki zaradi nekake slovesnosti pospešuje korist opomina (n. pr. advent, post, sveto leto). V taki pridigi kolikor mogoče vneto govori (ko si je z gorečo molitvijo izprosil milosti), kako pregrešno je zamolčati kaj takega, kar je dolžnost v izpovedi povedati; kako pogubne so neveljavne izpovedi in božji ropi vsled njih; kako neveljavne izpovedi dajejo satanu oblast nad človeško dušo in zmerom bolj obtežujejo odkritosrčno obtožbo; kako neopravičena je napačna sramežljivost, ker je izpovednik zavezan k strogi molčečnosti in tudi nikakor ne sme zaničevati odkritosrčnega izpovedanca; kako bi moral vsakdo pripravljen biti, odkritosrčno izpovedati se, tudi ko bi mu to nakopalo še tako hudo zaničevanje, saj mu gre za to, da se reši večnega pogubljenja, da si pridobi večno izveličanje, itd.

S takimi pridigami doseže izpovednik, ki se je nanje dobro pripravil in jih zadostno podprl z

molitvijo, da večinoma veliko vernikov opravi dolgo izpoved.

6. Da prepreči neveljavne izpovedi, skrbi goreči dušni pastir, da imajo verniki od časa do časa priliko opraviti sveto izpoved pri tujih izpovednikih; pa tudi vspodbuja jih k temu s tem razlogom, da je to koristno. (Zato pa tudi nikakor ne odobrava in ne goji mnenja, kakor da bi mu ne bilo ljubo, da njegovi izpovedanci včasih drugje opravijo sveto izpoved.)

7. Vsako ugodno priliko porabi, da jasno in določno pouči vernike o tem, kar je potrebno, da je izpoved veljavna, in katerih grehov se je treba izpovedati.

8. Ako se primeri, da kaka izpoved zadobi potrebno popolnost le s pomočjo popraševanja, tedaj nazadnje opozori izpovedanca, kako žalostno bi bilo, ako bi mu bil dal sveto odvezo kar précej na to, kakor se je izpovedal; resno ga opominja, naj se v prihodnje pripravlja marljiveje.

O poučevanju.

1. Ker se še vedno lahko zgodi, da pridejo k izpovedi ljudje, ki niso dovolj poučeni¹⁾ o rečeh, katere je treba vedeti, da se vredno prejme zakrament svete pokore, ali o resnicah, katere ve-

¹⁾ Iz nekaterih vprašanj o pomenu svete izpovedi in sv. obhajila in pa o potrebnih rečeh k tema sv. zakramentoma se to kmalu razvidi.

deti je potrebno k izveličanju, bodisi da se v šoli niso dovolj naučili, ali ker zanemarjajo pridigo in krščanski nauk, nič svetega ne beró, itd.: zato si prizadeva apostolski izpovednik, da tudi v takih slučajih stori svojo dolžnost. Ako je potrebno, da se kar précej opravi sv. izpoved, pouči izpovedanca ob kratkem o najpotrebnejših rečeh; naroči mu pa, naj pride, če le mogoče, o priliki k njemu, da ga nadalje pouči v nauku sv. vere

Vedno pa prav prisrčno priporoča takemu izpovedancu, naj porabi vsako priliko (pridigo, posebno pa krščanski nauk in pobožno branje), da se bolje nauči verskih resnic ter se v teh naukih utrdi, kakor je njegova dolžnost.

2. Kadar je potrebno, poučuje ob kratkem o rečeh, ki so potrebne k zakramentu svete pokore; to je posebno potrebno, ker je toliko nevednosti zastran teh rečij.

3. Po razmerah poučuje tudi o grehu, kako je ostuden in nevaren, ter podaje pripomočke, kako se ga iznebiti; zlasti govori: o pregrešnosti nečistih mislij, željá, besedij, pogledov, predomačega občevanja z osebami drugega spola; o pregrešnosti, nesrečnih in pogubnih nasledkih skrivnega greha (I. Mojz. 38, 9.; I. Kor. 6, 10; morebiti tudi o onanizmu v zakonskem stanu, ker ta greh je silno razširjen.

Prav posebno svari pred nesramnim govorjenjem. Poučuje tudi o dolžnosti krščanske pravič-

nosti, ljubezni, krotkosti in potrpežljivosti, ker ravno zoper te čednosti se pogostokrat greši.

4. Opozarja tudi na dolžnosti, ki izvirajo iz grehov (četudi že odpuščenih):

a) Gledé na Boga: Biti mu moramo hvaležni za njegovo potrpežljivost in da nam je odpustil grehe; z večjo vnemo moramo izpolniti, kar je zamujenega.

b) Gledé na lastno osebo: Po grehu izgubljeno milost, božjo pridobiti; zamoriti po grehu ojačeno hudo nagnjenje (prav kakor Judje pri zidanju Jeruzalema, ko so se z jedno roko bojevali zoper sovražnike, z drugo pa zidali); zadostiti za časne kazni.

c) Gledé na bližnjega moramo povrniti in nadomestiti storjeno škodo na blagu ali dobrem imenu, in ne samo to, ampak popraviti moramo tudi škodo, katero smo storili na duši z besedo ali slabim vzgledom, da se tem vsposbudneje vêdemo in mnogo molimo za one, ki so trpeli škodo.

d) Posebno pa je treba poučevati o sredstvih, kako napredovati v krščanskem življenju. Taka so: Goreča molitev, zlasti zjutraj in zvečer; vestno praznovanje nedelj, posebno pozorno poslušanje pridige; gorečnost za sveto mašo, tudi ob delavnikih; pogostna izpoved in sv. obhajilo zlasti za one, ki so doslej živeli v smrtnih grehih; zatajevanje, posebno onim, ki so bolj nagnjeni k nečistosti; izkazovanje krščanske usmiljenosti; milo-

ščina; goreča molitev za bližnjega; natančno izpraševanje vesti — vse pa oziraje se na stanovske razmere.

Opombe zastran pogostnega sv. obhajila.

1. Kakor je uživanje krepkih jedij koristno le za zdravo, z delom dovolj utrjeno telo, tako je tudi pogostno sv. obhajilo le za ono dušo, katera v milosti božji hrepeni po božji ljubezni in se resno trudi za popolnost, a hkrati ne gleda toliko nase kakor na čast božjo in izveličanje duš. Takim osebam rad dovoli previdni izpovednik, da prejmejo večkrat sv. obhajilo, posebno še ako se pokaže, da napredujejo v dobrem. Da pa more presoditi, koliko sme dovoliti takim, je koristno, da jih opazuje v vsakdanjem življenju in o tem marsikaj popraša, ker samo po izpovedi sodeč se duhovni pastir kaj lahko zmoti.

2. Večkratnega sv. obhajila pa seveda ni dovoliti stalno, ampak le za določene obroke. Ko mine tista doba, naj dotična oseba zopet poprosi zanj.

Četudi dovoli izpovednik v redkih slučajih, vsak dan pristopiti k sv. obhajilu, naj vendar semtertje kak dan v tednu izpusti.

3. Ozira naj se pri vsem tem na domače razmere dotične osebe, če ima dovolj časa za pripravo in zahvalo, če ni prepogostno prejemanje domačim neprilično.

4. Pazi naj tudi na to, da se kaka oseba zaradi prepogostnega sv. obhajila ne prevzame. Če se zapazi kaj takega, ima izpovednik dovolj vzroka, da ji po svoji previdnosti odreče večkratno sv. obhajilo.

5. Tudi skrb za dušno blaginjo drugih utegne biti povod izpovedniku, da omeji pogostno sveto obhajilo: ako se namreč začne zavist pri drugih in ako se drugi nad tem vzgledujejo ter se je bati, da bi na kak (morda vplivnejši) del župnije to slabo ne vplivalo.

6. Zlasti pa naj ne dovoli prepogostnega sv. obhajila otrokom in dekletom (n. pr. vsakih osem dni); gotovo ne toliko časa, dokler ni prepričan, da resno hrepené po popolnosti.

Splošni opomini.

Izpovednik rad porabi v izpovednici lepo priliko, da kolikor mogoče blagodejno vpliva na izpovedanca. O vsakem izpovedancu si misli, da mu ga je poslal Bog kot sredniku izveličanja. Trdno upa, da bo njegova beseda po božji milosti rodila obilen sad, zakaj tudi zanj veljajo božje besede: *Źas vam bom dal usta in modrost, kateri se ne bodo mogli ustavlјati.*“ (Luk. 21, 15.) Svaril bo le z besedami, ki mu pridejo iz srca, polnega ljubezni in hrepenenja, koristiti dušam, ne bo pa svaril kar s priučenimi stavki. Saj ljubezen je iznajdljiva, ponudi mu za vsakega

pravo besedo, in ne redkokrat na tak način, da mora priznati božjo pomoč.

V svitu sv. vere mu je izpovedanec, čegar vnanjost je morda odurna in malo prikupljiva, nesrečen otrok božji, ki se nahaja v največji nevarnosti; potreben je pomoči, saj je vendar njegov brat, njegova sestra v Kristusu. In tako mu je mogoče, da tudi največjega in najbolj zavrženega grešnika zdravi z vso resnobo, a vendar se brez potrebe ne razburja, ne huduje, ne jezi. *Ljubesen se ne dá razdražiti, ne ravna napačno, ljubesen je potrpešljiva, je dobrotljiva.* Ne odžene nikogar, ne obupa tudi nad najbolj propadlim grešnikom, zakaj on pozna moč milosti božje, v njej upa pomoči in izveličanja za vsakega: *Ljubesen vse veruje, vse upa.*

Njegovi opomini — ne kakor bi pridigoval — so kolikor mogoče kratki in presrčni in sicer iz dvojnega namena:

a) Da obudi, utrdi in poveča pravi kes, ki ga pogrešamo često tudi pri takih, kateri niso storili velikih grehov, ampak se izpovedujejo le vsakdanjih napak, in pri otrokih. Le prepogosto se nevredni odvezujejo grehov, ako izpovednik kar podeli odvezo onim, ki se izpovedó le malih grehov. Potrebno je torej vsaj nekaj besedij obrniti v to, da vzbudi kes v grešniku s kako za to pripravno krščansko resnico. Za svoje opomine naj rad porablja dotične praznike: božič, veliko

noč, binkošti, sv. Rešnje Telo, praznike Matere Božje in svetnikov, ker so ravno ti posebno pripravni, da vzbudé prav srčni kes.

b) Da pospeši in izpopolni trdni sklep. Kolikokrat se pogreša sploh trdni sklep ali vsaj potrebna odločnost! Zato naj izpovednik izpovedanca opomni, da je neizogibna dolžnost zanj, varovati se te in one prilike, porabljati ta in ona sredstva. O važnih zadevah naj odločno zahteva, da mu stori izrečno trden sklep. Po priliki naj opomni grešnika na ostudnost greha, in kako nevarno je pasti zopet in zopet v greh. (I. Petr. 2, 22; Luk. 13 17.)

Pogosto je trden sklep tudi premalo določen. Zato naj dušni pastir tu pa tam grešniku označi točke, katere mora obsezati trdni sklep, in sredstva, ki so potrebna, da ga dovrši. V obče naj opozarja zlasti one, ki gredó pogosto k izpovedi, le na jedno važno točko. Seveda naj s svojimi opomini nikakor ne izkuša grešnika pridobiti na svojo stran ali iz častiželjnosti: *Ljubesen ni častilakomna, ne išče svojega.*

Svarilni opomini.

Kakor je včasih božji Izveličar resno grajal farizeje in jim očital grehe, a gotovo ne iz osebne mržnje, ampak da bi v sveti gorečnosti ganil trda srca, — tako poskuša včasih tudi dušni pastir v izpovednici resno očitaje in ostro svaré omečiti trdo srce. So namreč ljudje, trdi po naravi in brez-

brižni, globoko padli in v grehu zakrknjeni, katerim more izpovednik le tako ravnaje priti do živega ter obuditi v njihovem srcu stud nad grehom. Goreči dušni pastir po okoliščinah porablja tudi ta sredstva, toda

1. naj ne očita iz osebne mržnje in nevolje, ampak iz svete gorečnosti, da bi vzdramil grešnika ter mu koristil;

2. tega pa naj ne stori précej v začetku, da ne razdraži izpovedanca, in s tem vsega ne pokvari. To naj stori šele, ko ga je poprej pridobil dovolj zase, mirno, milo in krotko, ne samo z besedami, ampak tako, da sam to izprevidi iz razloženih krščanskih resnic;

3. nikdar pa naj tega ne izkuša doseči z očitanjem pri onih osebah, ki se že tako kesajo in so malosrčne, kakor se to nahaja včasih pri tistih, ki so udani skrivnim pregreham. Ako misli ali spozna, da pač sami izprevidijo svojo nadlogo in se odkritosrčno hočejo poboljšati, tedaj jih sprejme, tudi če zopet padejo, z ljubeznijo in dobrotljivostjo. Obžaluje njih padeč ter jih bodri, naj zopet vstanejo in ne nehajo boriti se zoper greh s pravimi sredstvi, posebno, da večkrat prejmo sv. zakramente.

Kjer spozna izpovednik, da bi bilo posebne koristi, a vendar težko izveličansko vplivati na grešnika, obrne naj se na Gospoda v najsvetejšem zakramentu, da si izprosi od njega razsvetljenja, ljubezni in moči.

Odveza.

Izpovednik naj se ravná, hoteč dati ali odreči odvezo, po pravilih dušnega pastirstva. Ako-ravno je rad pripravljen podeliti odvezo tam, kjer misli da so pogoji za to, ali se vsaj smejo še pričakovati, vendar se ne bo dal pregovoriti, da bi iz dobrotljivosti ali človeških ozirrov podelil odvezo onim, o katerih zanesljivo misli, da je niso vredni in se nadeja večje koristi, če jim jo odreče.

Vedno pa naj deluje na to, da je izpovedanec zadovoljen, ako se mu odveza odreče ali odloži, in da je pripravljen ob določenem času zopet priti.

Da v posebnih okoliščinah okrepi v njem zavest grešnosti, naj mu govori v začetku, kakor bi mu hotel odreči odvezo, a naj mu jo slednjič vendar podeli.

Zadoščenje.

Tudi tu naj se ravná izpovednik po določenih tridenškega zbora: sint opera poenitentiae *a)* pro qualitate criminum, a tudi *b)* pro facultate poenitentium salutaria et convenientia, ne forte conniveatur peccatis. Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Rectius est, imponere minorem debito, quam maiorem, quia melius apud Deum excusamur propter multam misericordiam, quam propter nimiam severitatem“; in „Melius est, ut sacerdos iudicet, quanta poenitentia esset iniungenda, iniungat tamen minus, quod poenitens tolerabilius ferat.“

Ali, kakor pravi sv. Tomaž iz Villanove:
„Facilem iniunxeris, acriorem consulueris.“

Vpraša naj večkrat, če je grešnik zadovoljen z naloženo pokoro. Če bo treba pokoro opravljati dalje časa, naloži naj kako krajšo. Boljše je namreč priti v nevarnost, spokornika vsled lahke pokore spraviti v vice, kakor pa da grešnik, če se mu naloži huda pokora, takoj misli, da je ne bo opravil in prejme tako po nevrednem sv. zakrament ali da se zboji izpovedi in pride v obeh slučajih v nevarnost, vekomaj se pogubiti.

O izpovedi moških oseb.

Možje in mladeniči prihajajo, žal, navadno mnogo redkeje kot ženske k izpovedi, in vendar je želeli, da bi ravno ti prihajali večkrat. Zakaj kolikor vplivnejše mesto večinoma imajo v življenju ter potrebujejo zato več bogoljubnega duha, da bi uspešno delovali, so z druge strani v tem večji nevarnosti po svoji naravi in občevanju s svetom, da opešajo v krščanskem življenju in zaidejo v zmote.

Dasi so izpovedniku ženske osebe v izpovednici dobro došle, so mu vendar moški še ljubši. Rad naj jih zato nagovarja k večkratnemu prejemanju sv. zakramentov, zlasti še ako je od zadnje izpovedi preteklo preveč časa. Naj bo tedaj nanje tudi v izpovednici posebno pozoren in naj

jih na podlagi verskih resnic vspodbuja k odločnemu krščanskemu življenju.

Posebno naj jih svari pred zanikarnostjo pri molitvi, vspodbuja naj jih k posvečevanju nedelje, ko naj pusté svoja opravila in skrbé za dušo. Opominja naj jih, da radi poslušajo besedo božjo, zakaj kdor redkokdaj poslušá pridige, bo težko dalje časa živel prav krščansko in bo slednjič zapravlil izveličanje.

Krščanskim možem naj na srce polaga zmernost v pijači, posebno tedaj, če se v tem večkrat pregrešé; predočuje naj jim, kako silno nevarno je, da ne postanejo polagoma pijanci. Njih posel, po katerem jih izpovednik lahko vpraša, dá mu često priliko, da jim priporoča vestnost pri tujem blagu. Če ima povod dvomiti, ali so trdni v vsej krščanski veri, vpraša jih tudi v tem oziru. Večkrat jih mora svariti pred slabimi časopisi in dvomljivimi družbami. — Zakonske navaja k dolžni ljubezni in miroljubnosti med seboj, svari jih pred vsako nedostojnostjo v zakonskem življenju. Posebno pa naj se bojuje zoper nedostojno govorjenje, zlasti med pomočniki, posli in mladino. Očete opominja njih dolžnostij do otrok, gospodarje dolžnostij do poslov.

Mnogo mož, zlasti takih, ki imajo preveč posvetnih opravil in teženj, je pri izpovedovanju svojih krščanskih dolžnostij jako površnih, in se tudi obtožujejo svojih grehov površno in nedo-

statno. Ni napačno, če jih vpraša, ali mislijo s takim življenjem res priti v nebesa? Če pa torej spoznajo, da morajo začeti drugače živeti, čemu se obotavljajo, koutegnejo vendar vsak trenutek umreti!

Dušnemu pastirju naj bo posebna skrb na srcu, da obvaruje mladeniče greha zoper sveto čistost, ali da jih zopet pripelje na pravo pot. Zato naj jih svari pred lahkomiselnim mladim svetom, umazanim govorjenjem, posebno pa prezaupljivim občevanjem z osebami drugega spola pozno zvečer ali na samotnih krajih.

Kot skrben izpovednik naj obrača svojo skrb posebej na one nesrečneže, ki so se pogreznili v skrivne pregrehe, in naj vse poskusi, da jih reši iz sovražnih okov. Polaga naj jim na srce, da se jim bode z milostjo božjo gotovo posrečilo ukrotiti svoje nagnjenje, če le resno in vstrajno porabljajo prava sredstva.¹⁾

Mladeniče, ki morajo postati vojaki, naj modro opominja, in jim dá pripravne nauke na pot. (Morebiti tudi kako knjigo za vojake.)

¹⁾ Morebiti bo koristno, reči takemu: „Če bi imel telesno bolezen in bi ti zdravnik rekel, da boš umrl, ako ne porabljaš pripravnih sredstev, dasi so draga in neprijetna: ali ne bi bil takoj pripravljen rabi ti jih vkljub stroškom in neprilikam? — Ravno taka bolezen, ki le prerada pelje v večno smrt, je tvoja strast. Premagati jo moreš le tedaj, ako rabiš za to primerna sredstva: molitev, pogosto izpoved in sv. obhajilo, da se izogibaš takih prilik itd. Ali se mar hočeš obotavljati?“

Ako mu gre za izvolitev stanú, naj pomaga z besedo in svètom.

O izpovedi ženskih oseb.

Izmed onih, ki pridejo k izpovedi, so ženske osebe skoraj vedno v največjem številu. Dasi je obžalovanja vredno, da ne pridejo mladeniči in možje z večjo vnemo, vendar je veselo znamenje, če ženske goreče prejemajo svete zakramente. Upati smemo, da na ta način delajo za svojo dušno korist in hkrati tudi za izveličanje svojih mož in sploh oseb v svojem delokrogu.

Koliko vplivajo v resnici pobožne žene na svoje može, matere na otroke, gosposdinje na vso hišo! Zares, krščanska dekleta so kot hčere blagoslov za družino, kot deklet za gospodarje in soposle in še posebno za mladeniče. (Kolikokrat je lahkomiselnost deklet povod, da se pokvarijo mladeniči!)

Ženske so seveda bolj nagnjene h krščanski pobožnosti in veliko bolj napredujejo kakor moški, ako jih izpovednik prav vodi in napeljuje.

Toda pri njih se pogosto pokažejo prav velike težave. Tu je pogosto ves trud izpovednikov brezuspešen in vse nade zastonj. Njih pobožnost je rada le neka čutnost brez trdne podlage, da niso zanesljive; imajo neredno nagnjenje do izpovednika, ki je morebiti celó v zvezi s čutnostjo. Ker so nagnjene k ničemurnosti, služi jim tudi

pobožnost v to. Hlinijo se in lažejo, nekatere pa so zvite tako, da s tem varajo izpovednika.

Goreč izpovednik pa se po takih težavah ne bo dal zapeljati, da bi obupal nad vsem ženskim spolom, kakor se tu in tam zgodi pri duhovnikih. Toda ti gledajo le na ženske slabosti, se prav nič ne ozirajo na njih pobožnost, ampak imajo vse le za pobožnjaštvo, svetohlinstvo in prazno zunanost; zato so odurni proti ženskam. S tem pa delajo mnogim največjo krivico. Krivi so, če jim odrekó svojo pomoč, da marsikatera oseba, ki bi bila pod razumnim vodstvom lahko uspevala najbolje, v dobrem zastane ali se celó izgubi. Brezdvomno si naložé veliko odgovornost taki duhovniki, ker ravnajo tako nepremišljeno, ne-spametno in samooblastno.

Na vse to pa naj dušni pastir ne gleda. On ima tudi ženske osebe za otroke božje in svest si je dolžnosti, da mora pridobiti tudi nje za Boga, da jih mora vkljub napakam, slabostim in pomanjkljivostim navajati k strahu božjemu in pobožnosti, da se svojih napak zmerom bolj oprosté.

Seveda je treba tudi ostro postopati proti njim, če le preveč rastejo njih nerednosti in ves trud nič ne pomaga. Če ne gre drugače, treba jih je tudi zavriniti, toda šele potem, ko so bila vsa do sedaj omenjena sredstva brezuspešna.

Zares bi včasih izpovedniku in njegovim naravi bolj ugajalo, ko bi odslovil nekatere osebe,

ker so tako zoprne, toda dokler ima še kaj upanja z milostjo božjo kaj doseči, toliko časa jih vkljub vsej nevolji ne bo kar odslovil.

In tako se mu posreči večkrat, da take osebe spravi na pravo pot.

Kako ravnati z različnimi ženskimi izpovedanci.

a) Zakonske žene.

Dušni pastir naj se posebno prizadeva, da zakonske žene navaja sveto živeti v zakonskem stanu in natančno izpolnjevati dolžnosti do svojih zakonskih mož. Opominja naj jih, da so jim dolžne ljubezen in da jih morajo podpirati v krščanskem življenju s svojim vzglednim življenjem in opominjanjem; da morajo njih napake potrpežljivo prenašati in vse storiti, da se zopet povrnejo na pravo pot, če so jo zgrešili. S posebno vnemo morajo zanje moliti. Koliko žená je že tako rešilo svoje može! Ob priliki naj opomni ženo, naj pazi na zakonsko čistost, naj jo svari pred izgredi, kažoč ji, da je popolna zakonska čistost pogoj trajne zakonske sreče in večnega zveličanja.

b) Matere.

Dušni pastir pazi posebno na to, da v izpovednici pravilno ravna s krščanskimi materami. Opozarja jih, kako važne in polne odgovornosti

so njih materinske dolžnosti: da skrbé za svoje otroke, jih navajajo k molitvi, jim prigovarjajo in jih vodijo k dobremu, jim svetujejo, kako naj odpravljajo svoje napake ter jim svetijo z besedo in dejanjem h krščanskemu življenju, jih varujejo mladostnih nevarnostij in molijo zanje. Posebno opominja izpovednik krščanske matere, naj kolikor le mogoče pazijo tudi na tiste otroke, ki so zunaj doma, naj zabranjujejo nevarno občevanje z drugimi ljudmi, naj ne dovolijo, da bi njih lastni otroci različnega spola spali skupaj itd. (Glej knjigo: „Christliche Mutter.“)

c) Učiteljice.

Kolikor bolj vé dušni pastir čislati poklic in nalogo učiteljice, kar velja tudi zastran učitelja, toliko bolj mu je na skrbi, ako je njen izpovednik, da jo opozarja, kako važen in odgovoren je njen poklic, in kako potrebno je ravno zanje, da je pobožna in da živi v strahu božjem. Vspodbujevaje jo k takemu življenju opozarja jo, naj večkrat prejema sv. zakramente, da more toliko srčneje izpolnjevati težavne dolžnosti svojega stanú. Navaja jo tudi, kako naj otroke vzgaja v resnici krščansko. Kaže naj sploh vedno, kako se zanima za šolo.

č) Hišne gospodinje.

Opominja jih kazaje na dolžnosti krščanskih gospodinj, da čujejo nad svojimi posli, da jih zvečer

pozno ne puščajo iz hiše, da pazijo, kako je med hlapci in deklami, da svojim poslom dajó priliko hoditi v cerkev ter sploh krščansko zanje skrbé.

d) D e v i c e.

Pred vsem se trudi, da jim s krepkimi opomini in dobrimi sveti pomaga ohraniti sv. čistost. Če so v službi, v kateri jim preti nevarnost od soposlov, od sinov, od gospodarja ali drugih v hiši, opomni naj jih, da prej ko prej zapusté dotično službo. Svári jih pred znanjem brez vednosti starišev.

Sicer pa jih opominja, naj si iščejo pomoči in varstva v molitvi, v cerkvi, in zlasti še, da večkrat prejemajo sv. zakramente. Zlasti si prizadeva, da se neveste ohranijo neomadeževane, in zato naj jim pripoveduje, da je vse ležeče na božjem blagoslovu, katerega si pa odganjajo z nečistim življenjem pred zakonom. Priporoča jim tedaj še pogosteje prejemati sv. zakramente.

e) Večkratni obhajanci.

Akoravno dušni pastir na vso moč pospešuje večkratni prejem sv. zakramentov, vendar je tudi tukaj previden. Zakaj pri mladem (ženskem) spolu se tako rado kaj pritakne, kar utegne sad svetih zakramentov mnogo zmanjšati. Morda se vtihotapi kaj čutnega, nekako hrepenenje, da bi

izpovedniku ugajala, nekaka častihlepnost odlikovati se pred drugimi, in podobnega kaj, kar je zlasti ženskemu spolu bolj prirojeno.

Zato poskuša in preudarja, oziraje se na osebe, na njih dušno razsodnost, na domače razmere, na vspeh pogostnih izpovedij. Ako se n. pr. kaka oseba vkljub pogostni izpovedi zopet in zopet izpoveduje napak, katerih človeška slabost ne izgovarja dovolj, tako najprej nagovarja, da se poboljša, in če to ne pomaga, odreče jej večkratno izpoved. Nove izpovedance pušča, kakor so bili navajeni do sedaj, dokler jih ne spozna bolje.

Navod, kako hrepeneti po popolnosti.

Zakaj so po nekaterih župnijah duše, ki resno hrepené po popolnosti, po drugih jih pa ni nič ali skoraj nobene? Zato, ker so v onih bili in so dušni pastirji, ki so poklicane duše znali nagniti k popolnosti, jih v tem hrepenenju podpirali in vodili, v drugih župnijah pa takih dušnih pastirjev ni bilo in jih ni. Cvetlice so rastle, a gojiti jih ni znal nihče. Zlato je bilo v gori, a nihče ga ni znal spraviti na svetlo.

Kolik blagoslov je prava krščanska popolnost za dotično osebo samo, za vsako župnijo, da, za celo cerkev! Blagoslov se razširja po vzgledu, po molitvi, po priprošnji, po zatajevanju samega sebe.

Izpovednik ima mnogo prilik, da vspodbuja in vodi take duše k hrepenenju po popolnosti. Apostolski mož ravná tako-le:

a) Vspodbuja izpovedance, katere spozna za to sprejemljive, k popolnosti z besedami Skrivnega razodenja (22, 11.): *Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetejši*, in z besedami Jezusovimi: *Bodite popolni kakor je vaš Oče nebeški popoln.* (Mat. 5, 48.)

b) Poučuje jih o bistvu popolnosti, da ni že popoln, kdor večkrat prejme svete zakramente, ampak da ondi dobiva le potrebnih milostij za vedno večje hrepenenje po popolnosti. Bistvo popolnosti pa je v tem, da si kristijan stanovitno prizadeva vsak čas in v vsem ravnati po božji volji, zlasti stanovske dolžnosti vestno izpolnjevati in sploh vse delati v krščanskem duhu.

Posebej poudarja to proti onim, kateri v svojih pobožnih vajah storé skoro preveč, premalo pa se trudijo odložiti svoje napake ter so v nevarnosti, da jih vsled tega ljudje v zaničljivem pomenu ne začnó obkladati s „treijalkami“ in pobožnjaki.

Jako zoprno mu je, ako se kdo hoče izkazovati v pobožnosti pred ljudmi (v molitvi, v pobožnih vajah, z obiskovanjem cerkve, s svetimi podobami, s črno obleko in še na raznovrstne pobožnjaške načine), ko mu pa pri vsem tem nedostaje prave, resnične pobožnosti. Takega kristijana zunanja pobožnost se ne opira na krščansko gorečnost, ampak bolj na naravo, na čutnost, na ničemurnost in na sebične namene.

Zato se pri takih razodevajo še druge napake nebrzdane človeške narave, dostikrat silno grde, kakor so n. pr. samoljubje, dušni napuh, prevzetnost nad drugimi, ki ne ravnajo ravno tako. Taki ljudje govoré brezobzirno o svojem bližnjem, ostro ga sodijo, hudo grajajo, nevoščljivi so mu; taki ljudje so radi ljubosumni, silno svojeglavni, jako občutljivi itd. In ob vsem tem se po zunanje na videz kažejo še prav pobožne! Take vrste oseb, katere bi bile s temi in takimi napakami jake obložene, je hvala Bogu malo, a nahajajo se vendar-le.

Take osebe, in četudi bi ne bile polne vseh teh napak, so apostolskemu pastirju jako zoprne, zdé se mu silno odurne. In ko bi ga vodil samo naravni nagon, obrnil bi se z gnevom od njih, kakor je to storil že marsikateri duhovnik: odpodi tako osebo od sebe in od izpovednice in se neče sploh nič ž njo ukvarjati. Kako lahko se ob tem zgodi, da ima za svetohlince tudi take, kateri niso, ali niso taki, da bi se ne dali spraviti na pravo pot, ko bi jih kdo prav vodil. To je samovoljno in samooblastno ravnanje, katero more takega duhovnika vest hudo obtežiti, ker je s plevelom poruval tudi pšenico.

Apostolski dušni pastir se pobriga za vsakovrstne izpovedance, naj mu bodo še tako zoprni. Saj so vendar-le otroci božji in morda ravno zato, ker mu delajo tolike sitnosti, zelo obžalovanja

vredni otroci božji, katere mu je Gospod dovedel zato, da jih on spravi na pravi tir. Tako izkuša, zanašaje se na božjo prizanesljivost, resno pa vendar ljubeznivo ž njimi ravnati ter jih poučevati, da spoznajo, kako napačni so, in trudi se jih vsaj počasi popoljšati.

In posrečilo se mu bo pogostokrat, da bo potolažen in oveseljen spravi na pravi tir zlasti take osebe, katere so bile bolj v zmoti, ne vedoč, kaj je resnična popolnost.

Samo tiste osebe, katere so prav v slabem pomenu pobožnjaške in pri katerih ves njegov trud ne izdá ničesar, odvrne slednjič odločno od sebe, pa še takrat na tak način, da bi se jim bilo možno še popoljšati.

c) Posebno pa se ozira, ko navaja duše k popolnosti, na osebne, hišne in druge razmere dotičnih oseb. Zlasti brzda tiste, ki so nagnjene k posebnim in nenavadnim pobožnim vajam (mrtvenje, bičanje), ker to lahko zapelje marsikoga v dušno prevzetnost in je drugim nadležno. Priporoča jim preprosto, tiho, skromno pobožnost, po vzgledu prečiste Device in sv. Jožefa.

č) Seveda jim nasvetuje tudi pomočke, kako napredovati v popolnosti, kako jih je treba porabljeni; vendar pa naj zraven vedno naglaša, da so to le pripomočki, a ne še popolnost sama.

d) Vspodbuja naj dotične prav posebno, naj opravljajo dela krščanske ljubezni, ki so znak

pravega kristijana, bodri jih k delom krščanskega usmiljenja, vnema jih za čast božjo, za sveto cerkev in molitev za njene stanove, za duhovnike, učitelje, stariše, predstojnike, za mladino, za grešnike, za pravične, za stiskane, za bolnike, za umirajoče in umrle itd. Naj jim izkuša dopovedati, da je pobožnost, ki gleda le nase, še zeló nepopolna, da se mora razodevati v goreči priprošnji, s čimer morejo zaslužiti tudi zase velikih milostij. Rad naj jim namigne pri izpovedi, da molijo v ta in oni namen, in naj smatra svoje dobre in goreče izpovedance za pomočnike v molitvi za vse zadeve, ki so mu pri srcu. Zbira naj jih zopet in zopet krog sebe v množico pobožnih molivcev. Kako mogočen bo potem!

e) Da bolj goreče napredujejo in hrepené po popolnosti, naj jih navaja k dnevnemu redu, ki ugaja njih razmeram, opominjaje jih, koliko blagoslova jim prinese določeni red v življenju, če se ga, kolikor le možno, držijo zvesto.

f) Naj ne bo preoster v svojih zahtevah, izpregleda naj jim napake, ako je prepričan o njih dobri volji in gorečnosti, a vendar naj ne odneha vedno jih iznova bodriti, da zatirajo svoje napačne razvade.

g) Prepričan, da more tem uspešneje druge voditi k popolnosti, čimbolj si sam prizadeva zanjo in v njej napreduje, ima za tem svetejšo dolžnost tudi sebe izpopolniti.

h) Zaradi ljubezni do svojih vrlih izpovedancev in srčno hrepeneč, da bi bolj in bolj napredovali, priporoča nje same in svoje prizadevanje v mnogi in srčni molitvi Gospodu.

Tako napeljuje apostolski dušni pastir svoje izpovedance k popolnosti. In kaj doseže s tem? Vedno bolj se bo množilo in izpopolnjevalo število pobožnih, Bogu posvečenih duš, ki bodo s svojim lepim vzgledom druge vspodbujale, ki bodo s svojim pobožnim delovanjem, s svojimi molitvami in priprošnjami razširjale blagoslov krog sebe in v svojem času umrle srečne smrti, da jih sprejme Gospod v število svojih izvoljencev v večno slavo in neskončno veselje.

O onih, ki so prebojazljivi.

Tudi s takimi osebami ravna dušni pastir ljubeznivo in skrbljivo, zakaj njih bojazljivost jih posebno ovira v napredku in daje izpovedniku lepo priliko, da jih spravi zopet v pravi tir.

Najprej naj si prizadeva, da jasno spozna vzrok njihove bojazljivosti in če je sploh opravičena. Ako se razteza na prejšnje izpovedi: so-li bile veljavne ali ne, naj popraša po vzrokih. Če je bojazljivost utemeljena, naj izpovedanec opravi dolgo izpoved, toda v drugo, ali če v prejšnjih izpovedih ni najti vzroka za dvom, naj odločno prepové siliti v vesoljno izpoved in še dalje omenjati to stvar; tirja naj slepo pokorščino in naj pozneje tega ne razpravlja in ne razjasnjuje.

Če je izpovedanec v skrbeh zaradi tačasne izpovedi n. pr. zavoljo izpraševanja vesti, opomni naj ga, da se zahteva za veljavno izpoved le obtožba smrtnih grehov, ki jih pač ni lahko pozabiti. Določi naj mu, če treba, nekaj časa, a ne preveč, za izpraševanje vesti.

Ako je v skrbeh zavoljo kesa, naj ga opozori, da sme biti miren, če le odkritosrčno želi obžalovati svoje grehe in morda moli, ko je prosil Boga milosti, kes iz knjige ali na pamet. Obtožbe zaradi pozabljenih grehov po odvezi praviloma ne posluša, prav tako ne grehov med izpovedjo in sv. obhajilom, ali obtožbe, da ni bil tešč, ako tega ne ve tako za gotovo, da bi lahko prisegel. Tudi naj ne posluša grehov, ki bi jih bili storili med izpovedjo in sv. obhajilom s premalo pobožnostjo, dvomom, bogoskrunskimi mislimi. Pred pripravo naj ob kratkem prosijo Boga za pravo pobožnost, zaupaje, da bo ž njo zadovoljen. Tudi naj ne poštevata grehov zaradi nečistih izkušnjav, zakaj o vsakem, ki je trdno sklenil živeti čisto in prosi Boga za to milost, sklepa se lahko, da ni grešil, ker bi sicer jasno spoznal, ko bi bil res grešil. Ako jim ne dovoli, ne smejo k drugemu izpovedniku.

Bojazljive osebe rade omenjajo tudi strah pred nerednim nagnjenjem do izpovednika. Toda previden izpovednik za to ne more mnogo, saj je čisto naravno, da so mu ravno taki bojazljivi ljudje,

ki vedó, koliko dolgujejo svojemu izpovedniku, srčno hvaležni in udano naklonjeni. Zatorej jih tolaži, naj jih to ne skrbi, naj ne mislijo na izpovednika, naj ne govoré z drugimi o njem in naj ga tolikokrat ne obiščejo.

Ako pa zasledi, da so nekatere osebe le preveč nanj navezane, da se n. pr. le predolgo izkušajo muditi v izpovednici, da le prerade govoré o izpovedniku, iščejo priti v njegovo obližje, so le prerade navzoče pri njegovih bogoslužnih opravilih, ga preveč obiskujejo, pošiljajo darila, so ljubosumne do drugih izpovedancev, o katerih mislijo, da jih izpovednik bolj odlikuje, kakor nje: vse te najprej opozori na nevarnost takih pojavov, jih posvari, naj vse tako opusté, in jih slednjič, če okoliščine to zahtevajo, pošlje k drugemu izpovedniku. V resnici neredno nagnjenje je namreč smrt bogoljubnosti in prave pobožnosti.

Težave v izpovednici.

Izpovedovanje je v zvezi s težavami, ki so neprijetne in nadležne tudi gorečemu dušnemu pastirju. Dolgo sedenje, vremenske neprilike, izprijeni vzduh, vtisek različnih izpovedij, zadrege in dušni trud pri napeti pazljivosti in druge stvari napravljajo velike težave.

Toda z druge strani nudi izpoved toliko zadoščenja, tolažbe in dušnega veselja, da mu je prav ljuba ta nadloga. Saj v izpovednici ima lepo

priliko, delovati za dušni blagor ljudij, jih reševati in jim pomagati, da se lože in gotoveje izveličajo. Tu spoznava izvrstne dušne lastnosti, tu vidi v svojo vsodbudo, kako deluje milost božja v sreih človeških. To spoznanje ga zopet spravi in pomiri s človeštvom, ki se površnemu opazovavcu često zdi tako zoprno.

In koliko povoda za molitev mu ponuja ravno izpovednica! Tudi ga krepča za molitev in notranje življenje.

Tolažba izpovedniku, da se pomiri.

Izpovednica je brezdvomno v zvezi z mnogimi težavami, pa tudi z mučno bojaznijo, ali ni morda vodil izpovednik sam sebi izročeni duš napačno, da ni kaj prav razsodil ali po vrednosti delil in pridrževal odveze.

Toda pomiri naj ga zavest, da odkritosrčno želi opravljati svojo službo po volji božji, da si prizadeva v spominu ohraniti in razširiti za izpoved potrebne vednosti, in da ne preneha prositi Gospoda pomoči. Če to stori, sme upati, da ne bo storil bistvenih napak, in mu bode Bog izpregledal morebitne pregreške.

Sčasoma bo izpovedoval vedno bolj varno in nezmotno, posebno še, ker mu stoji po molitvah in duhovskem stanu posebna milost ob strani.

Nevarnosti za izpovednika.

Ako govorimo o nevarnostih izpovednikove službe, niso v vrsti grehov zoper šesto zapoved božjo, kakor bi morda kdo mislil. Ker je resno sklenil, ohraniti sveto čistost neomadeževano in tudi marljivo porablja za to pripravna sredstva, zlasti molitev, ker mu je v pomoč milost njegovega poklica in opravila ter ga tudi varuje svetost kraja, zato ga take obtožbe bolj nagnejo k studu nad grehom in k pomilovanju, nego bi mu vzbu-jale kake izkušnjave.

Nevarna bi bila izpovednica izpovedniku le tedaj, če bi morda zaradi neduhovskega življenja, popustljivosti v duhovskih vajah in opravilih, zaradi nedelavnosti in nezmernosti že omahoval v sveti čistosti. Seveda v tem slučaju bi take obtožbe iz tlečih isker zanetile plamen in dale povod grehom tje do tistega, ki se imenuje crimen sollicitationis.

Večja nevarnost za izpovednika je morebiti ozko razmerje, v katero ga privede dušnopastirska dolžnost pri osebah drugega spola. Ta nevarnost bi bila v nerednem nagnjenju do taciñ oseb.

Mlajše osebe ženskega spola, posebno pobožnejše, si rade izvolijo mlajše duhovnike za izpovednike, zlasti one, ki so pobožnega življenja. Tega pa ni kratkomalo zametovati, dasi tudi večkrat to storé bolj iz naravnih ozirov. To utegne

imeti tudi to dobro stran, da je zanj sredstvo, s katerim obvaruje mladino lahkomišelnosti, jo nagiblje, da pogosto prejema svete zakramente, da posluša božjo besedo, da hodi rada k službi božji in sploh goji v mladini verski čut.

Naj ima taka nagnjenost začetkom tudi kaj naravne primesi, sme se vendar upati, da se bo s pravilnim ravnanjem izpovednikovim in svetim opravičanjem bolj in bolj manjšala in se slednjič izpremenila v čisto in pravo pobožnost.

Srečni torej oni mladi ljudje, ki imajo modrega apostolskega vodnika in izpovednika! Znal jih bo držati v pravih mejah, jih posvečevati in pravilno voditi. Tudi se bo z vsemi močmi trudil, da jih pridobi popolnoma za Boga, in zraven se bo trudil, da okrepi tudi v sebi pravo in močno ljubezen do Boga.

Ne misli naj pa samozavestno, da ni zanj nobene nevarnosti, ko je vendar za vsakega, tudi najboljšega duhovnika. Morda je tem večja, čim boljši so izpovedanci, čim sprejemljivejši so za njegov vpliv, čim poslušnejši za njegove opomine in navodila, čim bolj goreče hrepené po popolnosti, in posebno še, ako imajo tudi sicer prikupljive lastnosti.

Kako lahko se pri takih okoliščinah izcimi v srcu neredno nagnjenje iz prvotnega opravičenega in hvalevrednega spoštovanja in ljubezni! Ako se to nagnjenje ne zatrè, ampak še s premislekom ne-

guje, se s tem že omadežuje devištvo. Vedno bolj bo to škodljivo vplivalo na animus sacerdotalis in na gorečnost v dušnem pastirstvu, iz česar pridejo žalostne posledice, kakor kaže izkušnja pomilovanja vredne vzglede. Pravi dušni pastir naj se ravna v tem oziru po sledečih pravilih:

1. Neprenehoma naj ima pred očmi nevarnost in naj ponižno spoznava izprijenost človeške narave z izveličalno bojaznijo za sebe, kar ga sili k previdnosti in k molitvi.

2. Vedno naj si je v svesti svete dolžnosti, ki jo je prevzel s celibatno obljubo (ordo), varovati se ne le vsakega greha proti sveti čistosti (negativna stran obljube), ampak pridržati tudi (po I. Kor. 7, 32—33) vso ljubezen svojega srca Gospodu (pozitivna stran).

3. Pogosto naj premišljuje, kako nasprotje je v tem, če se duhovnik — poklican tako visoko, tako blizu Gospoda, s tako veličastno močjo in nalogo — udá tako nizki stvari. Kako ničén je užitek, kako grda je že vsaka nespodobna misel, kako globok je padec, kako neizmerno zlo, *a)* ko izgubi srečo in izveličanje dobrega, častitljivega duhovnika; *b)* ko si nakoplje nesrečo potrtega srca in čimdalje večjo nevoljo nad duhovskim stanom in njegovimi dolžnostmi; *c)* ko si nakoplje zlo, ki nastane s tem, da zabrani blagoslov, ki bi ga rodilo delovanje, molitev in vzgled dobrega duhovnika; *č)* ko si nakoplje

škodo, ker je slabo izpolnil, oziroma ker je zanemaril svoje verske dolžnosti, dal slab vzgled in storil pohujšanje; *d*) ker je v smrtni nevarnosti večnega pogubljenja!

4. Pripravljen naj bo takoj zadušiti tako nagnjenje, brž ko je začuti v sebi, in varovati se vsega, kar bi je gojilo. Zatorej *a*) zabranjuje, da se take osebe predolgo ne zamudé v izpovednici; *b*) ne pusti, da bi ga izpovedanci obiskovali, ali jih pa jako hitro odpravi, ako pridejo po opravku; *c*) nikdar ni prijazen, marveč resnoben, in tu ne gleda na nič drugega, kakor na to, da je krepost prva stvar.

5. Ako je nagnjenje čimdalje hujše in trdovratnejše, odpravi dotične osebe k drugemu izpovedniku, ne oziraje se na njihove ugovore, pa tudi ne na prekanjenost lastne narave; *callida est*. (Mat. 18. 8—9.) *Simanus scandalizat, abscide . . .*

6. Slednjič mu je pa tudi dolžnost, ko se ozira na to težavo, da z gorečo molitvijo in premišljevanjem, z učenjem sv. resnic in neprestano delavnostjo, z zatajevanjem in zmernostjo v sebi poživlja duha pravega apostolskega pastirja. To so poleg milosti božje najboljše pripomočki v tej nevarnosti.

Apostolski dušni pastir pospešuje pogostno prejemanje sv. zakramentov.

Apostolski dušni pastir je trdno prepričan, da noben drug pripomoček krščanskega življenja v župniji, pri družinah in pri posamnikih tako izdatno ne ohranjuje in utrjuje, kakor pogostno preje-

manje zakramentov sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa. Da pride do zaželenega namena, dela

A. z besedo. 1. V pridigah in v krščanskih naukih razlaga večkrat veliko važnost teh zakramentov za krščansko življenje (*ex professo*). 2. Kadar govori o drugih predmetih (n. pr. o grešni priložnosti, o povratku v greh, o izberi stanu, o trpljenju in o izkušnjavah), ne pozabi nikdar kot najboljših pripomočkov imenovati teh zakramentov. 3. V izpovednici vsakoga, zlasti nečistnika, izkuša privedi do večkratne izpovedi s tem, da jo nalaga za pokoro. 4. Kot katehetu mu je najdražji predmet razlaga sv. zakramentov. 5. Pred prazniki razlaga vernikom, da jih ne morejo lepše obhajati kot s tem, da se približajo mizi Gospodovi.

B. z dejanjem. 1. Za izpovednico je vedno pripravljen, izpovedance pa sprejema ljubeznivo in usmiljeno. 2. Vpeljuje nove bratovščine in verske družbe, skrbi pa tudi, da se one, ki so že vpeljane, lepo razcvitajo. 3. Napravlja ob raznih prilikah skupna sv. obhajila in gleda na to, da se kolikor mogoče godé slovesno.

Da se izpovedi in sv. obhajila z vso resnobo in svetim spoštovanjem opravljajo, ne pozabi na prižnici velikokrat razlagati, kako se je obnašati pri izpovednici, kako pri angelski mizi itd.

Blagoslov pogostnega prejetanja sv. zakramentov se prav kmalu očitno pokaže, ako se pospešuje s pravo gorečnostjo in s pravo pastirsko modrostjo.

Apostolski dušni pastir — pri bolnikih.

Sv. dolžnost kliče dušnega pastirja k bolnikom. Tu ga čaka jedna najjimenitnejših nalog pastirskega delovanja; tu ima večkrat jedino priliko, da poskrbi za večni blagor umirajočega človeka.

Gorečnost pri bolniškem pastirovanju je vsestransko plodovita:

1. Za dušnega pastirja samega, ker ga vodi na polje najlepših duhovnih in telesnih del usmiljenja. *b)* Pomaga mu, da spoznava osebe, družine in razmere po župniji. *c)* Pridobiva mu zaupanje župljanov, ker se ljudstvo najlože prepriča o njegovi pravi gorečnosti, ako vidi njegovo skrb za bolnike. *č)* Dobro urejeno bolniško pastirovanje pa tudi sladi težavno butaro duhovnikovo ter mu je večkrat jedino tolažilo v bridkih urah.

2. Za domačine bolnikov. Dušni pastir jim postane bolj domač; vedno bolj mu zaupajo, vedno bolj ga ljubijo. Njegova beseda na prižnici in v izpovednici kmala bolj izdaja, pa tudi v hiši more sedaj tega posvariti, sedaj onemu svetovati in tako blagodejno vplivati na družinske razmere.

3. Za bolnika. Morda ga je treba pripraviti za bližnjo smrt. Ali pa ni od te priprave naravnost tudi odvisna srečna smrt? In četudi ni bližnje smrtne nevarnosti, ima duhovnik ravno ob

bolniški postelji bolnika najbolj v svoji oblasti. Tu ima priliko, da natančno obravnava njegove dušne stvari; tu more vsakemu posebej dajati ravno njegovi osebnosti in njegovim potrebam prikladne opomine in svarjenja; tu je srce človeško vse bolj mehko in sprejemljivo kakor ob zdravih dneh.

Koliko tisočev je sedaj izveličanih, katere je le skrb in gorečnost duhovnikova na bolniški, oziroma smrtni postelji otela večne pogube! In ravno zato tak duhovnik neče poznati svojega poklica in naravnost zanemarja najsvetejše dolžnosti, ki se bolnikov ne usmili, jih ne obiskuje in jim ne pomaga. Tak nikakor ni apostolski dušni pastir.

Kako pričjenja obiskovati.

a) Duhovnika kličejo.

1. Bolezen je nevarna. V tem slučaju se apostolski dušni pastir poklicu takoj odzove, zakaj le tako je morda še mogoče bolniku sv. zakramente podeliti, od katerih je večkrat odvisna srečna večnost. Tudi pri bolnikih katere pozna kot pobožne duše, nikdar ne odklada. — Bodi tedaj črna noč ali najgrše vreme, naj množica spokornikov oblega izpovednico, ali naj ima še tako važno opravilo, naj bo ob nedeljah pred ali po službi božji, naj mora zapustiti še tako prijetno družbo ali darovati še tako veliko veselje —, vedno

se takoj odpravi na pot, če mu le fizična ali največja moralna nezmožnost ne brani. Ne izgovarja se tudi nikdar, da je kdo drugi v prvi vrsti k bolniku iti dolžan, zlasti ko bi vsled tega mogla nastati kaka zamuda.

Torej: *Ecce ego, vocasti enim me!* — Kolika sramota, ko bi se v takem slučaju obotavljaj in ko bi za rešitev neumrjoče duše ne bil pripravljen vsega darovati ter bi ne hotel z veseljem prevzeti največje neprilike!

In kolika odgovornost, ko bi vsled njegove krivde bolniki umirali brez svetih zakramentov, morda celo v smrtnih grehah! Kako naj bi tak duhovnik pomiril svojo vest?¹⁾

2. Bolezen ni ravno smrtno nevarna. Tu gre ločiti: a) bolezen ni sicer smrtna, pač pa ne brez nevarnosti. V tem slučaju ravná apostolski dušni pastir tako, kakor smo ravnokar omenili, toliko bolj, ker domači nevarnosti večkrat ne poznajo.

b) bolezen ni nevarna. Tudi tu gre duhovnik rad, ako mu le dopuščajo važnejši pastirski

¹⁾ Vzrok, da navadni ljudje stanja bolnikovega prav ne poznajo, jih tudi pri duhovniku izgovarja, ako ga včasih hitro kličejo k bolniku, ko še ni nevarnosti. Nik dar jim radi tega ne kaže nevolje, ker vé, da bi s takim ravnanjem sam zakrivil, da ga v bodoče ne bodo klicali več dovolj zgodaj, kar je vendar-le hvalevredna navada. Vedno mu je ljubše, da 99krat kličejo prezgodaj —, kakor le jedenkrat prepozno.

posli. K bolniku ga vodi krščansko usmiljenje in lastni dušni dobiček, ki ga mu taka prilika ponuja.

Celó obolele otroke po zmožnosti obiskuje, da jih blagoslavlja, ker si s tem pridobiva srca domačih in priznanje v širših krogih.

b) Duhovnika ne kličejo.

Apostolski dušni pastir se tudi v tem slučaju, ako je bolezen nevarna, na vso moč trudi, da bolnik sprejme svete zakramente. Vzroki so raznoteri, da duhovnika ne kličejo. Domači ne slutijo nevarne bolezni, nimajo prave skrbi za bolnika, bojé se, da bi se bolnik preveč ne ustrašil, ali pa jim ta naravnost pravi, da za duhovnika ne mara. V prvem slučaju gre duhovnik sam k bolniku, in ako previdno ravna, dōseže prav kmalu svoj namen. Veliko večje težave pa ima v drugih slučajih. Dobro je, ako duhovnik po drugih znanih osebah opozori domače na nevarnost. Ako to ni mogoče, gre, četudi ga ne kličjo, bolnika obiskat na videz samo prijateljsko. Take obiske ponavlja večkrat, ako ni bližnje nevarnosti, da počasi in previdno domačim ali pa tudi bolniku samemu razodene svoj pravi namen. Kadar je pa smrtna nevarnost očitna, ima duhovnik dolžnost, da takoj, pa vendarle kolikor mogoče ljubeznivo pové, zakaj je prišel.

Ako bolnik ostane trdovraten, duhovnik sicer opusti nadaljnje poskuse, vendar pa v svojih molitvah nesrečnega ne zabi in ga tudi drugim priporoča v molitev.

Njegova ljubezen in skrb za rešitev nesrečne duše uči ga še drugih sredstev in pomočkov; in ker ničesar ne opusti in stanovitno prosi, najde vendarle milost božja pot do srca bolnikovega ter ga reši.

Kaj storiti med obiskom.

1. Prav in pametno se more le takrat z bolnikom ravnati, ako dušni pastir pozna njegove osebne in druge razmere (značaj, dosedanje življenje, domače nezgode, prepire s sosedi, sovraštva, slučajne krivice itd.) Predno gre torej dušni pastir bolnika obiskat, pozveda previdno pri svojih duhovnik sobratih ali pri drugih zanesljivih osebah bolnikove razmere.

2. Za obisk bolnikov je treba priprave, sicer izkusi bolnik prav kmalu, da ga duhovnik ne obiskuje kot dušni pastir, temveč le kot posveten prijatelj. Že doma ali pa vsaj na poti si zbira svoje misli in si duha poživlja (n. pr. prav živo si predstavlja resni položaj bolnikov, veliko vrednost samo jedne neumrjoče duše, večnost itd.). V molitvi se obrača k Vsemogočnemu, naj mu dá primernih besedij za bolnika, naj mu podeli blagoslova, da bo prav opravil imenitne naloge; zlasti

prisrčna bodi njegova molitev, kadar nese sveto popotnico.¹⁾

Tudi pri drugih molitvah, zlasti pri najsvetejši daritvi, se duhovnik spominja svojih bolnikov, posebno smrtno bolnih, prav rad moli zanje na prižnici in jih drugim priporoča v molitev.

Kakor pa je dušnemu pastirju na tem, da svoje obiske kolikor možno prijetne dela, ostane mu pa vendarle glavna naloga, vplivati na dušni stan njegov: opominja ga, naj bolezen prenaša s krščansko potrpežljivostjo, naj radovoljno prejema iz roke božje kelih trpljenja, pripravlja ga pred vsem, ako potrebno, na srečno zadnjo uro.

4. Gledé na izpovedi izkuša bolnika, ako le količkanj dvomi, da poprejšnje izpovedi niso bile veljavne, pripraviti na dolgo izpoved. Samo ob sebi je umevno, da jo mora bolniku zljajšati in okrajšati, ako zahteva nevarni stan bolnikov. — Ob koncu izpovedi naj vedno vpraša: Ali imaš še kaj ne vesti, ker je morda to zadnja izpoved — tedaj odločilna za večnost.²⁾

¹⁾ Ako duhovnik bolnika le nepripravljen obiskuje, ako zaupa samo na slučaj in ne misli, kaj bo govoril, kako se obnašal: manjka le prerado blagoslova od zgoraj, in obisk sam je — prazen.

²⁾ Kadar slutí, da je dušni stan bolnikov nevaren, naj gre k njemu brez sv. popotnice. Tako si pridobi priliko, da izpoved opravi mirno, da se zanjo lahko porabi dovolj časa, da že pred sv. obhajilom bolnik pohujšanje, krivico popravi, se spravi s sovražnikom, naredi poslednjo voljo itd.

5. Tudi potem, ko je bolnika previdel, apostolski dušni pastir ne opusti svojih obiskov. Nadaljnji obiski se priporočajo iz teh-le razlogov:

a) Bolnike, ki so dosedaj pobožno živeli, treba je v velikem trpljenju tudi nadalje tolažiti, v izkušnjavah (zoper potrpežljivost, vero itd.) poučevati in miriti, na potu popolnosti treba jih je dalje voditi in na smrt še bolj pripravljati.

Kako hvaležni so pač taki bolniki za te obiske, koliko tolažbe in blagoslova jim donašajo!

b) A koliko bolj jih še potrebujejo bolniki, ki dosedaj niso krščansko živeli! S tem, da so sv. zakramente prejeli, se je šele pričelo zanje duhovno življenje, a slabo in nestanovitno je. Duhovniku je treba posebne pomoči od zgoraj, da bolnika brani zalezovanja hudobnega duha, ki si na vso moč prizadeva, da mu ga zopet ugrabi. Kakor neizkušenega otroka mora ga tedaj navažati k duhovnemu življenju, njegove misli mora obračati na Boga, na nadnaravne reči. Ko bi torej svoje obiske (če treba tudi vsakdanje) opustil, dogodi se prav lahko, da je zopet vse izgubljeno.

Čim bolj bolnik, bodisi zaradi bližnje smrti ali hudih bolečin, bodisi zaradi dosedanjega sumljivega dušnega stanú ali silnih in nevarnih izkušnjav, potrebuje obiskov, tem pogosteje je duhovnik na njegovi strani in tem dalj se pri njem mudi, ako je treba. Pri tem pa ne sme imeti človeških ozirov, da bi premožne in imenitne bolnike pogosteje in

dalje obiskoval, preproste ljudi ali pa uboščeke naravnost zanemarjal. Voditi ga mora v prvi vrsti le potreba in korist bolnikova.

Duhovniku bodi skrb, da bolnika na ta ali drugi način razvedruje ter ga vsposodbuja k trdnemu zaupanju. Dobro je, ako mu iz kake nabožne knjige čita in ž njim opravlja kratke molitve.

Ako bolezen traja že dalj časa, naj skrbi za to, da bolnik večkrat prejme sv. zakramente. — Ob sklepu lahko dá svoj duhovski blagoslov.¹⁾

O p a z k e: 1. Družine nizkega stanú pahne bolezen navadno v uboštvu in pomanjkanje, zlasti ako zbolita mož ali žena. Duhovnik se tudi v tem oziru pokaže skrbnega apostolskega pastirja, bodisi da jih sam podpira ali drugod pomoči išče. Kjer ni bolnišnic, ima duhovnik ravno tu priliko, da si nabira zaklade najlepših del usmiljenja. Ozdraveli bolniki potrebujejo boljše in krepkejše hrane. Ubožci si je niti kupovati ne morejo, niti pripravljati ne znajo. Navadno je povsod nekaj premožnih in usmiljenih Samarijanov, ki radi pomagajo, ako le duhovnik poprosi. V občinah, kjer usmiljenke vodijo bolnišnice, izkuša duhovnik zlasti one bolnike pregovoriti, da gredó v bolnišnico, katerim je morda posebno duhovno vodstvo usmiljenk potrebno. Večkrat mu je to silno težko doseči, ker imajo ravno taki bolniki pred bolnišnico največji strah.

2. Ako se bolniku zboljša in morda popolnoma ozdravi, opominja ga apostolski dušni pastir na imenitno dolžnost

¹⁾ Pri tem opozori bolnika, da so bile njegove roke pri mašniškem posvečevanju maziljene in blagoslovljene z besedami: „Kar blagosloviš, bodi blagoslovljeno“ in da se ž njimi vsak dan dotika presv. Telesa Gospodovega.

hvaležnosti do Boga. Lepše in dostojnejše pa se ozdraveli Boga zahvaliti ne more, kakor da svojo zahvalo združuje z neskončno zahvalno daritvijo sv. maše in prav kmalu prejme zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.

Kako ravnati z bolniki v dolgotrajnih boleznih.

Skoro vsaka župnija ima največjega usmiljenja vredne siromake, katerim bolezen skozi več let ali skozi vse življenje brani, da iz hiše ne morejo, ali so celó na posteljo priklenjeni. Ti bolniki so večkrat brez tolažbe in pomoči, nekaj zato, ker jih dolga in huda bolezen tare, nekaj pa, ker se jih domači navadno naveličajo ter jim le z nevoljo strežejo. Apostolski dušni pastir jih torej obiskuje vsaj včasih; ako potrebno, pa tudi večkrat.

Ako jih duhovnik v posebno oskrbovanje ne vzame, polasti se jih le prerado neka obupna brezbriznost do Boga, do vsega višjega dela, in prav lahko padejo celó v velike grehe, ker k službi božji in pridigam ne morejo in jim tako manjka opominjevanja za dobro. Prezaslužno delo usmiljenja je take bolnike obiskovati posebno še zato, ker more dušni pastir le tako blagodejno vplivati na njihova srca.

Kako se je vesti pri teh obiskih.

1. Dušni pastir si prizadeva, da te vrste bolnikev v rednih presledkih obiskuje in da jim dela obiske prijetne in kratkočasne. Sedaj jim pripo-

veduje zanimive novosti, sedaj kaj razvedrilnega ali jim morda to ali ono tudi s sabo prinaša.

2. Zlasti pa nagiblje bolnike, naj svoj sedanji položaj sebi in drugim obračajo v prid, to pa tako-le:

a) S primernim poukom jih izkuša pripraviti do prepričanja, da njih žalostni položaj izvira iz previdnosti in volje božje, da to ni drugega kakor kelih, katerega jim je dal Oče nebeški.

b) Ker ima vsak človek, zdrav ali bolan, nalogo Bogu služiti t. j. njegovo voljo izpolnjevati, izpolnjuje tudi bolnik svojo nalogo najlože s tem, ako bolezen tako prenaša, kakor je Bogu všeč.

c) Opominja jih k potrpljenju in udanosti, ker je to vsled previdnosti božje sedaj njihova jedina naloga. Ne zato, ker so prisiljeni, ker drugače ne morejo, temveč popolno radovoljno po prelepem vzgledu Izveličarjevem naj nosijo križe. Bolezen sama jim bo v največji dobiček, le potrpljenje bo rešilo njihove duše.

d) Akoravno ne morejo časa rabiti za delo, naj si pa vendar prizadevajo, da ga koristno obračajo tako, kakor jim bolezen dopušča. Polagoma jih privadi na kak dnevni red, v katerem je čas odločen za jutranjo in večerno molitev, za duhovno branje in molitve čez dan, da so zjutraj v duhu pri sv. maši in drugi službi božji itd.

e) Posebno goreče jih vodi v priprošnji molitvi, priporoča jim, naj svoje trpljenje darujejo

za cerkev in razne stanove človeške družbe. Opozarja jih na razne nadloge in stiske po svetu in prosi, da bi jih do prihodnjega obiska posebno sklepali v svoje molitve.¹⁾

f) Obiskuje jih pred večjimi prazniki, razlaga njihov pomen in vspodbuja, naj jih pobožno obhajajo.

g) Ob določenih časih, kakor je bolnikom in družbinskim razmeram primerno, deli jim svete zakramente.

h) Domače po okoliščinah pregovarja in prosi, naj z bolniki ljubeznivo ravnajo, naj jim zlasti pri postrežbi ne kažejo nevolje.

i) Ker dolgotrajna bolehavost, posebno pri osebah ženskega spola, večkrat prouzroča neko preveliko domišljavost in prenapeto rahločutnost, da, včasih celó hlinjenje, mora apostolski dušni pastir tudi na te okolnosti paziti, da mu tožbe taci bolnikov ne gredó preveč k srcu in da jih opominja, naj nikar preveč ne tarnajo, temveč to ali ono vendar-le tudi krepko prenesejo.

k) Maxima prudentia et summa cautione opus est in visitandis mulieribus, quae non gravi, tamen

¹⁾ Bolnico, ležečo v hudih ranah že 19 let in kažočo občudovanja vredno potrpežljivost, učil sem tekom let, kako naj svoje trpljenje od ure do ure za nekatere namene, ki sem jih odločil, Bogu daruje (n. pr. za katoliško cerkev, škofo in mašnike, stariše in otroke itd.). Bolnica je ubogala s celim srcem in navadno je zatrjevala, da se je od tega časa nje trpljenje prav zelo olajšalo.

diuturno laborant morbo. Magnum enim instat periculum, ne in anima aegrotae personae vel in sacerdote ipso impurus accendatur ignis, quod — proh dolor — non raro iam evenisse relatum est. — Quod de confessionibus talium personarum, quae — uti dicitur — hysteria aliquando non semetipsas tantum sed et alios vexant, observandum est, id etiam de visitationibus tanto magis valet: esto brevis, esto serius, esto cautus! Nunquam sis familiaris, uti monet Thomas Kempensis, neve interrogas curiose de morbo, tanto minus aliquid aspicias, et minime unquam vel tangas vel tangi permittas. Memineris animarum te esse medicum, non corporum. Diabolus semper cum laqueis suis infernalibus adest, ut personas imprudentes liget et perdat. (Immo illud quoque parce tantum permissum esse velim erga personas sexus fragilis: manus oscula dico, quae nonnullis causam et fomitem praebent concupiscentiae.) — Itaque semper die tantum visites feminas, numquam noctu; et cum primum reconvalescerint, ab istis visitandis desiste.¹⁾

¹⁾ Haec redactor dicenda putavit loco similis moniti in lingua vernacula.

Apostolski dušni pastir prijatelj mladine.

Ako apostolski duh navdaja dušnega pastirja, mu je takorekč prirojeno, da je prijatelj mladine in da za njo skrbi z vso ljubeznijo. Apostolski duh nič drugega ni, kakor duh Jezusa Kristusa. Ako pa Jezusovo življenje tu na zemlji preišljujemo, opažamo prav posebno, da, skoro očitno Njegovo veliko in celo nežno ljubezen do otrok. Med onimi, ki so ga v Njegovem življenju spremljevali in obdajali, nahajamo ravno otroke prav pogosto; božji Izveličar jih je sam okoli sebe zbiral in jih kazal svojim učencem, priporočujoč jim njih vzgled. Otroci so vedeli, da jih veliki prerok ljubi, zato so se tako zaupno in ljubko gnetli okoli njega.

In kako ganljiv je oni prizor, katerega nam pripoveduje sv. evangelist Marka (10. 13): *In so mu prinesli (matere) otročičev. In jih je objemal in roke nanje pokladal in jih blagoslavljal.*

Bilo je tako nekako: Ko je Gospod nekega dne proti večeru počival od svojega dnevnega truda, so njegovi učenci, ki so tudi počivali, materam branili motiti Gospoda. — Kako so si neki matere upale svoje otroke na ta način voditi h Gospodu? Gotovo zato, ker so že poprej slišale

In vedele, da je velik prijatelj otrok, kako ljubeznivo jih sprejema in s svojim blagoslovom osrečuje. Tako so torej porabile prvo priliko, ko je bil Gospod blizu, da bi tudi svoje otroke jednako osrečile.

Niso se motile. Dasi je bil Izveličar utrujen, matere z otroki so mu vendar dobro došle; da, ko je videl, kako jih učenci nevoljni odganjajo, polastila se je tudi njega, kar se skorej nikdar dogodilo ni, neka nevolja (*indigne tulit*) in rekel je: *Pustite male k meni priti in nikar jim ne branite, ker njih je nebeško kraljestvo* t. j. ti otroci so pred vsemi sprejemljivi in zmožni da sprejmó blagodare mojega kraljestva.

In objemal jih je; posamno je jemal otročičke iz materinih rok in naročja ter jih sam sprejemal v naročje in pritiskal na svoje srce; in to je bil učlovečeni božji Sin, velik prerok in čudodelnik, ki se je tako ljubo ponižal do otrok. Bi-li bil mogel očitneje in nežneje kazati svojo ljubezen?

Občuduj tu ljubezen božjega Odrešenika do otrók! In kako prirčno in silno priporoča otroke odrastlim, kako pretresljivo jih svari, da jednega izmed njih ne pohujšajo! Nasprotno pa ljubezen in skrb do otrok povečuje in slavi z besedami: *Kdor takega otroka sprejme v mojem imenu, mene sprejme*, ravno tako ga bom poplašal, kakor če bi sprejel mene samega.

Ako torej apostolskega dušnega pastirja vodi duh Kristusov, je pač naravno, da tudi on otroke srčno ljubi, da je njih prijatelj, da ljubljence Gospodove z vso skrbjo objema ter jih za Gospoda odgaja.

Ne, duhovnik, kateremu manjka srca za otroke, kateri jih ne ljubi in za nje ne skrbi, kateri ne porablja toliko lepih prilik v svojem stanu, da bi na otroke dobro vplival, kateri je do otrok mrzel in malomaren ali celo oduren, ta ni pravi učenec Jezusov, nima njegovega duha, ne pozna svojega poklica, manjka mu tega, kar ga dela apostolskega dušnega pastirja, sv. ognja namreč za čast božjo in izveličanje duš.

Kaj je Izveličarja tolikanj vnemalo ravno za otroke.

Ni dvomiti, da ga je za otroke tako zelo vnemala njih kolikor toliko še nepopačena človeška narava, naravna njih preprostost, nedolžnost in ponižnost. Pri odrastlih pa se ta naravna človečnost le prepogosto popači in naravno nagljenje k hudemu se žalostno razvije. Toda še bolj se je Izveličar k otrokom nagibal zato, ker je vedel, da so otroška dobra srca najbolj sprejemljiva za njegov nauk in za milost njegovega kraljestva. *Njih je nebeško kraljestvo.*

Zraven tega se je vnemalo srce Izveličarjevo najiskrenejšega usmiljenja do otrok, ker jih je

gledal v toliko nevarnostih med hudobnim svetom zaradi slabega vzgleda odrastlih, zaradi hudobnega govorjenja, zapeljevanja in izkušnjav od strani izprijenega sveta. Spoznal je, kako lahko se odvrnejo od Boga in pripravijo na pot hudobije in pogubljenja.

Kakor Izveličarja tudi silijo še sedaj dušnega pastirja mnogi nagibi, da otroke ljubi in zanje skrbi.

1. Otroci so sami po sebi ljubeznivi. Kdo bi jih ne ljubil, ako gleda odkritost, preprostost, krotkost in nedolžnost njih celega bitja!

Vendar, koliko bolj ljubezni vredni so, ako jih gleda z očmi sv. vere, ako jih premišljuje v lepoti in v veličastvu posvečujoče milosti božje, kot prave otroke božje, bratce in sestrice božjega Izveličarja, ljubljene Marijine in izvoljenih božjih! Kdo bi jih ne ljubil, komu bi ne bili dragi, ako jih zna, dasi na videz neznatne, prav premišljevati s te strani?

2. In ako je apostolskemu dušnemu pastirju delo božje in čast in blagor duš pri srcu — in to je vendar njegova najsvetejša stvar: kje naj bi dobil več in boljših prilik za vse to kakor pri otrocih? Otroško srce tako rado sprejema vse dobro in se tako lahko dá poučevati! Kdor to prav zna in se trudi za to, odgoji otroka za vse dobro in za vse kreposti, utrdi v njem duha krščanskega strahu in prave pobožnosti.

In kako globoko se blagi utiski duhovnikovi ukoreninijo v srcu otrokovem! Skozi celo življenje ga prav lahko k dobremu nagibljejo in ga varujejo hudega.

Duhovnik, ki za otroke ne skrbi, podoben je poljedelcu, ki svojo najrodovitnejšo njivo pomladi in poletu pušča neobdelano; ves svet ga zato po pravici graja in se jezi nad njim.

Zraven tega pa more duhovnik tudi bolj pogosto in vstrajno vplivati na otroke, med tem ko ima odrastle le redkokedaj, morda le ob nedeljah in praznikih, za kratek čas pred seboj.

3. Otroci so slednjič, kar se tiče njih krščanske vzgoje, od katere je odvisna njih časna in večna sreča, navezani večinoma ali pa izključno le na dušnega pastirja. Stariši, žal, prepogosto niti zmožni niti voljni niso svoje otroke krščansko vzgojevati, nekateri celó, kolikor je na njih, ravno na to delajo, da se otroci izpridijo. Žal, da tudi šola v tem oziru navadno ne podaje zaželenega nadomestila. Ako je torej še dušni pastir nemaren pri takih otrokih, od kod naj upamo kaj dobrega? Le prelahko postanejo dušno in telesno nesrečni. Ker otrokom pretí toliko nevarnostij, zato ima dušni pastir srčno sočutje in usmiljenje ž njimi, in ravno to ga vspodbuja, da jih krščansko vzgaja.

Kako dušni pastir blagodejno skrbi za mladino.

1. V srcu hrani in goji iskreno ljubezen do otrok; gleda nanje z očmi sv. vere, in četudi njih vnanjost ni prikupljiva, da, celó odurna, ljubi in ceni jih zaradi nadnaravnih prednostij. Vedno ima pred očmi Jezusovo ljubezen do otrok, dobro vedoč, da mu ne bo nikdar všeč in ne bo vreden ljubezni, ako si ne prizadeva ravnati se po njegovem vzgledu.

Pri sv. obhajilu posebno prosi milosti Gospoda, da bi ga posnemal v ljubezni do otrok. „Daj mi, Gospod, srce svoje!“

2. Kjerkoli najde otroke, na ulicah, potih in v šoli, kaže jim svojo ljubezen in prijaznost, da mu otroci začenjajo zaupati in ga ljubiti. Saj tako lahko zapazijo in tako rekoč čutijo, da jih duhovnik rad ima. In kadar so to spoznali, razodevajo mu odkrito svoje srce, vso svojo notranjost, ljubijo ga, na ulicah tekajo k njemu, radi ga poslušajo, in kar jim pové, vse sprejmó s celim srcem. Tako dobi apostolski dušni pastir z ljubeznijo tudi oblast nad njih srcem; nauke in opomine njegove radovoljno sprejemajo in si jih kot seme za večno življenje polagajo v srca.

Zato pa apostolski dušni pastir tudi rad šolo obiskuje ne samo takrat, kadar ga kliče dolžnost kot kateheta, ampak tudi ob drugih prilikah.

Tako se mu podaje prilika z otroki bolj zaupno občevati, ker ga otroci spoznavajo tudi od druge strani.

Pri takih obiskih otroci ne vidijo na njem one resnobe, kakor pri cerkvenih opravilih ali pri obligatnem katehetskem pouku. Kakor se jim sam zaupno bliža, tako oni njemu: spoznavajo ga za pravega prijatelja; sodijo, da ima zanje sočutno in dobro srce; zato se vedno bolj razvija med njim in med otroki neka otroška zveza in medsebojna prisrčnost, da se lahko in radi bližajo drug drugemu. In kako važno je to! Kakor gre njih srce za duhovnikom, tako se navežejo ob jednom tudi na sv. cerkev, in prav lahko, da je ravno spomin na to ljubeznivo razmerje z duhovnikom v mladih letih po milosti božji začetek njih izpreobrnjenja, ako morda v poznejših letih zaidejo na kriva pota ali celo v nevero.¹⁾

¹⁾ Neki mladenič iz imenitne rodbine, kateri se me je še ob času mojega pastirskega delovanja oklenil na ta način, zašel je, ko se je po velikih mestih pripravljaj na svoj poklic, v najžalostnejše npravne zmote. Mladi razuzdanec se je bolan povrnil k svojim domačim; celó vera njegova je omahovala, branil se je prejeti sv. zakramente. Po božji previdnosti sem ravno takrat zopet obiskal svojo nekdanjo duhovnijo. Ker sem zvedel, da je bolan, sem ga obiskal. Komaj sem stopil k bolniški postelji, že me prime za roko in milo zajoče. Pravim mu, kako lepo bi bilo sedaj, ko bi se z dobro izpovedjo spravil z Bogom. Takoj je bil pripravljen, z veliko pobožnostjo je prejel sv. zakramente in umrl lepe smrti.

3. Tako z bok sebe kakor z bok svoje ljubezni do otrok izkuša apostolski dušni pastir z učitelji in učiteljicami ohraniti prijazne razmere. V marsikaterem oziru je koristno in potrebno za otroke, da so te razmere dobre in kolikor moči prijateljske. Ako je tako, potem izpolnjuje učitelj (učiteljica) tem rajši nasvete in migljaje duhovnikov v prid otrok, šola mu je bolj pristopna, z otroki lože občuje; sicer pa tudi ugodno vpliva na otroke same, ako vidijo, kako se učitelj in duhovnik skupno za nje trudita; zaradi tega

a) je dušni pastir do učiteljev in učiteljic vedno prijazen, povsod jim izkazuje dolžno spoštovanje, sosebnost ako so ga vredni ter svojo službo dostojno opravljajo.¹⁾

b) Z učitelji (učiteljicami) izkuša biti vedno v dotiki. Naj bo vesel in prijazen, kadar ga obiskujejo, naj jih tudi sam včasih k sebi vabi. Take obiske porablja v to, da se ž njimi razgovarja o šolskem napredku.²⁾

¹⁾ Učitelji so morda sami krivi (vsled prevzetnosti in nadutosti), da se z duhovniki ne morejo skladati, vendar pa pogosto tudi duhovniki niso brez krivde, ker jim dostojnega spoštovanja in dolžne vljudnosti ne izkazujejo ter le preponosno nastopajo zoper nje.

²⁾ Prezaupno občevanje z učitelji, posebno z učiteljicami se navadno nikdar ne priporoča; varovati se ga je treba.

c) Kjer le more, izkazuje učiteljem kako ljubav, naklanja jim tudi kak gmoten dobiček, da jih toliko bolj za se pridobi. Sploh jim je v šolskih stvaréh z besedo in dejanjem radovoljno na strani.

d) Ne govori nikdar brez potrebe o napakah učiteljevih, vpričo občanov jih nikdar ne graja, če le možno, jih po okoliščinah celó zagovarja.

e) Izkuša blagodejno vplivati na nadaljnjo stanovsko izomiko učiteljev (razpravlja ž njimi pedagoške slučaje, posoja jim primerne knjige, navaja jih k učenju . . .), posebno pa mu je na tem, da povzdiguje njih npravstveno stanje in jih goreče užiga za pravo krščansko življenje. Saj gotovo le pravega krščanskega duha navzeti učitelj dobro deluje na otroke.

Ravno zato jim (sosebno, če je njih izpovednik — tudi pri izpovedi) vedno na novo v spomin kliče vzvišenost, imenitnost in odgovornost njih stanú; rad jim posoja primerne vspodbudne knjige; priporoča pogostno prejemanje sv. zakramentov, nagovarja jih, naj se udeležujejo duhovnih vaj.¹⁾

¹⁾ Kako žalostno, da učiteljev sploh, pa tudi nekaterih učiteljic ni pripraviti do tega, da bi se po preteku nekaterih let redno udeleževali duhovnih vaj! Saj je tako velik blagoslov dobrih eksercij za učitelje same, pa tudi za šolo. — Nekega učitelja je njegov tovariš tako rekoč prisilil, da je šel k učiteljskim duhovnim vajam. Po sklepu

f) Ako apostolski dušni pastir za vse župljane neprestano moli, je pač tem bolj potrebno, da se učiteljev spominja v vseh molitvah — zlasti pri oltarju.

4. Skrbi, da otroci revnih starišev v čedni obleki v šolo hodijo.¹⁾

Ako mu manjka lastnih pripomočkov, trka pri šolskem predstojništvu ali pa pri dobrih občanih. Revnim otrokom morda tako skrbi tudi za šolske knjige in potrebščine.

Vse to pa naj dela z modrostjo in previdnostjo!

5. Apostolski dušni pastir deluje na to, da otroci šolo redno obiskujejo. Neredni šolski obisk ne le moti in brani zaželen napredek v šoli, me je obiskal s svojim prijateljem. Možu je skoraj besedi primanjkovalo, s katerimi je svoje veselje in srečo razodeval in Boga hvalil, da ga je po prijatelju pripeljal k duhovnim vajam. Od veselja je jokal in se mi srčno zahvaljeval.

Prestavljavec: Ta opazka je za naše razmere komaj prikladna. Na Slovenskem smo imeli le jedenkrat za učitelje duhovne vaje in še te le v nemškem jeziku. Ali bi ne bilo neobhodno potrebno, da bi se redne duhovne vaje za učitelje preskrbljevale — te pa v slovenskem jeziku? Brez duhovnih vaj, bojim se, nam bodo le prehitro izmrli še ti dobri učitelji, kar jih imamo. Mladi naraščaj nam je v veliki večini popolno nasproten.

¹⁾ Nesnažna in strgana obleka ne utopi le častnega čuta, temveč le prerada provzroča tudi srčno spačenost in moti red v šoli.

temveč tudi prav slabo vpliva na otroke same, ker je vzrok vsakega nereda in zanikarnosti. Zato dušni pastir pri šolskih obiskih pazi tudi na šolske zamude. Povsod opominja in svari. Dotične stariše zasebno opominja, naj otroke redno pošiljajo v šolo, pa tudi v cerkvenih govorih rad priporoča, naj se otroci redno pošiljajo v šolo, ker jim bo to ne le v gmotni, marveč tudi v dušni blagor.

6. Kot ud ali predsednik krajnega šolskega sveta naj obrača svojo skrb slednjič v to, da so šolski prostori v dobrem stanu (zračni, snažni, večkrat pobeljeni), da je šola dostojno ozaljšana s podobami Križanega, Matere Božje, sv. Alojzija itd. Kot veroučitelj naj pazi, da v šoli ni podobe, ki bi bila za otroke le količkaj spotakljiva.

Apostolski dušni pastir uvaja mladino v krščansko življenje.

a) Verski pouk sploh.

Natančno in popolno znanje naukov naše svete vere je podlaga za krščansko življenje. Nevednost v verskih stvareh ali le pomanjkljivo versko znanje je vzrok najhujših nravnih zmot. Ravno zato je jedna izmed najsvetejših dolžnostij dušnega pastirja ta, da sebi izročeno mladino kar se dá dobro in temeljito poučuje v krščanskih resnicah, to pa tem bolj, ker so otroci zastran tega

navezani samo nanj. To je tudi vzrok, da otroke sam poučuje. Prav je, da včasih učitelj (učiteljica) poučuje krščanski nauk, in kdo bi si upal oporekati, da je navadno tako za učitelja kakor za šolo koristno, ako verskega pouka duhovnik sam izključno ne opravlja. Saj ravno verski pouk lahko tako blagodejno vpliva na versko prepričanje učiteljevo, in šola ravno s tem pridobi neki resnobno verski značaj. Po nekaterih krajih so zaradi pomanjkanja duhovnikov in zaradi množičih se šol še take razmere, ki silijo, da se učitelju izroči verski uk: ne dá se pa tajiti, da bi to ne imelo zlih posledic. Potrebnihsposobnostij učiteljem nikakor ne odrekamo; več jih je, zlasti izmed učiteljic, ki imajo priznanja vredno zmožnost poučevati otroke v krščanskem nauku. Vkljub temu pa je nad vse opravičena želja, da tega izključno sami ne opravljajo. V obče trdimo, da zna duhovnik zaradi daljših in natančnejših študij vedno bolj popolno in temeljito vse verske resnice kakor svetni učitelj. Ne dá se pa tudi tajiti, da je verski pouk duhovnikov za otroke mnogo bolj blagodejen, ne sicer zato, kakor bi duhovnik presegal učitelja kot katehet (nasprotno je večkrat res), marveč zato, ker veliko bolj lahko deluje na srce in na voljo otrokovo. Od duhovnika moramo zaradi njegovega svetega stanú vendar-le zahtevati večjo stopinjo krščanske popolnosti kakor od učitelja. V resnici pobožno in bogoljubno miš-

ljenje učiteljevo pa je pri pouku samem, bodisi v živahnosti, bodisi tudi v izdatnosti največjega pomena.

Ko bi bilo le na tem, da se otroci verskih resnic samo priučé, imel bi za verouk masikateri učitelj prednost. Toda jedini namen verouka ni ta, da si otroci sv. resnic le natančno naučé na pamet, marveč treba je, da se s predavanjem verskih resnic tudi srce pridobi in volja vname. Otroci se morajo navzeti verskega mišljenja, njih volja se mora k dobremu nagniti; česar so se priučili, to morajo kazati in izpolnjevati v dejanju in po veri živeti.

Vsë to duhovnik kot veroučitelj doseza veliko lože nego učitelj. Nauk duhovnikov podaje otrokom radi bogatega in temeljitega znanja vse bolj jasne in točne pojme o verskih resnicah. Večja stanovska popolnost in duhovniška pobožnost že sama po sebi bolj živo in iskreno govori otroškemu srcu in ga nagibata, da nauke v dejanje in življenje obrača tembolj, ker uživa pri otrocih zaradi svoje duhovske časti večje spoštovanje, in je Gospod sam učiteljski službi duhovski zagotovil poseben blagoslov. Nasproti pa ni tajiti, da se sicer dober učitelj, ki zna druge predmete razlagati v šoli preprosto in umevno, tudi pri verouku drži iste metode, da zna morda vse prav lepo razjasnjevati, vendar je pa pouk sam mrzel, le umstven in brez vpliva na srce.

Ako slednjič osebnost učiteljeva, njegovo obnašanje v šoli in izven nje ni vredno spoštovanja, ako ga stvar sama malo ali nič ne zanima: kako žalosten sad bo v takih slučajih imel njegov veronauk!

Skratka: da se namen verskega pouka doseže popolno, želeti je v obče, da ga duhovnik sam vzame v roke; skrbi naj pa, da ga učitelj podpira in mu pot pripravlja.

Vse to dobro vé in priznava apostolski dušni pastir. Zato si skrbno prizadeva, da vestno in udano izpolnjuje to dolžnost, da namreč mladino uči našo izveličalno sv. vero in ji kaže, kako je treba po veri tudi živeti. Ta dolžnost mu je tako važna kakor pridigarska in sicer tem bolj, čim bolj izprevidi, da so v tem oziru mnogi otroci, da so več ali manj vsi nanj navezani. Brez njega si ne bodo nikoli pridobili zadostnega znanja krščanskega nauka na veliko škodo ali celo v smrt svoje duše, ako jim on sam ne pomaga. Zato on vedno poprej moli in potem se pripravi za katehezo s tem, da premišlja, kako se ima izraziti, da bodo otroci razumeli in si tudi vcepili v srce razlagane resnice.

Zopet se pa tudi potrudi, da po vzgledu božjega prijatelja otrók pri veronauku nastopa z ljubeznijo in prijaznostjo; izkuša pa vrhu tega v nauke vpletati vzglede in pripovedke, kar otrokom

posebno ugaja.¹⁾ Posebno se ozira na manj nadarjene učence s tem, da jim daje lahka vprašanja.

b) Nauk za sv. izpoved in sv. obhajilo.

Kadar otroci toliko odrastejo, da so zmožni za sv. izpoved, pripravlja jih nanjo, ako je le količkaj mogoče, apostolski dušni pastir sam. Če sta učila otroke učitelj ali učiteljica, potem jih vsaj sam sprejme za sv. zakrament, seveda oziraje se na mnenje njihovo. Pri tem ni boječ, ampak gleda, da čim najprej otrokom pridobi milost zakramentov.²⁾ Še važnejši je nauk za prvo sv. obhajilo; ta velikokrat dovršuje versko izobrazbo otrokom. Znanje nauka, ki se zahteva za sv. obhajilo, je mnogokrat odločilno za celo življenje. Poleg tega treba pomisliti, da je nauk za sv. obhajilo največkrat konec otroške dobe in ob enem izstop iz šole in vstop v življenje.

¹⁾ Za to najde mnogo gradiva v sv. pismu. Moderna modrost šolska, žal, zgodbam sv. pisma privošči le malo časa, dasi strokovnjaki sodijo, da prav zgodbe zelo pospešujejo napredovanje v krščanskem nauku. Apostolski dušni pastir pomaga si sam s tem, da se pri krščanskem nauku večkrat ozira na vzglede iz sv. pisma.

²⁾ Dušni pastir odredi stalno, da se otroci med sv. izpovedjo nadzirajo. Sv. izpoved porabi v to, da govori otrokom na srce, a ob enem pozveduje na previden način, ali nimajo otroci skrivnih grehov; s tem pride v oko mnogemu zlu. Izpovedi otrok ne opravlja površno, ampak natančno.

Kako važno je to, da se ta nauk dobro uredi! Potem smemo od otrok, ki vstopijo v življenje, pričakovati le dobro. Obhajanci postanejo gostje Jezusa Kristusa, zato se morajo prav pripraviti.

Čas, ki ga apostolski dušni pastir porabi za pripravljjanje otrok k prvemu sv. obhajilu, mu je zelo važen, zato ga porabi vestno. Trudi se, da obhajance v resnicah sv. cerkve pouči in gleda ob enem na to, da vpliva na njihovo srce in v njih vzbuja sveta čustva.

V tem smislu deluje na nežna srca otrok ne le od časa, ko jih sprejme med obhajance, ampak ves čas poučevanja za sv. obhajilo.

V ta namen

a) opozori otroke takoj ob začetku nauka na veliko važnost sv. obhajila in jim zato priporoča jutranjo in večerno molitev, pobožnost pri sveti maši, dobro obnašanje doma in v cerkvi;

b) kasneje jim priporoča na podlagi nauka različne pobožne vaje, n. pr. kako malo zatajevanje, obiskovanje Gospoda v sv. zakramentu, križev pot;

c) med naukom jih spominja ob priliki na bodoče sv. obhajilo;

d) spominja otroke, da tu ne gre le za pripravljjanje k prvemu sv. obhajilu, ampak za pripravljjanje k novemu stanu, k stanu gostov Jezusa Kristusa, in za to, da si pridobé duha krščanskega za celo življenje;

e) vелеva jim, da naj prav goreče molijo za milost dobre priprave k sv. obhajilu; v ta namen moli tudi sam in opozarja župljane, da storé prav tako;

f) spušča jih med tem časom k sv. izpovedi;

g) potem ko jih je sprejel med obhajance, kar rad stori slovesno, loti se bližnjega pripravljanja, katero z ozirom na okoliščine uredi tako, da vsa pazljivost otrok ostane pri bližajočem se sv. obhajilu;

h) obhajance kasneje (vsake štiri tedne po priliki) zopet vodi k skupnemu sv. obhajilu v primernih presledkih.

c) Kako naj vodi otroke k pravi pobožnosti.

Na srcu je apostolskemu dušnemu pastirju, da opominja otroke pri nauku ali pa tudi sicer ob priliki, naj

a) točno opravljajo jutranjo in večerno molitev (skrbi, da se navadijo lepih cerkvenih molitev, če tega niso storili učitelji), nauči jih prošnje molitve in jim večkrat priporoča moliti za nekatere namene;

b) napeljuje jih na to, da prav praznujejo nedelje in praznike in jim priporoča, da poslušajo cerkvene govore;

c) večkrat jim govori o važnosti in bogatem blagoslovu sv. maše in jih vspodbuja, da se radi

in pobožno udeležujejo sv. maše.¹⁾ Ob jednom gleda na to, da se otroci v cerkvi spodobno vêdejo, dostojno prihajajo in da beró iz molitvenikov. Veliko je zlo in se večkrat obdrži celo življenje, če se pusti, da se otroci v cerkvi vêdejo grdo in razposajeno;

d) da se vernost in pobožnost utrjuje, je važno, ako otroci vedó, kaj je cerkveno leto in kako naj se po njem ravnajo. Zato apostolski dušni pastir o tem govori ob priliki, a ob jednom na to opozarja pred dotičnimi prazniki;

e) priporoča otrokom češčenje prečiste Device s tem, da pri krščanskem nauku govori o njeni časti: kako vredna je našega češčenja in kako je za nas koristno častiti jo, ob jednom jih opominja pred njenimi godovi, kako naj jih obhajajo;

f) posebno si apostolski dušni pastir prizadeva napeljevati mladost, da naj goreče časti svetega Alojzija, vzgled in patrona mladine, zlasti gledé na sv. čistost. Večkrat se spominja njegovih krepostij in njegove pobožne mladosti in jih opominja k posnemanju. Rad obhaja njegov praznik na slovesen način in priporoča šest njegovih nedelj;

¹⁾ Otroci si pridobé mnogo blagoslova, če se vsak dan udeležé sv. maše. Kjer je že ta lepa navada, izkuša jo apostolski dušni pastir ohraniti. Kjer je pa ni, jo vpelje s tem, da otroke na to opozarja. Ob jednom hvali one, ki to storé, a roditeljem priporoča, naj otroke pošiljajo k sv. maši.

g) slednjič opozarja otroke na navadne cerkvene pobožnosti; rožni venec, križev pot i. dr. jim razlaga in priporoča.

Kako skrbi za otroke, iz šole odpuščene.

Ko se otroci odpuščajo iz šole, polaga dušni pastir otrokom na srce važnost mladostnih let, katera se jim sedaj začnó. V tem obziru jim priporoča: vsakdanjo jutranjo in večerno molitev, obhajanje nedelje in praznikov, pridigo in krščanski nauk, pogostno prejemanje sv. zakramentov, pobožnost k Materi Božji, varovanje nedolžnosti, ogibanje nevarnosti in bližnje priložnosti.¹⁾

Ob jednom jim veleva, da naj tudi kasneje prihajajo h krščanskemu nauku in da naj stopijo v kako bratovščino. Tudi preskrbi otrokom, ki so od doma zapuščeni, poštene službe. Ostane tudi kasneje rad ž njimi v neki zvezi, pazi nanje, poprašuje po njih in jih prilično lepo opominja in uči. Bratovščine dajejo mu v to ugodno priliko; ako še nobene ni, skrbi, da jo vpelje, ako pa je katera, pospešuje jo, vzbuja v njej dobrega duha in ga ohranjuje.

¹⁾ Nek župnik je povabil otroke, potem ko jim je vse to priporočil, naj drugo jutro pridejo k sv. maši, katero hoče za nje darovati, da se ž njimi Bogu zahvali za blagoslov v šoli in da Njemu priporoči njihovo mladost.

Apostolski dušni pastir moli za mladino.

Apostolski dušni pastir se spominja mladine svoje občine v molitvah; kolikor važnejša je mladina in kolikor več nevarnostij ji preti, toliko bolj moli zanjo k Bogu. Ni je molitve, katera bi mu bila bolj goreča, nego je molitev za mladino. Moli pa:

a) za male otroke; v njih vidi svoje bratce in sestrice; zato jih priporoča Gospodu;

b) za šolsko mladino, da bi jo Gospod obvaroval slabih vplivov; da bi vsi, ki delajo zanjo (učitelji, stariši, bratje in sestre), izpolnjevali svojo dolžnost in da bi vse uspevalo, kar se godi otrokom v korist;

c) za mladeniče in device, da bi jih Bog v njih mladostnih letih varoval in rešil, da bi jih obvaroval v nedolžnosti, da bi jim podelil bogoljubnost in pobožnost in da bi jih vspodbudil k dobri pripravi na bodoči stan;

d) stanovitno tudi prosi Gospoda, da naj podeli sposobnim dečkom in mladeničem v občini poklic k duhovskemu stanu ¹⁾, v obče moli za učečo se mladino, da bi mnogi izmed nje postali dobri služabniki cerkve in države, da bi jih čuval v premnogih nevarnostih mladosti.

¹⁾ Kolikor večja je dandanes potreba dobrih duhovnikov, toliko bolj treba dušnemu pastirju skrbeti, da jih cerkev dobi. V ta namen rad moli in se trudi, da s poučevanjem ali s podporami sposobnim mladeničem pomaga v šole.

Posebno priporoča vso mladino svetemu Srcu Jezusovemu in mogočnemu varstvu in priprošnji Marije Device, svetemu Jožefu, svetim angelom varihom, svetemu Alojziju in vsem svetim otrokom, mladeničem, mladenkam, roditeljem in vzgojiteljem.

Kako lepa, važna in blagonosna molitev, posebno v naših časih!

O službi božji.

Na poseben način skrbi apostolski dušni pastir, da se služba božja opravlja vsestransko dostojno in vspodbudno. Na to ga napotuje že njegov apostolski duh sam na sebi, pa tudi korist, katero pričakuje, če se opravlja lepo. Saj dobro vé, kako ugodno deluje na vernike, kako napredujeta bogoljubnost in pobožnost, in kako se pospešuje izveličanje duš, ako se služba božja opravlja na dostojen in vspodbuden način in ako je v dobrem stanu vse, kar se potrebuje pri njej.

Prizadeva si torej, da je vse dobro in lepo, in sicer

cerkev sama.

Kdo ne vé, kako vzbuja vernike in kako pridobiva občane za obiskovanje cerkve to, da je hiša božja v dostojnem in v lepem stanju! Slaba cerkev je pravo zló za občino. Če je cerkev pre-

majhna, da so verniki posebno pri slovesni službi božji preveč natlačeni, tako da celó poklekniti ne morejo, potem je skoro nemogoče, da se razvije srčna pobožnost, in gotovo postane občina polagoma zaradi tega nedostatka mlačna.

In koliko še manjka mnogokateri cerkvi zunaj in znotraj! Klopi so razdejane ali pa nerodne, tlak pokvarjen, stene vlažne in polne prahu, izpovednice grdo stesane, oltarji brez vkusa.¹⁾ Verniki se ne počutijo dobro v taki stavbi, ne more se v njih utrditi prava pobožnost in navdušenje srca, ako je okoli njih vse tako malo vspodbudno. In ker bi v taki cerkvi zastonj iskal vspodbudnih nagibov, zato vernikov ne vleče k sv. maši in k drugim pobožnostim, kakor tudi k pridigam in krščanskemu nauku. V taki hiši božji ne more biti prave ljubezni do cerkve in do obiskovanja cerkve, ako je celó doma po hišah vse lepše, rednejše, čistejše nego li v cerkvi. Recimo, da res ni sredstev za novo zidavo ali za potrebno prezidanje, vendar je največkrat temu vzrok ravno župnik, kateri bi se moral najprej potruditi za to stvar; morda se bojí truda ali pa mu manjka

¹⁾ V starejših cerkvah so klopi tu in tam tako narejene, da je skoro nemogoče v njih dalj časa klečati; to je slabo in moti pravo pobožnost. Ne bi preveč stalo, ko bi se klečalniki priredili tako, da ne bi bili preveč blizu sedeža, ali da bi ne bili preveč pod naslonili. Vsekako storí dušni pastir dobro delo, ako kaj prenaredi v tem potrebnem oziru.

prave gorečnosti za čast božjo in za izveličanje ljudij. Obojno je tem hujše, čim večji so nasledki takega zanemarjenja. Že od nekdanj so skrbeli vsi oni, kateri so bili navdušeni od duha svete cerkve, duhovniki in neduhovniki, da so zgradili v resnici dostojne hiše božje in jih tako okrasili, kakor se spodobi vzvišenemu namenu in svetim opravilom. V to jih je napeljevala vera, da je cerkev stanovanje božje mej ljudmi.

Da bi nas izveličal, odložil je Sin Božji v svojem učlovečenju in še bolj v svetem zakramentu vse svoje veličastvo. Zato pa je sv. cerkev, zato pa so vneti verniki čutili v srcu hvaležnost, da so iz ljubezni do ponižanega Gospoda in Boga okrasili z vsem mogočim sijajem njegovo bivališče. Prepričani so bili, da v tem nikoli ne storé zadosti, kakor nam pravijo besede svetnikov: „Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficis.“ Od tod izvirajo krasne cerkve, krasne oprave, lepi oltarji, čudovita okna, umetni svečniki in lestenci, vsposbudni kipi in slike, krasni paramenti, sijaj in slovesnost službe božje.

Vse se je porabilo, umetnike vsake vrste (slikarje, kiparje, glasbenike) so verniki klicali, da so hiše božje zidali veličastne in da so svete skrivnosti v njih obhajali sijajno in vsposbudno. Nič ni bilo predragoceno, kadar jim je šlo za čast božjo in izveličanje duš.

Tudi v tem se kaže duh apostolskega dušnega pastirja. Gorečnost za čast božjo in za izveličanje duš ga priganja vse storiti, da cerkev in službo božjo uravna tako, da se s tem časti sveto ime božje in da služi vernikom v vspodbudo in v izveličanje.

Če je cerkev premajhna, potem skrbi, kako bi jo povečal ali pa sezidal novo. Ako se zaradi pomanjkanja sredstev dela ne more takoj lotiti, potem vnema župljane, da se zavežejo na več let na letne prispevke, ali pa uravná krajcarsko družbo ¹⁾, ali pa si dobi od oblastij dovoljenje za nabiranje darov.

V tem ni preboječ; ako sme iz dosedanje zbirke sklepati, da pride še, kar manjka, sme z delom začeti; prepričal se bo, da verniki, ako vidijo, da se kaj stori in če jim to ugaja, potem še obilneje dajejo. Čim več darujejo, rajši darujejo. Kdor je preboječ in šele takrat začne, ko ima že vse skupaj, malokdaj napravi kaj posebnega. ²⁾

¹⁾ Take krajcarske družbe so se uvêdle v mnogih občinah in so imele izdatne uspehe. Vsak ud družine plača vsaj jeden krajcar na teden; te prispevke pobere vsak teden jeden izmed družine in jih izroči vsak mesec župnijskemu nabiraču; ta izroči vse dotičnemu blagajniku. V občini, kjer sem bil jaz dekan, znašal je letni dohodek do 4200 mark.

²⁾ Slavnoznaní oče rokodelskih pomočnikov Kolping je svetoval na nekem shodu svojim tovarišem, da morajo, če imajo 10 tolarjev, imeti poguma za 100 tolarjev. Malo lahkomišljen — pravi — mora biti, kdor hoče kaj znamenitega napraviti.

Apostolski dušni pastir se ne ozira preveč na nizko ceno, kadar kaj zida ali ako napravlja posamezne cerkvene stvari; pri tem delu ne sme trpeti škode lepota in trdnoba. Seveda gleda pri tem tudi na denarno stanje in pa na darove, katerih po pravici pričakuje: vendar pa se ne ustraši večjih izdatkov, da le kupi dobro in dostojno.

Zato se obrača do zanesljivih stavbenikov, in poprašuje strokovnjake za svet; ogleduje si lepo zgrajene cerkve, in kadar napravlja kaj novega (recimo nov oltar, obhajilno mizo itd.), gre si ogledat cerkve, v katerih so te stvari narejene vzorno. ¹⁾

Pri tem se nikoli ne prenagli; dobro vé, da je pač vse jedno, ali se kaj napravi par dnij preje ali kasneje, zato čaka, ako sme upati, da bo z odlogom dobil kaj boljšega, ali pa da se bo med tem zbirka pomnožila in da bo mogel napraviti kaj lepšega.

Zmerom in v vsem se trudi, da napravi vse lepo in vsposobno. Koliko so v zadnjih desetletjih mnogi duhovniki storili z ozirom na cerkve in njene notranje oprave! Na več krajih so nastale nove cerkve, na drugih zopet so dobile stare cerkve po prizadevanju gorečih pastirjev popolnoma novo lice in so občinam na veliko veselje.

¹⁾ Ni dobro zanašati se le na načrte; ti so včasih zapeljivi; ko so dovršeni, ne odgovarjajo zahtevam.

in v močno spodbudo. Tudi dušni pastir ima veselje zaradi njih.

S tem pospešuje tudi namen svojega poklica. Župnik, kateri je preskrbel kaki občini novo cerkev ali je staro dostojno prenovil, sme biti ponosen na to, da je občini odprl studenec blagoslova, kateri se bo nad njo razlival še stoletja. Lepo in dostojno zgrajena cerkev pridiga neprestano in množi ter vzdržuje pobožnost in bogoljubnost. ¹⁾

Zadovoljnost in veselje, katero ima nad svojim delom, mu je vedno plačilo za trud in za skrbi, katere je imel pri svojem prizadevanju. Kajpada je prva stvar, da je vse delal s pravim namenom, to je: za čast božjo. Ako pa duhovnik leto za letom pušča svojo cerkev v starem, nevrednem stanju, tedaj ga ta glasno toži, da je le iz strahú pred trudom in iz lenobe zamudil to lepo nalogo in zanemaril božji blagoslov. ²⁾

¹⁾ Ko sem neki dan v prejšnji svoji župni cerkvi molil brevir, opazil sem v prvi klopi moža, ki je neprestano gledal okna (cerkev je dobila nova figurirana okna); videl sem tudi, da mu lijó solzé iz očíj. Bile so podobe na oknih, katere so mu govorile na srce.

²⁾ Tudi v občini nahajajočih se kapelic, postaj, križev in znamenj ne pozabi. Žal, da nahajamo v tem pogledu še marsikaj, kar ne le da ni vsodbudno, ampak je naravnost pohujšljivo. Dušni pastir naj vse to ali sam popravi ali pa pripravi občane in sosede, da naredé kaj lepega.

O potrebščinah za službo božjo.

Apostolski dušni pastir gleda na to, da je vsa cerkvena oprava (oltarji, klopi, obhajilna miza, prižnica, izpovednice, krstni kamen, križev pot) dostojna in vspodbudna in da odgovarja zahtevam umetnosti. Posebno skrb pa obrača v to, da je vse, kar je v bližnji dotiki s sveto mašo, torej cerkveno oblačilo (paramenti, kazula in albe), tabernakel in oltarji, monštranca in ciborij dragoceno in umetno narejeno, prti pri oltarju, korporali, robci pa da so čisti in snažni.

Če pa zaradi malih denarnih sredstev ne more storiti vsega, kar želi, vsaj z vso odločnostjo dela na to, da odpravi vse nedostojno (n. pr. strgane paramente, nesnažnost perila in oltarjev).

Toda to mu še ne zadostuje; dobro vedoč, da lepa cerkvena oblačila povzdigujejo pobožnost, porabi vsako ugodno priliko, da si omisli kaj novega in lepega. Ljubezen je iznajdljiva; cerkev, dasi revna, dobi s časom ne le primerne, ampak tudi lepe cerkvene paramente in posode.

In kak blagoslov je to za župnijo! Ako potem dušni pastir v lepo prenovljeni cerkvi in v krasnih paramentih stopi pred oltar, kako deluje to na vernike, kako nežno se razvija v njih pobožnost in kako se s tem pridobé srca za cerkev in za vse, kar se v njej godi!

O službi božji sami.

Apostolskemu dušnemu pastirju je posebno na srcu, da se služba božja, sv. maša in druga cerkvena opravila opravljajo tako, da se s tem goji pobožnost v obče. Ob velikih praznikih pa se vnema z dostojnim obhajanjem bogoljubnost in pobožnost še posebno, ako je služba božja sijajna.

Skrbi za vse, karkoli utegne pri sv. maši ali drugih pobožnostih poviševati svečanost in vspešnost. Sam ali pa po drugi sposobni osebi vpelje dostojno cerkveno petje. Dobro in dostojno cerkveno petje podpira pobožnost vernikov, slabo pa jih moti.

Vso pozornost obrača na to, da služabniki cerkveni dostojno opravljajo svojo službo. ¹⁾

Mnogo drži na to, da se služba božja točno pričinja in da ne traja predolgo. Trudi se nadalje za dobro in lepo orgljanje. Skrb svojo obrača tudi na zvonove in da se ž njimi lepo zvoni.

Ob velikih slavnostih (sv. Rešnjega Telesa dan, ob štirideseturni molitvi, prvem sv. obhajilu, birmi, misijonu itd.) lepo okraši cerkev, na veliki oltar postavi zelenje in cvetlice, kor in ladijo cerkve

¹⁾ Posebno skrbi za strežnike pri sv. maši. Sam ali po kaki drugi osebi jih nauči, da dostojno in pobožno strežejo pri oltarju. Če kaj pogrješé, opomni jih z ljubeznijo, pa tudi resnobno. Izkuša jih primerno odškoditi. Gleda na to, da se večkrat menjajo. Za strežnike jemlje le pridne učence.

ovenča z venci, stolp pa z zastavami. To privabi vernike v velikem številu v cerkev in množi njih gorečnost.

Če apostolski dušni pastir skrbi, da je cerkev sama in vse, kar je v njej, lepo in dostojno, in če se bogoslužje opravlja vsodbudno, s tem ne poviša le pobožnosti vernikov v cerkvi, ampak doseže tudi, da se cerkev vernim takorekoč priljubi, da radi in pogosto hodijo vanjo. Na ta način blagovito deluje na versko in cerkveno mišljenje župljanov in tako tudi na življenje samo. Ako pa verniki leto za letom, nedeljo za nedeljo zmerom isto vidijo in ako ne opazijo nikake premembe v olepšavi cerkve in v službi božji, potem izgubi zanje cerkev zanimivost in postane jim vse dolgočasno.

O izrednih bogoslužnih opravilih.

Apostolski dušni pastir dobro vé, kako dobro dene človeku, če se mu notranje življenje včasih poživi s kako izredno pobožnostjo, zato svoji občini rad preskrbi kaj takega.

Od svoje strani rad potrebno odredi, da nekolikokrat v letu pride tuj, nepoznan duhovnik, da v nedeljo ali na praznik pridiguje in izpoveduje. Beseda božja iz tujih ust večkrat bolj gane in bolj obrača pozornost vernikov na to ali ono točko v govoru. Da se jim ponudi prilika izpovedati se pri tujem izpovedniku, je gotovo važno, ker

se s tem večkrat zabranijo ali pa popravijo neveljavne izpovedi.

Tuj duhovnik je nekaka ugodna izprememba v občini; če pride na večji praznik ali na posebno slovesnost, so občani tega prav veseli.

K izrednim slavnostim prištevamo tudi

štirideseturno molitev.

Kako lepó in vzvišeno je, ako občina skozi tri dni zapusti vse posvetne skrbi in se popolnoma žrtvuje češčenju Gospoda v presvetem zakramentu! Pa tudi prav je, da se mu klanjamo, saj prebiva leto za letom med nami v ponižni podobi kruha. Prav je, da imamo priliko zahvaliti ga za vso ljubezen in milost, katero izkazuje v sveti skrivnosti, prositi ga odpuščenja za vso nečast, katera se mu tu godi, in prenoviti se v pobožnosti do te visoke skrivnosti.

Ker štirideseturna pobožnost Gospodu posebno ugaja in donaša župniji obilo blagoslova, zato se potruди apostolski dušni pastir, da vse tako uredi, kakor je primérno.

V ta namen lepo okraši cerkev, pozove tuje duhovnike, primerno uredi službo božjo, razdeli ure češčenja (za šolsko mladino, bratovščine itd.), dopoldne napravi slovesno duhovno opravilo, zvečer slovesno večerno pobožnost. S primernimi govori

pouči in pripravi že poprej vernike svoje na to lepo pobožnost.¹⁾

Ako v občini še ni štirideseturne pobožnosti, potrudi se zanjo apostolski duhovnik, ako jo razmere dopuščajo. Treba je le z dotičnimi osebami govoriti, in kmalu se zbere potrební denar; pri malih župnijah ni treba visoke glavnice.

O misijonu.

Kjerkoli je kak apostolski dušni pastir, tam občina ne ostane dolgo brez misijona. Misijon je milost in sicer velika milost za vsako župnijo, kakor nas uči stvar sama na sebi pa tudi izkušnja.

Skoro čudežno deluje misijon, če se prav pripravi in vodi. Nespokorni, trdovratni grešniki, kateri navadnemu izpovedniku zapró srce, se spokoré, ljudje brez gorečnosti se vzdramijo, po krivem pridobljeno blago se povrne, neprijatelji se sprijaznijo, v raznih opravilih oživi vestnost, versko življenje: obiskovanje cerkve, poslušanje govorov in prejemanje sv. zakramentov se povzdigne; župnija se do cela prenovi.

¹⁾ Prvotno je veljala štirideseturna pobožnost le češčenju presv. Rešnjega Telesa, a dandanes je v navadi tudi jedna ali dve pridigi. S tem pride v vso pobožnost več življenja, in če govore prevzamejo tuji duhovniki, imajo lepo priliko vernikom povedati najvažnejše resnice. Tvarino govorom najbolje izbere domači župnik.

Marsikdo ugovarja, da so ti nasledki le za malo časa, kakor se slama hitro vname, plane kvišku, a brzo poneha in stli.

Res je, da se gorečnost, katero je vzbudil sv. misijon, kmalu ohladi in da marsikaj izostane, kar se je v misijonu sklenilo; vendar pa smemo pričakovati iz vsakdanje izkušnje, da po misijonu mnogo dobrega semena o s t a n e in obrodi zaželeni sad. In če se tudi gorečnost shladi, vendar ni bila brez blagoslova. Treba jo je zopet oživiti s tem, da se ponovi sv. misijon.

Poznali smo župnika, ki je sklenil, da bo vsakih deset let preskrbel misijon, češ, da med tem časom zraste nova občina. Oni, ki so bili pri zadnjem misijonu otroci, so sedaj mladeniči; prejšnji mladeniči in mladenke so žene in možje; oni, ki so bili tedaj mladi, so sedaj stari.

Takó postopaj vsak apostolski dušni pastir.

Na misijon se pripravlja z vso gorečnostjo. Že nekaj tednov prej naznani vernikom svojim misijon, v govoru jim kaže, kako je važen in potreben, vabi jih, da naj v goreči molitvi prosijo blagoslova in milosti božje. On sam pa priporoča v molitvah svojih (pri sveti daritvi, v brevirju, zjutraj, zvečer itd.) misijon Gospodu, v ta namen priredi posebne pobožnosti (sv. križev pot, rožni venec itd.), v ta namen si tudi kaj pritrga in opravlja dela usmiljenja.

Potem preskrbi zadostno število vestnih in zanesljivih izpovednikov: mnogo je na tem, da so izpovedniki na misijonu vestni, učeni in goreči; oni morajo dopolniti to, kar je začela pridiga. Važno je tudi, da imajo dušno gorečnost, da ne izgube potrpežljivosti in mirú v izpovednici in da ne postanejo površni.¹⁾

Ob sklepu sv. misijona apostolski dušni pastir še ne konča svoje naloge. Prepričan je, da mora on dalje delovati na novem temelju misijona. V pridigah, v krščanskih naukih in v izpovednici se večkrat spominja sv. misijona, govori o opominih, o dobrih sklepih, o zvestobi in stanoovitnosti.

Vrhu tega priporoča neprestano v molitvah svojih sad misijona milosti Gospodovi.²⁾

Morebiti more duhovni pastir jedenkrat v letu svojo občino peljati na kako bližnjo božjo pot. Če se to romanje prav uredi in dobro vodi, ima dober vpliv.

¹⁾ Župnik, kateri je vsakih deset let ponavljal misijon, jemal je izpovednike od daleč zato, da si jih je lahko izbiral iz bližine bi bil morebiti (da se ne bi zameril) vzel tudi take, ki bi bili manj sposobni.

²⁾ Neki župnik je obhajal obletnico misijona s slovesno službo božjo, popoldne pa je imel primeren nagovor.

O bratovščinah in družbah.

Tudi za te skrbi apostolski dušni pastir. Cerkveno vpeljana bratovščina ima že sama na sebi svoj blagoslov, a ob jednom pospešuje večkratno prejemanje sv. zakramentov. Če je še ni v občini, potrudi se apostolski dušni pastir, da jo ustanovi; ako pa že deluje, vzdržuje jo s tem, da obhaja praznike njene s primerno slovesnostjo.

Društva mladeniška, ako jih duhovnik prav vodi in poživlja s primernimi govori in pobožnostmi, mu dajejo priliko občevati z mladino, vrh tega goje versko življenje in večkratno prejemanje sv. zakramentov. Zato je apostolski dušni pastir za taka društva vnet; sam ali po drugem duhovniku jih vpelje ali pa se trudi, da v njih vlada pravi duh. Večkrat v letu napravi za družabnike popoldansko pobožnost; nove ude pa sprejema s slovesnim načinom.¹⁾ Iz šole izstopivšim dečkom se sprejem najprvo zagotovi, a za nekoliko let se sprejmó.

Tudi ženske družbe blagodejno delujejo po nekaterih občinah; potrebujejo pa skrbnega in previdnega vodstva. Vsaki občini se menda ne morejo priporočati. Apostolski pastir poprej dobro

¹⁾ Nekateri goreči dušni pastirji oskrbé društvenikom neko vrsto duhovnih vaj s tem, da nekoliko dnij pred njihovim glavnim praznikom napravljajo primerne govore.

premisli in se z drugimi posvetuje, ali se ustanovi društvo ali ne.

Ako kaže v kaki občini vpeljati društvo rokodelskih pomočnikov, naj bodo pomočniki vsi tudi udje mladeniške družbe. Ako je v kaki občini društvo rokodelskih pomočnikov, oklene se ga apostolski pastir in skrbi za to, da v društvu živi pravi verski duh in da ni vse le v veselicah in v izletih, kakor se večkrat zgodi.

Pač so tudi take veselice potrebne, da se v društvu ohrani življenje in živahnost; če je pa tega preveč, ne izpolnjuje se glavni namen, ki je: vzgojiti rokodelske pomočnike za krščanske rokodelce. Dandanes, ko posebno po velikih mestih industrija skupaj spravlja toliko ljudij, in ker so delavci v veliki nevarnosti, so posebno važna delavska društva. Če deluje apostolski dušni pastir v tacih krajih, skrbi tudi za taka društva. Kjer še ni takega društva, zastavi vse svoje moči v to, da je ustanovi in da je tako vodi, da dobé delavci v društvu obrambo v nevarnostih svojega stanú in da se v njih vzdrži krščansko mišljenje in življenje. V tem obziru mu ni nič pretežko, ne preveč in ker z očetovsko ljubeznijo skrbi za delavce, pridobi bolj in bolj njihova srca; ljubijo ga in zato ga radi poslušajo in ubogajo.

Tu se more duh apostolski popolnoma razviti in pokazati v vsi vrlini, kakor pri nebeškem

Izveličarju. Več nego jedenkrat se je izkazalo delovanje duhovnikov v takih krogih jako blago-
dejno.

Kako deluje apostolski dušni pastir z vzgledom?

Pokazali smo doslej apostolskega dušnega pastirja v različnih strokah njegovega delovanja; treba, da govorimo še o dveh važnih stvareh: o vzgledu in o molitvi. „Exemplum, operatio, oratio“, v teh treh besedah je izrekel sv. Bernard vse izveličansko delovanje božjega Izveličarja.

O vzgledu.

Ne mislimo govoriti o dobrem vzgledu dušnega pastirja v obče; umeva se, da mora prav tako kakor vsak drug kristijan, in tudi še posebno mašnik dajati dober vzgled; vsaj je postavljen na svečnik, njemu veljajo besede Gospodove: „*Luceat lux vestra coram hominibus.*“ Vse čednosti krščanskega življenja mora imeti dušni pastir, da jih verniki na njem tako rekoč vidijo utelešene. Le tedaj je njegov nauk uspešen, če verniki vidijo in vedó, da on sam dela, kar uči.

Čim bolj ostra je dolžnost dobrega vzgleda pri duhovnikih, tem večji greh ima, ako v tem kaj

zagreši ali celó daje še slab vzgled. Besede Gospodove: *Gorjé človeku, po katerem pride pohujšanje*, veljajo posebno duhovnikom. Apostolski dušni pastir daje vernikom v vseh razmerah dober vzgled. Toda dosti o tem! Omenili bi le še nekaj

o posebnih ozirih.

Dušni pastir dobro vé, koliko je na tem, da ga imajo verniki zares za vrednega duhovnika, ki v vseh rečeh in povsodi izpolnjuje dolžnosti svojega duhovskega poklica. Zato izkuša ogibati se vsega, kar bi zmanjšalo ugled njegov pri vernikih, posebno pri preprostih. Če prav kaj na sebi ne bi bilo nič hudega, vendar bi verniki iz tega lahko skleпали, da je navaden, reven človek in izgubili bi pri njem spoštovanje, katero nehoté gojé v sebi do duhovnika in katero je tako važno v njegovem delovanju. Prav radi mislijo navadni ljudje, da duhovnik nima toliko človeških slabostij, kakor jih imajo drugi. Pameten duhovnik jih nikakor ne moti, pa tudi ne vara v tem mnenju.

Sapientibus et insipientibus (preprostim) *debitor sum*, pravi apostol; *si esca* (meso, ki se daruje malikom) *scandalizat* (če je preprostim v spotiko), *non manducabo in aeternum*.

Zavoljo tega se mora duhovnik mnogotero omejevati v govorjenju, razveseljevanju in počí-

vanju, v noši in vsej hišni uredbi; sploh mu veljaj naročilo tridenškega zbora (22, 1): „Sic decet omnino clericos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nihil, nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant, — ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“ Izpolnjuje naj, kar velewa sveti Avguštin svojim duhovnikom: „In omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusdam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.“

Apostolskemu dušnemu pastirju ni neznano, da ne pristoja vse duhovniku, kar se prilega lajiku; velikodušno se zatajuje in z veseljem žrtvuje to in ono, ker mu nalaga v tem oziru njegov stan rahločutno natančnost.¹⁾

O kako zeló škodujejo svoji veljavi in tako svojim uspehom mnogi duhovniki, ki so morda

¹⁾ Zaradi tega so že od nekdej škofje in cerkveni zbori duhovnikom marsikaj prepovedovali, kar je večkrat samo na sebi prav nedolžno, pa se ne prilega časti duhovnikovi; take stvari so med drugimi: obiskavanje gostiln, lov, neklerikalna noša, nekatere veselice. Tudi v občevanju z lajiki je pravi duhovnik, dasi vsekdar prijazen in postrežljiv, vendar tudi vselej oprezen in previden. Neki kapelan je pogosto cele družčine zabaval s šaljivimi dogodki. Razveseljeval je večkrat celo hišo neke pridne kmetice; ta je gospoda sicer visoko spoštovala, k njegovi propovedi pa ni šla nikdar. Povedala je tudi, zakaj ne: „Ko bi videla gospoda kapelana na prižnici, prišle bi mi njihove burke na misel, in poslušanje bi mi nič ne pomagalo.“

sicer prav vrli, ki pa niso v malih stvareh natančni! Taki nastopajo in govore, se oblačijo in razveseljujejo ter sploh tako živé, kakor prija njihovi naravi, kakor se jim ravno poljubi; tako manjšajo do skrajnosti pri vernikih potrebno jim veljavo; tako jim manjka prave, polne, duhovske časti in hkrati tudi uspešnemu delovanju tako potrebnega spoštovanja. Kdo bo dvomil, da bodo taki duhovniki jedenkrat težko odgovarjali sodniku!

Priprošnje apostolskega dušnega pastirja.

Večkrat smo opozorili na to, da apostolski dušni pastir ljubi molitev. Vsa duhovska in pastirska početja naj izvirajo iz molitve in dobivajo po njej blagoslov in uspeh. To smo že dokazali pri posameznih razmerah duhovskega poklica. Na tem mestu hočemo še posebej povedati, kako naj duhovnik prosi za druge.

Pred vsem moli seveda zase, po besedah: „Omnis amor bene ordinatus a se ipso incipit.“

Kakor je visok in težak njegov poklic, tako pa je slaba njegova človeška narava. Zato je do cela prepričan, da lastne moči še malo ne zadostujejo toliki nalogi, zato prosi vedno iznova pomoči od

zgoraj. Da bi visokih dolžnostij ne zanemarjal, da bi v gorečnosti za čast božjo in izveličanje duš vstrajal in rastel, da bi sveto veselje, blagoslov in uspeh spremljali vse njegovo delovanje, za ta namen moli stanovitno.

Jednako vneto moli potem za občino, ki mu jo je Bog izročil. Globoko je prepričan, kako resnične so besede psalmistove: *Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam; nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.* Ne pozabi izreka apostolovega: *Non qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus.* Zato zaupa pri vseh delih milostnemu blagoslovu božjemu in pričakuje le toliko uspeha, kolikor ga Bog nakloni. Ker iskreno želi, da bi izveličal kar največ izročениh mu vernikov, da bi poveličeval kar najbolj Gospoda, in ker je zraven prepričan, da mora priti blagoslov od zgoraj, da vrh tega ta blagoslov premore vse: zato mu vzbuja molitev pristrčno, ponižno, zmagovito zaupanje.

Tako si pridige takorekoč izprosi od Gospoda. Njega pobožno prosi milostnega razsvetljenja, da izbere pripraven predmet, da ga modro obdela v primernih, pretresljivih besedah, da seme njegove besede pade na rodovitna tla in rodi mnogoteri sad. Jednako ravná, ko se pripravlja za krščanske nauke.

Pred izpovedovanjem prosi vsekdar svetega Duha, da naj ga spremlja in mu kaže, kaj naj govori. In kakor je prej molil, da bi Gospod potrebne pripeljal k izpovednici ter jim dal milost dobre priprave, tako poslej v goreči priprošnji kliče k Bogu, da dopolni v izpovedancih, kar je v njih začel.

Z molitvijo hiti k bolnikom in nobenega bolnih izročencev ne izgreši njegova priprošnja. Molitev ga spremlja v šolo, in Jezus, prijatelj otrok, pripravlja v mladih srcih rodovitno zemljo njegovim naukom. Pred vsakim začetjem vsaj v hipu vzdihne k Bogu. *Omnes viae meae in conspectu tuo! Pauper sum ego, adiuva me!*

Vse izročene vernike ljubi, kakor ljubi oče svoje otroke; zato ga nagibljejo razne važne potrebe, da moli zanje. Za stariše, da bi vestno in modro izpolnjevali težavne dolžnosti; za otroke, da bi rastle kakor v starosti tako tudi v bogoljubju; za gospodarje in gospodinje, da bi bili vestni; za posle, da bi bili pokorni in zvesti; za zakonske, da bi živeli krščansko; za gosposko, da bi pospeševala čast božjo; za rokodelce in rokodelske pomočnike, za tovarnarje in tovarniške delavce, da bi vladal med njimi duh krščanski; za premožne, da bi ne pozabili Boga in da bi revežem ne zapirali srca; za uboge, da bi revo prenašali potrpežljivo in bogaboječe; za bolne, da bi jih Bog tolažil in

ozdravil; za umirajoče, da bi se srečni ločili; za rajne, da bi jih Bog kmalu rešil vic; za stiskane in žalostne, da bi jih božja pomoč utolažila; za velike grešnike, da bi se jih Bog usmilil; za omahljivce, da bi postali stanovitni; za slabotne, da bi se v dobrem utrdili; za dobre, da bi vstrajali in napredovali; pa tudi za tovariše duhovnike, da bi jih Bog blagoslavljal za uspešno delovanje.

Vrh tega se pripeti v župniji še marsikaj izrednega: velike nesreče, hude stiske, veliki grehi, spačenost, pohujšanja, nevarnosti, obupnost itd.

Vse to čuti srce apostolskega dušnega pastirja, vse to ga sili, da se zateka v molitvi k Bogu, in to tem bolj, čim bolj nezmožen je, da bi svetoval in pomagal sam. Ker njegovo očetovsko skrbno srce ne more pomoči, zato se obrne do božjega Srca in njemu izroči vse želje, skrbi, bridkosti in težave. Kakor bi mu bili izročili verniki vse svoje zadeve kot sredniku in zavetniku, tako dviga k nebu proseče roke. Tako zjutraj, tako zvečer, tako med brevirjem, tako doma, v cerkvi, zunaj, posebno pri sv. maši.

Kolikorkrat pristopi k oltarju, stori to v imenu vseh vernikov, in kakor bi mu ti posebej naročili, priporoča pri daritvi potrebe vseh Gospodu. Prepričan je, da nikjer in nikdar s tolikim uspehom ne priporoča svojih ljubljenih izročencev

Bogu, kakor tedaj, ko z lastnimi rokami povzdiguje najsvetejši dar k njemu; zato pošilja posebno tedaj h Gospodu priprošnje za vernike, s presvetim darom združene.

V sv. maši zahvaljuje Boga za vse dobrote, izkazane vsem ali posameznim vernikom; sveta maša mu je spravna daritev, ki jo daruje Gospodu vsak dan za grehe svojega ljudstva, kakor je Job opravljal daritev za svoje otroke; prosilna daritev mu je; v njej prosi grešnikom milostnega odpuščenja, pravičnim vstrajnega napredovanja v dobrem, tlačnim tolažilne pomoči, vsem časnega blagoslova in večne sreče. Kako izdaten vir prisrčne pobožnosti pri sv. maši je apostolskemu dušnemu pastirju tesna vez, ki ga sklepa z verniki! In koliko obilico sreče in blagoslova jim pridobiva pri oltarju!

Da, če lastno prizadevanje nima uspeha, ostaja še oltar, ki ga navdaje s tolažilnim upom. Ravno presveta daritev mu je izmed vseh podeljenih pripomočij prva, da pri njej posreduje med Bogom in med verniki; tu najtesneje družijo izročene duše z Bogom in najobilneje naklanja nebeško pomoč vsem potrebam. Sv. daritev in pričujočnost Jezusova v najsvetejšem zakramentu sploh mu je središče življenja; sem prinaša kakor v najsvetejši del templja vse, da takorekoč posvečeno, blagoslovljeno odnaša zopet med svoje.

Jezus, dobri pastir, najvišji vzornik njegovemu življenju, čegar namestnik med župljani je

apostolski dušni pastir v prvi vrsti, ta je tudi, na katerega se dušni pastir naslanja najprej. Vanj upa; od njega pričakuje v vseh zadregah, težavah in bridkostih sveta milostne pomoči; k bogatemu zakladu njegovih zaslug, k njegovemu križu in njegovim ranam, k njegovi ljubezni in njegovemu usmiljenju se zateka zopet in zopet; v njegovo presv. Srce izročča duše svojih s svetim zaupanjem. *Quia non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo nos oportet salvos fieri.* Pričujočnost Jezusova v najsv. zakramentu mu je kakor bogat, sredi župnije izviraječ studenec; tu zajemlje zase in za svoje dar modrosti in moči, razsvetljenja in tolažbe, milostne pomoči in osrečevalnega blagoslova. Pred najsvetejšim za svoje proseč odpira studenec milostij in iz njega v srca svojih župljanov vliva milost za milostjo, ki povsod lajša bol in rosi blaženost.

Tako apostolski dušni pastir vsekdar, posebno pri sveti maši, priporoča sebe in svoje župljane Gospodu. Včasih pa pridejo okoliščine, da moli še pristrčneje, pogosteje in stanovitneje. Tako pred velikimi prazniki, kakor sploh pred dnevi, ob katerih hodijo verniki mnogo k sv. izpovedi; — ob času veselic in drugih okoliščin, s katerimi so združene grešne priložnosti; — ob priliki večjih nesreč itd., sploh, kadar je treba še posebne božje pomoči:

tedaj še bolj goreče dviga roke k nebu, kakor jih je dvigal Mojzes na gori, ko se je njegovo ljudstvo bojevalo v nevarni vojski, in prosi rešilnih milostij.

Vrh tega izkuša še s postom, zatajevanjem in drugimi dobrimi deli dati svoji molitvi večjo moč pri Bogu. Krščanskemu življenju prepotrebna čednost samozatajevanja je dobremu duhovniku že itak priljubljena; potrebe ljubljenih župljanov in srčno koprnenje, da bi jim gotovo pomagal, delajo mu jo še bolj priljubljeno. Le delovanju potrebno zdravje si mora ohranjati, sicer pa se velikodušno zatajuje in mrtviči in žrtvuje v blaginjo vernikov ter tako v nekem smislu uresničuje na sebi Gospodove besede: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*. In če je potreba posebno velika, si pridruži še res pobožnih vernikov in se ž njimi vred zatajuje in moli.

Še posebno se zateka ob takih stiskah apostolski dušni pastir k Mariji, katero ljubi in časti kot svojo mater in ji sinovsko zaupa. Poudarja ji, kako ljubi izročene mu duše, kako skrben je zanje, kako zelo želi pomoči za tega in tega. Posamezne osebe in cele stanove goreče priporoča dobrotnemu srcu materinemu in blagoslavljaljoči njeni roki. Da, celo župnijo izroča materinskemu varstvu Marijinemu: „Sub tuum praesidium confugio cum universa parochia! Ne despicias . . !“

Marijo prosi torej vsak dan zase in za vernike; in čim bolj v zadregi je, tem bolj goreče se zateka k njej. Verniki njegovi so v velikih grehih, v hudih izkušnjavah, v neznosnih bolečinah, v izrednih nevarnostih . . . : Mariji pomočnici zaupa.

In ni osramočen: „quia nemo ad Mariae currens praesidia derelinquitur.“

Kakor Mariji tako se pogosto priporoča tudi cerkvenemu zaščitniku (zaščitnici). Svetnik ali svetnica, katerega je cerkev odločila župniji v češčenje in varstvo, bo gotovo še posebno za odločene varovance prosil pri Bogu; zato ima dobri duhovnik do njega posebno zaupanje in ž njim tako rekoč prijateljsko ljubeznivo občuje. Jednako zaupnost do nebeškega zavetnika vzbuja seveda tudi v vernikih.

Sicer izmed svetih božjih še posebno časti vse krstne zaščitnike in angele varihe svojih vernikov. Izročča sebe in svoje sv. Jožefu, svetnikom, katerih podobe so v cerkvi ali zunaj cerkve. Na pomoč kliče vse izveličane škofe in mašnike; pri izveličanih otrocih prosi za otroke, pri nebeških mladeničih in devicah prosi za vojskujočo se mladino in sploh prosi zmagoslavne nebeščane za izkušane svoje vernike.

Tako priporoča apostolski dušni pastir pred vsem sebi izročene duše Gospodu; pred vsem te — a ne samo teh; njegovo ljubeče in za izveličanje duš plamteče srce sega veliko dalje, nje-

gove svete želje dosegajo meje vesoljne cerkve, celega sveta, njegova prosilna molitev želi rešitve slednjemu sinu človekovemu.

Tako moli za škofijo, za njenega poglavarja in za vse mašnike, za učitelje in stariše, za vse gospodujoče in službujoče. Seže dalje in moli za svetega očeta, vse škofe, mašnike, vernike in nevernike. Rad se spominja tudi posameznih dežel in svetovnih delov; povsod vidi toliko pomoči potrebnih. Sedaj prosi za izpreobrnjenje grešnikom, sedaj za spoznanje razkolnikom, krivovercem in nevernikom. In če se pokažejo v kaki državi posebna zla: zatiranje cerkve, podržavljanje šole in odpravljanje krščanskega značaja iz nje, razpuščanje redov, vojska, bolezen, nesreče, — vse to ga nagiba k molitvi. Spominja se sedaj te, sedaj druge potrebe: pri sv. maši, brevirju, rožnem vencu, križevem potu, češčenju najsvetejšega, na daljnem potu k bolniku ali v šolo, pri večerni ali tudi pri nočni molitvi.

Skupina vseh lastnostij apostolskega dušnega pastirja.

Doslej smo opazovali apostolskega dušnega pastirja v različnih posameznih okoliščinah njegovega poklica; videli smo, kako ga povsod navdaja

apostolski duh, kako ga v vsem pastirskem delovanju vodi gorečnost za čast božjo in izveličanje duš.

Ko smo naslikali gorečnost v posameznih opravilih, zdi se nam primerno, da podamo še celotno sliko vseh lastnostij apostolskega dušnega pastirja.

Za osnovo tej sliki bodi apostolovo razločevanje med *sapientia, quae non est desursum* in med *sapientia, quae desursum est*. (Jak. 3, 17.) Modrost pomenja apostolu in navdihnjenim pisateljem svetopisemskim sploh: krščansko mišljenje in krščansko popolnost, ki ima korenino v strahu božjem. Kar je rečeno o modrosti, velja tudi o pastirski gorečnosti; zakaj v njej je krščanska popolnost dušnega pastirja.

Kaj pa pravi apostol o tej *sapientia*? *Primum quidem*, tako pravi, *pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia et fructibus bonis, non judicans, sine simulatione*.

V resnici, te poteze podajajo jasno sliko apostolskega dušnega pastirja; taka je pri njem *sapientia*, to je njegov *zelus animarum*. Apostolski dušni pastir je:

1. *Pudicus*, čist, zavzet le za čast božjo in izveličanje duš; čista duša je prosta vsakega radosvoljnega nagibanja k nečisti sli; tak je dušni pastir, katerega navdaja apostolski duh, v delovanju prost vseh prostovoljnih teženj, v katerih bi iskal sebe

samega; pri nobenem delu ne gleda nase, na čast ali dobiček; zato mu je vsako pastirsko opravilo tem ljubše, čim bolj se zлага z delom božjim, čeprav ne prija njegovi naravi.

Čim čistejši je *selus*, čim manj se na njem izpolnjujejo besede: *omnes, quae sua sunt, quaerunt*, tem obilnejša milost spremlja delovanje. Če pa duhovnik sebe išče, odganja od sebe milost, brez katere je tudi najsijajnejše delovanje brezuspešno.

2. *Modestus*, skromen, ponižen. Če si je apostolski dušni pastir nabral še toliko zaslug za dobro stvar, vendar ne dovoli, da bi vzrastla v njem prevzetna samozavest, in kakor se v srcu varuje prevzetnega mišljenja, tako tudi na zunaj ni nikdar predrzen ali gospodovalen. Ponižno spoznava, da opravlja le svojo dolžnost, in ne pozabi besedij Gospodovih (Luk. 17. 16.): *Cum feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus*. Vrhu tega pripisuje uspeh vselej le božji milosti. Če dovrši še kaj tako važnega in težavnega, ne išče hvale in priznanja pri drugih in sam si ne domišlja kaj posebnega o vsem tem; tako tudi v tem izpolnjuje naročilo Gospodovo (Mat. 6, 5.): *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua*.

Bogu daje čast. Kakor pred vsakim delom v molitvi prosi milosti, tako po dovršenju zopet moli, da zahvali Boga za milostno pomoč. Tako

mu podaja poklic zmerom iznova povod k molitvi, kakor mu ponuja tudi bogatega gradiva zanjo.

3. *Pacificus*, miroljuben, miren; ne vznemirjen, razjarjen, strasten. Gorečnost apostolskega dušnega pastirja prihaja iz milosti, torej iz Boga; Bog je pa *Deus pacis*; kar je od njega, je mirno in pomirljivo. Če torej kak duhovnik tudi za kaj prav dobrega dela, toda v strastni razburjenosti in še togoten razsaja in zmerja, naj vé, da nima prave gorečnosti. *In turbine non est Deus*, pravi sveto pismo. Tu stopa na dan pokvarjena narava; ta se srdi, če ji ne gre vse po volji, če se ji kaj protivi. Tako te vrste gorečnost ropota zoper male napake, ki ne prija naravi, ne meni se pa zraven tega za obilico večjih napak. Apostol govori na omenjenem mestu (3, 15) o *sapientia* (zelus), *quae non desursum* (od Boga, iz milosti) *est, sed terrena, animalis, diabolica*; govori torej o gorečnosti, ki je posvetna, čutna, satanska; o gorečnosti, ki izvira iz posebnih nagibov, iz skvarjene narave ali pa iz navdihov hudičevih.

Taka kriva gorečnost seveda navadno nič dobrega ne doseže; pač pa zakrivi prav pogosto veliko hudega. Mnogokrat napravlja nemire in prepire, vznemirja duhove, zasaja v srca sovraštvo do duhovnika in napravlja neuspešno njegovo delovanje. Navidezno sicer velika gorečnost, dejansko pa tako žalostni nasledki: to človeka kar sili, da pripisuje to na sebi sicer dobro prizadevanje

navdihom hudobnega duha, ki se ume „preobleči tudi v angela luči“.

Gorečnost apostolskega duhovnika, izvirajoča iz milosti, je mirna; o sadovih prave gorečnosti trdi apostol: *Fructus autem iustitiae* (= prava gorečnost) *in pace seminatur, facientibus pacem*.

4. *Bonis consentiens*, somišljenik dobrih. Apostolski dušni pastir se v pastirovanju ne klanja kar vsakemu nagibu, in naj se dozdeva ta še tako dober. Ravná se po apostolu: *Nolite credere omni spiritui, probate spiritus, si ex Deo sint* (1. Jan. 4, 1.). Predno se za kako reč odloči, posvetuje se s seboj, z Bogom in morda še z drugimi; pomišlja pa tem več, čim važnejše stvari se tiče pomislek. Tako sledi besedam sv. Bernarda: „Pastor prudens omne opus trina meditatione praeveniet, num liceat (če bo pravično), num deceat (če bo primerno), num expediat (če bo koristno in mogoče).“

Vpraša se tudi, kdaj in kako naj začne. Morda se bo dala stvar kasneje, ko se te in te okoliščine tako ali tako presučejo, vse lože storiti kakor sedaj. Morda je treba kaj na sebi dobrega opustiti, ker bi več škodovalo kakor koristilo, ali bi bilo samo manjšini v prid, večini pa v škodo.

Skratka: apostolski dušni pastir misli in preudarja; stori to, kar je sam spoznal za dobro ali kar odobravajo dobri. Tako je *consentiens* dobrim stvarem in dobrim ljudem.

Te previdne počasnosti pa pri apostolskem dušnem pastirju ne proužročajo osebni oziri. Ne straši se graje in drugih neprijetnostij; ne vpraša, če je njegova oseba od vseh strani zavarovana. marveč zaupaje na božjo pomoč neustrašeno in odločno deluje za stvar, katero je spoznal za dobro, koristno in izpeljivo.¹⁾

5. *Suadibilis*, mož, s katerim se dá govoriti. Kakor stanovitno in odločno se poteza apostolski dušni pastir za to, kar je po njegovem resnem preudarjanju dobro, koristno in izpeljivo, vendar neobziren ni nikdar pri tem. Saj njegova odločnost ne izvira iz narave, marveč iz milosti: iz ljubezni do dobre stvari deluje, ne pa da bi svojeglavno prodrl z lastno voljo. Če se sredi začetega dela pokaže, da je treba načrt izpremeniti ali celo vso stvar opustiti, udá se previdno iz višjih ozirov vsemu temu, četudi je to neprijetno. Dober vojskovodja tuđi izpreminja sredi boja svoj prvotni načrt, če se pokaže potreba.

Koliko škodujejo včasih svojeglavni in neobzirni duhovniki, ki trdovratno izvajajo misel, ki se jim je jedenkrat zazdela dobra, pa se je s časom izkazala vsa drugačna!

6. *Sine simulatione*, — ne samo navidezno goreč. Sliši se — in še prav pogosto, — da du-

¹⁾ Če je apostolski dušni pastir previden, vendar mu je tuja vsaka zvijačnost, ki je lastna le neodkritosrčnim in neresničnim dušam.

hovniki bridko tožijo nad skvarjenim svetom, nad žalostnimi zli, ki so zavladata med lastnimi verniki; pa kaj, ko samo tožijo in ničesar ne storé! To je tudi gorečnost za božjo praydo — pa samo navidezna. Taki nedelavni tožitelji pokvarjenega sveta so podobni ljudem, ki ob požaru vzdihujejo in se ne ganejo, da bi rešili, kar se dá rešiti.

Apostolski dušni pastir, v čegar srcu je prava gorečnost doma, malo ali nič ne toži, pač pa tem več čuti. Ni ga zla med njegovimi, ki bi mu ne napolnilo srca z bolestjo. Tak bolesten čut ga sili k premišljevanju, ali bi mogel kaj pomoči; kar more, to pa tudi stori; zato

a) še vneteje pridiga, izpoveduje in druga dolžnostna dela opravlja;

b) porablja radostno, neustrašeno in požrtvovalno vsako priliko, da odstranja hudo in dela dobro;¹⁾

c) še išče takih prilik, in ljubezen je iznajdljiva.

Skratka: prva mu je pastirska skrb; po njej se mora ravnati vse, četudi ne prija lahkotnemu življenju.

¹⁾ Neki kapelan je nadzoroval več časa vsak dan od $\frac{1}{2}$ 8—10. ure dopoldne šolske otroke pri sv. maši in nato v šoli, da bi jih dovêdel do lepšega obnašanja. — V tistem kraju so ljudje ob delavnikih malo hodili k sv. maši. Zvedel je, da zato, ker se opravljajo vse sv. maše v pre-zgodnjem času, in takoj je jel maševati ob poldeveti uri. Vstajal je pa, kakor doslej, ob petih.

Pri drugih je večkrat vse drugače. Zložno in prijetno živeti, sladkosti življenja uživati, to je prvo; izpolnjevanje pastirskih dolžnostij si mora tako-rekoč izberačiti kak časek vmes in se dovrši kar najhitreje in prav površno, če se že odložiti ne dá. Narobe prav!

d) Česar apostolski duhovnik sam ne more izvēsti, izkuša v molitvi od Boga izprositi. In njegova molitev ni lahkomišljeno površna; veliko-dušna je, združena z mnogim zatajevanjem in žrtvovanjem.

7. *Non iudicans*, nepristranski. Neprava gorečnost kaj rada zaide *ad acceptationem personarum*, k pristranosti. Pristranski duhovnik ima nekatere osebe in nekatera pastirska dela rajši kakor druga. *Judicat!*

Kako vse drugačen je apostolski dušni pastir: Boga poveličevati in duše izveličevati — na to gleda. Vse drugo na človeku, če je visokega ali nizkega stanú, če je bogat ali reven, omikan ali neomikan, nadarjen ali zabít, prikupljive ali zoprne vnanjosti — vse to ne odločuje, da bi bil za ali zoper kako osebo.

Pač upošteva različnost oseb po stanu, značaju, omiki, kolikor to zahteva modro pastirovanje; včasih ga pač odloči večja potreba, sprejemljivost, dolžnost, prilika, da je na koga posebno pozoren. Sicer pa so mu nizki, revni poslušavci, izpovedanci, bolniki prav tako (ali še bolj)

ljubi, kakor visoki in bogati. Ne zmoti ga prikupljiva zunanost izpovedančeva, da bi se zavoljo tega pristransko dalje časa pečal ž njim kakor pa s kakim neprikupnim, preprostim, neokretnim. Proti vsem je enak, vsem z veseljem pomaga.¹⁾

Tu naj tudi pripomnim, da apostolski dušni pastir ne zaupa preveč posebnim naravnim prednostim (nadarjenosti i. dr.), s katerimi so obdarjeni nekateri njegovih vernikov. Če je na bolj obdarjene kaj bolj pozoren, vendar drugih zaradi njih ne zanemarja. Ve namreč, da prav pri takih uspeh ni zmerom v primeri s trudom. Velikokrat se celó nenadarjeni lože privedejo k popolnosti kakor pa še tako daroviti. Razsvetljena gorečnost skrbi za vse v pravi meri, *omnibus vult omnia fieri*.

Kakor gledé na osebe tako apostolski dušni pastir tudi zastran različnih pastirskih poslov ni jednostranski. Nikdar ne porablja toliko moči in časa za jedno delo, da bi zanemarjal drugo.

Včasih ima kdo posebno sposobnost in nagnjenje za kako stroko; pa prava in modra gorečnost se ne izpozabi nikdar tako daleč, da bi delala jedno in drugo prezirala.²⁾

¹⁾ Bil je duhovnik, ki je vneto izpovedoval ob sobotnih in predprazniških večerih, sicer pa se je kolikor moči odtegoval izpovedovanju. Zakaj? Hotel je izpovedovati samo „gosposke“ duše.

²⁾ Neki kapelan se je toliko pripravljaval na pridige, da so to žalostno čutili zanemarjeni bolniki in šolski otroci.

Tako je dvomne vrednosti gorečnost duhovnika, ki bi vse moči žrtvoval za kako posebno delovanje (za rokodelska, dekliška, pevška in druga društva) in bi površno izpolnjeval važnejše svoje dolžnosti (v izpovednici, na prižnici, v šoli, pri bolnikih itd.).

Pač se primeri, da se duhovnik začasno peča v večji meri samo z jedno stvarjo (z zidavo ali izdatno popravo cerkve): pa tudi takrat dobri duhovnik ne pozablja glavnih dolžnostij in komaj čaka, da nastopi zopet redno pastirovanje.

Včasih se kak duhovnik popolnoma zatopi v kako delo, ki je sicer tudi več ali manj s pastirstvom v zvezi; a ob tem opusti premišljevanje in molitev in pobožno branje in pripravo za pridige ter kateheze in tako potrebno nadaljnje izobraževanje. Tudi to ravnanje je podobno gorečnosti, in nekateri je tudi imajo za tako. Tako ravnanje donaša navadno precèj pohvale: ni pa to gorečnost, ki prihaja od Boga in njegove milosti. Marveč so to „*maledictae occupationes*“, o kakoršnih piše sv. Bernard papežu Evgeniju.

Apostolski dušni pastir — vsaj trajno — nikdar ne opusti tega, kar je nujno potrebno v hrano njegovi duši in dušam njegovih vernikov.¹⁾

¹⁾ Neki župnik je vneto oskrboval veliko župnijo ter je veliko imel opraviti z zidanjem; vendar je po dolgi vrsti let mogel reči, da je komaj jeden dan minul v njegovem pastirovanju, ne da bi bil mogel premišljevati. Seveda je toliko bolj zgodaj vstajal.

8. *Plenus misericordia*, poln sočutja in zato usmiljenega srca do vseh, ki so v dušnih ali telesnih stiskah. Apostolski dušni pastir opazuje vse ljudi z očmi svete vere; v njih vidi otroke Boga Očeta in brate ter sestre Jezusa Kristusa — tako tudi svoje brate in sestre. Vse ljubi; tiste pa, ktere mu je izročila božja previdnost v oskrbovanje, ljubi še posebno kot svoje duhovne otroke. Zato je proti vsem prijazen in ljubezniv, proti nikomur brez potrebe oster in trd, proti nobenemu nevljudno osoren; *caritas benigna est*.

Najbolj usmiljen je proti grešnikom, katerim preti večna poguba. Vsekdar ga boli, kadar so duše v nevarnosti; reči sme kakor apostol (2. Kor. 11, 29): *Quis infirmatur, et ego non infirmor?* *Quis scandalizatur, et ego non uror?* Ali kakor je apostol žalovaje vzdihoval radi svojih rojakov: *Tristitia mihi magna est et continuus dolor cordi meo*. (Rim. 9, 2.)

Zato si vse prizadeva in nikakega truda se ne straši, samo da bi izgubljene zopet pripeljal na pravo pot. Kakor dobri pastir jih sledi in čaka, da jih izpreobrnjene poln ljubezni zadene na svoje rame. Ne na leci, ne v izpovednici jih osorno ne napada. Dasi jim jasno slika njihovo spačenost in jim pretresljivo kaže resnost žaljene pravičnosti božje, vendar tudi tu ne zataji ljubezni in prevladajoče milobe. Tudi če mora v ostri resnosti izpovedancu odreči odvezo, stori to tako, da ne pretrga vezi s kaznovanim grešnikom.

In če vse obupuje nad poboljšanjem kakega grešnika, apostolski dušni pastir ne obupa; zmerom iznova se v molitvi bori za take duše. *Caritas omnia sperat.*

In če se kdo nalašč odteguje njegovim vplivom ali če mu celó namenoma onemogočuje uspešno delovanje, ostane vendar-le *plenus misericordia*. Da njega žalijo, to ga ne boli; pač pa se mu smilijo uboge zaslepljene duše. In če mora katerikrat ostro besedo izreči zoper hudobneže in njihovo zlobno početje, ne bo storil tega v odurni razkačenosti. Ne bo grešil zoper nasvet sv. Avguština: „*Errores interficite, errantes diligite.*“

Tudi k takim zoprnikom torej si ne zapira pota; morda jih kdaj vendar-le pridobi, če ne danes ali jutri, morda čez jedno ali več let.

9. *Et fructibus bonis*, pristavlja apostol, *plenus misericordia et fructibus bonis*. Fructus nam pomenja dvoje: uspehe pastirskega prizadevanja in tudi prizadevanje samo; saj vsa prizadevanja so sadovi gorečnosti, in ti sadovi napolnjujejo mero uspehov in zasluženja in večnega plačila.

Prava gorečnost je polna — in zmerom bolj polna — dobrih sadov, ker stanovitno vstraja v dobrem. Nič jasneje ne dokazuje, da je gorečnost prava, kakor potrpežljivo vstrajanje, kakor pravi evangelist (Luk. 8, 15): *fructus afferre in patientia*.

Gorečnost, katere mati je narava, ki bolj išče sebe kakor dušnega izveličanja, se pogosto pokaže prav živahno, pa kmalu jame hirati in celó

zamre, če hitro ne nastopijo zaželeni uspehi. In namestu gorečnosti se vrsté v duši malosrčnost, nevoljnost in zamrza. In kaj sledi? Tak duhovnik opusti vse delo ali je vsaj opravlja mrzlo in površno, brez gorečnosti in brez sadú. — Ali pa se (tak duhovnik) jame javno hudovati, zmerja in razsaja na prižnici, nevoljno godrnja v izpovednici in povsod vse podere.

Prava gorečnost, ki se poraja iz milosti, je potrpežljiva in stanovitna. Apostolski dušni pastir, navdan take gorečnosti, ne izgubi veselja za pastirovanje, dasi je izginila tista mikavnost, katera vsakega novinca polni z nekim navdušenjem; pravi namen mu je vedno pred očmi in ta mu je stalni vir gorečega delovanja. In če ne doseza précej uspehov, tudi to ga ne straši. Saj vé, da še samega sebe hipoma ne more tako izboljšati, kakor bi si želel; koliko manj druge! Misli si, če ne morem pomagati takoj, da bi šlo na boljše, dosezam vsaj, da ne gre na slabejše, in to je tudi nekaj. — Zadovoljen je, da s svojim delovanjem vsadi vsaj začetek boljšanja; potem bo to že polagoma rastlo. Saj je po božji uredbi tudi v naravi tako: začetek stvarjem je majhen in rast navadno toliko počasnejša kolikor trdnejša bo stvar. *Simile est regnum coelorum* (tudi v človeku) *grano sinapis!*

Apostolski dušni pastir tudi ne pozabi, da se velikokrat najlepši uspehi ne pokažejo javno,

pač pa toliko bujnejše procvitajo na skrivnem. Saj bi kdo mislil, da še božji Izveličar v triletnem javnem delovanju ni imel kaj prida uspehov; v resnici je pa drugače: to je bila podlaga vsemu velikemu in lepemu, karkoli je poklanjala v sledečih stoletjih sv. cerkev narodom; to je bilo goršično zrno, iz katerega je razrastlo toliko drevo.

Skratka: ne izgubi srca, ne dá se odganjati od stanovitnega in gorečega delovanja, kakor smo že povedali. Če ni uspehov, ga to ne ovira, marveč ga sili k še bolj vnetemu prizadevanju; to ga priganja, da najprej še resneje poskrbi za lastno izboljšanje, da tako postane vrednejše orodje v roki božji; to ga priganja, da še stanovitneje in požrtvovalneje moli za milostno božjo pomoč. In tako pride sad: *fructum affert in patientia*, pravi sv. apostol (Jak. 5, 7), *Patientes estote! Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terrae patienter ferens; donec accipiat temporaneum et serotinum; patientes igitur estote et vos et confirmate corda vestra.*

Apostolski dušni pastir vé, kako važno delo je, da neutrudljivo posvečuje dušo svojo in duše drugih. Seveda prva je čast božja in njegovo lastno izveličanje; pa pri tem ne ostane: bogat sadov postaja tudi, ker izveličuje druge.

Torej *plenus fructibus bonis*. Kako „dobri“, kako dragoceni so ti sadovi! Koliko pripomore apostolski duhovnik v svojem pastirovanju z be-

sedo, z vzgledom, z molitvijo k časti božji! Koliko koristi dušam! Kako mnoge reši, kako mnoge izpopolni!

In vse dobro, kar je zasadil v srca, deluje iz teh src na druga in se zopet iz teh širi na tisočera in tisočera od roda do roda.

In vse to mu množi zasluženje; kako bogato bo njegovo plačilo! *Euge serve bone, in modico fidelis, supra multa te constituam.*

Glej jih *fructus bonos!* Kako resnično je, kar pravi psalmist: *Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua; venientes venient cum exultatione portantes manipulos suos.*

Nočna molitev.

Neki duhovnik se je posvetil ponočni molitvi in dolgo vrsto let je pošiljal v ponočnih urah svoje priprošnje k Bogu. Kaj ga je k temu nagnilo, je izpovedal sam, ko je napisal to-le v svoj dnevnik:

12. junija. Ko smo se včeraj zjutraj ravno v slovesnem sprevedu s sv. Rešnjim Telesom vračali v cerkev, sem se bolj kakor kdaj spomnil, koliko ljubezen nam izkazuje Jezus v najsvetejšem zakramentu; bolj kakor kdaj sem boleстно začutil, kako malo smo mu hvaležni za to dobroto, kako malo rabimo milosti, ki nam jih ponuja.

Tu se mi je zazdelo, kakor bi mi nekaj reklo v srcu: „Pa zakaj ne poskrbiš ti, da se to zboljša?“ In to vprašanje se je ponavljale v duši. — Jaz pa sem si mislil, kakor da bi odgovarjal: Kaj pa morem jaz pomagati k izboljšanju? In zopet mi je bilo, kakor bi čul opomin: „Posnemaj svetnike, porabi del noči za prošnjo molitev!“ (Prejšnji dan sem nekaj bral o taki molitvi.) Med sveto mašo mi je bila ta misel prav kot ukaz pred očmi; nekaj me je priganjalo, naj že v sledeči noči to poskusim.

Že sem bil precej odločen. Pa čim bolj se je večer bližal, tem manj mi je misel prijala. Kar me je opomnilo v srcu, da bom zanemaril milost božjo, ker sem lahko dovolj prepričan, da me kliče Bog sam. Zato sem sklenil poskusiti. Legel sem (malo prej nego po navadi) k počitku, ob 1. uri sem zopet vstal in molil do 3. ure, in poln notranje tolažbe šel sem zopet k počitku do 5. ure. Kmalu potem sem nenavadno pobožno maševal. — Prosim hočem Boga, da mi pomaga tako nadaljevati.

14. junija. Predložil sem svojo stvar izpovedniku, in ta jo je odobril.

1. julija. Tri tedne opravljam nočno molitev, ne da bi se čutil slabejšega na zdravju, in ker ugodno upliva na moje notranje življenje, zato nadaljujem ves vesel.

3. januarja. Že čez pol leta z dobrim uspehom opravljam ponočno vajo; napredovati hočem v imenu božjem.

Tako dnevnik. Po zapiskih v njem je opravljajl ponočno vajo z malimi izjemami leto za letom.

Za nekaj let je moral ponočno molitev z ozirom na zdravje opustiti. Toda, kakor je sam pripovedoval prijatelju, prejel je od te ponočne molitve mnogo blagoslova za kasnejše življenje, ker je namestu po noči vendar-le opravljajl iste molitve prav toliko časa po dnevu.

Čitateljem lahko povemo iz njegovih zapiskov, kako je ta pobožna duša dve ponočni uri porabila; pravi tako-le:

Pri svojih ponočnih vajah sem delal tako-le: Najprej sem se postavil v duhu pred Gospoda v svetem zakramentu in potem poprosil Očeta, Sina in sv. Duha, da mi pomagajo in me vodijo v moji vaji. Po polurnem premišljevanju sem pričel moliti svojo uro.

Ker so vse moje potrebe v zakramentu pričujočemu Srcu Jezusovemu znane še bolj kakor meni, združim se z Gospodom, ki je tolikokrat molil po noči (in unione illius divinae intentionis, qua nocturnis horis orasti), obrnem se v duhu proti strani, kjer se prav tedaj opravljajo sv. maše. Potem se zaradi grehov ponižam pred Gospodom, ker vem, da bi zaradi svoje grešnosti ne mogel moliti za te visoke namene, ko bi Gospod ne imel

z menoj milosti; molim torej za odpuščanje grehov. Zaradi svoje nevrednosti se obračam do Marije in vseh svetnikov za pomoč.

Od prošnje do prošnje ostajam pri vsaki toliko časa, kolikor mi veli milost (za katero sem prosil), in kolikor pripušča čas; vsako prošnjo priporočam Gospodu z nekoliko besedami, včasih z očenašem ali kako drugo molitvico.

Začenjam pri sebi in prosim Gospoda, da naj mi pomnoži milosti, naj utrdi posamezne kreposti krščanskega življenja, milost vere, upanja, ljubezni, pobožnosti, ponižnosti, svete čistosti, zmernosti, potrpežljivosti, dušne gorečnosti itd., več ali manj časa mudeč se pri posameznih čednostih; tudi priporočam Gospodu svoje dušno pastirstvo (pridige, izpovednico itd.).¹⁾

Za priprošnje sem si napravil vzorec, v katerem sem se kar največ ravnal po besedah svetega apostola: *Fiant orationes pro omnibus hominibus*. Seveda se ne morem vselej pri vsaki dalj časa muditi; več časa porabim za priprošnjo, pri kateri mi veli to storiti notranje navdihnjenje,

¹⁾ Zakaj bolj ne prosimo — vsak dan iz nova — za milost posameznih krepostij? Bog je bogat na milosti za vse, kateri ga kličejo, pravi sv. Duh; in Bog je mogočen, da nam dá vse čez mero, več nego li prosimo in razumemo. In tako rad dá, samo če imamo pravo željo in če ga prosimo. Zakaj torej bolj ne prosimo? Zmerom moramo rasti v čednosti; to pa moremo le, če se množi milost. Prosimo torej bolj!

drugih se le po vrhu spomnim. Na ta način se menjajo točke, pri katerih se dalje mudim, tako da polagoma vse pridejo na vrsto. Včasih se zgodi, da omenim v uri le malo točk natanko: na koncu ure pa vse ostale kratko priporočim Gospodu, vsaj vsako z jedno besedo.

Molim:

1. Za presvetlega škofa in vse, ki mu pomagajo.

2. Za vse, kateri z menoj v isti namen delujejo, t. j. *a)* za duhovnike v obče ali za kakega mašnika posebej; *b)* za stariše; *c)* za učitelje in učiteljice; *d)* za svetno gosposko; *e)* za mojstre in tovarnarje itd.

3. Za razne naprave, katere služijo izveličanju duš (bratovščine in društva); za bolnišnice in sirotišnice itd.

4. Za ljudi različne starosti in raznega stanú: za male otroke; za šolsko mladino; za mladeniče in mladenke; za posle, za pomočnike, za učence; za zaročene; za zakonske; za stare ljudi; za bogate, za revne; za krčmarje; za trgovce.

5. Za ljudi, ki se razlikujejo po dušnem stanju; za one, ki so v milosti božji; za pobožne; za nedolžne; za one, ki so v nevarnosti; za slabe; za one, ki živé v izkušnjavah; za omahujoče v veri; za one, ki padajo v stare grehe; za svetohlince; za nespokorne grešnike; za posamezne od njih (nečistnike, pijance, sleparje, za živeče v sovraštvu, za neverne itd.).

6. Za različne ljudi: za trpeče, za take, ki so v potrebi, za bolnike, za umirajoče in za umrle.

7. Za bližnje osebe: za župljane v obče; za izpovedance, zlasti za one, katerim se je odrekla odveza in ki so posebno potrebni milosti; za vse, ki so se moji priprošnji priporočili; za one, katerim sem morebiti dal pohujšanje; za one, ki me ne morejo videti, ki slabo zoper mene mislijo, ali ki so mi slabo storili; za domače; za sorodnike; za prijatelje.

8. Za razna duhovska opravila: za pridigo, za nauk, za izpoved, za bolnike in za siromake.

9. Za širše kroge: za celo škofijo, za sveto cerkev, za papeža, za škofe in za duhovne, za učitelje in učiteljice, za roditelje, za oženjene, za redove, za misijone med pogani, za krivoverce in razkolnike, za onemogle v veri; za svetne kneze in oblasti, za posamezne države, za dežele in dele sveta, in sicer na način, kakor potrebujejo pomoči Gospodove.

Tako se mi je zdelo, da me obdajajo v molitveni uri tisoči in tisoči, ki potrebujejo priprošnje, ki me prosijo te duhovne miloščine. In kolikokrat so bile posebne okoliščine, katere so glasno zahtevale pomoči in molitve: posebne dušne potrebe; žalostni dogodki, nesreče, dušne nevarnosti, stiske posameznih in celih dežel! Oh, koliko ima zemlja dušnega in telesnega uboštva; kdo bi se za to ne zmenil? Kaka tolažba za nas, da moremo po-

magati z molitvijo! In koliko imamo milosti! Kolikokrat mi je bilo žal, ker bi bil še tako rad molil, pa nisem smel z ozirom na zdravje! Potem sem razumel, da se je sveti Anton skoro prepiral z vshajajočim solncem, ker ga je sililo, da je nehal moliti.

Večkrat sem se vprašal, ali smem upati, da moja slaba molitev, katero razdelim na toliko strani, tudi res vsestransko koristi in pomaga?

Kako bi mogel to upati, ko bi bil sam? A stopal sem pred prestol božji, sklicevaje se na bogate zasluge presvetega Srca Jezusovega, s katerim sem se združil pred molitvijo, opiraje se na neskončno zasluženje svete daritve njegove, s katero sem se zvezal; slednjič oziraje se na priprošnjo preblažene Device Marije in vseh svetnikov. In postal sem poln svetega poguma in bil sem *v Kristusu* in njegovih svetnikih *v vsem bogat*.

Zato mi je vselej dobro delo, ko sem po molitvi (o polu 3. uri) opravil še križev pot. Ta me je peljal do največjega trpljenja in zasluženja našega Gospoda; pri posameznih postajah sem ponavljal svoje prošnje in ob jednom sem daroval Gospodu bogato zasluženje trpljenja in muk Kristusovih kot prošnjo daritev.

In ker sem tudi med križevim potom, kakor poprej v molitvi, podajal svoje prošnje Gospodu v tako dragocenem spremstvu, zato sem mislil, da nisem preveč predrzen, ko sem s svojo sicer

ubogo molitvijo blagoslov razprostrl po celem svetu.

Ali je torej čudno, da sem bil vselej tako srečen, ko je bila ura tri?

Molitvena družba.

Kot kapelan sem zbral več v resnici pobožnih duš na preprost način, da so se združile v molitveno družbo v ta namen, da bi podpirale dušnopastirsko delavnost. Ne bo brez koristi, ako podam tukaj načrt, katerega sem tudi njim dal v roke.

Neizrečeno je dragoceno izveličanje človeške duše: da pride k Bogu, da se Bog v njej poveleča, da se reši: za to ni bila v božjih očeh niti kri Boga-človeka previsoka cena. Večja nesreča ne more človeka na zemlji zadeti, kakor če se izgubi njegova duša. Kako zaslužno delo je torej pripomoči, da se duša ne izgubi, ampak se reši! Seveda je to naloga dušnega pastirja, vendar pa ni nikomur zabranjeno udeležiti se blagoslova in zasluženja tega tako lepega dela. Udeleži se pa tisti, kateri se v duhu zjedini z dušnimi pastirji (pred vsem v njegovi župniji, potem v škofiji in celi sveti cerkvi) s tem, da jih podpira v njihovem nad vse važnem in težkem poklicu z molitvijo in z žrtvami. Zato je prišla misel od Boga, da se ustanovi društvo takih vernikov, kateri naj bi z molitvijo in drugimi dobrimi deli podpirali dušne pastirje. Saj je naloga dušnih pastirjev v mnogoterem oziru težka in obširna, ker morajo, dasi jih je malo, skrbeti za toliko tisoč vernikov; tudi imajo raznovrstna opravila: pridigovati, izpovedovati, umirajoče pripravljati, obiskovati bolnike, podpirati vzgojo otrok po

šolah, in vrhu tega se morajo z besedo in dejanjem truditi za dušno blaginjo župljanov. Bodo-li pa dušni pastirji tudi vstrajali v pravi gorečnosti, v pogumu in požrtvovalnosti, in bodo-li porabljali vsako priliko, ob kateri morejo kaj dobrega storiti za dušni blagor vernikov? Brez posebne milosti tega ne morejo storiti. Za te milosti morajo torej prositi udje tega društva; moliti morajo zanje, da bodo pravi mašniki in goreči dušni pastirji.

Vendar bo tudi najbolj goreče delovanje duhovnikov na prižnici, v izpovednici, pri bolnikih in drugodi koristilo le malo ali nič, če jih Gospod ne spremlja s svojim blagoslovom; pač pa bo toliko več uspeha, kolikor več bo blagoslova. V svoji darežljivi ljubezni je dal Bog človeku blagovit pomoček, da si pridobi vsak dober dar. Ta pomoček je molitev. Modra in sveta ljubezen božja nam daje tem več darov in milostij, čim več in čim bolj ga za-nje prosimo. Dušni pastirji sicer sami prosijo blagoslova iz nebes za svoje delovanje, a to bo gotovo še mnogo večje in uspešnejše za izveličanje duš, ako s pastirji vred moli tudi veliko drugih za blagoslov. Udje te bratovščine naj molijo za dušne pastirje, da bi Bog njihovo delovanje spremljal s svojim blagoslovom. Štiri reči so, katere dajejo molitvi večjo moč, in se zato priporočajo udom bratovščine. Te so:

1. Čista vest in prava pobožnost. Kolikor čistejšje je srce grehov, kolikor več ima ljubezni do Boga, kolikor več krepostij jo lepša, tem rajši jo Bog usliši.

2. Ponižnost. Kdor moli za druge, naj nikoli ne pozabi, da je tudi sam ubog grešnik in da potrebuje priprošnje drugih in da sme upati, da bo uslišan le po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Če kdo moli za druge in ob tem misli, da je boljši nego so oni, in ako si zaradi tega kaj domišlja, z jedno besedo: ako moli brez ponižnosti, potem njegova molitev ne velja nič.

3. *Zatajevanje.* Kdor kaj Boga prosi, naj se tudi zatajuje; molitev takega vernika se krepko dviga proti nebu. Udje te bratovščine naj se pridno vadijo v zatajevanju, posebno ob nekaterih prilikah; n. pr. takrat, ko jih gre več k sv. izpovedi, ali takrat, ko slišijo o velikih grešnikih, o bolnikih i. dr. Jezus naj bo naš vzgled. V srcu njegovem je gorela ljubezen do Boga in do ljudij, zato je iskreno želel, da bi se Bog poveličeval in da bi se ljudje izveličali. Žrtvoval se je trpljenju in smrti na križu, da bi pridobil ljudem odpuščanje grehov, milost in izveličanje.

4. *Iskreno češčenje Marije Device in svetnikov.* Marija je bila enakih mislij kakor njen božji Sin; ko je umiral na križu, dovolila je rada v to daritev, dasi ji je krvavelo srce; tudi ona je bila polna gorečnosti za čast božjo in za izveličanje duš. Ako jo društveniki prosijo z otroškim zaupanjem in ji priporočé namene društvene, gotovo to ne bo brez uspeha. Poleg nje naj časté: sv. Jožefa, patrona škofije, sv. Cirila in Metoda, sv. Pavla, angele varihe i. dr.

Posebne določbe.

1. *Naj ne vé levica, kaj dela desnica.* — *Oče vaš, ki vidi v skrivnem, vam bo povrnil.* — O tem društvu naj se ne govori z nikomer kakor le s predsednikom. Ta pové ob času posebni namen, za katerega naj molijo; on vé imena vseh udov, ne da bi jih povedal drugim.

2. Moli naj se vsak dan del rožnega venca s temi-le dodatki:

Ponedeljek: Kateri naj bi vsem duhovnikom podelil duhovskega duha in naj bi njih srce napolnil s gorečnostjo do duš.

Torek: Kateri naj po svoji sveti volji vsem pomaga k veljavni izpovedi. (Misli naj, da bi Bog vse,

katerim je potrebno, vabil prihodnjo nedeljo k sv. izpovedi in da bi vsem tem dal milost za vredno pripravo.)

Sreda: Kateri naj dá svoj sveti blagoslov oznanjevanju svoje svete besede. (Prosi, da bi Bog njim, ki bodo v nedeljo pridigovali, podal izveličalne besede in jih blagoslovil.)

Četrtek: Kateri naj podari uspeh pri nauku otrok. (Prosi, naj bi Bog naredil blagodejen nauk pri otrocih in da bi ti vzrastli dobri.)

Petek: Kateri naj se po svojem sv. križu usmili vseh grešnikov in naj utolaži vse žalostne. (Misli na vse spokorne grešnike, na vse, katerim je prišel greh v navado, na vse, ki so slabi in lahko padejo v greh; potem na bolne, umirajoče i. dr.)

Sobota: Kateri naj bi vsem podelil vredno izpoved in obhajilo. (Vsem, ki se danes zvečer ali jutri zjutraj izpovedó in obhajajo.)

Nedelja: Kateri naj danes v srcih pričeto dobro ohrani in blagoslovi. (Misli na dobre sklepe, ki so v srcih vsled sv. zakramentov, pridige in službe božje.)

3. K temu namenu naj še vsak dan vsakateri Bogu žrtvuje vsaj jedno zatajevanje, katero si vsak dan izvoli in določi takoj v jutru ali pa pri rožnem vencu, n. pr. zatajevanje v jedi, v govorjenju ali v lastni volji, kakor se komu zdi.

4. Če si zjutraj pri sv. maši, priporôči tudi prej povedane namene.

5. Jedenkrat na teden, če je mogoče, v ponedeljek, bodi vsaj v duhu pri sv. maši v namen društva in priporôči Bogu vse povedane namene.

6. Prav tako daruj prvo sv. obhajilo v mesecu društvu na korist.

Kar smo rekli v teh šestih točkah, naj se kolikor mogoče redno stori, a ne pod grehom.

Vrh tega naj vsakateri po lastni volji opravi še druge molitve in dobra dela v imenovane namene, posebno ob važnih prilikah, n. pr. kadar je kdo nevarno bolan, kadar nesó bolniku sv. popotnico; — kadar več ljudij pristopa k sv. zakramentom, kakor ob veliki noči; — ako se je kje zgodilo kaj slabega, velik greh, pohujšanje; ako se je bati, da se utegnejo taki grehi storiti; ako poznaš ljudi, ki živé v nevarnem dušnem stanu, priporóči jih še posebno Gospodu; kadar gredó otroci k prvemu sv. obhajilu; ako vaš predsednik priporóči kako zadevo.

Te naloge naj te vedno vnemajo za popolnost. Misli si: Čim popolnejši sem, tem večji bodo sadovi moje molitve. Želja po popolnosti vzbudi polno dobrih vaj, katere lahko žrtvuješ za druge.

Ako si veren in zvest v tej molitveni družbi, je že to močno sredstvo za popolnost. Ako iz ljubezni do Boga in do bližnjega, iz gorečnosti do slave božje in do izveličanja ljudij opravljaš pobožnosti (molitve, sv. obhajila) in Bogu daruješ daritve (če si kaj pritrgaš), tedaj so tvoja dela dobra in popolna, zato dobivaš čim dalje več milostij k popolnosti. Izpolnjevanje ljubezni in usmiljenja je namreč pripomoček k milosti; zakaj *kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog v njem.*

Dve molitvi apostolskega dušnega pastirja.

Zahvala za poklic v duhovski stan.

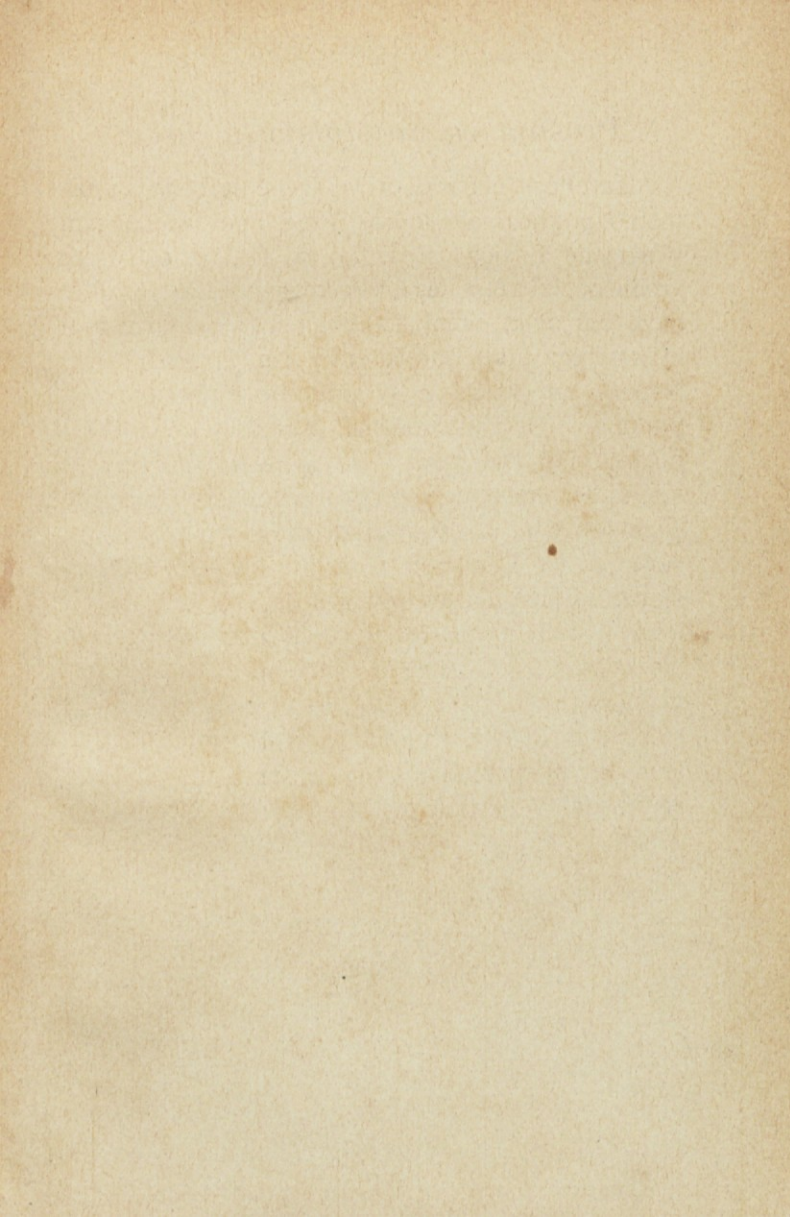
Moj Bog in Gospod, iz celega srca Te zahvaljujem, da si me brez mojega zaslužnja, jedino le iz usmiljenja in milosti poklical v duhovski stan. Kolika je prednost imeti čast mašnikovo in deležnemu biti vseh milostij duhovskega stanú! Kolika je milost, poklicanemu biti, da z oznanjevanjem Tvojega božjega nauka in z deljenjem Tvojih sv. zakramentov, z besedo in z dejanjem delujem za tako visoke namene, v čast Tvojega imena in za izveličanje neumrjočih duš! Iz koliko nevarnostij, katere bi mi pretile med svetom, si me rešil s poklicem v mašniški stan! Kako bogate milosti se mi ponujajo v mojem stanu za lastno posvečevanje! Kako naj Te dostojno zahvalim za toliko ljubezen in milost? Oh, Gospod, premalo sem vreden, nisem zaslužil Tvoje naklonjenosti in milosti. Zahvaljujem Te iz cele svoje duše: Nebo in zemlja naj slavita Tvoje ime za usmiljenje, katero si mi izkazal. Amen.

Prošnja za apostolskega duhá.

Izveličar nebeški, ki si mene nevrednega milostno poklical, da kakor Tvoji apostoli delujem v namene Tvojega srca: daj mi tudi milost, da se vrednega izkažem tega visokega poklica! Užgi v meni oni sveti ogenj, katerega si prinesel na svet in katerega tako goreče želiš užgati v vseh srcih! Napolni me vsega s svojo sveto ljubeznijo, da porabim poln gorečnosti za čast božja in za izveličanje duš vse moči duše in telesa in vse, kar sem in kar imam, da vse kakor Tvoji sveti apostoli čisto posvetim Tvoji sveti stvari! O Gospod Jezus, stori, da bo Tvoj duh v meni! In vse, karkoli storim za posvečevanje svoje duše, v proslavo Tvojega svetega imena in v izveličanje duš, vse to blagovoli Ti, o Gospod, s Svojo milostjo spremiti in blagosloviti, da bo delavno in izveličalno.

Sveta Marija, kraljica apostolov, vi sveti apostoli in vsi apostolski možje in žene, prosite zame, da bi tudi v meni bival in ostal duh apostolski! Amen.

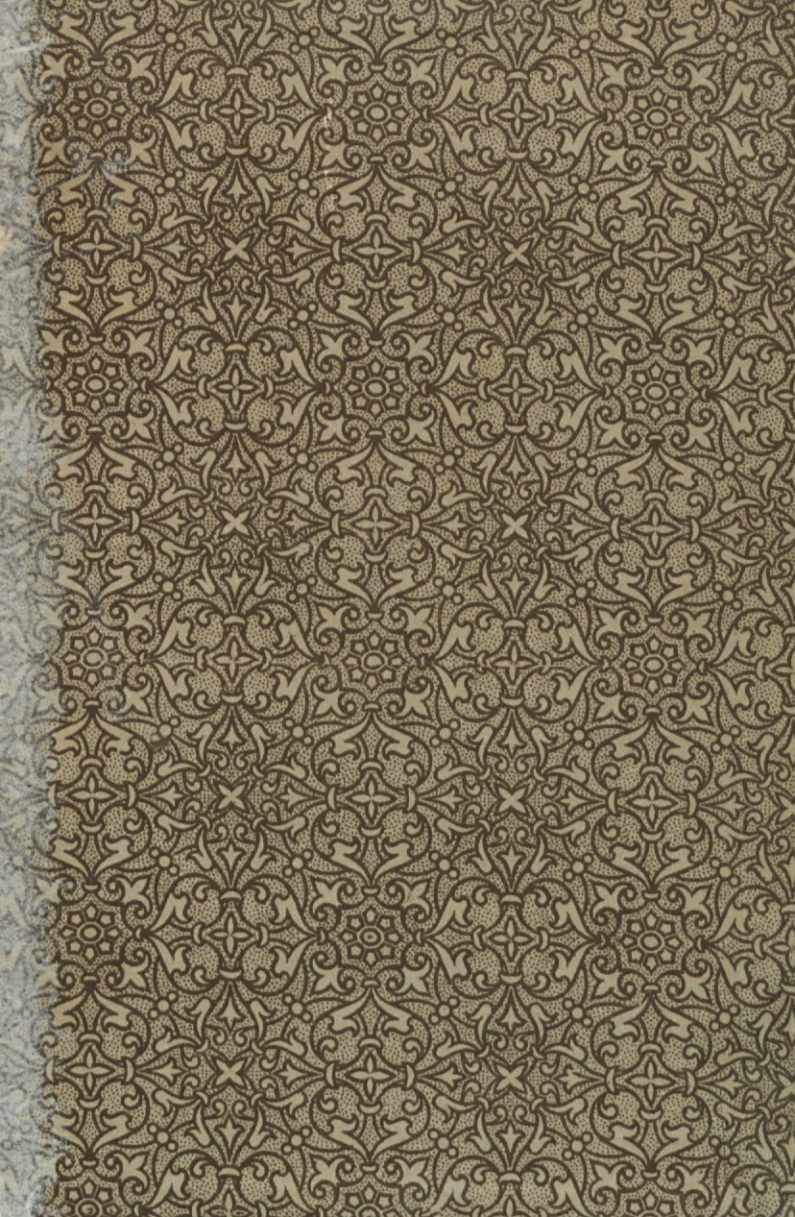

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJI (17U: (17UNICA

00000460531

NAR. IN UNIV. KNJIŽNICA
Ljubljana

✓
35922